

DE GESCHIEDENIS **HERHAALT ZICH**

MY LAI VERSUS ABU GHRAIB

Masterthesis

Auteur: Marjolein Nicolette Vos

Master Media en Journalistiek

Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen

Erasmus Universiteit Rotterdam

Augustus 2007

Studentnummer: 276946

E-mailadres: marjoleinvos@gmail.com

Begeleider: Prof. Dr. H.J.G. Beunders

Tweede lezer: Drs. L. Zweers

INHOUDSOPGAVE

<u>1. INLEIDING</u>	5
<u>1.1 MIJN SCRIPTIE OVER MY LAI EN ABU GHRAIB</u>	5
* Waarom dit onderwerp?.....	5
* Probleemstelling.....	5
* Relevantie.....	5
<u>1.2 SEYMOUR HERSH</u>	7
* Biografische gegevens en zijn werkwijze	7
* Kritiek	9
<u>2. MY LAI</u>	10
* My Lai/Son(g) My	10
* Charlie Compagnie.....	11
<u>2.1 MASSAMOORD IN MY LAI</u>	12
* Bevelen.....	12
* De dag zelf: 16 maart 1968.....	12
* Einde aan het geweld.....	13
* Na de slachting.....	14
<u>2.2 HOE KWAM HERSH HET TE WETEN?</u>	14
* Wat vooraf ging.....	15
* Wat doet Hersh? Zijn onderzoek	17
<u>2.3 DE NASLEEP</u>	18
* Onderzoek	18
* Geldende wetgeving ten tijde van het My Lai incident.....	19
<u>2.4 BEVINDINGEN VAN DE PEERS COMMISSIE</u>	20
* Wat er zich volgens de commissie zich heeft afgespeeld tussen 16 en 19 maart 1968 tijdens een operatie van Americal Division door Task Force Baker in het dorp Son My	20
* De gebeurtenissen op 16 maart in en rond My Lai 4: de handelingen van CC ...	20
* Oorzaken.....	22
* Wat de observerende officieren in de lucht en op de grond die dag en daarna had moeten opvallen.....	24
* Wie is er schuldig en waaraan volgens de Peers commissie.....	25
* De officiële gegevens van de Peers commissie.....	25
<u>2.5 DE UITEINDELIJKE AANKLACHTEN EN VEROORDELING</u>	31
<u>3. ABU GHRAIB</u>	32
* De Abu Ghraib gevangenis.....	32
<u>3.1 VAN 11 SEPTEMBER TOT AAN ABU GHRAIB</u>	32
<u>3.2 RAPPORT VAN HET INTERNATIONALE RODE KRUIS</u>	34
* Geen actie ondernomen door de Amerikaanse regering of door andere leden van de coalitie.....	37
<u>3.3 DE PUBLICATIES VAN HERSH</u>	37

<u>3.4 ONDERZOEKEN</u>	37
ONDERZOEK NUMMER 1: Het Taguba Rapport	38
ONDERZOEK NUMMER 2:	
Onderzoek naar de Abu Ghraib detentiefaciliteit en de 205ste MI Brigade	
Door majoor generaal George R. Fay.....	43
ONDERZOEK 3: Het Schlesinger rapport	
Final report of the independent panel to review department of defense detention operations	
James R. Schlesinger.....	50
<u>3.5 RECHTSGANG</u>	56
<u>4. POLITIEKE (RE-)ACTIES</u>	58
<u>4.1 MY LAI</u>	58
* De reactie van Vietnam op de massamoord in My Lai.....	58
* Reacties uit de Amerikaanse politiek op My Lai.....	58
- President Nixon.....	59
- Minister van defensie Melvin Laird.....	59
* Politieke acties naar aanleiding van My Lai	60
<u>4.2 ABU GHRAIB</u>	61
* De reactie van Irak op de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis	61
* Reacties uit andere Islamitische landen	61
* Reacties uit de Amerikaanse politiek op Abu Ghraib.....	62
- President Bush.....	62
- Minister van defensie Donald Rumsfeld	63
- Overige politici.....	64
* Politieke acties naar aanleiding van Abu Ghraib.....	65
<u>5. DE REACTIES VAN HET PUBLIEK</u>	66
<u>5.1 GEVONDEN OPINIEPEILINGEN MET BETREKKING TOT MY LAI</u>	67
<u>5.2 GEVONDEN OPINIE PEILINGEN MET BETREKKING TOT ABU</u>	
<u>GHRAIB</u>	77
<u>5.3 CONCLUSIES MET BETREKKING TOT DE OPINIEPEILINGEN.....</u>	85
* My Lai.....	85
* Abu Ghraib.....	85
<u>5.4 EEN VERGELIJKING VAN DE PUBLIEKE OPINIE MET BETREKKING</u>	
<u>TOT MY LAI EN ABU GHRAIB</u>	88
* Steun voor de oorlog en de onthulling van My Lai en Abu Ghraib.....	88
* Steun voor het Amerikaanse leger en de onthulling van My Lai en Abu Ghraib	91
<u>6. DE ROL VAN DE MEDIA</u>	92
<u>6.1 MY LAI</u>	92
* Voor de onthulling.....	92
* De onthulling zelf – hoe reageren de media?	93
* Na de onthulling.....	94
- Berichtgeving over de zaak Calley.....	94

<u>6.2 ABU GHRAIB</u>	96
* Voor de onthulling.....	96
* De onthulling zelf – hoe reageren de media?	97
* Na de onthulling.....	99
- Berichtgeving over Charles Graner.....	99
- Berichtgeving over Lynndie England	101
* Vergelijking in aandacht voor de zaken Graner en England.....	102
* Vergelijking in aandacht voor de zaken Calley (My Lai) en Graner en England (Abu Ghraib)	103
<u>6.3 VERANDERING IN DE MANIER VAN BERICHTGEVEN</u>	104
<u>VAN VIETNAM TOT IRAK</u>	104
* De Amerikaanse media tijdens de Vietnam-oorlog	104
* De Amerikaanse media tijdens de oorlog(-en) in Irak.....	106
* Toen en nu: My Lai versus Abu Ghraib.....	108
- De verschillen.....	109
<u>6.4 MEDIA - POLITIEK - PUBLIEK: EEN HECHT TRIO</u>	110
* Politiek > media > publiek	110
<u>7. EERST ZIEN, DAN GELOVEN</u>	113
<u>Foto-iconen en de impact van schokkende foto's</u>	113
<u>7.1 MEDIA, FOTO'S EN OORLOGSVERSLAGGEVING</u>	114
<u>WAAROM WERDEN JUIST DEZE FOTO'S WERELDBEROEMD?</u>	116
<u>FOTO-ICONEN</u>	116
<u>7.3 REACTIES OP DE FOTO'S VAN MY LAI</u>	119
<u>7.4 REACTIES OP DE FOTO'S VAN ABU GHRAIB</u>	122
<u>7.5 SCHOKKENDE FOTO'S</u>	128
* Context.....	128
Meer foto's uit het oorlogsgebied.....	128
<u>8. CONCLUSIE</u>	135
<u>9. SLOTBESCHOUWING</u>	138
<u>10. BRONVERMELDING</u>	140
<u>BIJLAGEN</u>	
* BIJLAGE 1: brief Ron Ridenhour.....	146
* BIJLAGE 2: memo president Bush – 7 december 2002.....	148
* BIJLAGE 3: artikelen van Seymour Hersh naar aanleiding van My Lai.....	150
* BIJLAGE 4: artikelen van Seymour Hersh naar aanleiding van Abu Ghraib	157
* BIJLAGE 5: foto's van My Lai door Ron Haerberle.....	182
* BIJLAGE 6: foto's uit de Abu Ghraib gevangenis.....	185

1. INLEIDING

1.1 MIJN SCRIPTIE OVER MY LAI EN ABU GHRAIB

Waarom dit onderwerp?

Voor mijn master thesis wilde ik een onderwerp hebben dat mij persoonlijk aansprak. Tijdens de presentaties van de docenten op de thesismarkt kwam ik erachter dat er eigenlijk geen een onderwerp was dat me zo boeide dat ik me daar een aantal maanden mee bezig wilde houden. Voor mijn bachelorthesis heb ik onderzoek gedaan naar de muziek uit en over de oorlog in Vietnam. Die strijd heeft al geruime tijd mijn interesse, net al andere oorlogen uit de twintigste en eenentwintigste eeuw. Voor mijn master thesis heb ik gezocht naar iets dat ook goed aansluit bij media en journalistiek, waar het immers in deze opleiding voornamelijk om draait. De manier waarop de media een oorlog verslaan, kan zeer verschillen. Met het volgen van de berichtgeving over de laatste oorlog tussen de Verenigde Staten van Amerika en Irak vielen mij een aantal dingen op, maar in het bijzonder het schandaal rondom de mishandelingen in de gevangenis Abu Ghraib. Door eerdere bestudering van de oorlog in Vietnam trok dit extra mijn aandacht. Aan het einde van de jaren zestig van de vorige eeuw was er namelijk ook een schandaal tijdens een oorlog waarbij de Verenigde Staten betrokken waren, die grote impact had, niet alleen in Amerika, maar ook in de rest van de wereld. In het dorpje My Lai werden honderden mensen vermoord door Amerikaanse soldaten. Ook dit maal waren het foto's die de wereld de gruwelijkheden toonden. Het viel mij op hoeveel overeenkomsten er eigenlijk waren tussen het My Lai-incident en het Abu Ghraib-schandaal, ondanks dat er ruim dertig jaar tussen zit. Is dit toeval of is dit een voorbeeld van herhaling van geschiedenis?

Nader onderzoek toonde me dat een en dezelfde man beide schandalen aan het licht heeft gebracht: Seymour Hersh, een onderzoeksjournalist. Het idee voor een thesis was hiermee geboren. Niet alleen had ik een onderwerp gevonden dat mij persoonlijk zeer aanspreekt, ook kon ik media en journalistiek hierin verwerken. De manier waarop media in een oorlog een rol spelen, maar ook bij de onthulling van oorlogsmisdaden. En hoe het werk van een journalist van grote impact kan zijn op de gehele wereld.

Probleemstelling

Door de weg van de geschiedenis te volgen wil ik proberen een aantal punten te onderzoeken.

De vergelijking tussen My Lai en Abu Ghraib staat in mijn thesis centraal. Op een aantal vlakken heb ik mijn onderzoek toespitst. Na de beschrijving van de massamoord in My Lai en de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis ga ik dieper in op de manier waarop de twee verhalen aan het licht zijn gekomen, met daarbij speciale aandacht voor onderzoeksjournalist Seymour Hersh. Vervolgens komen de reacties van de politiek en het publiek aan bod waarna aandacht kan worden besteed aan de rol die de media in beide gevallen hebben gespeeld. Tot slot bespreek ik tevens de impact van de foto's bij de onthullingen van zowel My Lai als Abu Ghraib.

Relevantie

Dat een en dezelfde man beide schandalen aan het licht heeft gebracht, wekt verbazing. Net als ten tijde van Watergate, geeft het ook nu aan hoe belangrijk het werk van journalisten is. Blijkbaar geeft een regering haar burgers niet altijd alle informatie over wat er tijdens een oorlog gebeurt. Zelfs vandaag de dag, nu de media ons 24 uur per dag bombarderen met nieuws, duurde het maanden voordat de mishandelingen die in Abu Ghraib hadden plaatsgevonden

boven tafel kwamen. Waarom duurde het zo lang? Wat was de rol van de politiek en die van de media hierin?

Als mensen vinden we dat we recht hebben op bepaalde informatie, maar krijgen we die wel? Door gebeurtenissen als My Lai en Abu Ghraib, die pas later aan het licht zijn gekomen, worden we er ons van bewust dat ook westerse regeringen blijkbaar niet zo open zijn als we denken. Oorlogen van de laatste jaren worden door de Verenigde Staten wel weergegeven als schoon, maar blijken dat niet te zijn. Dit zijn belangrijke zaken die ons als burgers allemaal aangaan en verdienen dus nader onderzoek en aandacht.

De vergelijking tussen deze twee gebeurtenissen kan bovendien aantonen of ontkrachten dat de geschiedenis zich inderdaad herhaalt. Kunnen we iets leren van eerdere gebeurtenissen en zo ja, gebeurt dat ook?

Voor daadwerkelijk de gang van zaken rondom de onthulling van de massamoord te My Lai en de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis te bespreken, volgt hier eerst een korte omschrijving van de man die zo'n belangrijke rol in beide schandalen heeft gespeeld.

1.2 SEYMOUR HERSH¹

Afbeelding 1: Seymour Hersh

Bron: <http://www.omnibuslectures.org/media/downloads/seymour-hersh.jpg>

Biografische gegevens en zijn werkwijze

Seymour Hersh, geboren op 8 april 1937 in Chicago, groeit op in een Joods gezin. In 1958 behaalt hij zijn bachelor in geschiedenis aan de universiteit van dezelfde stad. Vol goede moed begint hij ook aan een studie rechten, maar die maakt hij nooit af. Na een tip van een vriend besluit Hersh contact op te nemen met Chicago City News Bureau, omdat ze daar afgestudeerden inhuren die nog geen ervaring hebben. Van kopieerjongen klimt hij op tot verslaggever van zaken betreffende de politie en komt op die manier aan een baan als informatie-beambte voor het Amerikaanse leger in Fort Riley. In 1961 keert hij terug naar Chicago en zet een lokale krant op. Zijn poging succesvol te worden mislukt, maar hij komt door opgedane contacten wel terecht bij *The United Press International Wire* waar hij een jaar als verslaggever zal blijven werken.

Vervolgens krijgt hij een baan bij *The Associated Press* waarvoor hij verslaggever in Washington wordt. In 1966 wordt hij gepromoveerd tot Pentagon-correspondent. Zo komt hij dicht bij het vuur te zitten en binnen korte tijd komt hij achter aanwijzingen die erop duiden dat het Amerikaanse leger zenuwgas via de achterdeur probeert weg te sluisen. Hij schrijft hierover een artikel voor *The Associated Press*, maar die kort zijn verhaal drastisch in. Hersh

¹ Voor dit stuk heb ik gebruik gemaakt van de volgende bronnen:
<http://archive.salon.com/people/bc/2000/01/18/hersh/index1.html> (februari 2007).
http://en.wikipedia/wiki/Seymour_Hersh (februari 2007).

Hersh, S. 2004. *Bevel van hogerhand. De weg van 11 september tot het Abu Ghraib schandaal*. Amsterdam: De Bezige Bij. 12-17.

is het hier niet mee eens en na de onenigheid stapt hij op. Korte tijd stort hij zich op de politiek; tijdens de verkiezingen in 1968 houdt hij zich bezig met voorlichting aan de pers in de campagne van McCarthy. Maar al snel komt hij er achter dat dit zijn roeping niet is en keert terug naar de journalistiek, waar hij zich weer met volle overgave op onderzoek stort. Hij wordt in dienst genomen als verslager in Washington voor *The New York Times*. Hij publiceert diverse stukken over chemische en biologische wapens in *The New Yorker* en *The New Republic*. Ook schrijft hij over dit onderwerp zijn eerste boek, *Biological warfare: America's hidden arsenal* getiteld.

De grote doorbraak van Hersh komt met zijn onthulling van de massamoord in My Lai in 1969. In 1970 ontvangt hij voor zijn artikelen over dit onderwerp de Pulitzer prize for International Reporting. Aansluitend verschijnt ook zijn boek over My Lai *My Lai, verslag van een massamoord*, waarin hij het gehele verhaal van zijn onderzoek uit de doeken doet. In de hierop volgende jaren brengt Hersh diverse boeken uit, elk vol met opmerkelijke onthullingen over Amerika. In 1983 volgt een boek over Kissinger, waarin hij onthult dat Kissinger opdracht heeft gegeven voor het bombarderen van Cambodja ten tijde van de strijd tegen het communisme in Zuid-Oost Azië. Ook voor dit werk valt hij in de prijzen en ontvangt The National Book Critics Circle Award en The Los Angeles Times Book Prize in de categorie biografieën.

Naar Watergate heeft Hersh ook onderzoek gedaan, maar Woodward en Bernstein waren sneller en kwamen meer te weten. Zij waren het die deze schokkende onthulling uiteindelijk wereldkundig maakten. In 1986 komt hij met het boek *The target is destroyed: what really happened to flight 007 and what America knew about it*. In september 1983 schiet de Sovjet-Unie een Zuid-Koreaans vliegtuig uit de lucht, als dat volgens de regering zich in het Russische luchtruim bevindt. Er komen 269 passagiers om, waaronder 25 Amerikanen. Wat er precies gebeurd is op die dag, over propaganda en spelletjes tussen de Amerikaanse regering en die van de Sovjet-Unie gaat dit boek.

The Samson option: Israel's nuclear arsenal and American foreign policy komt uit in 1991. De Verenigde Staten zouden er bij Israël op aan hebben gedrongen kernwapens te ontwikkelen, die vervolgens op vijand de Sovjet-Unie gericht konden worden. Ook onthult Hersh in dit boek dat de bekende Britse persbaron Robert Maxwell een agent is van de Israëliëse inlichtingendienst Mossad.

Tien jaar geleden, in 1997 komt Hersh wederom met een spraakmakend boek: *The dark side of Camelot*. Hierin onthult de auteur opvallende zaken over John F. Kennedy. Zo zou deze president regelmatig prostituees in het Witte Huis hebben ontvangen, opdracht hebben gegeven Fidel Castro te vermoorden en wilde hij ook de Zuid-Vietnamese president Ngo Dinh Diem dood hebben, omdat die vredesonderhandelingen met Ho Chi Min was gestart. Kennedy wilde niet hebben dat de oorlog in Vietnam zou worden beëindigd voor hij herkozen was, om zo een goed agendapunt in handen te hebben voor de verkiezingsstrijd. Dit boek leverde Hersh mogelijk nog meer kritiek op dan al zijn vorige uitgaven. De man die in de harten van de Amerikanen was uitgegroeid tot een legende, werd hierdoor namelijk ineens een stuk minder aantrekkelijk, iets dat veel van zijn landgenoten Hersh niet in dank afnamen.

In 1998 levert Hersh de nodige kritiek op de Amerikaanse regering als er door de Verenigde Staten een aanval wordt gedaan op een farmaceutische fabriek in Sudan. Met zijn onthullingen over Abu Ghraib en de daarbij behorende achtergronden trekt Seymour Hersh in 2004 wederom de aandacht van het grote publiek. In zijn boek *Chain of Command* moet de regering Bush het flink ontgelden.

De laatste tijd heeft de journalist zich bezig gehouden met de oorlog in Libanon en de rol van Amerika daarin. Ook kwam hij in 2006 met de onthulling dat de Verenigde Staten al de plannen op tafel hebben liggen om Iran aan te vallen.

Zijn nieuwste onderzoek richt zich op veteranen uit de Golfoorlog. Het boek heeft de titel *Against all enemies: Gulf War syndrome, the war between America's ailing veterans and their government*. Veteranen die gevochten hebben in de Golfoorlog in 1990-1991 en nu kampen met ernstige gezondheidsklachten worden door de Amerikaanse overheid aan hun lot overgelaten, beweert Hersh. Ze weigert te erkennen dat er fouten zijn gemaakt waardoor de soldaten ziek zijn geworden. Hersh komt met schokkende onthullingen, waaronder de opmerking dat 47 % van de gasmaskers van het Amerikaanse leger niet goed werkten, waardoor de militairen bloot gesteld werden aan giftige stoffen.

Kritiek

'The greatest muckraker of all time' en 'the enfant terrible of journalism for more than 30 years' zijn slechts enkele uitspraken die Hersh naar zijn hoofd kreeg geslingerd. Vooral de politici in Washington zijn niet blij met zijn onthullingen. Pentagon-adviseur Richard Perle noemde hem zelfs 'the closest thing we have to a terrorist'. Hersh zou anti-Amerikaanse gevoelens in de hand werken en klinkklare onzin verkopen. Toch blijkt hij het meerdere malen bij het juiste eind te hebben gehad. Kenmerkend is dan ook dat zijn stukken op het moment van publicatie vaak als zeer controversieel bestempeld worden, maar uiteindelijk wel als de waarheid worden aanvaard.

Een ander belangrijk punt van kritiek dat regelmatig de kop op steekt als het gaat over Hersh is zijn veelvuldige gebruik van anonieme bronnen. Veel collega journalisten achten deze manier van werken niet juist; in hun werk wordt het kunnen checken van de gegevens nu eenmaal zeer belangrijk geacht, hetgeen met anonieme bronnen een stuk lastiger wordt. Maar de vraag is hoe de onthullingen die door Hersh gedaan zijn anders aan het licht hadden kunnen komen, als ze al ooit gedaan zouden zijn. In dit soort gevallen moet je het hebben van mensen die in de politiek belangrijke functies bekleden. Het is niet vreemd dat zij hun naam niet in de krant hebben willen staan bij de bekendmaking van misstanden. Dit moet je als journalist accepteren, wil je het verhaal toch naar buiten brengen. Daarnaast is het zo dat Hersh zijn verhalen niet alleen baseert op geruchten of de opmerkingen van een paar hooggeplaatste personen. In de meeste gevallen heeft hij keiharde bewijzen in de vorm van dossiers en rapporten die zijn bevindingen onderstrepen. Soms zijn deze gegevens voor de gewone burger zelfs toegankelijk, maar neemt die niet de moeite er naar te kijken. Hersh vervult binnen de Amerikaanse journalistiek een belangrijke rol, waarin hij als één van de weinige misstanden van zijn eigen regering durft aan te kaarten. Door hem zijn al heel wat zaken die in de doofpot werden gestopt, onthult. Daarmee neemt hij zijn taak als journalist die het volk informeert en de politiek controleert zeer serieus en zal dat voorlopig, zolang hij dit kan, hopelijk ook blijven doen.

2. MY LAI

My Lai/Son(g) My

Wat vandaag de dag wordt aangeduid als het dorp My Lai waar de slachting in 1968 heeft plaatsgevonden, is eigenlijk het gehucht My Lai 4. Samen met My Lai 1, 2 en 3 vormt het het dorp Son(g) My.² Het ligt in de provincie Quang Ngai aan de noord-oost kust van Zuid-Vietnam. Dit gebied wordt al sinds de 16de eeuw geteisterd door rebelleerde groepen. Verschillende heersers hebben elkaar afgewisseld, zonder dat dat voor de bewoners van de kleine dorpen grote gevolgen had.³ Ten tijden van de Vietnam-oorlog bevonden zich in dit gebied veel Vietcongstrijders en daarom vormde het het doel van de eerste grote gevechtsoperatie van de Verenigde Staten in Vietnam.

Vanaf 1966 werd door de Amerikaanse soldaten zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de pacificatiemethode. Maar door de grote onrust was dat in Quang Ngai niet mogelijk. Daarom werd besloten het gebied te saneren. Dit hield in dat de Vietcongstrijders werden vermoord en de Vietnamese burgers weggevoerd werden naar andere gebieden.⁴ Ook werd er gebruik gemaakt van ‘search and destroy’ missies, beter bekend als de techniek van de verschroeide aarde. Huizen en voedsel werden dan verwoest, zodat de vijand daar geen dekking meer kon vinden.⁵ Daarbij kwam ook nog dat Quang Ngai, net als een aantal andere gebieden, door de Amerikanen gebombardeerd mocht worden zonder dat daar vooraf toestemming vanuit Saigon voor nodig was.⁶ Song My werd gezien als een bolwerk van Vietcongstrijders. De vijand van de Amerikanen had het dorp al langere tijd in handen. Regelmatig werden er soldaten geworven en redevoeingen gehouden.⁷

In september van 1967 werden de gevechtshandelingen in dit gebied officieel overgedragen aan een nieuwe strijdmacht onder de naam Americal Division⁸, die is samengesteld uit drie brigades: de 196ste, die al eerder in de provincie opereerde, samen met twee nieuwe brigades: de 198ste en de 11de.⁹

² http://en.wikipedia.org/wiki/My_Lai_Massacre (februari 2007).

³ Hersh, S. 1970. *My Lai: verslag van een massamoord*. Baarn: In den Toren. 7.

⁴ Hersh, *My Lai*, 8.

⁵ Hammer, R. 1970. *Een ochtend in de oorlog. Son My: 16 maart 1968*. Bussem: van Holkema&Warendorf. 11-12.

⁶ Hersh, *My Lai*, 8.

⁷ Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 53-55.

⁸ De naam ‘Americal’ is afkomstig van een actie die uitgevoerd werd in de Zuiden van de Grote Oceaan ten tijde van de Tweede Wereldoorlog.

Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 89.

⁹ Hersh, *My Lai*, 9.

Afbeelding 2: Luitenant Calley

Bron: <http://history.sandiego.edu/gen/media/mylai.html>

Charlie Compagnie¹⁰

Een onderdeel van de 11de brigade was Charlie Compagnie (CC), dat in december 1967 aankwam in Vietnam. De meeste leden van CC waren vrijwillig in dienst gegaan, al voordat ze een oproep hadden gekregen van de Amerikaanse regering. Dit hield in dat velen van hen weinig school hadden genoten. Daardoor waren ze uitermate geschikt als ‘voetsoldaten’. Ze stelden weinig vragen en volgden bevelen zonder verdere tussenkomst op.

De twee belangrijkste personen uit CC zijn kapitein Ernest L. Medina en luitenant William L. Calley jr. Medina heeft de leiding over de hele compagnie, Calley is pelotonscommandant, een kleine tengere man met roodbruin haar dat hem de bijnaam ‘Rusty’ had opgeleverd.¹¹ Door medesoldaten wordt Calley, in tegenstelling tot kapitein Medina, niet erg positief bestempeld. Hij zou geen goede officier zijn en zich gedragen als een kleine Napoleon, iemand die de oorlog en zijn rang benutte om zichzelf te kunnen verheerlijken.¹² Sommige bronnen beweren zelfs dat Calley amper kaart kon lezen.¹³

Aangekomen in Vietnam wordt CC ingedeeld bij aanvalsgroep Barker, een speciale eenheid die gevormd is door de Americal Division. De compagnie leidt een geïsoleerd bestaan; er is weinig contact met andere militaire eenheden. Ook komen ze de eerste weken van hun verblijf in Vietnam maar weinig actie tegen. De verveling slaat toe en als gevolg ranselen de leden van CC de paar gevangenen die ze hebben gemaakt stevig af.

Eind januari, begin februari komen ze steeds vaker in contact met de voorheen onzichtbare vijand. Tijdens een van de missies wordt er niet voldoende dekking verleend en sneuvelt soldaat Weber als eerste lid van CC. Het peloton geeft de Vietcong de schuld en de haat jegens de vijand groeit. Na lange tijden te velde te zijn gestationeerd, raken de leden van CC steeds meer gefrustreerd. Door toedoen van bommen, mijnen en bodytraps duurt het niet lang voordat Weber niet meer het enige slachtoffer uit de groep is. Het geweld en de mishandelingen van gevangengenomen strijders, waaronder ook vrouwen, nemen toe.

¹⁰ Hersh, *My Lai*, 18-34.

Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 107-108.

¹¹ Zie afbeelding 2.

¹² Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 101.

¹³ Maclear, M. 1982. *Vietnam. 10.000 dagen oorlog*. Alphen aan den Rijn: A.W. Sijthoff. 312.

2.1 MASSAMOORD IN MY LAI

Bevelen¹⁴

Wie wat heeft gezegd aan de vooravond van de slachting in My Lai is onduidelijk en moeilijk met zekerheid vast te stellen. De verklaringen van de getuigen zijn tegenstrijdig. Mogelijk omdat ze hun eigen hachje wilden redden, maar het kan ook zo zijn dat ze het niet meer goed weten door alle stress en spanning die de missies in Vietnam met zich meebrachten.

Uit getuigenverklaringen en officiële onderzoeken is gebleken dat het volgende zich waarschijnlijk de dag voor de moordpartij in My Lai heeft afgespeeld.

De Amerikaanse inlichtingendienst van het leger had bekend gemaakt dat zich een Vietcongbataljon ophield in of rondom My Lai. Op 15 maart heeft luitenant-kolonel Frank A. Barker jr. aan kapitein Medina verteld dat het vermoeden bestond dat in My Lai een guerilla-eenheid van misschien wel tweehonderdvijftig man opereerde. Volgens de inlichtingendienst gingen de vrouwen en kinderen elke dinsdag om een uur of zeven naar de markt in de nabije omgeving. Het was de bedoeling dat CC het dorp na dat tijdstip zou binnenvallen en vernietigen.¹⁵

Volgens Medina zelf was het de bedoeling dat CC het dorp zou verwoesten opdat het 48ste Vietcongbataljon gedwongen zou zijn weg te trekken. Veel leden van CC hebben verklaard dat Medina hen tevens de opdracht gaf iedereen in het dorp te vermoorden. Volgens een van hen zou hij ze zelfs hebben aangemoedigd met de woorden: "Nou jongens, dit is jullie kans om je op deze mensen te wreken. Als we My Lai binnentrekken is het jachtseizoen open. Als we weg gaan zal er niets meer leven. Alles gaat kapot". Medina heeft dit altijd ontkend. Hij beweert dat hij zijn mannen geen enkele instructie gegeven heeft ten aanzien van wat er moest gebeuren met vrouwen en kinderen in het dorp.

De dag zelf: 16 maart 1968¹⁶

De operatie begint vroeg in de ochtend. Om te beschikken over voldoende vervoerscapaciteit worden er van andere eenheden helikopters geleend. Charlie Compagnie (CC) vertrekt om 07.22 uur vanaf LZ Dotti naar het vijandelijke gebied, dat even daarvoor al is klaargestoomd door middel van artilleriebombardementen. Vanuit de lucht worden de acties van de militairen gevolgd door de hogeren in rang: luitenant-kolonel Barker op 1000 voet hoogte, generaal-majoor Koster op 2000 voet en commandant van de 11de brigade Henderson op 2500 voet. Onder de 1000 voet is het luchtruim het domein van de gevechtstoestellen en helikopters.

Het hoofdkwartier van de brigade stuurt twee mannen van het 31ste detachement voor legervoorlichting mee. Dit is overigens heel normaal bij militaire acties. Ditmaal zijn het verslaggever Jay Roberts en fotograaf Ronald L. Haeberle die de gebeurtenissen moeten verslaan.

Om ongeveer 08.00 uur trekken twee pelotons van CC het dorp binnen. Op enige afstand achter hen volgt het derde peloton en kapitein Medina's commandostaf. Op een gegeven moment begint het eerste peloton mensen bijeen te drijven en wordt er geschoten. Het doden begon zonder voorafgaande waarschuwing of aanwijzing, vertelt een van de soldaten uit het peloton van luitenant Calley. Kort daarna lijkt iedereen kogels af te vuren.

¹⁴ Hersh, *My Lai*, 38-40.

¹⁵ Maclear, *10.000 dagen oorlog*, 312.

¹⁶ Hersh, *My Lai*, 43-70.

Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 124-142.

Nadat de eerste twee pelotons My Lai hebben doorkruist, geeft kapitein Medina het derde peloton bevel op te rukken. Direct daar achter volgen verslaggever Roberts en fotograaf Haerberle. Omstreeks 09.00 uur bevinden alle manschappen van CC zich in het dorp. Er bestaat verwarring over wanneer kapitein Medina My Lai 4 binnen is gekomen. Velen beweren dat hij vlak na het derde peloton is aangekomen, maar zelf houdt hij vol dat hij pas na 10.00 uur het dorp betreden heeft. Volgens een van de leden van CC, Carter, is Medina eerst naar de noordelijke kant van het dorp gegaan en trok daarna met een peloton in zuidelijke richting naar de dorpskern toe. Daar moet hij zijn aangekomen omstreeks het moment dat Meadlo en Calley de eerste groep burgers aan het executeren waren. Hij heeft dit gezien en deed niets om het te stoppen. Daarin is hij niet de enige. Eigenlijk protesteert niemand van de soldaten. Dit mogelijk uit angst om zelf in de loop van een geweer te kijken, bekent een van de soldaten later. Vele militairen lijken zelfs lol te hebben in het uitmoorden van de dorpingen. Kreten als “die is voor mij hoor!” Of “ik heb er weer eentje” vliegen door de lucht.

Einde aan het geweld

Helikopterpiloot Hugh C. Thompson vliegt omstreeks 09.00 uur boven My Lai en ziet met eigen ogen wat daar gaande is. Hij beweert dat hij Medina zelf een vrouw heeft zien doodschieten. Medina ontkent niet dat hij dit heeft gedaan. Hij dacht dat ze gewapend was en zegt te hebben gehandeld uit zelfverdediging. Soldaten uit zijn eenheid hebben het echter over nog twee moorden die hij op zijn geweten zou hebben.

Meerdere malen probeert Thompson contact op te nemen met de grondtroepen, maar zonder resultaat. Hij meldt vervolgens wat hij ziet aan het hoofdkwartier van de brigade en de militairen in de andere helikopters boven hem horen zijn verhaal. Daarop neemt Barker rechtstreeks contact op met Medina, die antwoordt dat hij niet weet wat er gebeurt. Hij zegt dat hij zal proberen er een einde aan te maken. Volgens ooggetuigen zou Medina vervolgens luitenant Calley bij zich hebben geroepen en hem hebben gezegd dat het voor die dag wel genoeg was geweest.

Maar Calley blijft doorgaan. Dorpingen die niet meteen zijn gedood tijdens de inval van de eerste twee pelotons worden op zijn bevel naar rioolgreppels aan de oostelijke kant van het dorp gebracht om daar alsnog te worden geëxecuteerd.

Thompson markeert ondertussen de plekken waar gewonde Vietnamezen liggen met rookbommen. Daarna landt hij en vraagt soldaten hem te helpen bij het redden van deze personen. Later ontdekt hij waar Calley en zijn peloton mee bezig zijn en zet zijn helikopter aan de grond bij de greppels. Hij roept de hulp van twee andere toestellen in om de gewonden te vervoeren. Uit angst dat Calley door zal gaan met moorden zodra hij vertrokken is, besluit hij tussen hen en de gewonden in te gaan staan en geeft hij zijn mannen de opdracht op Calley en zijn kompanen te schieten als een van hen opnieuw een geweer gebruikt.

Kort na 12.00 uur vertrekt Charlie Compagnie uit My Lai weg. Op hun weg komen ze langs de inmiddels verlaten dorpen My Lai 5 en 6, waar de plunderingen doorgaan en alles wordt platgebrand. Naar schatting komen er tussen de 400 en 500 mensen om.

Na de slachting¹⁷

Als verslaggever van het leger was het de taak van Roberts om verslag uit te brengen over de gebeurtenissen van 16 maart 1968 in My Lai. Van luitenant-kolonel Barker krijgt hij dezelfde middag het officiële dodental te horen, tenminste het aantal volgens de legerleiding. Honderdachtentwintig mensen zijn om het leven gekomen, voor het overgrote deel Vietcongstrijders en er zijn drie wapens buitgemaakt. Dit is heel iets anders dan dat Roberts die ochtend met eigen ogen heeft gezien. Toch besluit hij alleen de officieel aangeleverde informatie van de legerleiding te gebruiken, hoewel hij weet dat die niet klopt. Dit omdat hij weet dat berichten over moordende Amerikaanse soldaten toch niet door de persvoorlichtingsdienst van het leger worden overgenomen. Persofficier Dunn van de brigade waartoe CC behoort, neemt zijn verslag letterlijk over en op 17 maart verschijnt het volgende bericht op de voorpagina van onder andere *The New York Times*:

“Twee compagnieën van de Americal Divisie hebben een Noord Vietnamese legergroep in een tangbeweging geklemd en daarbij 128 vijandelijke soldaten gedood.”

Er wordt geen enkele melding gemaakt van burgerslachtoffers.

Oplettende journalisten zouden bij deze informatie eigenlijk al een belletje kunnen hebben horen rinkelen. In de gegevens werd gesproken over Noord-Vietnamese soldaten. In de provincie Quang Ngai was vooral de Vietcong actief. Deze organisatie en het Noord-Vietnamese leger werkten eigenlijk nooit samen in een gebied, aangezien ze er niet dezelfde opvattingen op na hielden. Dat er in My Lai, een bolwerk van de Vietcong, opeens zoveel leden van het Noord-Vietnamese leger zaten, zou iets wonderlijks zijn. Blijkbaar heeft geen van de journalisten of andere mensen die de informatie toegezonden hebben gekregen aandacht besteed aan deze feiten. Misschien omdat ze niet over voldoende achtergrondinformatie beschikte of omdat ze gewoonweg de gegevens niet verder hebben gecheckt en klakkeloos van de voorlichtingsdienst van het leger hebben overgenomen.¹⁸

De andere belangrijke getuige van de gebeurtenissen op de 16de maart te My Lai is fotograaf Haeberle, die de opdracht meekreeg om het geheel op de gevoelige plaat vast te leggen. Dit doet hij dan ook, met drie verschillende camera's. Eén voor zwart-wit foto's voor het officiële verslag dat aan de legerleiding zal worden overgedragen en twee camera's waarmee hij kleurenfoto's maakt voor eigen gebruik. Hij stuurt niet alle foto's die hij die dag heeft gemaakt naar het hoofdkwartier van de brigade. Ook hij is zich er van bewust dat dit soort informatie nooit door de voorlichtingsdienst zal worden doorgelaten.

2.2 HOE KWAM HERSH HET TE WETEN?¹⁹

Met de officiële berichten die het Amerikaanse leger over de gebeurtenissen op 16 maart 1968 te My Lai naar buiten brengt, lijkt het geheel te zijn afgedaan. Van de massale moordpartij door de leden van CC lijkt de rest van de wereld niets te weten te komen. Het duurt tot 22 oktober 1969 voordat een onderzoeksjournalist van *The New York Times* hier verandering in zal brengen.

Seymour Hersh is op dat moment bezig aan een boek over het Pentagon en heeft in de loop der jaren contacten ontwikkeld met vooraanstaande personen die dicht bij het vuur zitten. Een van de personen die hem regelmatig informatie verschaft over zaken die anderen niet zo een twee drie te weten komen, belt hem op 22 oktober 1969 op met het bericht dat het Amerikaanse leger iemand in alle geheim voor de krijgsraad in Fort Benning probeert te

¹⁷ Hersh, *My Lai*, 71-74.

¹⁸ Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 14.

¹⁹ Hersh, *My Lai*, 120.

slepen, wegens moord op 75 Vietnamese burgers. Hersh besluit de zaak verder te gaan onderzoeken.

Wat vooraf ging

Wat is er tussen de 16de maart, de dag van de slachting in My Lai en 22 oktober 1969 gebeurd? Hoe is het verhaal uiteindelijk na al die maanden bij de journalist Hersh terecht gekomen?

Bij het onjuiste verhaal dat verslaggever Roberts aan de voorlichtingsdienst van het leger doorgaf, leek de berichtenstroom rondom de gebeurtenissen te My Lai te zijn gestopt. Ook de beschrijvingen van helikopterpiloot Thompson komen niet verder dan het hoofdkwartier van de brigade. Kolonel Henderson hoort zijn verhaal aan en maakt er aantekeningen van. Als CC op 18 maart weer terugkomt op de basis worden een aantal soldaten die bij My Lai betrokken waren door hem ondervraagd. Allen ontkennen ze iets van het doodschieten van burgers te hebben gezien, laat staan er zelf aan meegewerkt te hebben. Henderson schrijft een verslag en levert dit in bij commandant Koster. Die vindt het wel nodig dat er een onderzoek wordt ingesteld en geeft Henderson daar in mei van 1968 de opdracht toe. Henderson draagt dit op zijn beurt weer over aan luitenant-kolonel Barker. Die komt uiteindelijk met dezelfde conclusie: er zijn geen burgers vermoord in My Lai door Amerikaanse soldaten. Hooguit zijn er een paar gesneuveld door het artillerievuur. Uit getuigenverklaringen van leden van CC blijkt later dat Barker zelf met geen van hen persoonlijk heeft gesproken over de gebeurtenissen. De uitkomst van zijn onderzoek is niet gebaseerd op een juist uitgevoerd onderzoek. Mogelijk zinde de waarheid hem niet en besloot hij hierover te zwijgen. Wederom lijkt het erop dat dit het einde is van het onderzoek naar de werkelijke gebeurtenissen.²⁰

Toch komt uiteindelijk een deel van de acties van CC naar buiten door toedracht van een Amerikaanse soldaat die zelf niet eens persoonlijk bij dit alles betrokken is geweest. Ronald Ridenhour is als militair gestationeerd in Vietnam en vliegt een aantal dagen na 16 maart over het gebied waar CC heeft huisgehouden. De verlaten en platgebrande dorpen roepen veel vragen bij hem op. De piloot vertelt hem het verhaal, dat hij alleen van horen zeggen heeft. Aangekomen in Chu Lai spreekt Ridenhour hierover met een kameraad, Charles Gruver genaamd, en die vertelt hem dat inderdaad bepaalde verhalen over slachtingen door Amerikaanse soldaten de ronde doen. Het wordt Ridenhour door veel mensen die hij over My Lai spreekt, afgeraden verdere stappen te ondernemen. Hij neemt deze tips aan, maar na zijn ontslag uit het leger in december 1986 blijft het hem toch niet lekker zitten. Daarom bezoekt hij zijn oud docent Arthur A. Orman en vertelt hem wat hem ten ore is gekomen. Orman is het met hem eens dat het Amerikaanse volk moet weten wat er gebeurd is en ook dat de legerleiding heeft geprobeerd dit geheim te houden. Samen stellen ze een brief op met alle gegevens die Ridenhour omtrent My Lai heeft verzameld en versturen die naar diverse leden van het Huis van Afgevaardigden, de Senaat, het Pentagon, het ministerie van buitenlandse zaken en zelfs het Witte Huis.²¹ Opvallend genoeg komen er maar twee reacties, van congreslid Morris K. Udall en afgevaardigde L. Mendel Rivers. Onder druk van deze invloedrijke personen in de Amerikaanse politieke scene moet de top van het leger wel met een reactie komen. Er wordt gezegd dat er een onderzoek zal worden ingesteld. Kolonel William Vickers Wilson wordt hiervoor aangewezen. Zijn belangrijkste taak is het verzamelen van gegevens die het leger vrij kunnen pleiten, in de hoop dat de hele zaak in de doofpot blijft.²²

²⁰ Hersh, *My Lai*, 79-88.

²¹ De brief die Ridenhour schreef is terug te vinden in bijlage 1.

²² Hersh, *My Lai*, 94-104.

Wilson praat met Ridenhour over wat hij te weten is gekomen en daarna ook met leden van CC. Het is de bedoeling dat Wilson dit in het uiterste geheim doet en vooral ervoor zorgt dat de media geen lucht van de zaak krijgen. Ridenhour hoort ondertussen zeer weinig over de voortgang van het onderzoek en vraagt zich af of het leger wel probeert de waarheid boven tafel te krijgen. Ook is hij er niet zeker van of de getuigen die hij in zijn brief heeft genoemd wel hetzelfde verhaal dat ze hem vertelden aan defensie zullen geven. Hij belt regelmatig met contactpersonen bij defensie, maar die houden hun kaken stijf op elkaar over de voortgang van het onderzoek.²³ Uit frustratie besluit Ridenhour eind mei 1968 dat hij de pers wil inlichten en neemt contact op met literair agent Michael Cunningham wiens naam hij tegen is gekomen in de gouden gids. Cunningham blijkt echter maar weinig contacten te hebben in de nieuwswereid en al helemaal niet met hoofdredacteuren. Het verhaal bereikt daarom zeer moeilijk mogelijk geïnteresseerde journalisten. Delen van de brief die Ridenhour al eerder opstuurde naar politiek Washington worden door hem doorgestuurd naar een aantal tijdschriften en kranten, waaronder *Life*, *Look*, *Harpers*, *Newsweek* en *Ramparts*. Alleen die laatste reageert, maar Ridenhour wil niet dat zijn verhaal in dit blad, dat zich uitermate fel keert tegen de Amerikaanse aanwezigheid in Vietnam, wordt geplaatst.²⁴ Uiteindelijk wordt de informatie door geen enkele aangeschrevene gebruikt en weer blijft het verhaal steken op de weg naar openbaarheid.

Ondertussen gaat Wilson door met zijn onderzoek namens het Amerikaanse leger. Helikopterpiloot Thompson, die er voor gezorgd heeft dat er een einde gemaakt werd aan het uitmoorden van de burgers, wordt door hem opgespoord en uitvoerig ondervraagd. Ook neemt Wilson contact op met andere betrokken personen. Eind juli zijn er officieel zesentwintig getuigen door hem gehoord en draagt hij zijn resultaten in rapportvorm over aan generaal Westmoreland.²⁵ Die laat de informatie bekijken door de Commissie Onderzoek Misdaden van de militaire politie van het Amerikaanse leger om te bepalen of er voldoende bewijs is voor het formuleren van een strafrechtelijke aanklacht. Opnieuw worden de getuigen gehoord. Eind november is daar ook de fotograaf Haerberle onder, die vertelt dat er nog altijd fotorolletjes van die dag moeten liggen in de la van de voorlichtingsdienst van het brigadehoofdkwartier in Vietnam waar hij destijds een deel had afgegeven.²⁶ De foto's worden alsnog ontwikkeld en vormen een van de belangrijkste bewijzen die worden aangedragen bij de officiële aanklacht tegen luitenant Calley, die op 5 september wordt ingediend. Hierin worden zes gevallen van moord met voorbedachte rade ten laste gelegd, waarbij Calley ervan beschuldigd wordt in totaal 'honderdnegen oosterse, menselijke wezens, inwoners van het dorp My Lai 4 wier namen en geslacht onbekend zijn, te hebben gedood door ze met een geweer neer te schieten'.²⁷

Diezelfde dag wordt Ridenhour persoonlijk op de hoogte gesteld en krijgt ook de legercommissie van het Huis van Afgevaardigden inlichtingen over de zaak Calley. Nu steeds meer mensen afweten van dit alles lijkt het onmogelijk geworden de pers erbuiten te houden, tot groot ongenoegen van het Pentagon. De voorlichtingsdienst van het leger besluit daarom een persbericht uit te geven, om de schade nog enigszins beperkt te houden. Op vrijdagmiddag 5 september 1968 wordt een bericht vanuit Fort Benning verstrekt aan de kranten in Georgia. De tekst vermeldt echter niet dat er inmiddels zes gespecificeerde aanklachten van moord zijn ingediend en dat Calley beschuldigd wordt van het vermoorden

²³ Hersh, *My Lai*, 101-103.

²⁴ Hersh, *My Lai*, 104.

²⁵ Hersh, *My Lai*, 108.

²⁶ Hersh, *My Lai*, 109.

²⁷ Hersh, *My Lai*, 112.

van zeker honderdnegen Vietnamese burgers door hen opzettelijk met een geweer neer te schieten.²⁸

Omdat het Pentagon weigert verdere informatie te verschaffen aan journalisten wordt dit bericht, bijna geheel letterlijk overgenomen, het AP-bericht voor alle nieuwsmedia. De volgende dag neemt slecht een aantal kranten het bericht op in hun pagina's, bovendien vaak klein en op een onopvallende plek.²⁹ Tot opluchting van de legertop lijkt niemand echt dieper geïnteresseerd in wat er gebeurd is en worden er verder geen vragen gesteld. Wederom lijkt het ware verhaal van My Lai niet door te dringen tot het publiek.

Ridenhour volgt echter op de voet wat de media en het Pentagon maken van zijn verhaal. Het duurt niet lang voordat hij inziet dat luitenant Calley als zondebok lijkt te worden gebruikt. Uit zijn eigen gesprekken met andere leden van CC weet hij dat niet alleen Calley geschoten heeft; er waren veel meer mensen bij betrokken. Ook zijn er geen aanklachten ingediend tegen degenen die die dag de leiding hadden over de missie. Omdat hij weet dat hij bij het Pentagon niet verder zal komen met zijn verhalen, stuurt hij zijn dossier op naar Washington-correspondent Ben Cole.³⁰ Via hem verspreidt de informatie zich in allerlei kringen, waaronder ook naar de man die Seymour Hersh op 22 oktober opbelt met de tip dat er iets niet pluis is met de zaak Calley, een zaak die tot dan toe door alle media onopgemerkt is gebleven.

Wat doet Hersh? Zijn onderzoek³¹

Na de tip besluit journalist Hersh op zoek te gaan deze luitenant Calley. Via via komt hij in contact met zijn advocaat, Latimer, en op 29 oktober spreekt hij met hem af. Hersh raakt geïntrigeerd door de informatie die hij krijgt en hij stort zich met overgave op zijn tocht naar de waarheid achter dit alles. Niet veel later, op 11 november, brengt hij een bezoek aan Fort Benning waar Calley zou moeten verblijven. Hij treft hem op de basis aan en praat een hele dag met hem. Over deze ontmoeting schrijft Hersh een artikel en biedt het diverse media, waaronder *Life* en *Look* aan. Hij krijgt de reactie terug dat niemand belangstelling heeft. Daarom besluit hij naar het kleine persbureau *Dispatch News* te gaan, dat gerund wordt door goede vriend David Obst. Op 12 november wordt het verhaal nogmaals aangeboden, nu via de telegraaf, aan vijftig belangrijke kranten. De daarop volgende dag publiceren ruim dertig bladen het verhaal. *The New York Times* stuurt zelfs een correspondent naar het gebied waar de moordpartij zou hebben plaatsgevonden, maar die vindt weinig informatie op korte termijn.

Intussen gaat Seymour Hersh door met zijn eigen onderzoek. Op 17 november weet hij Ridenhour te spreken, de man die een brief naar diverse personen in Washington had gestuurd. Van hem krijgt hij namen en adressen van ooggetuigen van het My Lai incident en komt zo weer een stuk verder. Dit bezoek is de aanleiding voor een tweede artikel over de zaak Calley, dat wederom door *Dispatch News* aan andere media wordt aangeboden. Op 20 november tekenen een heel aantal kranten het vervolg van het verhaal van Hersh op. Op diezelfde dag worden toevalligerwijs ook de foto's die Haerberle heeft gemaakt van de moordpartij gepubliceerd. De fotograaf had in de tijd dat Hersh op onderzoek uit was, zelf contact gezocht met oud klasgenoot, Joseph Eszterhaus, die verslaggever was bij *The Cleveland Plain Dealer*. Eszterhaus probeert na te gaan of de verhalen die Hersh in de krant heeft gezet ook daadwerkelijk waar zijn en overeenkomen met de foto's die hij inmiddels gezien heeft. Zodra hij ook maar iets tracht te ondernemen, krijgt hij van het Amerikaanse

²⁸ Hersh, *My Lai*, 116.

²⁹ Zo plaatste *The New York Times* het bericht op pagina 38.

Hersh, *My Lai*, 117.

³⁰ Hersh, *My Lai*, 118.

³¹ Hersh, *My Lai*, 120-124.

leger te horen dat hij de foto's niet mag publiceren. Dit is voor hem genoeg bewijs voor de echtheid ervan.

Na deze 20ste november barst een stroom reacties in binnen- en buitenland los. In de hoofdstukken 'politiek' en 'media' die hierna volgen wordt dieper op deze ontwikkelingen in gegaan. Seymour Hersh gaat na deze dag door met zijn onderzoek. Tussen november 1969 en februari 1970 reist hij stad en land af om ongeveer vijftig (voormalige) soldaten te ondervragen over de gebeurtenissen in My Lai. Het was volgens eigen zeggen moeilijk achter de waarheid te komen. Inmiddels lag het incident bijna twee jaar achter hen en velen wisten niet alles meer precies te vertellen. Anderen waren te huiverig voor de pers om ook maar iets over het geheel los te laten. Uiteindelijk heeft Hersh zoveel mogelijk gegevens verzameld en die naast elkaar gelegd. De informatie die door de meeste leden van CC werd gegeven, moest wel waar zijn. Op meer kan hij niet vertrouwen, want niemand heeft alles gezien wat er die dag gebeurd is, schrijft hij. Daarnaast heeft hij bij zijn onderzoek ook gebruik gemaakt van een aantal afschriften van ondervragingen van getuigen door de Militaire Commissie Onderzoek Misdaden.³² Datzelfde jaar nog brengt Hersh zijn gegevens naar buiten in boekvorm onder de titel *My Lai: verslag van een massamoord*.

2.3 DE NASLEEP

Onderzoek

Het officiële onderzoek dat uitgevoerd is door de Peers Commissie moest uitsluitend geven over de gebeurtenissen in en rond My Lai en tevens over de mogelijke geheimhouding van aangaande informatie. Staatsecretaris van defensie Resor en generaal Westmoreland hebben luitenant-generaal Peers deze opdracht gegeven. Hersh vermeldt in zijn boek *My Lai: verslag van een massamoord* dat de keuze voor Peers niet geheel onlogisch is van de kant van het Amerikaanse leger. Peers heeft zelf gediend in Vietnam en is bovendien een directe collega van Koster geweest.³³

Tussen 26 december 1969 en 8 januari 1970 verblijft een deel van de commissie, waaronder ook de voorzitter, in Vietnam om daar betrokken personen te ondervragen. In de periode midden december 1969 en begin maart 1970 verhoort de commissie in totaal 398 getuigen, maar Hersh plaatst kanttekeningen bij de wijze waarop dit verlopen is. Officieel heeft de commissie niet het recht getuigen te dagvaarden of op andere wijze te dwingen voor haar te verschijnen. Om toch zoveel mogelijk informatie los te krijgen over wat er toen gebeurd is, wordt er regelmatig ingespeeld op het geweten van de betrokken militairen, beweert Hersh, hetgeen hij van meerdere van hen te horen krijgt. Zo vertelt soldaat Bernhardt hem: "Weet je, ze probeerden me met vragen en alles in een bepaalde hoek te dringen". Een andere, anonieme soldaat verklaart dat hij uit angst, schaamte en een verlangen om de legerleiding van dienst te zijn, verteld heeft wat hij die dag heeft gezien. Naast het inspelen op de gevoelens van de soldaten zou de commissie hen ook hebben gedwongen niet met de pers te praten. Nog een opvallend feit is dat het Amerikaanse leger burgeradvocaten weigert inzage te geven in de door hun cliënten afgelegde belastende verklaringen tegen eventuele verdachten en er worden zelfs geen kopieën van zelfbeschuldigende verklaringen ter beschikking gesteld.³⁴

Op 14 maart 1970 levert de Peers Commissie haar verslag in. Ruim vier jaar later, in november 1974, worden de onderzoeksresultaten voor een deel openbaar gemaakt.³⁵ Volume

³² Hersh, *My Lai*, 5.

³³ Hersh, *My Lai*, 154.

³⁴ Hersh, *My Lai*, 155-158.

³⁵ Hersh, *My Lai*, 2.

II en IV worden niet vrijgegeven, omdat daar getuigenverklaringen in staan. De daarin verstrekte informatie zou betrokken personen schade kunnen berokkenen. Lange tijd waren zaken die te maken hadden met de gebeurtenissen in My Lai nog in behandeling en daarom werd besloten het rapport pas in november 1974 deels vrij te geven.³⁶

Van de dertig verdachten van betrokkenheid bij het My Lai incident, dat overigens door de Peers Commissie aangeduid wordt met The Son My village incident, wordt Calley als enige veroordeeld. Twaalf personen worden aangeklaagd, maar voor hen vervalt de aanklacht voor er ook maar een proces begint. Van de soldaten die uiteindelijk voor de rechter verschijnen, worden er drie officieel vrijgesproken.³⁷

Geldende wetgeving ten tijde van het My Lai incident³⁸

In tegenstelling tot de onduidelijkheid die er bij het Abu Ghraib schandaal ontstond over de geldende wetgeving, was het voor de oorlog in Vietnam duidelijk dat die strijd viel onder The US Law of War, waarin delen van de afspraken die gemaakt zijn tijdens de conventies van Genève en Den Haag zijn opgenomen. Iedere overtreding van deze wetten betekent dat we te maken hebben met een oorlogsmisdad.

Na de soms heftige en sensationele berichtgeving na het Tet-offensief over acties van Amerikaanse soldaten met betrekking tot de behandeling van gevangenen, heeft generaal Westmoreland nogmaals door middel van een brief, die alle betrokken personen ontvangen hebben, benadrukt dat de afgesproken wetten dienen te worden nageleefd. Daarbij hoorde ook dat burgers of ze nu in een Vietcong dorp wonen of niet, zo min mogelijk schade dienen te worden berokkend. Ondanks de duidelijke afspraken, is de berechting van de personen die betrokken zouden zijn geweest bij het My Lai incident, bijzonder lastig geweest, volgens de auteurs van het boek *The My Lai massacre and its cover-up: beyond the reach of law?* en een heel aantal personen deelt deze mening met hen.

Alleen de manier waarop de zaak genoemd en de inhoud omschreven wordt, zorgt al voor problemen. Het gebruik van bepaalde woorden kan indirect al een veroordeling uitdrukken. Noem je iets een massamoord of een incident, bijvoorbeeld. En kun je het moord noemen als mensen in een oorlog worden gedood? Waar ligt de grens tussen het doden van de vijand als doel van de strijd en het plegen van oorlogsmisdaden? Wie is er in dit geval verantwoordelijk en wie krijgt de schuld? Is luitenant Calley strafbaar omdat hij de orders van zijn superieur opvolgde? Of heeft hij juist schuld omdat hij afweek van de officiële opdracht die hij kreeg? Hoe rechtlijnig is de wetgeving hier eigenlijk over en valt er wel een juist oordeel te vellen? Het moge duidelijk zijn dat de Peers Commissie een zware dobber aan de veroordeling van de betrokken personen heeft gehad.³⁹

³⁶ Hersh, *My Lai*, 20.

³⁷ Hersh, *My Lai*, 3-4, 24.

³⁸ Hersh, *My Lai*, 207-215.

³⁹ Hersh, *My Lai*, 4-6.

2.4 BEVINDINGEN VAN DE PEERS COMMISSIE

Wat er zich volgens de commissie heeft afgespeeld tussen 16 en 19 maart 1968 tijdens een operatie van Americal Division door Task Force Baker in het dorp Son My⁴⁰

Omdat er nooit iets van de gegeven opdrachten rond deze operatie op papier is gezet, is het moeilijk te achterhalen wat nu precies het doel was en hoe dat aan de betrokken soldaten is doorgegeven. Aan de hand van getuigenverklaringen heeft de commissie getracht een reconstructie te maken van de briefings voor 16 maart 1968 en de daarop volgende acties. Het is duidelijk dat bij twee eerdere missies die Task Force Barker in het gebied rond Son My uitvoerde de eenheden in contact zijn gekomen met vijandig vuur, mijnen en boobytraps en dat daarbij de nodige slachtoffers zijn gevallen. Het doel van de acties op 16 maart zou gericht zijn op de vernietiging van de vijand die zich in die plaats op zou houden, volgens de inlichtingendienst het 48ste bataljon van de Vietcong. Kolonel Henderson zou bij er Task Force Barker op aan gedrongen hebben dat deze groep moest worden uitgeschakeld. Op 15 maart zou Barker de commandanten van de aparte eenheden uitgebreidere orders hebben gegeven. Hierbij zou gezegd zijn dat de meeste inwoners van Son My met de Vietcong zouden samenwerken of in ieder geval met hen sympathiseerden. Hij zou de commandant van CC, Medina, de opdracht hebben gegeven de huizen te verbranden, het vee te doden, voedsel te vernietigen en mogelijk ook de waterputten in het dorp dicht te gooien. Over de burgers meldde hij waarschijnlijk niets. Medina deelde CC vervolgens mede dat alleen de vijand zich ophield in My Lai 4 en dat die vijand de volgende dag, op 16 maart, vernietigd diende te worden. Deze briefing zou hebben plaatsgevonden vlak na een herdenkingsdienst voor een omgekomen soldaat van CC. Als dit waar is, heeft dit zeker invloed gehad op de heersende sfeer en kan het ook van invloed zijn geweest op de manier waarop CC de boodschap van hun commandant geïnterpreteerd heeft. Uit de getuigenverklaringen van de soldaten die tijdens deze briefing aanwezig waren, zou Medina verwezen hebben naar eerder gevallen kameraden en hen hebben gezegd dat dit een mooie gelegenheid zou zijn om wraak te nemen op de vijand. Ook wordt uit de verhalen duidelijk dat de soldaten uit de woorden van Medina hebben opgemaakt dat iedereen die nog aanwezig was in het dorp, de vijand was en dat het de taak van CC was deze te vernietigen.

De gebeurtenissen op 16 maart in en rond My Lai 4: de handelingen van CC⁴¹

Op 16 maart landden om ongeveer half acht in de morgen de eerste leden van CC honderd tot honderdvijftig meter ten westen van My Lai 4. Er wordt aan het hoofdkwartier doorgegeven dat er geen vijandig vuur wordt waargenomen. Omstreeks 07.50 uur zijn alle leden van CC in de buurt van My Lai 4 afgezet door helikopters. Het is de bedoeling dat het eerste peloton door het zuidelijke deel van het dorp zal trekken en dat het tweede peloton het noordelijke deel voor z'n rekening zal nemen. Vanuit een helikopter worden door kolonel Henderson echter twee gewapende personen gesignaleerd ten noorden van het dorp en het tweede peloton wordt er op af gestuurd. Ze trekken richting Binh Tay.

Bij aankomst in het dorp begint het eerste peloton direct te schieten op vluchtende burgers. Ook het tweede peloton opent het vuur en verjaagd de mensen uit hun huizen. Volgens de commissie zouden bij deze acties van peloton 2 tussen de 50 en 100 mensen, vooral vrouwen, oude mannen, kinderen en baby's, zijn gedood. Beide platoons maken zich

⁴⁰ Goldstein, J., B. Marshall, J. Schwartz. 1976. *The My Lai massacre and its cover-up: beyond the reach of law? The Peers commission report with a supplement and introductory essay on the limits of law*. New York: The Free Press. 44-46, 87-99.

⁴¹ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 44-46, 98, 116, 31-146.

tevens schuldig aan verkrachtingen. Nadat peloton 1 en 2 door My Lai zijn getrokken, volgt het derde peloton dezelfde route. Het nog levende vee wordt gedood, de rest van de huizen in brand gestoken en volgens verklaringen van de soldaten zelf zijn er ook door hen nog diverse gewonde personen doodgeschoten om ze zogezegd uit hun lijden te verlossen. Een paar minuten voor acht zouden de eersten groepen burgers door de soldaten naar de greppels aan de rand van het dorp zijn gebracht. De eerste groep bestond uit circa 70 tot 80 personen, de tweede uit 20 tot 50 personen.

Tegen lunchtijd zouden er op basis van getuigenverklaringen zeker 175 tot 200 burgers zijn gedood. Het aantal zou zelfs kunnen oplopen tot 400, want bij het eerstgenoemde aantal zijn niet de doden opgeteld die zich in de huizen en bunkers bevonden. Deze lichamen waren namelijk onzichtbaar voor vele getuigen. Ook de personen die door CC op de route naar de plaats van overnachting nog werden vermoord, zijn hier niet bij inbegrepen. In de tijd dat CC zich in en rond My Lai 4 bevond, is er geen een keer contact geweest met de vijand en is er slechts een Amerikaanse soldaat (Carter) gewond geraakt.

Naast de inmiddels beruchte acties van CC in het dorp My Lai 4 zou er door B-compagnie ook de nodige ellende zijn aangericht, maar dan in My Khe 4. Daar zouden volgens de lokale bevolking en andere getuigen nog eens negentig personen gedood zijn. Ook hiervoor is echter geen hard bewijs, vooral omdat de tien betrokken soldaten uit B-compagnie weigeren hierover te spreken of gewoonweg ontkennen dat er iets van waar zou zijn.

Rapportage van de gebeurtenissen

Het was helikopterpiloot Hugh Thompson die dezelfde dag nog zijn verhaal over wat hij had gezien in en rond My Lai deed bij zijn compagnie commandant majoor Frederic Watke. Op zijn beurt rapporteerde Watke hetgeen hem ten ore was gekomen aan zijn meerdere, Barker. Via hem komen de gegevens uiteindelijk terecht bij Koster en Henderson, maar verder dan hen ook niet. Officieel moeten dit soort zaken wel doorgegeven worden aan superieuren, maar dit gebeurde niet.⁴²

Van de weinige documenten die gemaakt zijn rondom het incident te My Lai bevatten de meeste foutieve gegevens. Belangrijke sleutelfiguren in het onderzoek naar de weg die de informatie heeft afgelegd van de soldaten naar allen daarboven, wilden hun mond tegenover de Peers commissie niet openen of hebben valse verklaringen afgelegd, aldus de onderzoekscommissie. Hierdoor is het nog moeilijker vast te stellen wie er nu eigenlijk schuldig is aan wat.⁴³

Onvoldoende training

Al in de inleiding tot het officiële rapport komt de hoeveelheid en kwaliteit van training die CC heeft gehad aan de orde. Daarin zou namelijk zowel op Hawaï, waar CC verbleef kort voor het vertrek naar Vietnam, als in het oorlogsgebied zelf zeer weinig aandacht zijn besteed aan de omgang met en behandeling van burgers en vluchtelingen. Ook de verantwoordelijkheid voor het rapporteren van oorlogsmisdaden en andere geweldsincidenten werd sporadisch besproken. De Peers commissie ziet dit als een van de oorzaken van de acties waartoe CC op 16 maart 1968 overging.⁴⁴ Tijdens de opleiding van de soldaten zou slechts een uur zijn besteed aan deze materie tegenover het herhaaldelijk verkondigen van de beste en snelste manier om de vijand uit te schakelen.

⁴² Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 47-49.

⁴³ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 52-53.

⁴⁴ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 81.

Oorzaken⁴⁵

De Peers commissie heeft een apart hoofdstuk gewijd aan mogelijke oorzaken van de gebeurtenissen op 16 maart 1968 te My Lai. Daarbij benadrukt de commissie overigens wel dat er niet één bepaalde oorzaak als hoofdreden kan worden aangewezen, maar dat het meer gezien moet worden als een opeenstapeling van diverse factoren.

1. Planning en orders, gegevens op 15 maart 1968

- De opdrachten zouden verkeerd zijn doorgegeven aan de commandanten en hierdoor is er veel verwarring over ontstaan. Officieel was er geen opdracht tot het doden van burgers.
- De commandanten van de compagnieën hadden hun soldaten duidelijkere informatie moeten verschaffen en hen meer moeten uitleggen over het verschil tussen de omgang met vijandelijke strijders en onschuldige burgers.
- Het is mogelijk dat de Amerikaanse inlichtingendienst van leger (onbewust) onjuiste informatie heeft verschaft. Het niet en verkeerd gebruiken van de officiële Vietnamese dorpsnamen heeft mogelijk tot verwarring en een aanval op de verkeerde plek geleid. Volgens de verkregen informatie zou zich in My Lai een heel Vietcongbataljon ophouden. Er waren echter verschillende plekken die met My Lai werden aangeduid in de omgeving (onderverdeeld in 1 t/m 6). CC trok ten strijde in My Lai 4, oftewel Xom Lang. Maar daar kwamen ze geen enkele Vietcongstrijder tegen. Uit latere gegevens, onder andere van inwoners van de gebieden, blijkt dat de vijand inderdaad een bolwerk had in het gebied My Lai, maar dan in My Khe, de plek die de Amerikanen markeerden als My Lai 1.⁴⁶ Mogelijk was het inderdaad de bedoeling om Vietcongstrijders uit te schakelen, maar aangekomen in het verkeerde dorp, werden de burgers onder vuur genomen.

2. De houding ten opzichte van de Vietnamese bevolking

- Net als veel andere Amerikaanse soldaten in Vietnam hadden de leden van CC bepaalde spottende bijnamen voor de Vietnamezen, waaronder 'dink' en 'slope'. Het gebruik van deze onvriendelijke woorden geeft aan dat de militairen de inwoners van het land een inferieure status toebedeelden. Daarbij komt nog eens dat veel leden van de CC de Vietnamese burgers niet vertrouwden. Ze hadden in voorgaande situaties namelijk niet gewaarschuwd voor verstopte mijnen en boobytraps, waardoor hun kameraden gewond raakten. De manier waarop de Amerikaanse soldaten ontvangen werden was ook heel anders dan ze hadden verwacht. Ze werden niet met open armen ontvangen, zoals hun vaders destijds in Europa aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. Dit gaf het moreel van de soldaten een behoorlijke dreun.

3. Slachtoffers door mijnen en boobytraps

- Juist deze middelen maakten vele slachtoffers onder de Amerikanen. Het moreel ging erdoor omlaag en de frustraties werden alleen maar groter. Dit ging ook zeker op voor CC, die eigenlijk nog geen groots contact met de vijand had gehad, maar al wel vele gewonden en zelfs doden kende door deze acties. Twee dagen voor de aanval op My Lai waren er zelfs nog twee slachtoffers in de compagnie te betreuren.

4. Eerdere mislukking de vijand dichtbij te benaderen.

- Er vielen gewonden en doden, maar het was voor CC nog geen een keer voorgevallen dat ze oog in oog met de vijand had gestaan. My Lai was hierop de eerste (mogelijke) uitzondering. Al eerder was hen door superieuren opgedragen de vijand dicht te benaderen.

5. Organisatorische problemen

- Door de enigszins aparte samenstelling van Task Force Barker waren er veel minder hoge officieren in deze legereenheid. Dit ging ten koste van een goede planning en uitwerking van bevelen. Ook de wisseling van commandant op het hoofdkwartier van de brigade is de planning van de operatie niet ten goede gekomen.

⁴⁵ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 192-206.

⁴⁶ Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 16.

6. Een tekort aan rapportage binnen Task Force Barker

- Barker onderhield geen nauwe contacten met zijn compagnieleiders, waardoor er maar weinig communicatie tussen hen plaatsvond. Er waren geen persoonlijke briefings, waardoor de commandanten vaak niet goed wisten wat er van hen verwacht werd. Onduidelijkheid kan ook bij de operatie My Lai een rol hebben gespeeld.

7. De houding van de (Zuid-)Vietnamese regering

- My Lai en de omgeving van het dorp werd door de Vietnamese regering als Vietcongbolwerk bestempeld. Er mocht zonder toestemming op deze nederzettingen worden geschoten. Deze houding van de regering ten opzichte van haar eigen volk kan mogelijk invloed hebben gehad op de manier waarop Task Force Barker tegen de inwoners van deze dorpen aankeek.

8. De aard van de vijand

- Hoewel de Amerikanen een grote psychische klap te verduren kregen tijdens het Tet-offensief eerder dat jaar, had de Vietcong het ook zwaar. Doordat ze veel verliezen hadden geleden, waren de strijders gedwongen zich terug te trekken om te herstellen. Dit deden ze tussen de lokale bevolking. Hierdoor was het voor de Amerikanen erg moeilijk om het verschil tussen vijandelijke troepen en onschuldige burgers te herkennen. Bovendien was CC verteld dat My Lai een bolwerk van Vietcong was en had ze niet op burgers gerekend toen ze het dorp binnenviel.

9. Leiderschap

- Voor de commandanten van de compagnieën bestond niet veel respect en ook de discipline was in veel gevallen ver te zoeken. De voornaamste oorzaak hiervan was de manier waarop de leiders zich tegenover eenheden opstelden. In veel gevallen wilden ze overkomen als een soort maatje, als één van de jongens, hetgeen de beoordeling van hun leiderschap niet ten goede kwam.

- Naast het gebrek aan discipline bestond er tussen kapitein Medina en zijn collega commandant Michles van B compagnie een soort competitiedrang. Ook dit had geen goede uitwerking op het functioneren van de troepen.

10. Tolerante houding

- De superieuren van de betrokken Amerikaanse soldaten stelden zich ook voor het My Lai incident plaatsvond al zeer tolerant op ten opzichte van de omgang van hun eenheden met burgers. Regelmatig werden bezittingen vernield en ook mishandeling van personen was niet ongewoon. Er werd door hen niet ingegrepen. Dit en de manier waarop Medina de orders voor die dag doorgaf aan zijn soldaten kan hebben bijgedragen aan het My Lai incident.

11. Tekort aan bevestigende leiding en controle.

- Tijdens de acties in en rond My Lai bestond er zeer slechte communicatie tussen de verschillende eenheden en hun leiders. Ook waren er maar weinig superieuren op de grond aanwezig, hetgeen mogelijk het verloop van de operatie had kunnen doen veranderen.

12. Een tekort aan training

- De commissie is van mening dat de slechts minimale training op het gebied van omgang met burgers en het melden van oorlogsmisdaden van de soldaten die op 16 maart in My Lai aanwezig waren, een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de gebeurtenissen.

13. Het psychologisch opjutten van de soldaten

- Uit allerlei getuigenverklaringen van militairen die bij de briefing van Medina op 15 maart aanwezig waren, blijkt dat de commandant van CC zijn team zeer levendig over de situatie die hen te wachten stond heeft verteld. De opjuttende wijze van vertellen en spreken over wraak voor omgekomen kameraden heeft de luisterende soldaten zeker beïnvloed. Daarbij waren er geen beperkingen in zijn orders. Hij gaf zijn compagnie als het ware carte blanche.

Wat de observerende officieren in de lucht en op de grond die dag en daarna had moeten opvallen⁴⁷

Al tijdens de operatie zelf hadden de officieren die meeluisterden via de radio in de helikopters boven het gebied en in het hoofdkwartier signalen kunnen opvangen die er op wezen dat er iets niet pluis was. Via de radio werd er die dag meerdere malen melding gemaakt van burgerslachtoffers. In rapporten over de gebeurtenissen die later die 16de maart worden uitgebracht, wordt er eerst een aantal gemeld van 12 tot 14. Niet veel later wordt dit veranderd in 20 tot 28 slachtoffers. Onafhankelijk van het aantal is het duidelijk dat er in ieder geval slachtoffers onder de burgerbevolking zijn gevallen. Maar nergens buiten het hoofdkwartier wordt hier ooit melding van gemaakt. Bij de verhoren van betrokken officieren die van de slachtoffers afwisten, werd er regelmatig glashard ontkend dat er ooit meldingen zijn gemaakt van gevallen burgers tijdens de operatie via de gebruikte communicatiemiddelen.

Het gesjoemel met de cijfers van het aantal doden aan de kant van de burgers is niet het enige dat binnen het leger op zou moeten zijn gevallen. Voordat soldaten te voet My Lai op 16 maart betraden, werd er een uitgebreid artilleriebombardement om het gebied uitgevoerd. Hoewel My Lai binnen de free-fire-zone viel, is het wel opvallend dat er vooraf geen waarschuwing aan de inwoners werd gegeven, iets dat anders wel vaker werd gedaan. Ook kregen de gewonde burgers geen medische hulp.⁴⁸

Mogelijk dachten de soldaten die aanwezig waren in My Lai door de briefing van hun commandanten dat er in het dorp geen gewone burgers meer aanwezig waren. Maar het moet toch hebben opgevallen dat er toen de beschietingen begonnen, veel mannen, vrouwen en kinderen het dorp uitvluchtten. Verder werden er huizen zonder reden in brand gestoken, iets dat niet mocht, zeker niet zonder opdracht. Nu kan het zo zijn dat er gedacht werd dat de vluchtende bewoners ook leden van de Vietcong waren, aangezien vrouwen en kinderen regelmatig meehielpen bij het maken en plaatsen van boobytraps. De branden die ontstonden zouden eventueel veroorzaakt kunnen zijn door het bombardement en de beschietingen. Maar dan nog moeten andere dingen zijn opgevallen bij de superieuren die alles in de gaten moesten houden. Tegenover een uitzonderlijk hoog aantal slachtoffers aan vijandelijke kant (CC meldde na net een uur al negentig Vietcongliden te hebben gedood) stond slechts een gewonde aan de kant van de Amerikanen. Er werd geen enkele keer contact met de vijand gemeld en er werd ook niet om extra steun gevraagd, iets dat heel normaal was/is bij het aantreffen van grote hoeveelheden vijandelijke strijders. Blijkbaar had CC een perfecte strijd geleverd. Andere compagnieën zouden hier veel van kunnen leren. Hoe hadden ze dit voor elkaar gekregen? Deze vraag werd echter door niemand gesteld. Ook werd er niet verder gereageerd op het zeer kleine aantal wapens dat in beslag was genomen.⁴⁹

Nog een opvallende zaak was het bevel van Henderson aan Medina in de middag van die 16de maart. Hij wilde dat CC terug zou trekken naar My Lai 4 om daar vast te stellen hoeveel doden er werkelijk waren gevallen en te rapporteren waardoor ze waren omgekomen. Koster geeft echter de opdracht om dit niet te doen, naar eigen zeggen omdat er zoveel mijnen en boobytraps in het gebied lagen, het al behoorlijk laat was geworden, er niet voldoende helikopters zouden zijn om de soldaten te vervoeren en omdat zij toch niet in staat zouden zijn de doodsoorzaak na de inmiddels verstreken uren nog te kunnen vaststellen. Henderson laat het hier vervolgens bij zitten. Alleen het idee dat hij had dat er mogelijk iets niet in de haak was met het aantal slachtoffers en de doodsoorzaak, zou voor hem reden genoeg moeten zijn geweest een verder onderzoek in te stellen.⁵⁰

⁴⁷ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 234-239.

⁴⁸ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 247-249.

⁴⁹ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 250-257.

⁵⁰ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 259.

Dagen gaan voorbij voor er weer iets over het My Lai incident boven water zou komen. Vanaf midden april duiken er in de omgeving van My Lai flyers op met daarop de mededeling dat de Amerikanen honderden mensen in My Lai zouden hebben afgeslacht. Ook zijn er meldingen van Vietnamese soldaten die op hun kleding een embleem dragen met daarop een zin in de trant van 'wraak voor My Lai'. De Amerikaanse officieren die betrokken waren bij de operatie My Lai kregen hier lucht van. In plaats van de genoemde zaken te zien als aanwijzingen dat er mogelijk toch iets aan de hand is geweest op de 16de maart, besluiten de bevelhebbers het materiaal te bestempelen als pure Vietcong-propaganda. Hoewel ze ook van andere kanten, waaronder de Vietnamese leiders van het gebied, te horen hebben gekregen dat er vreselijke dingen zijn gebeurd, wordt er op dat moment geen onderzoek ingesteld.⁵¹

Volgens de Peers Commissie tonen deze gegevens aan dat al dan niet bewust door een heel aantal personen informatie over wat er die dag in maart in My Lai gebeurde, verzwegen is. Ook tijdens het onderzoek hielden belangrijke sleutelfiguren dit stilzwijgen vol.⁵²

Wie is er schuldig en waaraan volgens de Peers commissie

De Peers Commissie geeft in haar rapport aan wat er volgens haar is misgegaan bij de berichtgeving over de gebeurtenissen in My Lai 4. Hierbij wordt voor alle volgens de onderzoekscommissie betrokken personen aangegeven waaraan ze schuldig zijn. Een volledig overzicht is te vinden in het boek *The My Lai massacre and its cover-up*. Hier volgt een aantal belangrijke punten naar aanleiding van de hoofdpersonen uit het My Lai incident.

De officiële gegevens van de Peers commissie⁵³

Met betrekking tot de gebeurtenissen omtrent de Son my operatie op 16 tot en met 19 maart 1968 heeft de Peers commissie het volgende geconcludeerd:

** Tijdens de periode 16-19 maart hebben troepen van het Amerikaanse leger, Task Force Barker, 11de brigade, Americal Division, een groot aantal burgers vermoord in twee gehuchten van het My Lai dorp, provincie Quang Ngai, republiek Vietnam. Het exacte aantal vermoorde Vietnamezen kan niet worden bepaald, maar was op z'n minst 175 en kan oplopen tot 400.*

** De slachting vond plaats in samenloop met een gevechtsoperatie, die als doel had het neutraliseren van het dorp Son My als een logistiek ondersteunende basis en het vernietigen van elementen van een vijandig bataljon dat zich in het gebied zou ophouden.*

** De slachting was het resultaat van de aard van de orders die gegeven werden binnen Task Force Barker die uiteindelijk bij de soldaten leidden tot een verkeerd en misleidend beeld van het dorp Son My en de omgeving. Er zouden zich daar vooral vijandige troepen bevinden en geen burgers aanwezig zijn.*

** Voor de gebeurtenissen in en rond Son My was de houding van de leiding ten opzichte van de behandeling van burgers al erg tolerant.*

** Burgers te Son My werden vermoord door soldaten onder toezicht en controle van hun superieuren.*

** Daarnaast werden er ook burgers verkracht en gevangenen mishandeld en gedood. Vee werd gedood, oogst vernietigd en bronnen gedicht.*

⁵¹ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 274-276.

⁵² Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 299.

⁵³ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 314-320.

- * Er werden enkele pogingen gedaan de acties te stoppen, maar in de meeste gevallen kwamen die te laat en waren ze te zwak.
- * Intensief onderzoek heeft vastgesteld dat geen van de soldaten van de eenheden die zich die dag in Son My bevonden onder invloed van marihuana of andere verdovende middelen waren.

Met betrekking tot adequaatheid van het rapporteren van informatie en onderzoek heeft de Peers commissie het volgende geconcludeerd:

- * De commandanten van Task Force Barker en de 11de brigade hadden aanzienlijke informatie over het doden van burgers, maar slechts een deel van die informatie werd in officiële rapporten overgedragen aan de bevelhebbende commandant van de Americal Division.
- * Helikopterpiloot Thompson leverde een gedetailleerd verslag van de gebeurtenissen, maar door inadequaat handelen op diverse niveaus werd er naar aanleiding hiervan geen actie ondernomen.
- * Informatie over de bijzondere aard van de missie van Task Force Barker op 16 maart 1968 heeft de bevelhebbende commandant van de Americal Division bereikt, maar er is geen actie tot onderzoek ondernomen.
- * De informatie werd ook niet naar hogere legerleiding doorgespeeld.
- * Meldingen van de Vietnamese regering over de slachting werden niet verder onderzocht.

Met betrekking tot pogingen van achterhouden van informatie heeft de Peers commissie het volgende geconcludeerd:

- * Op elk niveau van de Americal Division is er bewust en/of onbewust informatie achtergehouden.
- * Op het niveau van de compagnieën is er gefaald in het melding maken van oorlogsmisdaden.
- * De commandant van Task Force Barker en minstens één, mogelijk meerdere stafleden van Task Force Barker hebben samengespannen in het achterhouden van belangrijke informatie over wat er werkelijk op 16 tot en met 19 maart is gebeurd.
- * Ook op het niveau van de 11de Brigade spande de commandant en een belangrijk staflid samen in het achterhouden van informatie.
- * Een verslaggever en een fotograaf van de 11de Brigade hebben beide gefaald in het melden van de oorlogsmisdaden die ze op 16 maart gepleegd hebben zien worden.
- * Binnen het hoofdkwartier van de Americal Division is er inadequaat gereageerd op de informatie die midden april binnen kwam door Vietnamese kanalen over mogelijke slachtingen in My Lai.

Met betrekking tot training en beleid heeft de Peers commissie het volgende geconcludeerd:

- * Er is geen juiste training verschaft aan de soldaten op het gebied van humane behandeling van krijgsgevangenen, bescherming van burgers en het minimaliseren van vernietiging van bezittingen van de bevolking.
- * Veel van de soldaten van de 11de Brigade hebben gefaald door het niet melden van oorlogsmisdaden en het overtreden van de wetten van de conventies van Genève.

Charlie Compagnie wordt er door de Peers commissie van beschuldigd dat:⁵⁴

- * ze moord en andere oorlogsmisdaden niet heeft gemeld.

⁵⁴ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 300.

* ze een vals rapport heeft vervaardigd waarin een foutief aantal burgerslachtoffers (20 tot 28) wordt vermeld.

* de commandant van CC, Medina, zijn compagnie na afloop de opdracht heeft gegeven met niemand over de gebeurtenissen in My Lai te spreken.

Het hoofdkwartier van de Americal Division wordt door de Peers commissie van het volgende beschuldigd:⁵⁵

Hoewel het hoofdkwartier af is gegaan op de gegevens die aan haar verstrekt zijn, hadden bepaalde zaken vragen moeten oproepen. Daar is echter niets mee gedaan en dat had wel moeten, volgens de commissie.

Individen

In totaal bespreek de commissie in haar rapport dertig individuen die een belangrijke rol hebben gespeeld bij de gebeurtenissen op 16 maart en de daarop volgende dagen. Hieronder volgt een overzicht van een aantal van hen wiens acties ook besproken zijn in de hier bovenstaande gegevens.

Kolonel Oran K. Henderson⁵⁶

- Toen hij gebriefd werd over het concept voor de operatie van Task Force Barker in het Son My gebied, heeft hij er niet voor gezorgd dat er bepaalde voorzorgmaatregelen in acht werden genomen met betrekking tot de behandeling van burgers en vluchtelingen.

- Nadat hij de lichamen van burgers had gezien in en om My Lai 4 op de ochtend van 16 maart 1968 en ondanks zijn kennis dat CC geen verzet was tegen gekomen, heeft hij niet de juiste actie ondernomen om verdere slachting van burgers door CC te voorkomen.

- Hij heeft gefaald door geen actie te ondernemen om medische behandeling van burgers in het Son My gebied te verzekeren.

- Nadat CC rond 08.40 uur op 16 maart had gemeld dat er 84 Vietcongstrijders waren gedood, heeft hij zelf deelgenomen aan het maken van onjuiste rapporten of heeft hij deze door de vingers gezien, waarin werd vermeld dat 69 Vietcongstrijders waren gedood door artillerievuur op een plek ten noorden van My Lai 4.

- Toen hij op 16 maart zag dat veel huizen en andere gebouwen in brand stonden in My Lai en wist dat dit in strijd met het beleid was, heeft hij geen actie ondernomen de vernietiging te stoppen of dit te rapporteren aan hoger geplaatste hoofdkwartieren.

- Toen hij de lichamen van vrouwen en kinderen in en rond My Lai op 16 maart had gezien en na het ontvangen van diverse rapporten en informatie op diezelfde dag over het feit dat vele andere burgers bovendien zouden zijn gedood door artillerievuur of wapens, heeft hij geen direct onderzoek ingesteld om de hoeveelheid omgekomen personen en de oorzaak daarvan te onderzoeken. Daarnaast heeft hij geen onderzoek ingesteld naar het artillerievuur.

- Nadat hij de opdracht had gekregen om onderzoek te doen naar het Thompson rapport en na het persoonlijk horen van helikopterpiloot Thompson, soldaat Culverhouse en specialist Colburn over hun versies van de gebeurtenissen van die dag, is hij er niet in geslaagd juist onderzoek te verrichten waarbij de waarheid van deze getuigenissen bepaald diende te worden. Daarnaast heeft hij hierover valse en misleidende rapporten aan zijn leidinggevende overgedragen met de beweringen dat hij een diepgaand onderzoek naar het Thompson rapport had gedaan, alle commandanten en veel soldaten en leden van de luchtmacht die

⁵⁵ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 310.

⁵⁶ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 326-329.

betrokken waren geweest bij de operatie op 16 maart had ondervraagd, dat helikopterpiloot Thompson de enige was die iets ongewoons had opgemerkt op die 16de maart en dat de aantijgingen van Thompson niet de gebeurtenissen beschreven zoals die werkelijk die dag hadden plaatsgevonden.

- Hij heeft het bestaan van oorlogsmisdaden verhuld.

- Toen hij midden april 1968 informatie ontvangen had over het feit dat het stamhoofd van het Son Tinh district een rapport had ingediend bij het hoofd van de provincie Quang Ngai over het vermoorden van ongeveer 500 burgers van de gehuchten Tu Cung en Co Luy van het dorp My lai op 16 maart 1968 en over propaganda van de Vietcong waarin beweerd werd dat Amerikaanse troepen een groot aantal burgers in het dorp Son My hadden vermoord:

- heeft hij geen onderzoek ingesteld naar de aantijgingen van het hoofd van het district.

- heeft hij diverse Vietnamese ambtenaren en militaire organen onjuist geïnformeerd door te melden dat hij eerdere soortgelijke beweringen al had onderzocht en dat er niets van op waarheid berustte.

- na de opdracht te hebben gekregen onderzoek te doen naar de aantijgingen van de Vietnamezen en eerdere beweringen nogmaals te bekijken, heeft hij zonder dat ook daadwerkelijk te doen op 24 april 1968 bij zijn leidinggevende een vals en misleidend geschreven onderzoeksrapport ingeleverd. In het rapport wordt nergens verwezen naar het Thompson rapport. Er in stond bovendien vermeld dat uit interviews met leden van Task Force Barker en de commandanten die betrokken waren geweest geen enkele keer naar voren was gekomen dat burgers bijeen waren gedreven en vermoord door Amerikaanse soldaten. Ook werd er ten onrechte in vermeld dat 20 burgers waren gedood door het voorbereidende vuur en het over en weer schieten door de Amerikaanse troepen en de Vietcong.

- Het lijkt erop dat hij in samenspraak met andere leidinggevendenden informatie heeft achtergehouden met betrekking tot de acties op 16 maart en de verklaring van kapitein Rodriguez, daterend van 14 april 1968.

- Hij heeft diverse valse verklaringen afgelegd tegenover de onderzoekscommissie in een poging de raad te misleiden in meerdere opzichten. Zo heeft hij onder andere verklaard dat:

- hij de lichamen van zes tot acht vrouwen en kinderen heeft gezien in en rond My Lai 4 op 16 maart 1968.

- hij opdracht zou hebben gegeven aan luitenant-kolonel Luper om het mogelijke artillerievuur in en rond My Lai 4 te onderzoeken en dat Luper hem vervolgens zou hebben gerapporteerd dat er geen enkele artillerievuur op het dorp had plaatsgevonden.

- Thompson de enige was die hij gesproken had die iets ongewoons had waargenomen die 16de maart.

- hij geen opdracht had gekregen een rapport in te dienen op 24 april 1968 en dat het rapport dat hij toen inleverde bedoeld was om de aandacht van Koster te richten op de Vietnamese bronnen.

- in mei 1968 Koster opdracht had gegeven tot een formeel onderzoek en dat hij vervolgens luitenant-kolonel Barker de opdracht had gegeven dit onderzoek uit te voeren.

- in mei 1968 luitenant-kolonel Barker hem een formeel rapport had gegeven, waarin 15 tot 20 geschreven verklaringen van getuigen waren opgenomen die hij vervolgens zelf had overgedragen aan de Americal Division.

Luitenant-kolonel Frank A. Barker (overleden)⁵⁷

- Hij plande, gaf orders over en actieve leiding aan de uitvoering van een onwettige operatie tegen bewoonde dorpen, waarbij huizen werden vernietigd door ze in brand te steken, vee werd gedood, oogst en andere levensmiddelen werden vernietigd en mogelijk waterputten werden gedicht. Daarbij komt dat hij wist dat er geen vijandige burgers in het dorp Son My leefden en hoewel hij geen directe orders heeft gegeven voor het doden van deze mensen, heeft hij mogelijk wel het idee gecreëerd bij sommige van de commandanten van de eenheden dat ze geautoriseerd waren om de daar aangetroffen personen te doden.
- Hij plande artillerievoorberedingen op een bewoond dorp met veronachtzaming voor de levens van de inwoners. Dit is in strijd met de (toen) geldende wetten.
- Hij heeft bij de planning voor de operatie Son My gefaald in zijn taak door de burgers wonend in deze gebieden niet te evacueren en te beschermen.
- Hij heeft bewust of met nalatendheid de commandanten van de compagnieën van Task Force Barker onjuiste informatie verstrekt over de aanwezigheid van burgers in de dorpen. Hij heeft gezegd dat die om 07.00 uur op 16 maart 1968 naar de markt waren en dat in de dorpen alleen maar Vietcongstrijders en –sympathisanten aanwezig zouden zijn. Hierdoor heeft hij bijgedragen aan het doden van vele burgers.
- Toen hij hoogte kreeg van het doden van vele burgers die ochtend in Son My door leden van CC heeft hij waarschijnlijk met Majoor Calhoun en anderen samengespannen in het verzwijgen van het aantal burgerslachtoffers en het maken van een onjuist rapport waarin gemeld werd dat 69 Vietcongstrijders door artillerievuur op die dag in My Lai 4 om het leven waren gekomen.
- Hij heeft waarschijnlijk met majoor Calhoun en anderen informatie achtergehouden over de oorlogsmisdaden die begaan zijn tijdens de Son My operatie.
- Hij heeft gefaald in zijn taak door het onjuist rapporteren van verdachte oorlogsmisdaden begaan in My Lai 4. Dit is in strijd met de (toen) geldende wetten.
- Hij heeft gefaald in zijn taak door het niet rapporteren van het in brand steken van huizen in My Lai 4 en andere gehuchten door CC en B-compagnie. Dit is in strijd met de (toen) geldende wetten.
- Hij heeft gefaald in zijn taak door het niet opnemen van de 20 tot 28 burgerslachtoffers in het rapport dat naar hogere hoofdkwartieren werd gestuurd en waarvan hij wel afwist.
- Hij heeft een opzettelijk vals rapport opgesteld en ingediend over de strijd die op 16 maart 1968 werd geleverd.
- Als verantwoordelijke commandant heeft hij gefaald door geen onderzoek in te stellen naar mogelijke oorlogsmisdaden na de mededelingen die majoor Watke hem hierover heeft gedaan.

Kapitein Ernest L. Medina⁵⁸

- Hij informeerde de leden van CC dat bijna alle burgers van de gehuchten rond het dorp Son My rond 07.00 uur op 16 maart 1968 vertrokken zouden zijn naar de markt en dat de nog achtergebleven personen of Vietcongstrijders waren of Vietcongsympathisanten. Dit zorgde ervoor dat de mannen van CC verwachten alleen gewapende strijders aan te treffen in de dorpen en droeg daardoor direct bij aan het uiteindelijk ombrengen van de burgers.
- Hij plande, gaf opdracht tot en had toezicht op de uitvoering van een onwettige operatie door zijn compagnie tegen de inwoners van de gehuchten rond het dorp Son My, die het vernietigen van huizen door ze in brand te steken, het doden van vee, vernieling van oogst en andere levensmiddelen en het dichtens van waterputten inhield. Daarnaast gaf hij impliciet de opdracht tot het doden van alle aangetroffen personen.

⁵⁷ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 331-332.

⁵⁸ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 339-341.

- Er is bewijs dat hij zelf mogelijk zoveel als drie burgers heeft omgebracht in My Lai 4.
- Hij heeft waarschijnlijk samengespannen met luitenant-kolonel Barker en anderen om informatie over het doden van burgers tijdens de Son My operatie achter te houden.
- Hij heeft actief bijgedragen aan het achterhouden van informatie over het doden van burgers in het dorp Son My op 16 maart 1968 door:
 - de leden van CC te vertellen niet met anderen te praten over wat er 16 maart in het dorp Son My was gebeurd.
 - tenminste één van de leden van zijn compagnie geadviseerd te hebben geen brief te schrijven aan leden van het Amerikaanse congres.
 - onjuiste rapporten uit te brengen over het aantal burgerslachtoffers en de oorzaak van hun dood.
- Hij heeft gefaald in zijn taak door het niet rapporteren van de moorden in en rond My Lai 4 die mogelijk oorlogsmisdaden waren.
- Als hij al geloofde dat er werkelijk 20 tot 28 burgers waren omgekomen door artillerievuur, dan heeft hij gefaald in zijn taak door geen onderzoek naar de artilleriebeschietingen aan te vragen.
- Hij heeft een onderzoek naar het doden van burgers van My Lai 4 belemmerd door tegen het order in te gaan met CC terug te keren naar het gehucht om daar verder onderzoek uit te voeren.
- Hij heeft gefaald in zijn taak door niet te voorkomen dat verdachten van de Vietcong door de leden van het Vietnamese leger werden gedood. Ook heeft hij dit niet gemeld aan de politie.
- Hij heeft persoonlijk een Vietcong-verdachte mishandeld tijdens een ondervraging op 17 maart 1968 door hem op zijn hoofd te slaan en door herhaaldelijk met een M-16 dicht bij zijn hoofd te schieten om hem zo te laten praten.
- Hij heeft gefaald in zijn taak door niet de doodsoorzaak vast te stellen van de 20 tot 24 personen die hij langs het pad naar het zuiden van My Lai 4 heeft zien liggen.
- Hij heeft een valse verklaring afgelegd tegenover de onderzoeksraad, waarin hij ontkende lichamen of gewonden te hebben gezien op zijn tocht door My Lai 4. Daarin beweerde hij ook dat slechts 20 tot 28 burgers waren gedood door CC in en rondom My Lai 4 op 16 maart 1968 en dat hij persoonlijk de leiders van de pelotons uit CC heeft ondervraagd over het doden van burgers uit My Lai 4.

Eerste luitenant (voorheen tweede luitenant) William L. Calley⁵⁹

- Hij heeft zijn peloton de opdracht gegeven tot het uitvoeren van onwettige acties tegen de inwoners van het dorp Son My, waaronder de vernieling van huizen door ze in brand te steken, het doden van vee, de vernieling van oogst en andere levensmiddelen en het dichten van waterputten. Daarnaast heeft hij uitdrukkelijk opdracht gegeven tot het doden van de daar aanwezige personen.
- Hij gaf leiding aan en hield toezicht op de mannen uit zijn peloton bij het systematisch doden van veel burgers in en rond My Lai 4.
- Hij nam persoonlijk deel aan het doden van een aantal burgers in en rond My Lai 4.
- Hij heeft gefaald in zijn taak door het niet melden van het doden van burgers in en rond My Lai 4 als zijnde mogelijke oorlogsmisdaden aan zijn superieuren.

Dhr. (voorheen sergeant) Ronald L. Haeberle – Fotograaf⁶⁰

- Hij heeft geen poging gedaan om de acties waarvan hij getuige was op 16 maart 1968 een halt toe te roepen.

⁵⁹ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 342.

⁶⁰ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 344.

- Hij heeft gefaald door het niet rapporteren van de omgekomen burgers in en om My Lai 4. Dit is in strijd met de (toen) geldende regels.
- Hij heeft fotografisch materiaal van oorlogsmisdaden achtergehouden. Dit is in strijd met de (toen) geldende regels.
- Hij heeft gefaald door het niet rapporteren van de gebeurtenissen waarvan hij getuige was aan zijn superieuren.

Dhr. (voorheen) Jay Roberts – Verslaggever⁶¹

- Hij heeft geen pogingen ondernomen de gebeurtenissen een halt toe te roepen, ondanks dat hij zich er van bewust was dat de acties in strijd met de wetten in oorlogstijd waren.
- Hij heeft gefaald door het niet rapporteren van de omgekomen burgers in en om My Lai 4. Dit is in strijd met de (toen) geldende regels.
- Hij heeft gefaald door het niet rapporteren van de gebeurtenissen waarvan hij getuige was aan zijn superieuren.

2.5 DE UITEINDELIJKE AANKLACHTEN EN VEROORDELING

In september 1969 is luitenant Calley opgepakt. Enkele dagen daarna wordt ook sergeant David Mitchell gearresteerd wegens het opzettelijk doden van meer dan dertig burgers.⁶² In januari 1970 wordt soldaat Gerald Smit beschuldigd van moord en verkrachting op 16 maart 1968. Sergeant Charles E. Hutto krijgt dezelfde beschuldiging te horen.⁶³ Op 12 februari 1970 wordt Kapitein Thomas K. Willingham (van B-compagnie) aangeklaagd wegens moord op Vietnamese burgers zonder voorbedachte rade.⁶⁴ In totaal worden er slechts dertien officieren en dienstplichtigen van oorlogsmisdaden beschuldigd en nog eens twaalf van het verdoezen van de feiten. Van de vijftientig militairen werd alleen Calley voor de krijgsraad gedaagd en schuldig bevonden. Hij heeft slechts twee dagen vastgezeten in een militaire gevangenis. Daarna werd hij op last van het Witte Huis onder huisarrest gesteld en dat bleef hij drie en een half jaar, terwijl er een hoger beroep bij verschillende militaire gerechtshoven werd ingediend. Deze beroepsprocedures werden ten slotte allemaal afgewezen. Het Witte Huis geeft gehoor aan een verzoek om voorwaardelijke vrijlating. In feite kreeg Calley gratie van president Nixon.⁶⁵ De zaak Calley zal nog vier jaar doorlopen. Op 20 augustus 1972 verlaagt de commanding general van Fort Benning de straf van levenslang naar twintig jaar. Op 16 april 1974 wordt het zelfs teruggebracht tot 10 jaar.⁶⁶ Tegenwoordig leidt Calley een rustig leven als winkelier ergens in de Amerikaanse staat Georgia.⁶⁷

⁶¹ Goldstein, *The My Lai massacre and its cover-up*, 344-345.

⁶² Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 165.

⁶³ Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 165.

⁶⁴ Hersh, *My Lai*, 159.

⁶⁵ Maclear, *10.000 dagen oorlog*, 315.

⁶⁶ Hammond, W.M. 1998. *Reporting Vietnam: media and military at war*. Lawrence: University Press of Kansas. 197-199.

⁶⁷ McNab, C., A. Wiest. 2000. *De oorlog in Vietnam. Het tragische relaas van alle belangrijke ontwikkelingen en gebeurtenissen*. Londen: MM Amber Books Ltd. 155.

3. ABU GHRAIB

De Abu Ghraib gevangenis⁶⁸

De Abu Ghraib gevangenis waar in 2003 de mishandelingen van Irakese gevangenen door Amerikaanse soldaten plaatsvonden, staat in de stad Abu Ghraib die 32 km ten westen van Bagdad ligt. In de jaren zestig van de twintigste eeuw werd het complex gebouwd. Tijdens het regime van Saddam Hoessein was de gevangenis al berucht om de martelingen die er werden uitgevoerd. In de volksmond heette het dan ook niet voor niets ‘Saddam’s torture central’. Er werden naar schatting 4000 gevangenen in 1984 alleen al geëxecuteerd. In de buurt zijn twee massagraven ontdekt met daarin tientallen lichamen, maar het zou niet verbazingwekkend zijn als er meer mensen zijn omgebracht. In de jaren negentig waarschuwt Amnesty International meerdere malen voor de mensonterende omstandigheden in Abu Ghraib.

Ten tijde van de Golfoorlog in 1991 kwam de gevangenis in het nieuws doordat er Britse soldaten zouden zijn mishandeld. In 2001 zaten er in Abu Ghraib ongeveer 15000 personen achter de tralies. Mogelijk werd het complex tevens gebruikt voor experimenten met chemische en biologische wapens, maar dit is nooit officieel bevestigd. In oktober 2002 heeft Saddam Hoessein de meeste gevangenen gratie verleend.

De Amerikanen besluiten na hun inval en de val van het regime van Hoessein de Abu Ghraib gevangenis in april 2003 op te knappen en zelf in gebruik te nemen om er verdachte personen in op te sluiten. Het wordt een Amerikaanse militaire gevangenis.⁶⁹ De naam wordt veranderd in The Baghdad Central Confinement Facility, ook wel Baghdad Central Correctional facility genoemd. In juni 2003 wordt Janis Karpinski aangewezen als leider van Abu Ghraib.⁷⁰

Na het schandaal rondom de mishandeling van Irakese gevangenen door Amerikaanse soldaten valt op 9 maart 2006 binnen de regering van de Verenigde Staten van Amerika het besluit de Abu Ghraib gevangenis te sluiten. Op 2 september van datzelfde jaar wordt het complex officieel overgedragen aan de Irakese regering.

2.1 VAN 11 SEPTEMBER TOT AAN ABU GHRAIB

Vanaf het moment dat Amerika op 11 september 2001 op eigen grond werd aangevallen, zijn er wraakacties beraamd. De Amerikaanse inval in Afghanistan in oktober 2001 zadelt de regering op met gevangengenomen personen die mogelijk belangrijke informatie beschikken over 11 september en alles wat daarmee samen hangt. Er wordt besloten om op de Amerikaanse basis te Guantanamo Bay op Cuba een detentiecentrum te bouwen waar de gevangenen kunnen worden opgesloten en ondervraagd.

Volgens Seymour Hersh heeft president Bush eind 2001 een uiterst geheim document ondertekend, waarmee hij het ministerie van defensie toestemming heeft verleend een geheim team samen te stellen.⁷¹ Onder de naam Special Access Program (SAP) moeten deze mensen leden van Al-Qaida en andere vermeende terroristen uit diverse landen weg halen en gaan verhoren in daarvoor speciaal opgezette centra, zonder dat men zich hierbij aan regels hoeft te houden.⁷² Dit alles is een idee van minister van defensie Donald Rumsfeld, die een fanatieke

⁶⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib_prison (februari 2007).

⁶⁹ Hersh, S. 2004. *Bevel van hogerhand. De weg van 11 september tot het Abu Ghraib schandaal*. Amsterdam: De Bezige Bij. 44-45.

⁷⁰ Hersh, *Bevel van hogerhand*, 45.

⁷¹ Hersh, *Bevel van hogerhand*, 39.

⁷² Hersh, *Bevel van hogerhand*, 39.

voorzitter is van een hardere aanpak van allen die Amerika haten en hij wil daarbij niet gehinderd worden door officiële wetten.⁷³

Na deze presidentieel toestemming kan Rumsfeld zijn gang gaan. Op 2 december 2002 geeft hij in een brief aan de legerleiding te kennen dat hij de volgende acties in verband met het verhoren van gevangenen toestaat: schreeuwen tegen gevangenen, ze in bepaalde 'stress-houdingen'⁷⁴ plaatsen, isolatie, het ontnemen van licht, het gebruik van kappen die over het hoofd worden geplaatst, 24-uurs ondervraging, verwijdering van kleding, gebruik van mild fysiek contact en het inspelen op fobieën van individuen, zoals de angst voor honden, om op deze manier stress te verhogen. Omdat hij erg veel klachten op deze behandeling van gevangenen krijgt van onder andere het departement van de marine en diverse hooggeplaatste advocaten, besluit Rumsfeld zijn toestemming in te trekken. Vervolgens stelt hij een speciale werkgroep samen die nieuwe regels moet gaan opstellen.⁷⁵

Aan het einde van de zomer heeft, volgens Hersh, een analist van de CIA in het geheim een bezoek gebracht aan Guantanamo Bay⁷⁶. Wat hij daar aantroef, verwerkte hij in een verslag dat aan alle hoge personen uit de Bush-regering uitgereikt werd. Uit zijn bevindingen was het niet moeilijk op te maken dat het niet goed ging op de basis. Martelingen en schendingen van het verdrag van Genève waren geen uitzonderingen. Meerdere personen in en rond het Witte Huis krijgen lucht van de zaak en dringen bij minister van defensie Rumsfeld aan op een onderzoek. Die zegt er iets aan te zullen gaan doen, maar hij maakt zijn woorden niet waar.

Op 7 februari 2002 geeft president Bush een geheime schriftelijke verklaring uit die van essentieel belang is voor het verloop van de rest van de strijd die door de Amerikaanse regering bestempeld wordt als 'the global war on terror'.⁷⁷ Hierin verklaart hij dat geen van de afspraken van de conventies van Genève van toepassing zullen zijn op het Amerikaanse conflict met Al-Qaida in Afghanistan of waar dan ook ter wereld.⁷⁸

In het legerhandboek van de Verenigde Staten van Amerika worden in de hoofdstukken 34 tot en met 52 zeventien ondervragingstechnieken omschreven die officieel mogen worden gebruikt bij het verhoren van gevangenen. In april 2003 komen daar vierentwintig nieuwe methoden bij, ontwikkeld door het team dat Rumsfeld samenstelde. Deze regels gaan alleen gelden voor de basis op Guantanamo Bay en officieel niet in Afghanistan en Irak.⁷⁹

Na Afghanistan moet in maart 2003 Irak het ontgelden. Voor deze oorlog gelden wel de afspraken die tijdens de conventies van Genève zijn gemaakt, zo meldt president Bush. Binnen enkele weken valt het regime van Saddam Hoessein zonder weinig verzet. Maar daarmee was de oorlog nog niet over, ondanks de woorden van de Amerikaanse president dat de strijd gestreden was (1 mei 2003). Met de maanden worden de gevechten heviger. De

⁷³ Hersh, *Bevel van hogehand*, 39-41.

⁷⁴ Stress-houdingen, in het Engels 'stress positions', kunnen omschreven worden als houdingen waarin een grote hoeveelheid gewicht op een of twee spieren van het menselijk lichaam wordt geplaatst. Dit leidt tot pijn en uiteindelijk beschadiging van de spieren.

http://en.wikipedia.org/wiki/Stress_positions (mei 2007).

⁷⁵ Danner, M. 2005. *Torture and truth. America, Abu Ghraib and the war on terror*. Londen: Granta. 43.

⁷⁶ Hersh, *Bevel van hogehand*, 23-24.

⁷⁷ De verklaring van president Bush is terug te vinden in bijlage 2.

⁷⁸ Hersh, *Bevel van hogehand*, 27.

Danner, *Torture and truth*, 42.

Strasser, S. 2004. *The Abu Ghraib investigations. The official reports of the independent panel, and the Pentagon on the shocking prisoner abuse in Iraq*. New York: Public Affairs. 4.

⁷⁹ Strasser, S. 2004. *The Abu Ghraib investigations. The official reports of the independent panel, and the Pentagon on the shocking prisoner abuse in Iraq*. New York: Public Affairs. 5- 7.

gevangengenomen strijders moeten allen worden opgesloten in detentiecentra om ondervraagd te kunnen worden. Door heel Irak worden gevangenen opgezet.

De roep uit Washington om bruikbare informatie over terroristen en op handen zijnde aanslagen te bemachtigen, blijft klinken. Hoewel er de eerste maanden nog wel eens nuttige gegevens werden doorgestuurd, wordt de stroom informatie langzamerhand steeds dunner. De druk in Irak neemt toe. Door de geldende wetten van Genève kan er weinig druk op de gevangenen worden uitgeoefend. Daarom wordt door de Amerikaanse regering besloten dat het SAP naast op Guantanamo Bay en in Afganistan ook in de gevangenen in Irak moet worden ingezet, beweert Hersh in zijn boek.⁸⁰ Generaal Geoffrey Miller, commandant van de gevangenis op Guantanamo Bay, stuurt in augustus 2003 in opdracht van Washington een team van experts naar Irak om de werkwijze van de Amerikanen in de gevangenen daar door te lichten. Hij is het er mee eens dat in Irak net als op Guantanamo Bay de detentiecentra zich meer moeten richten op het ondervragen van gevangenen.⁸¹ Ook lijkt het hem een goed idee de Militaire Politie (MP) en de Militaire Inlichtingendienst (MI) in de Irakese gevangenen intensiever te laten samenwerken. Op Guantanamo Bay had Miller in november 2002 deze werkwijze al ingesteld.⁸²

Met de komst van personen zoals Miller die op Guantanamo Bay hebben gewerkt, naar Irak, komen in dit land ook de ondervragingstechnieken terecht die in april 2003 alleen voor de basis op Cuba waren ingesteld.⁸³ De verwarring onder de soldaten neemt toe over wat nu wel en wat niet van toepassing is op hun eigen taken.

Op 14 september 2002 ondertekent Luitenant Generaal Sanchez een beleid dat elementen over ondervragingstechnieken uit het beleid van Miller op Guantanamo Bay bevat. Hierin wordt onder ander het schreeuwen tegen gevangenen, het gebruik van honden, stresshoudingen, harde muziek, isolatie en het wisselend aan en uit laten van licht toegestaan.⁸⁴

3.2 RAPPORT VAN HET INTERNATIONALE RODE KRUIS

Vanaf het moment dat Amerika verdachten in de wereldwijde oorlog tegen het terrorisme op diverse plaatsen ging vasthouden, heeft het Internationale Rode Kruis deze detentiecentra bezocht. Toen de berichten over het Abu Ghraib schandaal de voorkanten van alle kranten haalden, had deze organisatie al bijna dertig keer gevangenen in Irak bezocht.⁸⁵

In februari 2004 wordt aan de Amerikaanse regering, legerleiding en de rest van de leden van de coalitie een rapport overhandigd waarin de behandeling van de gevangenen door de coalitietroepen in Irak aan de orde komt.⁸⁶ Voor de rest van de wereld blijft het rapport op dat moment geheim. Pas later, nadat de mishandelingen door Amerikaanse soldaten in de media uitgebreid aan de orde zijn gekomen, wordt het verslag openbaar gemaakt.⁸⁷

Tussen maart en december 2003 bezoekt het Rode Kruis veertien gevangenen in Irak. Er worden getuigenissen opgetekend in de volgende centra: Camp Cropper, de

⁸⁰ Hersh, *Bevel van hogerhand*, 89.

⁸¹ Hersh, *Bevel van hogerhand*, 56.

⁸² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 76.

⁸³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 7-8.

⁸⁴ Danner, *Torture and truth*, 44.

⁸⁵ Danner, *Torture and truth*, 30.

⁸⁶ Sommige bronnen, waaronder M. Danner in zijn boek *Torture and truth*, beweren dat het Rode Kruis al eerder een voorlopig rapport had overgedragen aan de Amerikaanse regering en wel in november 2003. Dit verslag zou echter door Washington bewust zijn kwijtgeraakt.

Danner, *Torture and truth*, 216.

⁸⁷ *The Washington Post* publiceert in juni 2004 delen van het rapport van het Internationale Rode Kruis. Hersh, *Bevel van hogerhand*, 35.

gevangenis van Al-Salihlyye, Tasferat, Al-Russafa en Abu Ghraib, Umm Qasr en Camp Bucca. Daarnaast worden er verklaringen genoteerd in de tijdelijke detentiecentra Tallil Transshipment, Camp Condor, Amarah Camp en het veldhospitaal in Shaibah.⁸⁸

Bij de bezoeken constateren de medewerkers van het Rode Kruis diverse misstanden. Tijdens een van de bezoeken geeft een officier van de MI als antwoord op de vraag waarom de gevangenen zo behandeld worden: “it’s part of the process”.⁸⁹ Het wordt de medewerkers van de organisatie duidelijk dat er een hoop niet in orde is in de detentiecentra van de Amerikanen in Irak. De bevindingen worden opgetekend in een rapport.

*De belangrijkste overtredingen van wetten die gelden om gevangenen te beschermen tegen een onjuiste behandeling zijn volgens het Internationale Rode Kruis de volgende:*⁹⁰

- Wreedheid tegen beschermde personen tijdens arrestatie en in hechtenis, soms met ernstige verwondingen of de dood tot gevolg.
- De afwezigheid van notificatie van de opgepakte personen aan familieleden, wat veel stress voor hen en de gevangenen teweeg brengt.
- Fysieke of psychologische druk tijdens ondervragingen om informatie te verkrijgen.
- Langdurige eenzame opsluiting in cellen zonder daglicht.
- Buitensporig en disproportioneel gebruik van geweld tegen gevangenen met verwondingen of de dood tot gevolg hebbende.

Nog een aantal serieuze problemen zijn volgens het Internationale Rode Kruis:

- Bezitneming en confiscatie van privé-bezittingen van gevangenen.
- Gevangenen blootstellen aan gevaarlijk werk.
- Het vasthouden van gevangenen op gevaarlijke plekken waar ze niet beschermd zijn tegen bombardementen en andere aanvallen van buitenaf.

*De arrestaties van verdachten*⁹¹

Uit gesprekken met gevangenen blijkt dat arrestaties van verdachten door de coalitietroepen vaak ruw verlopen. ’s Nachts worden de personen thuis overvallen, waarbij soms een deel van de huisraad wordt vernield. Tijdens vrijwel alle arrestaties krijgt de verdachte een kap over zijn/haar hoofd en worden de handen gebouwd met flexi-cuffs, stukjes plastic die aangetrokken kunnen worden. De familie van de opgepakte mensen wordt niet op de hoogte gebracht van wat er met hen gebeurt. Uiteindelijk informatie over hoe het met de verdachte gaat, krijgt de familie meestal via vrijgelaten gevangenen waarmee hij of zij contact heeft gehad.

*Behandeling tijdens ondervragingen*⁹²

De volgende mishandelingen hebben volgens het Rode Kruis plaatsgevonden tijdens ondervragingen van verdachten:

- * Het hoofd van de verdachte met een kap bedekken.
- * Handen boeien met flexi-cuffs, waardoor verwondingen aan ledematen zijn ontstaan.
- * Slaan en schoppen.
- * Het gezicht van de verdachte tegen de grond aanduwen met laarzen.
- * Het uiten van bedreigingen.
- * Het naakt laten verblijven van gevangenen in isoleercellen.
- * De onthouding van slaap.

⁸⁸ Danner, *Torture and truth*, 247.

⁸⁹ Danner, *Torture and truth*, 7.

⁹⁰ Danner, *Torture and truth*, 244.

⁹¹ Danner, *Torture and truth*, 248-252.

⁹² Danner, *Torture and truth*, 253-254.

- * Het onregelmatig verstrekken van voedsel en drank.
- * Minimale toegang tot douche (twee keer per week).
- * Het naakt laten rondlopen van gevangenen langs de cellen van medegevangenen. Soms moest er ook gedwongen vrouwenondergoed door de gevangenen worden gedragen.
- * Van diverse mishandelingen werden foto's gemaakt, om de vernedering verder te vergroten.
- * Blootstelling aan extreme klimaatsomstandigheden.
- * Het dwingen van gevangenen stress-houdingen aan te nemen.

In het rapport komt ook een aantal schietincidenten aan de orde, dat heeft plaatsgevonden in de bezochte gevangenissen. Over de Abu Ghraib gevangenis wordt het volgende gemeld:⁹³

- * Op 13 juni 2003 zou vanaf wachttorens het vuur zijn geopend op demonstrerende gevangenen, waarbij één gevangene om het leven komt en zeven andere gewond raken. Het leven van de bewakers zou in gevaar zijn gekomen, is de verklaring die gegeven wordt door de soldaten die geschoten hebben.
- * Eind juni 2003 raakt een gevangene gewond doordat hij geraakt wordt door kogels afkomstig uit het wapen van een bewaker. Verdere informatie ontbreekt. Op 24 november 2003 is het weer raak tijdens een opstand in de gevangenis. Vier gevangenen overlijden na te zijn neergeschoten door leden van de MP en bewakers.

Het Internationale Rode Kruis geeft bij de beschrijving van deze schietincidenten het commentaar dat het gebruik van de vuurwapens volgens haar in alle gevallen legitiem was, met uitzondering van het incident op 13 juni 2003 in de Abu Ghraib gevangenis. In dat geval waren de gevangenen namelijk ongewapend en vormden ze geen duidelijke bedreiging voor het leven van anderen.

Aanbevelingen⁹⁴

- Aan het einde van het rapport doet het Rode Kruis de volgende aanbevelingen:
Leden van de coalitietroepen moeten zich bewust zijn van hun taken:
- Te allen tijde de menselijke waardigheid en culturele gevoeligheid van gevangenen onder hun controle respecteren.
 - Er moet een systeem worden opgezet dat de familieleden snel en op de juiste manier op de hoogte brengt van arrestaties.
 - Alle vormen van mishandeling en morele of fysieke dwang tegen de gevangenen met betrekking tot ondervragingen moeten worden voorkomen.
 - Degenen die de arrestaties uitvoeren en de gevangenen bewaken moeten juist geïnstrueerd worden dat het serieus verwonden van gevangenen verboden is bij de wet (derde en vierde deel van de conventies van Genève).
 - Er moet een interneringsbeleid worden opgezet dat respect voor psychische integriteit en menselijke waardigheid van de gevangenen verzekert.
 - Er moet voor gezorgd worden dat gevechtseenheden die de arrestaties uitvoeren en de stafleden die de leiding hebben over de detentiecentra een adequate training krijgen die er voor zorgt dat ze op de juiste manier omgaan met de gevangenen en hun verantwoordelijkheden uitvoeren zonder daarbij hun toevlucht te nemen tot mishandeling of gebruik van buitensporig geweld.

⁹³ Danner, *Torture and truth*, 261-262.

⁹⁴ Danner, *Torture and truth*, 266.

Geen actie ondernomen door de Amerikaanse regering of door andere leden van de coalitie

Ondanks dat alle leden van de coalitie het rapport van het Internationale Rode Kruis hebben ontvangen, is er door geen één van hen duidelijke actie ondernomen om de mishandelingen in de gevangenissen te stoppen. Het blijft onduidelijk waarom dit niet is gebeurd. Van de kant van de Amerikaanse regering is de verklaring gekomen dat het exemplaar van het voorlopige verslag niet alle hooggeplaatste personen in Washington heeft bereikt. Voor het officiële rapport gaat deze ontkenning niet op. Die is namelijk wel aangekomen. Waarom de regering van president Bush niet heeft ingegrepen, kan verklaard worden met een aantal officiële documenten, die eerder in dit stuk aan de orde zijn gekomen. Daarin worden immers diverse handelingen die het Rode Kruis als mishandeling van een gevangene bestempelen, officieel toegestaan. Daarnaast is het mogelijk dat de regering al afwist van de misstanden en het geheel zo lang mogelijk stil heeft proberen te houden. Dat de andere leden van de coalitie geen actie hebben ondernomen, kan te maken hebben met het feit dat de Amerikaanse regering niet toestond dat andere landen zelf op onderzoek uitgingen in hun gevangenissen in Irak. Ze verzekerden hen ervan dat het zou worden opgelost, maar intussen ging het op dezelfde weg door.

3.3 DE PUBLICATIES VAN HERSH

Wederom heeft Seymour Hersh een belangrijke bijdrage geleverd aan de bekendmaking van een wereldschokkend schandaal. Door zijn inmiddels jarenlange werkzaamheden op journalistiek gebied in en rond Washington, heeft hij belangrijke contacten opgebouwd met mensen die dicht bij het vuur zitten en hem van onthullende informatie kunnen voorzien. Ook dit maal krijgt hij op deze manier informatie ten ore over iets dat onder de bevolking van Amerika, maar ook over de landsgrenzen heen, veel los zal maken. Hoe Hersh precies de informatie in handen heeft gekregen, blijft dit maal vager dan bij het verhaal van de massamoord in My Lai. Uiteindelijk weet hij eind april 2004 de hand te leggen op de foto's uit de Abu Ghraib gevangenis en op het Taguba rapport, waarin de uitkomsten van het eerste officiële onderzoek naar de mistanden staan. Inmiddels heeft het televisieprogramma *60 minutes II* ook een aantal van de foto's bemachtigd. Als de zender CBS te weten komt dat Hersh het verhaal 30 april wil publiceren, wordt besloten de foto's voor het eerst te tonen op 28 april, zodat zij de primeur heeft. Het programma komt inderdaad als eerste met de foto's maar het artikel dat Hersh eerst online publiceert en dat op 10 mei in *The New Yorker Magazine* staat, maakt het verhaal van de mishandelingen nog groter. Door eerder onderzoek heeft hij namelijk veel meer informatie over wat de Bush-regering allemaal heeft uitgespookt en het schandaal is compleet.⁹⁵

3.4 ONDERZOEKEN⁹⁶

Een reeks onderzoeken naar de mishandelingen van gevangenen in Abu Ghraib, Irak, wordt op 13 januari 2004 in gang gezet als soldaat Darby een aantal cd-roms met daarop

⁹⁵ De artikelen die Hersh schreef over Abu Ghraib zijn terug te vinden in bijlage 4.

⁹⁶ Danner, *Torture and truth*, 40, 269.

Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 36.

honderden foto's overhandigd aan de CID⁹⁷. Dit orgaan stelt direct zelf een onderzoek in. Zowel Amerikanen als Irakezen worden ondervraagd over de gebeurtenissen in de gevangenis. Al snel blijkt dat nader onderzoek vereist is. Op 31 januari 2004 wordt daarom majoor-generaal Antonio M. Taguba aangewezen onderzoek te doen naar de activiteiten van de 800ste MP Brigade, die in Abu Ghraib belangrijke taken vervulde. Begin maart presenteert Taguba in een rapport zijn bevindingen.

Net een maand later, op 15 april 2004, wordt wederom een officieel onderzoek ingesteld. Ditmaal heeft majoor-generaal Fay de leiding. In juni komt luitenant-generaal Antony R. Jones het team versterken, omdat er belangrijke personen, waaronder generaal Sanchez ondervraagd dienen te worden en Fay's rang daarvoor te laag is. Het is de bedoeling dat deze onderzoekscommissie zich speciaal focust op de handelingen van de MI in de gevangenis Abu Ghraib.

Alsop twee onderzoeken nog niet genoeg zijn, wordt op 12 mei van datzelfde jaar een derde team onder leiding van James R. Schlesinger aan het werk gezet. De opdracht komt van minister van buitenlandse zaken Donald Rumsfeld zelf. Uiteindelijk zal maar een deel van de uitkomsten openbaar gemaakt worden. Het onderzoek richtte zich op de gevangenis in Abu Ghraib, detentiecentra in het algemeen en het beleid dat daar en elders gevoerd werd. Bovendien werd er tevens aandacht geschonken aan de al eerder uitgevoerde onderzoeken van Taguba en Fay/Jones.

Opvallend is dat er niet een commissie is samengesteld die alle betrokken zaken heeft onderzocht. Nooit is er gekeken naar de lijn die er moet lopen van het Witte Huis en het beleid in Irak ten opzichte van de behandeling van gevangenen naar de uitvoerende soldaten in de Abu Ghraib gevangenis zelf. Door zoveel verschillende onderzoeken door diverse personen onafhankelijk van elkaar te laten uitvoeren, is het lastig om een compleet beeld te krijgen van wat er daar daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Bovendien wordt door elk onderdeel van de uitvoerende machten afzonderlijk te bekijken niet gekeken naar de onderlinge contacten en mogelijke verbanden, die mijns inziens in dit opzicht cruciaal zijn. Op de gebruikte wijze komen weliswaar de mishandelingen door een aantal rotte appels, zoals het Witte Huis ze omschrijft, aan het licht, maar wie de opdracht gaf, blijft in schaduw gehuld. Mogelijk is dit juist de bedoeling geweest van diegenen die opdracht tot de onderzoeken gaven, maar dit is niet hard te maken.

ONDERZOEK NUMMER 1: Het Taguba Rapport⁹⁸

In opdracht van de commandant van de strijdkrachten in Irak luitenant-generaal Ricardo S. Sanchez laat majoor-generaal Taguba zijn licht schijnen over de 800ste MP Brigade. Hierbij wordt zowel aandacht besteed aan de mishandelingen zelf als aan de omstandigheden waarin ze plaats hebben gevonden en de training die deze eenheid heeft gehad. De 800ste MP Brigade bestaat onder andere uit de 327ste MP Compagnie en het 320ste MP bataljon.⁹⁹ Voor het onderzoek heeft het team van Taguba op 2 februari 2004 een bezoek gebracht aan de Abu Ghraib gevangenis.¹⁰⁰

Het verslag begint met de ideeën van Miller, voormalige commandant van Guantanamo Bay, over hoe er in de gevangenschappen in Irak meer informatie kan worden verzameld. Volgens de commissie Taguba is het niet juist geweest de MI en MP in Abu

⁹⁷⁹⁷ CID staat voor (Army) Criminal Investigation Command en is het orgaan dat zich bezig houdt met allerlei zaken betreffende criminele activiteiten binnen het Amerikaanse leger. De officiële site van het CID is te vinden op: <http://www.cid.army.mil/>.

⁹⁸ Het hele rapport is onder andere terug te vinden in het boek van M. Danner. Danner, *Torture and truth*, 271-320.

⁹⁹ Danner, *Torture and truth*, 274-275.

¹⁰⁰ Danner, *Torture and truth*, 281.

Ghraib samen te laten werken. Op Cuba verliep deze samenwerking wel goed, maar in Irak zijn de omstandigheden anders. In een deel van de Abu Ghraib gevangenis werden namelijk gewone criminelen vast gehouden, die geen lid waren van fundamentalistische islamitische organisaties zoals de Taliban. De omgang met deze gevangenen is niet dezelfde als die met hen die zijn opgepakt in Amerikaans wereldwijde strijd tegen het terrorisme. De laatstgenoemden moeten ondervraagd worden om zo nuttige informatie over op handen zijnde aanvallen te bemachtigen.¹⁰¹ Het vasthouden van meerdere soorten gevangenen die elk een aparte behandeling vereisen, heeft volgens het Taguba onderzoek geleid tot verwarring bij de bewakers. Daarbij kwam ook nog eens dat de meeste leden van de 800ste MP Brigade, waar dit onderzoeksteam zich op heeft gericht, onvoldoende training hebben gehad over de manier waarop ze hiermee om moeten gaan.¹⁰²

In het rapport worden vervolgens de bevindingen van de commissie gepresenteerd.

Bevindingen

- Tussen oktober en december 2003 hebben er in de Abu Ghraib gevangenis te Irak talrijke incidenten plaatsgevonden, waaronder mishandeling en sadisme. De gebeurtenissen waren systematisch en menigmaal zonder enige aanwijsbare aanleiding. Ze werden uitgevoerd door verschillende leden van de MP. Er is duidelijke bewijs in de vorm van getuigenverklaringen, foto's en videobeelden.¹⁰³

- Volgens de Taguba commissie hebben leden van de MP zich schuldig gemaakt aan de volgende soorten van mishandeling van gevangenen:¹⁰⁴

- * Slaan en schoppen.
- * Op de blote voeten van gevangenen springen.
- * Naakte mannelijke en vrouwelijke gevangenen vastleggen met (video-) camera's.
- * Gevangenen dwingen in verschillende seksuele posities te gaan staan en daar foto's van te maken.
- * Gevangenen dwingen zich te ontkleden en ze dagen achtereen naakt te laten.
- * Mannelijke gevangenen dwingen vrouwenondergoed te dragen.
- * Groepen mannelijke gevangenen dwingen te masturberen voor de camera.
- * Naakte mannelijke gevangenen dwingen op een hoop te gaan liggen en vervolgens op hen te springen.
- * Een naakte gevangene neerzetten op een krat, met een zak over zijn hoofd en draden vastmaken aan zijn vingers, voeten en geslachtsdeel om zo elektrische schokken te simuleren.
- * Op het been van een gevangene de tekst 'ik ben een verkrachter' schrijven nadat die gedwongen was een 15 jaar oude medegevangene te verkrachten, terwijl er foto's werden gemaakt.
- * Om de nek van een naakte gevangene een hondenriem te plaatsen en een soldate met hem te laten poseren.
- * Een mannelijke MP-agent heeft seks gehad met een vrouwelijke gevangene.
- * Honden zonder muilkorf gebruiken om gevangenen te intimideren en bang te maken en in tenminste een geval heeft een hond een gevangene ook daadwerkelijk gebeten en daardoor aanzienlijk verwond.
- * Foto's maken van dode Irakese gevangenen.

- De volgende mishandelingen hebben hoogstwaarschijnlijk ook plaatsgevonden, gebaseerd op getuigenverklaringen van gevangenen die de Taguba commissie betrouwbaar acht:¹⁰⁵

¹⁰¹ Danner, *Torture and truth*, 277-279.

¹⁰² Danner, *Torture and truth*, 278.

¹⁰³ Danner, *Torture and truth*, 284.

¹⁰⁴ Danner, *Torture and truth*, 284.

¹⁰⁵ Danner, *Torture and truth*, 285.

- * De inhoud van tl-buizen over gevangenen heen gooien.
- * Gevangenen bedreigen met een geladen 9mm pistool.
- * Koud water over gevangenen heen gooien.
- * Gevangenen slaan met een bezem en een stoel.
- * Mannelijke gevangenen dreigen te verkrachten.
- * Een mannelijke MP-agent toestaan een wond van een gevangene te hechten, die was ontstaan nadat hij tegen de muur van zijn cel was geslagen.
- * Een gevangene met een tl-buis en mogelijk de stok van een bezem te misbruiken.

- Uit de getuigenverklaringen is op te maken dat het de bedoeling was dat de MP de gevangenen 'los zouden maken', zodat ze gemakkelijker meewerkten met de ondervragingen. Als dit goed gelukt was, kregen zij hiervoor complimenten. Maar de commissie heeft niet kunnen vaststellen dat de MP ooit de opdracht heeft gekregen zelf mee te werken aan ondervragingssessies.¹⁰⁶

- De 800ste MP Brigade had te weinig kennis van de geldende procedures behorende tot hun taken.¹⁰⁷

- Het papierwerk met betrekking tot de stand van zaken van de gevangenen, onder andere inzake de overplaatsing en ontslag, was niet in orde of veel te laat opgesteld. Als excuus werd hier door velen het lage aantal personeelsleden ten opzichte van een overschot aan gevangenen gegeven.¹⁰⁸

- Het screenen van de personen die voor vrijlating in aanmerking kwamen, duurde te lang.¹⁰⁹

- De aanwezige militairen waren te slecht voor hun werk getraind.¹¹⁰

- Er hebben een aanzienlijk aantal ontsnappingen plaatsgevonden. Zevenentwintig gevallen worden bewezen geacht, maar mogelijk ligt het aantal hoger.¹¹¹ Vervolgens is er niets gedaan met de informatie die over de ontsnappingen bestond. Er is geen verdere aandacht aan geschonken, hetgeen mogelijk volgende pogingen had kunnen doen voorkomen.¹¹²

- In de periode juni 2003 tot en met januari 2004 hebben zich de volgende gebeurtenissen voor gedaan in de Abu Ghraib gevangenis:¹¹³

* 13 juni 2003: een ontsnapte gevangene is weer opgepakt en acht gevangenen worden beschoten.

* 5 november 2003: twee gevangenen zijn ontsnapt.

* 7 november 2003: een gevangene ontsnapt.

* 8 november 2003: zes gevangenen ontsnappen.

* 24 november 2004: er vindt een opstand in de gevangenis plaats. Twaalf gevangenen worden beschoten. Eén gevangene wordt daadwerkelijk neergeschoten.

* 13 december 2003: een menigte wordt beschoten. Deze actie was niet legaal. Dezelfde dag wordt er nog twee maal op een groep gevangenen geschoten.

* 17 december 2003: wederom worden gevangenen beschoten.

* Datum onbekend: een gevangene ontsnapt en een Irakese bewaker van the hard site¹¹⁴ wordt vermist.

¹⁰⁶ Danner, *Torture and truth*, 279, 286-287.

¹⁰⁷ Danner, *Torture and truth*, 290.

¹⁰⁸ Danner, *Torture and truth*, 291.

¹⁰⁹ Danner, *Torture and truth*, 293.

¹¹⁰ Danner, *Torture and truth*, 292.

¹¹¹ Danner, *Torture and truth*, 292.

¹¹² Danner, *Torture and truth*, 293-294.

¹¹³ Danner, *Torture and truth*, 296-299.

¹¹⁴ The hard site is het gedeelte van de Abu Ghraib gevangenis dat officieel wordt aangeduid met 1A en waar de meeste mishandelingen hebben plaatsgevonden.

- Doordat er slechte verlichting langs het hekwerk van de Abu Ghraib gevangenis staat, hebben diverse gevangenen kunnen ontsnappen.¹¹⁵
- Er waren te weinig personeelsleden tegenover te veel gevangenen. Daardoor werd het moeilijk bepaalde leaderstypes die mogelijke ontspanningen en opstanden beraamden, er uit te halen.¹¹⁶
- De geldende regels en wetten van de afspraken van de conventies van Genève waren niet in de gevangenis beschikbaar. (Niet in het Engels en niet in de taal van de gevangenen).¹¹⁷
- De Irakese bewakers die werkten in de Abu Ghraib gevangenis waren niet allemaal even loyaal. Eén van hen heeft een gevangene geholpen bij zijn ontsnapping.¹¹⁸
- Het civiele personeel stond niet onder een duidelijke supervisie en hun alledaagse kleding zorgde voor verwarring bij de overige aanwezigen in de Abu Ghraib gevangenis.¹¹⁹
- Er bestaan zogenaamde 'ghost detainees'. Deze gevangenen worden van de anderen afgezonderd vastgehouden en zelfs leden van het Internationale Rode Kruis hebben ze niet te zien gekregen.¹²⁰
- Er heeft geen goede communicatie plaatsgevonden tussen de commandanten van de 800ste MP Brigade en de 205de MI Brigade.¹²¹
- Als reserve-eenheid zijnde werden leden van de 800ste MP Brigade bij uitval niet vervangen.¹²²
- Leden van de MP waren geoorloofd na werktijd in gewone kleding in de Abu Ghraib gevangenis met wapens rond te lopen. Ook werd er bijna nooit gesalueerd.¹²³
- Janis L. Karpinski, commandant van de 800ste MP Brigade en tussen juni 2004 en januari 2005 hoofd van de Abu Ghraib gevangenis¹²⁴, heeft gefaald door het niet verstrekken van beleidsregels voor de gevangenis en er niet voor te hebben gezorgd dat de medewerkers van deze instelling van het juiste beleid, dat wil zeggen in overeenstemming met de afspraken van de conventies van Genève, op de hoogte waren. Uit incidenten in de gevangenis, waaronder het ontsnappen van gedetineerden, heeft ze geen lering getrokken en erna niet getracht herhaling te voorkomen.¹²⁵
- Kolonel Thomas M. Pappas, commandant van de 205de MI Brigade heeft gefaald in het verzorgen van de juiste training van de militairen. Daarnaast heeft hij gefaald in het houden van supervisie over het werk van de soldaten in het gedeelte van de Abu Ghraib gevangenis dat the hard site wordt genoemd.¹²⁶

Concluderend

- Psychologische factoren, waaronder de verschillen tussen de Irakese en Amerikaanse cultuur, het gevaar van vijandelijke mortieraanvallen op het complex en het falen van de leidinggevenden deze aanwezige druk onder de militairen op te merken, hebben volgens de

¹¹⁵ Danner, *Torture and truth*, 294.

¹¹⁶ Danner, *Torture and truth*, 293.

¹¹⁷ Danner, *Torture and truth*, 294.

¹¹⁸ Danner, *Torture and truth*, 294.

¹¹⁹ Danner, *Torture and truth*, 294.

¹²⁰ Danner, *Torture and truth*, 295.

¹²¹ Danner, *Torture and truth*, 305.

¹²² Danner, *Torture and truth*, 305.

¹²³ Danner, *Torture and truth*, 308, 310.

¹²⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Janis_Karpinski. (mei 2007).

¹²⁵ Danner, *Torture and truth*, 311-312.

¹²⁶ Danner, *Torture and truth*, 312.

Taguba commissie bijgedragen aan het klimaat dat is ontstaan in de Abu Ghraib gevangenis, waarin de mishandelingen hebben kunnen plaatsvinden.¹²⁷

- Verscheidene Amerikaanse soldaten hebben niet juist gehandeld en daarmee de wetten van de conventies van Genève geschonden. Dit vond onder meer plaats in de Abu Ghraib gevangenis. Belangrijke personen op sleutelposities binnen de 800ste MP Brigade en de 205de MI Brigade hebben gefaald in de handhaving van de regels en de supervisie over hun collega's, onder meer in de Abu Ghraib gevangenis in de periode augustus 2003 tot en met februari 2004.¹²⁸

- Commandanten van diverse compagnieën binnen de 800ste MP Brigade hebben gefaald in hun werk door er niet voor te zorgen dat de soldaten waar zij verantwoordelijk voor waren hun werk op de juiste wijzen, in overstemming met de daarvoor geldende regels en wetten, hebben uitgevoerd. Ook hebben zij nagelaten de militairen hier een juiste training voor te geven.¹²⁹

Aanbevelingen van de Taguba commissie

De commissie heeft in haar rapport de hier volgende aanbevelingen voor de coalitietroepen opgenomen:

- Er moet per direct een mobiel trainingsteam naar de Irakese gevangenis worden gestuurd op daar de militairen ter plaatse op te leiden en ze te wijzen op de wetgeving overeenkomstig de conventies van Genève.¹³⁰

- Er moet een commandant van CJTF-7¹³¹ worden aangewezen die verantwoordelijk is voor alle gevangenen in heel Irak.¹³²

- In de detentiecentra in Irak moeten de gevangenen juist en in overeenstemming met de wetgeving geldende voor deze oorlogssituatie worden behandeld.¹³³

- Er moeten kopieën van de afspraken met betrekking tot de behandeling van krijgsgevangenen van de conventies van Genève beschikbaar worden gesteld in het Engels, maar ook in de taal van de gevangenen.¹³⁴

- Er moeten duidelijke regels worden opgesteld met betrekking tot de uitvoering van de taken van de militairen en die moeten tot en met het laagste niveau op de juiste wijze worden uitgevoerd.¹³⁵

- Iedere militair moet een verklaring ondertekenen waarin staat dat hij/zij het beleid gelezen heeft en ernaar zal handelen.¹³⁶

- De systemen die bestaan voor het documenteren van de gegevens van de gevangenen, onder andere met betrekking tot overplaatsing, moeten op de juiste wijze gebruikt worden.¹³⁷

- In Irak moeten de gewone criminelen apart van andere soorten gevangenen worden vastgehouden.¹³⁸

- Ontsnappingen moeten direct worden gerapporteerd.¹³⁹

¹²⁷ Danner, *Torture and truth*, 311.

¹²⁸ Danner, *Torture and truth*, 318.

¹²⁹ Danner, *Torture and truth*, 312-315.

¹³⁰ Danner, *Torture and truth*, 288.

¹³¹ CJTF-7 staat voor Combined Joint Task Force-7.

Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 24.

¹³² Danner, *Torture and truth*, 288.

¹³³ Danner, *Torture and truth*, 300.

¹³⁴ Danner, *Torture and truth*, 289.

¹³⁵ Danner, *Torture and truth*, 289.

¹³⁶ Danner, *Torture and truth*, 289.

¹³⁷ Danner, *Torture and truth*, 300.

¹³⁸ Danner, *Torture and truth*, 300.

¹³⁹ Danner, *Torture and truth*, 301.

- Er moet een ander hek komen rond de Abu Ghraib gevangenis en ook moet de verlichting die daarbij staat verbeterd worden, om ontsnappingen te voorkomen.¹⁴⁰
- Het geldende beleid en de wijze van behandeling van gevangenen middels de conventies van Genève moeten bij elke wachswisseling in de briefing voorkomen.¹⁴¹
- Het tellen van het aantal aanwezige gevangenen moet op één en dezelfde manier gebeuren.¹⁴²
- Er moet een verdere beperking komen op de toegang van Amerikaanse civiele medewerkers in bepaalde delen van de gevangenis en ook moeten zij een uniform gaan dragen.¹⁴³

ONDERZOEK NUMMER 2:

Onderzoek naar de Abu Ghraib detentiefaciliteit en de 205ste MI Brigade

Door majoor generaal George R. Fay

De onderzoekscommissie, geleid door majoor-generaal Fay, heeft geconcludeerd dat er in Abu Ghraib vierenvestig gevallen van mishandelingen hebben plaatsgevonden, die uitgevoerd zijn door de MP, de MI en burgers onder contract van het Amerikaanse leger. In zestien van deze gevallen is aangetoond dat leden van de MP opdrachten hebben uitgevoerd die de MI had bedacht en aangemoedigd. De mishandelingen gebeurden op individuele basis en zijn nooit officieel toegestaan, beweert de commissie Fay.¹⁴⁴

Ze heeft een lijst opgesteld waarop de geconstateerde vormen van mishandeling in de Abu Ghraib gevangenis staan opgesomd:¹⁴⁵

- * Fysieke mishandeling, zoals het schoppen en slaan van gevangenen.
- * Het gebruik van honden, onder andere bij het ondervragen van gevangenen.
- * Vernederende behandeling van gevangenen.
- * Het naakt in een cel plaatsen van gevangenen.
- * De gevangenen dwingen seksuele posities in te nemen.
- * Het onjuist gebruiken van isolatiecellen.
- * Het maken van foto's tijdens deze mishandelingen.
- * Het uitvoeren van zogenaamde 'sleep adjustment techniques' door soldaten die hier niet voor getraind zijn.

De commissie constateert dat de onjuiste behandeling van gevangenen in de Abu Ghraib gevangenis van kwaad tot erger is geworden. Waren de mishandelingen in het begin beperkt tot het slaan van gevangenen, later moesten ze ook seksuele handelingen tegen hun zin in uitvoeren in het bijzijn van vrouwelijke en mannelijke soldaten.¹⁴⁶

Het is volgens de onderzoeksraad van majoor-generaal Fay moeilijk vast te stellen wat er allemaal precies gebeurd is. Over veel zaken bestaat onduidelijkheid. In het uitgebrachte rapport wordt een overzicht gegeven van de gevallen die de commissie heeft kunnen vaststellen. Dit zijn er vierenvestig in totaal, maar het is goed mogelijk dat dit dus niet de enige gebeurtenissen zijn waarbij mishandeling van Irakese gevangenen heeft plaatsgevonden.

¹⁴⁰ Danner, *Torture and truth*, 301.

¹⁴¹ Danner, *Torture and truth*, 301.

¹⁴² Danner, *Torture and truth*, 301.

¹⁴³ Danner, *Torture and truth*, 301.

¹⁴⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 109-110.

¹⁴⁵ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 111-117.

¹⁴⁶ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 118.

Omschrijvingen van de incidenten die in de periode van 20 september 2003 tot en met 13 december 2003 hebben plaatsgevonden in de Abu Ghraib gevangenis te Irak

1. 20 september 2003¹⁴⁷

Twee leden van de MI slaan een gevangene die verdacht wordt van betrokkenheid bij een mortieraanval op het complex waarbij twee Amerikaanse soldaten de dood vinden. Soldate Sutton heeft getracht een einde te maken aan de mishandeling door in te grijpen. Uiteindelijk is de verdachte vrijgelaten en is er geen verder onderzoek ingesteld.

2. 7 oktober 2003¹⁴⁸

Drie leden van de MI dwingen een vrouwelijke gevangene hen te kussen en haar shirt uit te trekken.

3. 25 oktober 2003¹⁴⁹

Meerdere gevangenen worden gedwongen geboeid en naakt op elkaar te gaan liggen. Van deze gebeurtenis zijn de gemaakte foto's in de media terecht gekomen. Korporaal Graner en soldate England (beide MP-agenten) waren erbij getrokken. Laatst genoemde heeft verklaard dat ze van de MI de opdracht hadden gekregen 'to rough them up'.

4. 27 oktober 2003 en later¹⁵⁰

Gevangene nummer 3 wordt vier keer door Amerikaanse soldaten ondervraagd. Tussen de derde en vierde keer in is hij geslagen, gewurgd en naakt in de isoleercel gezet. Waarschijnlijk zijn deze acties uitgevoerd door de MP-agenten Korporaal Graner en staf-sergeant Frederick. Ook deze keer zouden zij de opdracht van de MI hebben gekregen ('to soften them up').

5. Oktober en december 2003¹⁵¹

Gevangene nummer 7 is in deze periode meerdere malen mishandeld. Hij is geslagen (met een bezem), werd gedwongen naakt te zijn en te blaffen als een hand. Ook werd hij geboeid in zogenaamde stress-houdingen geplaatst, kreeg hij een zak over zijn hoofd, moest gedwongen vrouwenondergoed dragen, kreeg vloeistof uit een gebroken tl-buis over zich heen gegoten en was slachtoffer van sodomie. De gevangene beweert tevens dat hij in zijn oor gesneden is. Er zijn foto's bekend waarop een man te zien is met hechtingen in zijn oor, maar de commissie kan niet met zekerheid vaststellen of dit dezelfde man is. Wederom wordt een deel van de mishandelingen uitgevoerd door MP-agenten. De MI ondervraagt gevangene nummer 7 echter ook regelmatig en zou dus moeten afweten van de onjuiste behandeling. Ook hier zou weer sprake kunnen zijn van opdrachten van de MI die door de MP zijn uitgevoerd.

6. September, oktober, november en december 2003¹⁵²

Er hebben zich diverse mishandelingen van gevangenen voorgedaan tijdens het transport van deze personen naar de zogenoemde hard site van de gevangenis. Graner heeft gezegd dat hij de opdracht heeft gekregen (van de MI) 'to strip them out and pt them'. Wat pt betekent is niet duidelijk, maar de afkorting was blijkbaar bekend bij verschillende leden van de MI en MP en werd dus ook waarschijnlijk vaker dan deze ene keer gebruikt. Het heeft in ieder geval te maken met de mishandelingen die MP-agenten hebben uitgevoerd.

7. 4 november 2003¹⁵³

Op deze dag overlijdt gevangene nummer 28. Hij stond onder bewaking van de CIA en werd dood gevonden in de doucheruimte na een ondervragingssessie die wel vaker in dit gedeelte van de gevangenis plaatsvonden. Bij het uitkomen van dit boek liep het onderzoek, dat door

¹⁴⁷ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 118-120.

¹⁴⁸ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 120-121.

¹⁴⁹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 121-123.

¹⁵⁰ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 153-155.

¹⁵¹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 125-126.

¹⁵² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 127-128.

¹⁵³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 128-130.

de CIA en de CID zelf werd uitgevoerd, nog steeds. De autopsie wees uit dat de doodsoorzaak bloedpropjes in de hersenen waren geweest.

8. 20 oktober 2003¹⁵⁴

Gevangene nummer 30 wordt naakt aan zijn celdeur vastgemaakt en met koud water overgoten. Ook wordt hij bespuugd, zijn gezicht in urine geduwd en geslagen met een bezem. Uit de getuigenverklaring wordt opgemaakt dat in ieder geval Graner hierbij aanwezig was en waarschijnlijk nog meer MP-agenten.

9. 25 oktober 2003¹⁵⁵

Soldate England wordt drie maal op de foto gezet terwijl ze een naakte gevangene als een hond aan een lijn houdt. Ze verklaarde later dat Graner de riem om de nek van de gevangene heeft gedaan en dat hij haar vervolgens vroeg te poseren voor de foto. In dit geval zijn er geen aanwijzingen dat de MI zich met deze mishandeling heeft ingemengd.

10. 4 november 2003¹⁵⁶

Op deze dag worden er in totaal zes foto's gemaakt van gevangene nummer 15 die op een krat moet staan met een lap over zijn lichaam waaronder elektrische draden zijn vastgemaakt. Dit beeld zou een van de iconen van het Abu Ghraib schandaal worden. De MI zou niet op de hoogte zijn geweest van deze gebeurtenis. Uit het onderzoek van de CID bleek dat wel de volgende MP-agenten aanwezig waren: sergeant J. Davis, specialist Harman, korporaal Graner en staf-sergeant Frederick. Allen zijn lid van de 327de MP Compagnie.

11. 7 en 8 november 2003¹⁵⁷

In deze nacht zijn zeven gevangenen geslagen, gedwongen te masturberen en op elkaar te liggen, om zo een menselijke piramide te vormen. In totaal zijn hiervan negenentwintig foto's gemaakt. Frederick, England, Graner, Davis, Harman, specialist Ambuhl en specialist Sivits zouden betrokken zijn geweest. Een Amerikaanse soldaat heeft een van deze foto's als screensaver op een computer in the hard site gezien, maar besluit hiervan geen melding te maken. Als reden geeft ze op dat ze het maar een keer had gezien, daarna niet meer.

12. Rond 27 december 2003¹⁵⁸

Er is een foto gemaakt van een naakte gevangene (nummer 14) die waarschijnlijk in zijn billen is geschoten. Het is onduidelijk waar, wanneer en door wie dit is gebeurd.

13. 29 november 2003¹⁵⁹

Drie foto's van een man die in zijn ondergoed op twee boxen moet staan worden op deze dag gemaakt. Wederom zijn verdere details onbekend.

14. 18 november 2003¹⁶⁰

Van een man die geïdentificeerd is als gevangene nummer 25 wordt een foto gemaakt waarop hij te zien is met banaan tussen zijn billen. De man zou geestelijk niet in orde zijn en om te voorkomen dat hij zichzelf zou beschadigen, hebben de gevangenisbewaarders besloten deze actie uit te voeren, zo verklaarden ze later.

15. 26 of 27 november 2003¹⁶¹

Soldaat nummer 15 ondervroeg op deze dag een Irakese politieagent. Daarbij zou hij zijn neus hebben dichtgeknepen, net zo lang tot hij geen lucht meer kreeg en zijn arm hebben verdraaid.

¹⁵⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 130-131.

¹⁵⁵ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 131-132.

¹⁵⁶ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 132.

¹⁵⁷ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 132-134.

¹⁵⁸ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 134.

¹⁵⁹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 134.

¹⁶⁰ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 134-135.

¹⁶¹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 135.

16. Tussen 27 en 30 november 2003¹⁶²

Civilian nummer 5 gooit een gevangene ruw in een auto en sleept hem daarna naar het gevangeniscomplex. Tijdens deze acties is de gevangene geboeid.

17. 30 november 2003¹⁶³

Een gevangene wordt onder het bloed aangetroffen in een van de isoleercellen. Daar was hij ingezet door korporaal Graner na het uiten van een belediging. Graner zou verantwoordelijk zijn voor de mishandeling van deze gevangene.

18. 12 of 13 december 2003¹⁶⁴

Gevangene nummer 6 beweert op deze dag meerdere malen te zijn mishandeld door Amerikaanse soldaten. Hij zou gedwongen zijn varkensvlees te eten, alcohol te drinken en zijn religie te vervloeken. Ook zou hij tegen zijn al eerder gebroken been te zijn geschopt, met zijn hoofd tegen de deur van zijn cel zijn geslagen, slaap zijn onthouden, bedreigd zijn met verkrachting en door honden geprobeerd zijn te bijten.

De gevangene is een man van Syrische afkomst die zou hebben gevochten tegen de coalitietroepen. Na behandeling in een ziekenhuis aan eerdere verwondingen werd dit hem aangedaan na zijn terugkeer in Abu Ghraib. Zeer opvallend is het commentaar dat de onderzoekscommissie plaatste bij de beschrijving van deze mishandeling: “While it is likely some soldiers treated detainee 06 harshly upon his return to the hard site, detainee 06’s accusations are potentially the exaggerations of a man who hated Americans”. De onderzoeksraad van majoor-generaal Fay uit de mening dat niet alle mishandelingen zouden hebben plaatsgevonden en dat het waarschijnlijk alleen gaat om sterke verhalen. Gezien de bewijzen die ze hebben kunnen vinden voor de mishandeling van vele andere gevangenen in dit complex, acht ik het niet waarschijnlijk dat deze acties niet hebben plaatsgevonden. Natuurlijk is het mogelijk dat gevangenen die vijanden zijn van de Amerikanen hun behandeling niet zullen waarderen en misschien moeten we sommige verklaringen ook wel met een korreltje zout nemen. Maar gezien de vele andere bewezen mishandelingen, die in een aantal gevallen nog veel erger waren, als dat al zo te classificeren is, is het op zijn zachts gezegd vreemd dat de commissie vraagtekens plaatst bij de verklaring van deze gevangene. De onafhankelijke beoordeling die de commissie zou moeten nastreven, komt hiermee mijns inziens in het geding.

19. Datum onbekend¹⁶⁵

Sergeant Adams merkt op dat gevangene nummer 6 niet de juiste medische behandeling krijgt en schakelt een van de aanwezige artsen in. Die weigert echter iets te doen om de gevangene te helpen.

20. Datum onbekend¹⁶⁶

Gevangene nummer 9 moet op twee kratten blijven staan, terwijl er water over hem heen wordt gegooid en hij op zijn geslachtsdelen wordt geslagen met een handschoen. Ook wordt hij een halve dag aan zijn celdeur vastgezet zonder dat hij eten of drinken krijgt. De onderzoekcommissie heeft bij deze mishandeling geen betrokkenheid van de MI geconstateerd.

21. Ergens in oktober 2003¹⁶⁷

Graner duwt een gevangene zo hard tegen een muur aan dat deze dertien hechtingen nodig heeft om de wonden te dichten. Graner neemt later zelf foto’s van deze gewonde gevangene.

¹⁶² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 135.

¹⁶³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 136.

¹⁶⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 136-138.

¹⁶⁵ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 138-140.

¹⁶⁶ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 140.

¹⁶⁷ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 140-141.

22. Datum onbekend¹⁶⁸

Gevangene nummer 5 is getuige van de verkrachting van een jonge medegevangene (tussen de vijftien en achttien jaar). Een vrouwelijke Amerikaanse soldaat heeft hiervan foto's genomen, beweert de gevangene, maar die zijn nooit gevonden. Ten tijde van de publicatie van het boek *The Abu Ghraib investigations* onderzoekt de CID deze zaak nog.

23. 24 november 2003¹⁶⁹

Op deze dag vindt er een schietincident plaats in de Abu Ghraib gevangenis. Een van de gevangene heeft een vuurwapen het complex binnengesmokkeld en schiet op zijn Amerikaanse bewakers. Hij wordt vervolgens door hen zelf neergeschoten.

Een van de betrokken gevangenen wordt mishandeld tijdens een ondervraging over dit incident. Het onderzoek naar deze zaak liep nog toen het boek *The Abu Ghraib investigations* uitkwam.

24. Begin december 2003¹⁷⁰

Tijdens een ondervragingssessie van een gevangene door twee ingehuurde burgers vindt mishandeling plaats. De gevangene wordt op een stoel in diverse stress-houdingen geplaatst en er worden foto's gemaakt.

Bij de bewezen mishandelingen nummer 25 tot en met 32 is er sprake van betrokkenheid van honden. Op 20 november 2003 worden een aantal honden overgebracht naar de Abu Ghraib gevangenis om officieel gebruikt te worden om de gevangenen onder controle te houden. Er bestaat echter veel onduidelijkheid over het precieze beleid omtrent deze dieren. In een aantal gevallen worden ze ook ingezet bij ondervragingen.¹⁷¹

25. 24 november 2003¹⁷²

Na het eerder beschreven schietincident op deze dag worden er honden ingezet bij de speurtocht naar mogelijke andere aanwezige wapens en explosieven in het gevangeniscomplex. Later die dag wordt er een bewaker met hond opgeroepen, maar het is niet duidelijk waarvoor. Wel is het zeker dat een gevangene korte tijd met het dier wordt bedreigd. In de daaropvolgende periode wordt nog acht keer een oproep gedaan voor de inschakeling van een hond bij ondervragingssessies, maar de teams die de dieren verzorgen en met hen werken, reageren niet op deze aanvragen.

26. Rond 8 januari 2004¹⁷³

Tijdens de ondervraging van een gevangene in the hard site van de gevangenis wordt een aangelijnde hond zonder muilkorf dicht bij twee gevangenen gelaten om ze angst in te boezemen.

27. 12 december 2003¹⁷⁴

Gevangene nummer 11 zou gebeten zijn door één van de honden.

28. Rond 18 december 2003¹⁷⁵

Opnieuw wordt een niet gemuilkorfde hond dichtbij een gevangene gelaten. Gevangene nummer 14 zit hierbij geknield op de grond, terwijl zijn handen achter zijn rug zijn vastgebonden.

29. 14 of 15 december 2003¹⁷⁶

Er worden honden gebruikt bij een ondervragingssessie, maar er vallen geen gewonden.

¹⁶⁸ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 141-142.

¹⁶⁹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 142-143.

¹⁷⁰ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 143.

¹⁷¹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 143-146.

¹⁷² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 146-148.

¹⁷³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 148-149.

¹⁷⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 149.

¹⁷⁵ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 150-151.

¹⁷⁶ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 151-152.

30. Datum onbekend¹⁷⁷

Wederom worden honden ingezet bij een ondervraging en raakt niemand gewond. Net als bij het eerder omschreven geval nummer 29 zou kolonel Pappa hiervoor toestemming hebben gegeven, maar de details zijn onbekend.

31. Datum onbekend¹⁷⁸

De inzet van een hond bij een ondervraging heeft geen effect op de toestand van de betreffende gevangene.

32. Datum onbekend¹⁷⁹

Een gevangene krijgt een hond boven op zijn rug, terwijl hij in ondergoed op de grond ligt. Door Frederick en andere MP-agenten wordt deze behandeling ‘the doggy dance session’ genoemd en komt klaarblijkelijk vaker voor.

De zaken 33 tot en met 41 worden door de commissie aangeduid met de kop ‘vernedering’. Hierbij gaat het onder andere om het naakt vasthouden van gevangenen en het maken van foto’s van de mishandelingen van Irakezen door Amerikaanse soldaten. Dat gevangenen zich moesten uitkleden en zo werden achtergelaten in hun cel was volgens de ondervraagden MP-agenten en leden van de MI toegestaan. Het gebeurde dan ook zo regelmatig dat zelfs het Rode Kruis naakte gevangenen aantrof tijdens haar bezoeken. Het werd niet verborgen gehouden.¹⁸⁰

33. Datum onbekend –meerder malen voorgekomen¹⁸¹

Gevangenen worden gedwongen vrouwenondergoed te dragen. Deze mishandeling is meerdere malen vastgelegd en te zien op de vrijgekomen foto’s.

34. 16 september 2003¹⁸²

Op deze dag wordt uit opdracht van de MI de kleding van een gevangene verwijderd. Op 16 september 2003 is dit volgens de commissie de eerste keer gebeurd in de Abu Ghraib gevangenis.

35. 19 september 2003¹⁸³

Een naakte gevangene wordt door vrouwelijke soldaten ondervraagd. In officiële rapporten die de bewakers moet maken, worden dit soort gevallen letterlijk zo vermeld. Ook hieruit blijkt dat de soldaten dachten dat deze behandeling van gevangenen officieel was toegestaan, anders hadden ze wel geprobeerd het te verbergen.

36. Datum onbekend¹⁸⁴

Een gevangene moet zich ten overstaan van Amerikanen uitkleden.

37. 17, 18 en 19 oktober 2003¹⁸⁵

Een naakte gevangene wordt met handboeien aan zijn celdeur vastgemaakt. Er worden foto’s van dit incident gemaakt.

38. Datum onbekend¹⁸⁶

Van twee van prostitutie verdachte vrouwelijke gevangenen worden foto’s gemaakt terwijl ze hun shirt omhoog houden, zodat hun borsten te zien zijn. De aanwezigheid van specialist Harman en korporaal Graner is volgens de commissie aangetoond.

¹⁷⁷ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 152-153.

¹⁷⁸ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 153.

¹⁷⁹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 153-154.

¹⁸⁰ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 155-156.

¹⁸¹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 157.

¹⁸² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 157.

¹⁸³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 158-159.

¹⁸⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 159.

¹⁸⁵ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 160.

¹⁸⁶ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 161.

39. 16 november 2003¹⁸⁷

Soldate 29 en waarschijnlijk ook soldaat nummer 10 bevelen een gevangene zich te ontkleden en lopen vervolgens met hem over het terrein van de gevangenis. Na deze gebeurtenis haalt sergeant Adams hen allebei tijdelijk van de uitvoering van ondervragingen af. Kolonel Pappas grijpt niet in, evenals andere hoger geplaatste officieren.

40. 24 november 2003¹⁸⁸

Bij de ondervragingen naar aanleiding van het schietincident worden de gevangenen onder andere gedwongen hun kleding uit te trekken.

41. Uit gegevens die op 4 december 2003 zijn opgetekend, blijkt dat de MI in ieder geval afwist van het ontkleden van gevangenen en mogelijk hiertoe ook meerdere malen zelf de opdracht heeft gegeven.

Een apart deel van de beschrijvingen van de mishandelingen handelt over de isolatie van gevangenen. Luitenant-generaal Sanchez heeft persoonlijk meerdere malen toestemming voor het plaatsen van verdachten in de isoleercellen gegeven. Deze cellen zouden door MP en MI gecontroleerd moeten worden, maar dit gebeurde niet of niet goed genoeg. Daardoor verkeerden de gevangenen een aantal maal in extreme klimaatsomstandigheden en waren ze verstoken van juiste medische behandeling.¹⁸⁹ Mijns inziens is dit niet het gevolg van een slechte controle van de isolatiecellen, maar meer de manier waarop gevangenen sowieso in de isoleer werden behandeld. Dit gebaseerd op algehele wijze waarop er met de verdachten werd omgegaan.

De hier volgende zaken hebben te maken met het plaatsen van gevangenen in isoleercellen in de Abu Ghraib gevangenis.

42. 15 september 2003¹⁹⁰

Een gevangene wordt in de isoleercel gezet. Uit gegevens uit de gevangenis blijkt dat dit vaker voorkwam.

43. Datum onbekend¹⁹¹

Een gevangene wordt door staf-sergeant Frederick meegenomen naar the hard site, nadat de verdachte niet voldoende informatie losgelaten zou hebben bij eerder ondervragingen.

Soldaten 19 en 11 hebben om de isolatie van de gevangene gevraagd en als die later gaan kijken hoe het met de man staat, treffen ze hem naakt en met een kap over zijn hoofd aan in de cel. De commissie concludeert dat de twee soldaten blijkbaar wisten dat deze behandeling hoorde bij de isolatie. Het is echter onduidelijk waarop zij dit baseren.

44. November en december 2003¹⁹²

Regelmatig worden er aantekeningen gemaakt van het overbrengen van gevangenen naar the hole. Hiermee wordt een zeer kleine ruimte bedoeld. Uitvoerenden denken dat dit geoorloofd is, anders zou er niet zo regelmatig zo open over bericht worden, concludeert de commissie.

Wie is schuldig?

Volgens de commissie onder leiding van majoor-generaal Fay hebben diverse leidinggevendenden in de Abu Ghraib gevangenis gefaald bij het uitvoeren van hun taak, betreffende leiding geven aan hun ondergeschikten. Ook hebben zij niet adequaat gereageerd op de meldingen van mishandelingen die zijn gedaan. Daarnaast hebben problemen in het beleid dat gehanteerd werd in de gevangenis ook een bijdrage geleverd, zoals een inadequate

¹⁸⁷ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 161-163.

¹⁸⁸ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 163-164.

¹⁸⁹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 165.

¹⁹⁰ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 166.

¹⁹¹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 166-168.

¹⁹² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 168-170.

ondervragingsdoctrine en slechte training van de werknemers, een acuut tekort aan leden van de MP en de MI en een gebrek aan duidelijke regels voor hen, problemen met betrekking tot verantwoordelijkheid en macht en de hoge druk van buitenaf om bruikbare informatie. Door een aantal van de aanwezigen in Abu Ghraib is gefaald in de behandeling van de gevangenen en het rapporteren van mogelijke mishandelingen.

Aan het einde van het rapport wordt nogmaals door de commissie aangekaart dat een deel van de mishandelingen ook daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, maar dat een deel waarschijnlijk slechts geruchten zijn, verhalen die door mannen onder elkaar sterk zijn overdreven.¹⁹³ Wederom vind ik dat de objectiviteit van de commissie door dit soort uitspraken te doen in het geding komt. Ook uit andere onderzoeken komen de gegevens over mishandelingen naar voren en tonen de onderlinge verklaringen veel overeenkomsten. Toch wil de commissie onder leiding van majoor-generaal Fay de lezers van de conclusies van haar onderzoek doen geloven dat het meeste niet echt is gebeurd. Waar ze deze uitspraken op baseren, komt in het rapport niet duidelijk aan de orde. Ik vraag me bij het lezen van dit soort stukken in officiële onderzoeksrapporten af in hoeverre de uitkomst ervan al vast stond voor het geheel überhaupt nader bekeken werd, als dit al op juiste wijze is gebeurd.

ONDERZOEK 3: Het Schlesinger rapport

Final report of the independent panel to review department of defense detention operations

James R. Schlesinger

Na de twee eerdere onderzoeken heeft minister van defensie Donald Rumsfeld persoonlijk de opdracht gegeven voor dit derde onderzoek, dat zich richtte op de gevangenis in Abu Ghraib, detentiecentra in het algemeen en het beleid dat daar en elders gevoerd werd.

De commissie heeft het volgende geconstateerd:

* Leden van de MP en de MI hebben gevangenen mishandeld.¹⁹⁴

Opvallend is dat deze commissie beweert dat ook leden van de MI zelf mishandelingen hebben uitgevoerd, terwijl andere onderzoeken dit niet hebben uitgewezen.

* De mishandelingen hebben op verschillende tijden en plekken plaatsgevonden en zijn wijd verspreid.¹⁹⁵

Ook deze uitspraak valt op. Het is voor het eerst dat in het verslag van een onderzoek ook daadwerkelijk wordt vermeld dat zich buiten de Abu Ghraib gevangenis ook misstanden hebben voorgedaan.

Het rapport gaat verder:

Er is echter geen bewijs dat hooggeplaatste personen binnen het leger een beleid waarin mishandelingen werden toegestaan, hebben afgekondigd. Desalniettemin zijn de mishandelingen niet alleen toe te schrijven aan het falen van een paar individuen. Er is een institutionele en persoonlijke verantwoordelijkheid op hogere niveaus.¹⁹⁶

* Bij dit onderzoek in opdracht van minister van defensie Donald Rumsfeld kreeg het panel geen toegang tot alle informatie van de CIA.¹⁹⁷

¹⁹³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 170-171.

¹⁹⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 1.

¹⁹⁵ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 2.

¹⁹⁶ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 2.

¹⁹⁷ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 3.

Beleid

* De aanwezige soldaten hebben onvoldoende training gehad voor het werk dat ze in de gevangnissen moesten uitvoeren. Door de aankondigingen van nieuwe regels door Rumsfeld op 2 december 2002 en de toegevoegde technieken voor Guantanamo Bay op 16 april 2003 is er veel verwarring ontstaan over het beleid dat betrekking heeft op de behandeling van gevangenen.¹⁹⁸

* Er was sprake van inadequaat leiderschap en een slecht overzicht.

* Tussen de MI en de MP onderling en binnen de 800ste MP Brigade waren er problemen (er wordt geen melding gemaakt van de aard van deze problemen).

* De soldaten kregen onvoldoende steun van hun superieuren.¹⁹⁹

* Er waren te weinig tolken en andere hiervoor opgeleide personen aanwezig bij ondervragingen.²⁰⁰

Omstandigheden

* Een samenwerking tussen de MI en de MP werkte op Guantanamo Bay op een goede manier, maar niet in Irak. Dit werd veroorzaakt door de verhoudingen tussen de personeelsleden en de gevangenen. Op Cuba was deze verhouding ongeveer 1 op 1, maar in de Abu Ghraib gevangenis 1 op 75. Van de zeventien detentiecentra in Irak is laatstgenoemde de grootste. De gevangenis heeft te weinig personeel en zit overvol.

Daarnaast bevindt de Abu Ghraib gevangenis zich, in tegenstelling tot Guantanamo Bay, midden in een oorlogsgebied.²⁰¹

* Een groot deel van de Amerikaanse soldaten raakte gedemotiveerd doordat ze langer dan gepland was in Irak moest blijven. Dit gold ook voor diegenen die werkzaam waren in de detentiecentra.²⁰²

The Army Inspector General meldt dat het moreel onder de troepen overal hoog was, behalve onder diegenen die in de detentiecentra werkten.²⁰³ Deze uitspraak vind ik merkwaardig. Er wordt geen verdere verklaring gegeven. Ook staat het raar dat in de ene zin vermeld wordt dat de soldaten gedemotiveerd raakten en in de andere dat het moreel wel hoog was. Dit lijkt mij erg tegenstrijdig en het is onduidelijk waarop deze ene uitspraak van deze man is gebaseerd.

* De voor de soldaten vreemde Irakese cultuur en de vijandigheid in bepaalde buurten hebben bijgedragen aan de verwarring en onrust.²⁰⁴

Ondanks dat een paar soldaten de mishandelingen uitvoerden, houdt het panel ook de commandanten van de betrokken eenheden verantwoordelijk. Ze hadden moeten ingrijpen. Hun falen heeft indirect en mogelijk soms zelfs direct bijgedragen aan de mishandelingen.²⁰⁵

Hoofd van de Abu Ghraib gevangenis brigadier-generaal Karpinski had moeten ingrijpen en heeft gefaald in het opstellen en handhaven van het beleid binnen het complex.²⁰⁶

De commandant van CJTF-7 heeft ook gefaald door niet om extra personeel te vragen toen bleek dat er te weinig MP-agenten waren en teveel gevangenen en de bewakers het niet meer aankonden.²⁰⁷

¹⁹⁸ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 14.

¹⁹⁹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 54.

²⁰⁰ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 69-71.

²⁰¹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 9-10.

²⁰² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 25.

²⁰³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 53.

²⁰⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 24.

²⁰⁵ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 40.

²⁰⁶ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 42.

²⁰⁷ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 45.

Specifiek over de MP

Wat betreft de MP in Irak meldt het rapport dat ze te maken kreeg met diverse problemen. Bij aankomst in het land zaten vele MP-troepen zonder hun materieel; door een fout kwam het juiste gereedschap niet aan op de plaats van bestemming. Ook werden de eenheden vaak niet ingedeeld bij de groepen waarmee ze getraind hadden en moesten ze gaan samenwerken met soldaten die heel andere capaciteiten hadden. De training die de MP-agenten gehad hadden was overigens zeer beperkt. Zo had de 800ste MP Brigade in de zomer van 2002 een cursus moeten krijgen specifiek gericht op de taken die ze in Irak zouden gaan uitvoeren. Doordat veel individuen andere activiteiten hadden voor andere missies, ging deze training in het geheel niet door.²⁰⁸

Direct na aankomst in Irak, dat door velen van hen omschreven werd als een zeer stressvolle omgeving, werden MP-agenten aan het werk gezet in de gevangenissen, waaronder die van Abu Ghraib. Zonder adequate opleiding hiervoor, maar ook zonder dat er legerhandboeken aanwezig waren. In het tijdperk van de computers waren die namelijk alleen nog online te raadplegen en laat er in Irak nu net geen computers aanwezig zijn die toegang boden tot het internet.²⁰⁹ Het is bijna te gek voor woorden dat er dit soort fouten zijn gemaakt.

Bruikbare computers waren niet het enige dat ontbrak. Door toedoen van fouten op het gebied van bevoorrading beschikten de MP-eenheden ook over te weinig wapens en radio's die beveiligd waren. Daardoor moest er voor de communicatie in Abu Ghraib gebruik gemaakt worden van gewone radio's, waarvan de signalen door iedere burger aan de andere kant van de muur van het complex zonder veel moeite opgevangen konden worden.²¹⁰

Naast logistieke problemen werden er door de legereenheden die de planning van de operatie Iraqi Freedom moesten regelen ook de nodige fouten gemaakt. Er zouden in de eerste dagen van de oorlog gelijk veel krijgsgevangenen worden gemaakt, zo werd gedacht. Daarvoor waren ook voldoende MP-eenheden beschikbaar die de gevangenen zouden bewaken. Toen het voorspelde scenario echter uitbleef, zaten een hoop leden van de MP niets te doen, terwijl er op andere plaatsen in het land dringend behoefte was aan vechtende soldaten. Het overgrote deel van de MP-agenten werden daarom ingedeeld bij gevechtseenheden. Na een tijd, toen de invasie en overname van Irak volgens president Bush was voltooid, begon de echte strijd pas. Vele personen werden door de Amerikaanse soldaten gevangen genomen, maar de MP-agenten die hen zouden bewaken, werkten nu elders. Daardoor bleven de verdachten langer in handen van de soldaten die daar eigenlijk niet de juiste training voor hadden gehad.²¹¹

Het feit dat een gevangenis als Abu Ghraib naast een bewoond gebied ligt en erg groot is, heeft eraan bijgedragen dat het complex moeilijk te bewaken was. Wie wie was onder de gevangenen was door de drukte en gebrek aan tijd moeilijk te achterhalen. Bovendien wisselen de verdachten regelmatig identificatiepapieren onder elkaar uit, wat de verwarring nog groter maakte.²¹² Wederom verbaas ik me over het feit dat dit soort dingen konden plaatsvinden.

Informatie van de gevangengenomen personen was hard nodig. Regelmatig werden er door hooggeplaatste individuen bezoeken aan de detentiecentra in Irak gebracht. Dit verhoogde mogelijk de druk die de ondervragers toch al zo voelden. Dat informatie zeer belangrijk is in deze nieuwe soort oorlog, benadrukt het panel door te schrijven dat veel kennis over 11 september op deze manier is verworven. Ook de arrestatie van Saddam Hoessein is hierdoor mogelijk gemaakt. Desalniettemin wordt er door het panel geconstateerd

²⁰⁸ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 54-56.

²⁰⁹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 57.

²¹⁰ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 60.

²¹¹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 59-62.

²¹² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 62-63.

dat de verkregen informatie uit ondervragingen van gevangenen niet naar één plaats werd toegestuurd en dat het geheel slecht gestructureerd en georganiseerd was.²¹³ Ook hier zijn dus fouten gemaakt.

De rol van de CIA²¹⁴

Het panel schrijft in haar rapport dat ze niet voldoende toegang heeft gekregen tot alle informatie van de CIA die ook werkzaam was in de Abu Ghraib gevangenis. Daardoor is er veel onduidelijkheid over wat de rol van deze organisatie was. Wel wordt vastgesteld dat de CIA in deze gevangenis werkte, maar niet in samenwerking met de gewone soldaten. Ze hebben apart gevangenen ondervraagd en daarvoor golden ook andere regels. Maar wat deze regels inhielden, wanneer en op wie ze van toepassing waren en waarom het toegestaan was dat de CIA zich aan andere regels hield, wordt niet toegelicht door het panel. Als er onderzoek gedaan moet worden naar alle facetten van de detentiecentra in Irak, dan zou dit toch ook zeker nadere aandacht moeten krijgen. Ook is het vreemd dat de minister van defensie opdracht heeft gegeven voor dit onderzoek en vervolgens genoeg neemt met het feit dat een organisatie die onder zijn bewind valt, niet alle benodigde informatie verstrekt. Of misschien was dit juist wel de bedoeling en heeft hij zelf hiertoe opdracht gegeven.

Het doorgeven van informatie over en het onderzoek naar mogelijke mishandelingen

In januari 2004 wist de legertop al langer af van de mishandelingen die in de Abu Ghraib gevangenis hadden plaatsgevonden. Ook was er al officieel onderzoek naar gedaan. Toch wordt in dit rapport beweerd dat de resultaten van dit onderzoek (door Taguba) toen niet het ministerie van defensie hebben bereikt. In maart was het verslag hiervan (waarin ook gesproken wordt over de foto's) aan luitenant-generaal Sanchez en generaal Abizaid overgedragen. Maar het is onduidelijk of deze mensen de foto's zelf ooit onder ogen hebben gekregen. Generaal Myers heeft echter verklaard dat hij in januari 2004 al van de foto's afwist. Hoogstwaarschijnlijk wilden de officieren niet dat de foto's hogerop te recht kwamen. Ze waren zich er terdege van bewust wat die voor impact zouden hebben en hebben mogelijk alleen (een deel van) de informatie over de mishandelingen doorgelaten.²¹⁵

De rol van de MP en de MI in detentiecentra

* Zoals eerder in het rapport vermeld wordt, verliep de samenwerking tussen de MP en de MI niet voorspoedig, mede door het tekort aan personeel en een overschot aan gevangenen. Op 15 oktober 2003 neemt de 372ste MP Compagnie het gezag over de Abu Ghraib gevangenis over. Ook daarvoor liep het al niet goed en vonden er ontsnappingen en opstanden plaats, maar na deze overname verhevigden de problemen. De 372ste MP Compagnie heeft niet de juiste training gehad met betrekking tot het bewaken van gevangenen.²¹⁶

* Over het gebruik van honden bij ondervragingen van gevangenen is bij de medewerkers van de Abu Ghraib gevangenis de nodige verwarring ontstaan, onder meer bij de 205de MI Brigade. Miller heeft tijdens zijn bezoek aan het complex in augustus/september 2003 aangeraden honden in te zetten, maar nooit toestemming gegeven voor het gebruik bij ondervragingen. Als de dieren in november 2003 aankomen in Abu Ghraib hebben hun

²¹³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 63, 66-68.

²¹⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 75.

²¹⁵ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 52-53.

²¹⁶ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 75-81.

begeleiders geen ervaring in het bewaken van gevangenen en krijgen slechts een korte introductie hierover op één dag.²¹⁷

* Het panel is het er mee eens dat een groep gevangenen buiten de regels van de conventies van Genève valt. Dit wordt veroorzaakt door de aard van de nieuwe oorlog, de wereldwijde strijd tegen het terrorisme. Maar ook geeft ze toe dat het onduidelijk is welke gevangenen dit nu precies zijn. Bij veel soldaten is hierover verwarring ontstaan. Bij operatie Enduring Freedom hoeft men zich niet aan de wetten van Genève te houden, maar tijdens Iraqi Freedom daarentegen wel.²¹⁸ Zo is het volgens het panel mogelijk dat een aantal van de plegers van de mishandelingen dachten dat wat ze deden officieel was toegestaan.²¹⁹

De rol van het Internationale Rode Kruis²²⁰

Het panel uit in het definitieve rapport de nodige kritiek op het werk van het Internationale Rode Kruis waar het gaat om haar verslagen over de misstanden in de Amerikaanse gevangenissen in onder andere Irak. Als eerste wordt opgemerkt dat de Verenigde Staten van Amerika en het Rode Kruis verschillend denken over belangrijke punten in de nieuwe oorlog tegen het wereldwijde terrorisme. Zo verschillen hun standpunten over de status die een gevangengenomen terrorist bezit en hoe deze behandeld dient te worden. Het Rode Kruis is het niet met de Amerikaanse regering eens dat een deel van de gevangenen buiten de bescherming van de wetten van de conventies van Genève valt. In een verslag dat het Rode Kruis in februari 2003 overdraagt aan Amerika staat dat het land Protocol I niet naleeft. Maar het panel geeft aan dat de Verenigde Staten het hier nooit mee eens zijn geweest en de verklaring ook nooit hebben geaccepteerd. Ze hoeven zich hier dan ook niet aan te houden.

Het panel merkt daarnaast op dat we te maken hebben met een nieuwe soort vijand die geen uniform draagt en daardoor niet te onderscheiden is van gewone burgers. Bovendien bevindt de vijand zich ook tussen de burgerbevolking. De wetten die tijdens de conventies van Genève zijn opgesteld waren van toepassing op oorlogen die zich afspeelden op slagvelden en waarbij de partijen duidelijk zichtbare uniformen droegen. De nieuwe oorlog tegen het wereldwijde terrorisme is een ander soort strijd en het panel vindt dat het Rode Kruis haar regels hierop moet aanpassen.

Ook wordt er nog kort aandacht besteed aan de zogenaamde ‘ghost detainees’, waar medewerkers van het Rode Kruis over hebben geschreven, maar die ook voorkomen in de verslagen van de Taguba en Fay-Jones onderzoeken. Dit panel wijst erop dat Rumsfeld heeft toegegeven dat er ooit één zo’n gevangene is geweest, op verzoek van de CIA. De rest zou niet bestaan.

Aanbevelingen van het panel

1. De Verenigde Staten van Amerika moeten haar beleid en status met betrekking tot de gevangenen verduidelijken en verfijnen.²²¹
2. Het beleid over de samenwerking tussen de MI en de MP moet beter worden ontwikkeld.²²²
3. Er zijn meer goed getrainde personen nodig op het gebied van gevangenenbewaking en ondervraging.²²³

²¹⁷ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 82-83.

²¹⁸ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 88.

²¹⁹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 73.

²²⁰ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 92-95.

²²¹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 96.

²²² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 97.

²²³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 97.

4. Het beleid over de gevangenen waar verdachten van de nieuwe oorlog tegen het wereldwijde terrorisme gevangen worden gehouden, moet worden uitgebreid.²²⁴
5. Bij ondervragingen van gevangenen moeten zowel leden van de MP als de MI meewerken.²²⁵
6. De geldende ondervragingstechnieken moeten voor iedereen die ermee te maken heeft duidelijk zijn.²²⁶
Hierbij zet het panel nog een opvallende toevoeging met betrekking tot het verkrijgen van informatie in de nieuwe wereldwijde oorlog tegen het terrorisme: 'The aggressiveness of interrogation techniques employed must be measured against the value of intelligence sought, to include its importance, urgency and relevance.'²²⁷ Deze zin komt bij mij over alsof er best hard geslagen mag worden, als er maar gedacht wordt dat de ondervraagde persoon bruikbare informatie heeft.
7. Er moet onderwijs komen in waarden en ethiek voor de soldaten.²²⁸
8. Er moeten duidelijkere richtlijnen komen voor de samenwerking met de CIA op het gebied van gevangenen bewaking en het ondervragen van verdachten in de nieuwe wereldwijde oorlog tegen het terrorisme.²²⁹
9. Nog een wat mij betreft eigenaardige aanbeveling:
De Verenigde Staten van Amerika moeten de regels met betrekking tot de humane behandeling van gevangenen aanpassen aan de realiteit en aard van dit conflict in de 21ste eeuw.²³⁰ Hoewel de oorlog in Irak wel onder de wetten van de conventies van Genève valt volgens Washington, lijkt het panel nu de regering aan te raden daarvan af te zien en haar eigen regels op te stellen met betrekking tot de behandeling van gevangenen. De basisregels die overal ter wereld zouden moeten gelden en gevangenen moeten beschermen, worden hiermee aan de kant geschoven.
10. Er moet wel contact onderhouden worden met het Rode Kruis, maar ook deze organisatie moet haar ideeën aanpassen aan de aard van de nieuwe oorlog.²³¹
Het Rode Kruis wordt dus zelfs aangeraden de afspraken van de conventies van Genève niet langer te handhaven.
11. Slecht nieuws moet binnen het leger sneller en gemakkelijker aan de regering in Washington kunnen worden doorgegeven.²³²
12. Uit het onderzoek van de Fay commissie is gebleken dat medische voorzieningen voor de gevangenen in landen als Irak niet optimaal zijn. Deze moeten worden verbeterd.²³³
13. Om verdere details te weten te komen, raadt de commissie een extra onderzoek aan.²³⁴
Een aparte aanbeveling sinds er al drie onderzoeken hebben plaatsgevonden en dit laatste onderzoek alles zou moeten omvatten.

Over het algemeen genomen heeft dit derde onderzoek mij het meest verbaasd. Er worden uitspraken door het panel gedaan die niet passen bij een onderzoek dat onafhankelijk zou moeten zijn. Tenminste, dat verwacht ik van een onderzoek dat in opdracht van het ministerie van defensie is uitgevoerd.

²²⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 98.

²²⁵ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 98.

²²⁶ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 99.

²²⁷ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 99.

²²⁸ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 99.

²²⁹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 99.

²³⁰ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 99.

²³¹ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 99.

²³² Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 99.

²³³ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 99.

²³⁴ Strasser, *The Abu Ghraib investigations*, 99.

3.5 RECHTSGANG

Net als bij de berechting van de personen die betrokken waren bij de massamoord in My Lai is er ook voor het Abu Ghraib schandaal geen enkele officier veroordeeld. Tussen mei 2004 en september 2005 worden er in totaal zeven soldaten veroordeeld voor hun bijdrage aan de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis.²³⁵ De belangrijkste schuldige in dit geheel was volgens de rechter Charles A. Graner jr., een van de leden van de 372ste MP Compagnie.

Charles A. Graner jr.²³⁶

Als jongen maakt Graner zijn school niet af. Op jonge leeftijd trouwt hij voor de eerste keer, maar dit huwelijk loopt stuk. Niet veel later huwt hij opnieuw, maar zijn vrouw wil scheiden nadat ze door hem meerdere malen zou zijn mishandeld. In 1991 is hij als soldaat betrokken bij operatie Desert Storm in Irak. Hij werkt zes weken in een gevangenis, waar zover bekend geen ongeregeldeheden hebben plaatsgevonden. Vanaf mei 1996 heeft Graner een baan als bewaker in een zwaar bewaakte staatsgevangenis in Greene County, Amerika. Daar zou hij echter wel het een en ander hebben uitgehaald. Bewezen is dat hij ooit een scheermesje in het eten van een gevangene heeft verstoppt. Ook zou hij betrokken zijn geweest bij diverse gewelddadigheden. In mei 2003 wordt hij wederom uitgezonden naar Irak en ditmaal komt hij te werken in de Abu Ghraib gevangenis, waar uiteindelijk de mishandelingen zullen plaatsvinden.

Op 19 mei 2004 wordt Graner voor de rechtbank gedaagd, samen met staf-sergeant Frederick en sergeant Javal S. Davis. Diezelfde dag wordt de al eerder aangeklaagde soldaat Jeremy C. Sivits veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf voor zijn betrokkenheid bij het schandaal. In Bagdad worden eerst een aantal zittingen gehouden in de zaak Graner, maar om veiligheidsredenen wordt er uitgeweken naar Duitsland. In november wordt besloten dat de zaak verder plaats zal hebben in Fort Hood, Texas. Het proces begint op 7 januari 2005. Kolonel James Pohl is de voorzitter. Graner zegt niet schuldig te zijn aan de vijf aanklachten die hij tegen zich hoort. Op 10 en 11 januari komen diverse getuigen aan het woord en worden er ook videobeelden van mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis getoond die niet openbaar zijn gemaakt.

Het belangrijkste punt van de verdediging was dat Graner simpelweg orders uitvoerde. Hijzelf en andere verdachten verklaren dat hogere officieren afwisten van hun activiteiten en dat ze hen ook actief steunden. Staf-sergeant Frederick voegt hier aan toe dat hij weet dat zeker zes officieren, variërend van kapitein tot luitenant-kolonel, wisten van de handelingen die de bewakers uitvoerden, maar dat ze geen enkele keer hen hebben proberen te stoppen. Graner zegt dat hij daarom niet bezorgd was om foto's te maken en die te verspreiden. Dit wil niet zeggen dat hij ook blij was dat de kiekjes door heel Amerika en de rest van de wereld konden worden aanschouwd. (Dit in tegenstelling tot legerfotograaf Haeberle die zelf zijn best deed zijn foto's aan de pers te slijten). De moeder van Graner is het met haar zoon eens en zegt in een interview: "You know it's the higher-ups that should be on trial. They let the little guys take the fall for them." Advocaat Guy Womack van Graner uit zijn bezorgdheid over het proces door te zeggen dat hij denkt dat de verdachten als zondebokken worden gebruikt. *The Washington Post* publiceert een artikel dat dit zou bevestigen. Daarin wordt gesproken over 'Palestinian hanging', waarbij verdachten aan hun handen die achter de rug worden gebonden, worden opgehangen. De Bush-regering zou volgens de krant deze handeling goed hebben gekeurd als zijnde een ondervragingstechniek van de CIA. Officieel komen hier nooit bewijzen voor naar buiten.

Op 14 januari wordt Graner schuldig bevonden aan samenzwering met als doel gevangenen te mishandelen, het falen van het beschermen van gevangenen tegen

²³⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib_torture_and_prisoner_abuse (februari 2007).

²³⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Graner (mei 2007).

mishandelingen en van aanranding, bedreiging, onfatsoenlijk gedrag, overspel en het belemmeren van de rechtsgang. Hij krijgt tien jaar gevangenisstraf en oneervol ontslag.

Lynndie England²³⁷

De tweede persoon die uitgebreid in het nieuws kwam naar aanleiding van de foto's die genomen waren tijdens de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis, is Lynndie England. Deze kleine vrouw die op het moment dat ze in Irak werkte slechts twintig jaar was, heeft zich in haar jeugd niet opvallend gedragen. Om geld te verdienen waarmee ze haar studie wilde betalen, besloot ze zich in 2001 bij het Amerikaanse leger aan te melden. Daarvoor had ze een baantje in een kippenvleesverwerkingsfabriek. Daar heeft ze zelfs melding gemaakt van bedorven vlees dat ze moest inpakken, omdat ze het naar eigen zeggen niet juist achtte dit te verkopen.²³⁸

In 2003 wordt ze opgeroepen om te dienen in de Amerikaanse oorlog tegen Irak. Voordat ze met haar collega's komt te werken in de gevangenis van Abu Ghraib verblijven ze eerst een tijdje in kamp Hilla, dat ten zuiden van Bagdad is gelegen. Daar stuitten de soldaten op twee doden dieren, een geit en een kat. Dagenlang vermaken ze elkaar door 'gekke' dingen te doen met de kadavers. Zo wordt de kop van de kat op de hals van een fles frisdrank gezet en worden de hoofden 'versierd' met zonnebrillen en sigaretten.²³⁹ Als England het hier later over heeft in het interview dat ze gaf aan het tijdschrift *Marie Claire* geeft ze als commentaar dat het allemaal erg grappig was.

Nog voordat ze officieel wordt aangeklaagd voor haar bijdrage aan de mishandelingen in de gevangenis in Irak wordt England in mei 2004 overgeplaatst naar Fort Bragg, omdat ze zwanger is geraakt van medesoldaat Graner. Uiteindelijk bevalt ze op 11 oktober van een zoon. De officiële aanklachten tegen haar hebben betrekking op samenzwering, onfatsoenlijke handelingen en criminele activiteiten. Voor dit alles zou ze maximaal 38 jaar de gevangenis in kunnen gaan, maar een aantal van de aanklachten vervalst. Begin mei 2005 besluit England dat ze schuld wil bekennen, maar op 4 mei verwerpt kolonel James Pohl dit voorstel. Graner heeft intussen namelijk een verklaring afgelegd waarin hij beweert dat England toentertijd niet wist dat de acties die ze uitvoerde verkeerd waren. Op 26 september 2005 wordt ze veroordeeld tot een driejarige celstraf, waarvan ze ongeveer de helft zou uitzitten voor ze voorwaardelijk in vrijheid wordt gesteld.

²³⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Lynndie_England (mei 2007).

²³⁸ Interview met Lynndie England dat verschenen is in het tijdschrift *Marie Claire*. Online te vinden op: <http://www.marieclaire.com/world/news/lynndie-england-1> (mei 2007).

²³⁹ Interview met Lynndie England dat verschenen is in het tijdschrift *Marie Claire*. Online te vinden op: <http://www.marieclaire.com/world/news/lynndie-england-1> (mei 2007).

4. POLITIEKE (RE-)ACTIES

4.1 MY LAI

De reactie van Vietnam op de massamoord in My Lai ²⁴⁰

Het duurde niet lang voordat het verhaal van de gebeurtenissen op 16 maart te My Lai ook de hoogste politieke kringen van de Zuid-Vietnamese regering bereikten. President Nguyen Van Thie beveelt de media hierover vooral geen berichten te publiceren en aan deze opdracht wordt gehoor gegeven. Van Thie wil namelijk zijn goede relatie met Amerika niet verstoren.²⁴¹ Acht dagen hierna, op 21 november, publiceert het tijdschrift *Chinh Luan*, dat juiste mening betekent, op verzoek van de regering voor het eerst iets over My Lai. Het is een interview met de minister van buitenlandse zaken Tran Van Lam, waarin naar voren komt dat de president persoonlijk een onderzoek naar de gebeurtenissen heeft bevolen. Een dag erna wordt het bericht naar buiten gebracht dat daaruit is gebleken dat van de verhalen over My Lai niets waar is. De officiële verklaring luidt: “Meer dan een jaar geleden, op 16 maart 1968, heeft de Americal Divisie een operatie gelanceerd, geleid door de gevechtsgroep Barker, tegen het gehucht My Lai, behorend tot het dorp Son My, district Son Tinh, provincie Quang Ngai, met als doel het vernietigen van een belangrijke communistische eenheid aldaar. Toen de soldaten van de gevechtsgroep Barker het doel aanvielen, stuitten ze op heftig verzet van de vijand. De communisten hadden hier een zeer parate sterkte met een goed communicatiesysteem en ondergrondse voorzieningen. De bevolking van het gehucht werd door de communisten gedwongen te blijven waar ze was. Als resultaat van het gevecht werd 125 man van de vijand gedood, terwijl ook ca. 20 burgers om het leven kwamen, die tijdens de strijd door artillerievuur werden gedood. Berichten in de kranten en in de buitenlandse pers waarin de laatste dagen is beweerd dat er 567 burgers zouden zijn gedood zijn dus volkomen onjuist.”²⁴²

Niet alle leden van de Zuid-Vietnamese regering leggen zich zomaar bij deze uitspraak neer. Tran Van Don, senator en felle tegenstander van de president stelt een eigen onderzoek in. Samen met een aantal andere parlementariërs dient hij bij de regering een rapport met hun bevindingen in, die vervolgens concludeert dat dit geen sluitend bewijs is. In januari probeert Van Don het opnieuw, maar ook deze keer worden zijn conclusies onjuist bevonden. De belangrijke boeddhistisch leider Huyen Quang doet tevens zijn best de waarheid boven tafel te krijgen, maar ook zijn pogingen zijn tevergeefs.

Als reactie op de gedane onderzoeken volgt er een resolutie, waarna de Zuid-Vietnamese regering met de officiële verklaring komt dat er mogelijk iets gebeurd is, maar dat het geen massamoord is geweest en dat het een op zichzelf staande daad van een Amerikaanse legereenheid was die niet overeenkomt met de handelswijze van de Amerikaanse strijdkrachten. Deze uitkomst is een domper voor allen die getracht hebben de waarheid aan het licht te brengen, maar zij moeten zich hierbij neerleggen. In de pers wordt over de hele affaire niet of nauwelijks bericht.

Reacties uit de Amerikaanse politiek op My Lai

Als Seymour Hersh uiteindelijk het verhaal van My Lai aan het Amerikaanse volk vertelt, wist een groot deel van politiek Washington al lang dat er iets gebeurd was. Niet alleen via de geruchten die hen bereikten, maar ook door de brief die Ridenhour had verstuurd

²⁴⁰ Hersh, S. 1970. *My Lai: verslag van een massamoord*. Baarn: In den Toren. 130-135.

²⁴¹ Hammer, R. 1970. *Een ochtend in de oorlog. Son My: 16 maart 1968*. Bussem: van Holkema&Warendorf. 171.

²⁴² Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 170-171.

en het onderzoek dat was ingesteld. Met de komst van de berichten in de media vanaf 12 november 1969, worden alle politici ingelicht. Daarmee wordt ook het sein gegeven voor reacties vanuit de Amerikaanse politiek.

De overheid op zich is erg voorzichtig met het geven van reacties op het My Lai incident. De eerste keer dat iemand vanuit Washington zich er over uit laat is op 19 november. Het Amerikaanse ambt van de legerleiding in Saigon geeft de volgende verklaring uit: “Gruweldaden worden door de regering der Verenigde Staten van Amerika op geen enkele wijze, op geen enkel moment en onder geen enkele omstandigheid geduld.”²⁴³

President Nixon

In augustus 1969 krijgt president Nixon tijdens zijn vakantie te horen dat er binnen afzienbare tijd een aantal personen zullen worden aangeklaagd wegens het plegen van een massamoord in My Lai. Van zijn adviseur Daniel Patrick Moynihan krijgt hij een brief waarin die zijn zorg om het imago van Amerika uit: “It is clear that something hideous happened at My Lai. I fear and dread what this will do to our society unless we try to understand it. For it is America that is being judged. And America will be condemned, unless we undertake some larger effort than can be had from a court martial.”²⁴⁴ Hoe de president op dit alles moet gaan reageren, is lastig. Verrassend genoeg laat president Nixon zich nog voor de officiële berechting van luitenant Calley over de zaak uit op een persconferentie die hij op 8 december 1969 geeft.²⁴⁵ “Wat naar het schijnt inderdaad een slachting is geweest, was is geen enkele situatie gerechtvaardigd. Een van de doelen waarvoor wij in Vietnam vechten is te voorkomen dat de bevolking van Zuid-Vietnam een regering opgedrongen krijgt die wreedheden tegen burgers politiek aanvaardbaar acht en wij kunnen om ons doel te bereiken nooit wreedheden tegen burgers goedpraten of aanvaarden.”²⁴⁶ De president omschrijft de mannen die hebben huisgehouden in My Lai als een paar rotte appels. Het geheel noemt hij een afwijking van het normale beleid van het Amerikaanse leger.²⁴⁷ Volgens hem is het een geïsoleerd incident.²⁴⁸

Minister van defensie Melvin Laird

Achter de schermen wordt er druk overleg gevoerd over hoe het nu verder moet met Vietnam en hoe Amerika zich moet opstellen. Dit blijkt onder andere uit een telefoongesprek tussen adviseur binnenlandse veiligheid Henry Kissinger en de minister van defensie Laird. Daarin overleggen ze over de foto's die er van de slachtpartij bestaan en over de manier waarop die naar buiten zullen worden gebracht. Laird is er van overtuigd dat ze hier niet te maken hebben met vervalsingen: “There are so many kids just lying there. These pictures are authentic.”²⁴⁹ In een officiële verklaring zegt Laird dat hij geschokt was en zich ziek voelde toen hij voor de eerste keer hoorde over My Lai.²⁵⁰

De individuele leden van de senaat en het congres reageren in de media uitgebreider op de gebeurtenissen in My Lai. Diversen van hen veroordelen publiekelijk massamoord in het algemeen en het My Lai incident in het bijzonder. Een enkeling houdt er een afwijkende mening op na, zoals Allan Ellender, die verklaart dat de Vietnamezen in My Lai kregen wat ze verdienen.²⁵¹ Tevens wordt er veel kritiek geleverd op de manier waarop de media met de

²⁴³ Hersh, *My Lai*, 142.

²⁴⁴ http://www.crimelibrary.com/notorious_murders/mass/lai/invest_9.html (mei 2007).

²⁴⁵ Hersh, *My Lai*, 147.

²⁴⁶ Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 168.

²⁴⁷ <http://www.antiwar.com/orig/uhl.php?articleid=3219> (mei 2007).

²⁴⁸ <http://www.answers.com/topic/my-lai-massacre> (mei 2007).

²⁴⁹ <http://www.answers.com/topic/my-lai-massacre> (mei 2007).

²⁵⁰ 26 november 1969 in *The New York Times*. (Via Lexis Nexis).

²⁵¹ Hersh, *My Lai*, 139.

zaak omgaan.²⁵² Na de grote roep naar verklaringen en bewijzen, wordt er in het Huis van Afgevaardigden een onderzoek ingesteld naar de verklaring die helikopterpiloot Thompson betreffende hetgeen hij die dag in maart in My Lai heeft meegemaakt. Wonderbaarlijk genoeg concludeert de commissie onder leiding van Mendel Rivers al na drie dagen dat Thompson geen bewijs heeft geleverd voor een massamoord. Mendel Rivers meldt in een persoonlijke verklaring dat hij vindt dat het allemaal communistische propaganda is.²⁵³ Op de resultaten van zijn onderzoek komt veel kritiek, maar uiteindelijk moet iedereen er genoeg mee nemen dat het officiële onderzoek door de Peers commissie naar de zaak My Lai achter de gesloten deuren van het Pentagon zal plaatsvinden.

De uiteindelijke veroordeling van luitenant Calley in 1971 brengt in heel Amerika veel teweeg. Niet alleen het grootste deel van de bevolking is het hier niet mee eens, zo is gebleken uit onderzoek naar de publieke opinie²⁵⁴, ook sommige politieke figuren reageren verontwaardigd. Zo laat senator George McGovern weten: "I think it's a mistake to make one man the scapegoat for a mistake in national policy."²⁵⁵ Na de uitspraak van de rechter volgen ook uitspraken van de personen die er zelf bij betrokken waren. In mei 1971 vertelt Henderson dat hij denkt dat iedere eenheid ter grootte van een brigade zijn eigen My Lai wel ergens heeft verstoppt. De enige reden dat ze niet allemaal zijn ontdekt komt volgens hem dat niet elke eenheid 'zijn eigen Ridenhour' heeft.²⁵⁶

Politieke acties naar aanleiding van My Lai

Het Witte Huis deelt op 27 november 1969 mede dat een incident als dat in My Lai een directe schending van het beleid van het Amerikaanse leger is en dat het het geweten van alle Amerikanen met afschuw heeft vervuld.²⁵⁷

Eerder, op 25 november, maakte het Witte Huis overigens onverwachts bekend dat de Verenigde Staten van Amerika geen gebruik meer zouden maken van biologische strijdmiddelen in de oorlog. Lange tijd werd er gedacht dat deze beslissing er nooit zou komen. Hersh verklaart in zijn boek *My Lai: verslag van een massamoord* dat het mogelijk is dat president Nixon zo vlak na het bekend worden van het My Lai incident een goed bericht over de strijd in Vietnam naar buiten wilde brengen, om zo het publiek te beïnvloeden.²⁵⁸ Of dit daadwerkelijk besloten werd vanwege de onthulling van de massamoord, is moeilijk vast te stellen. Wel is het opvallend dat deze uitspraak nog niet werd verwacht en op een gunstig moment werd medegedeeld.

Kort na de onthulling van de massamoord in My Lai, maakt president Nixon tevens bekend dat voor april 1970 eenderde van de Amerikaanse troepen die aanwezig zijn in Vietnam zullen worden teruggetrokken.²⁵⁹ Het valt niet met zekerheid te zeggen of de bekendmaking directe invloed op dit besluit van Nixon heeft uitgeoefend. Zeker is wel dat de weerstand tegen deze oorlog al groeiende was en My Lai die in ieder geval niet heeft afgeremd.

²⁵² Hersh, *My Lai*, 139.

²⁵³ Hammer, *Een ochtend in de oorlog*, 168.

²⁵⁴ Zie hoofdstuk 5: 'De reacties van het publiek'.

²⁵⁵ <http://www.antiwar.com/orig/uhl.php?articleid=3219> (mei 2007).

²⁵⁶ http://www.editorandpublisher.com/eandp/article_brief/eandp/1/1002764163 (mei 2007).

²⁵⁷ 27 november 1969 in *The New York Times*. (Via Lexis Nexis).

²⁵⁸ Hersh, *My Lai*, 143-144. .

²⁵⁹ <http://1stbattalion3rdmarines.com/operation-battles-folder/chronology-69.htm> (mei 2007).

4.2 ABU GHRAIB

De reactie van Irak op de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis

Hoewel de Irakese kranten de foto's van de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis geen van allen hebben afgedrukt, hebben de meeste inwoners van het land ze toch gezien. De televisiezenders *Al-Jazeera* en *Al-Arabiya* hebben ze beide getoond. Onder de Irakezen wordt er vol afschuw en woede gereageerd. Een 55-jarige straatverkoper uit Bagdad meldt dat nu ze dit gezien hebben, alle Irakezen de Amerikanen zullen gaan aanvallen.²⁶⁰

De reactie vanuit de politiek is niet minder heftig. Het Genootschap van Moslimgeleerden, een vertegenwoordiging van de soennitische gemeenschap in Irak dat in 2003 is opgericht, roept internationale mensenrechtenorganisaties op neutraal, onafhankelijk en open onderzoek uit te voeren. Volgens het Genootschap beperkt het misbruik door de Amerikanen zich niet tot de Abu Ghraib gevangenis, maar komen deze acties door het hele land voor.²⁶¹ De Irakese minister van binnenlandse zaken Samir Shker Mahmoud al-Sumeidi vindt dat de onthullingen de noodzaak aantonen van meer betrokkenheid van de Irakezen bij het beheer van de gevangenen in het land.²⁶² Politici Ghazi Mashal Ajil al-Yawer voegt hieraan toe dat de uitvoerders van de mishandelingen als oorlogsmisdadigers gestraft moeten worden. "De waardigheid van een Irakese burger is niet minder als die van een van een Amerikaan."²⁶³

Reacties uit andere islamitische landen

Ook in andere islamitische landen klinken afkeurende uitspraken jegens het gedrag van de Amerikaanse soldaten. Pakistan komt als een van de eerste Arabische landen met een officiële verklaring, waarin gezegd wordt dat de foto's de regering met afschuw hebben vervuld. Ze is ervan overtuigd dat weezin over de sadistische en schandelijke aard van de behandeling van de gevangenen door volkeren over de hele wereld gedeeld wordt. Er moet door de Verenigde Naties een einde gemaakt worden aan de onderdrukking van Irak, vindt de grootste moslimpartij van het land.²⁶⁴

Uit Maleisië reageert de daar grootste moslimpartij met de volgende woorden: "Deze verachtelijke daden bewijzen de dubbele moraal van Amerika, een land dat de rest van de wereld altijd de les leest over mensenrechten. Hun daden tonen duidelijk de haat van het land jegens islamitische mensen. Hoe kunnen zij blijven zeggen dat hun opzet steeds is geweest de Irakezen te bevrijden?"²⁶⁵

De affaire zal de woede onder de Irakezen verder aanwakkeren, denkt ook de prominente islamitische leider Amirah Lidasan van de Filippijnen. Na meer dan een jaar is volgens hem duidelijk geworden dat de Amerikanen Irak niet de baas kunnen. De Verenigde Staten kunnen het recht en de vrede niet brengen waarnaar de Irakezen zo smachten, aldus Lidasan.²⁶⁶

²⁶⁰ Arabische wereld woedend over zogenaamde bevrijders. 3 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁶¹ Arabische wereld woedend over zogenaamde bevrijders. 3 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁶² Arabische wereld woedend over zogenaamde bevrijders. 3 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁶³ US spies 'urged abuse' of prisoners. 3 mei 2004. *The Australian*. (Via Lexis Nexis).

²⁶⁴ Arabische wereld woedend over zogenaamde bevrijders. 3 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁶⁵ Arabische wereld woedend over zogenaamde bevrijders. 3 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁶⁶ Arabische wereld woedend over zogenaamde bevrijders. 3 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

Reacties uit de Amerikaanse politiek op Abu Ghraib

Nadat de foto's van de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis door CBS in het hele land zijn uitgezonden, duurt het niet lang voordat politiek Amerika reageert. In eerste instantie wordt er wat terughoudend gereageerd, maar na een paar dagen maakt het onderwerp, net als in de rest van de wereld ook daar de tongen los, meldt *het Rotterdams Dagblad* op 3 mei 2004.

President Bush

De eerste keer dat president Bush reageert op de foto's van de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis is op 30 april, twee dagen nadat CBS op televisie er een aantal heeft getoond. Zijn woorden: "The prisoners' treatment does not reflect the nature of the American people. That's not the way we do things in America. I didn't like it one bit."²⁶⁷ Bush typeert net als zijn voorganger Nixon destijds deed tijdens de onthulling van de massamoord in My Lai de betrokkenen als een paar rotte appels.²⁶⁸

De dagen erna wordt alles wat Bush zegt over Abu Ghraib groot nieuws. In een televisie-interview op 5 mei zijn de mishandelingen dan ook het belangrijkste gespreksonderwerp. Na wederom te hebben gemeld dat dit niet het beleid is en dat het niet representeert waar Amerika voor staat, richt Bush zich tot de Irakezen. Volgens hem moeten zij inzien dat in een democratie niet alles perfect is, ook daarin worden fouten gemaakt. Maar de voorvallen zullen grondig worden onderzocht en degenen die de mishandelingen op hun geweten hebben, zullen daarvoor gestraft worden. Dit in tegenstelling tot de manier waarop Saddam Hoessein met dit soort gevallen omging. Bush zegt: "we're taking care of the problem."²⁶⁹

In hetzelfde interview beweert de president overigens pas voor het eerst over de foto's te hebben gehoord en ze te hebben gezien, toen ze op televisie verschenen. Dit is merkwaardig, aangezien diverse bronnen beweren dat minister van defensie Rumsfeld op 14 of 15 januari 2004 op de hoogte werd gesteld dat soldaat Darby cd-roms met foto's van mishandeling van Irakese gevangenen in Abu Ghraib had ingeleverd bij de CID (op 13 januari). Rumsfeld heeft dit in de eerst volgende bespreking aan de president gemeld en op 16 januari werd het Taguba onderzoek al ingesteld.²⁷⁰ Bush wist dus al veel eerder van de gebeurtenissen af. Of hij de afbeeldingen ook toen al heeft gezien, is niet met zekerheid te zeggen, maar is wel hoogstwaarschijnlijk.

Op 8 mei houdt de president een radiotoespraak voor het Amerikaanse volk. Wederom benadrukt hij dat hij de gebeurtenissen afkeurt en dat ze on-Amerikaans zijn. Tot twee keer toe zegt hij dat het maar om een paar mensen uit het leger gaat. De rest van de troepen doet uitstekend werk en hij benadrukt de overwinningen die ze tot stand hebben gebracht. "Ondanks de moeilijkheden van de afgelopen weken, blijven de troepen goed doorwerken. Het zijn dappere mensen." Hij sluit af met een dankwoord voor de militairen die hun werk zo goed doen in Irak en hun familie. Volgens hem zijn de mensen die in het Amerikaanse leger zitten de beste van heel Amerika.²⁷¹

²⁶⁷ US army report says prisoners widely abused. 3 mei 2004. *The Irish Times*. (Via Lexis Nexis).

US spies 'urged abuse' of prisoners. 3 mei 2004. *The Australian*. (Via Lexis Nexis).

²⁶⁸ <http://www.antiwar.com/orig/uhl.php?articleid=3219>. (mei 2007).

²⁶⁹ Interview met Alhurra Televisie op 5 mei 2004.

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2004/05/20040505-5html>. (mei 2007).

²⁷⁰ Bush apologizes for abuse of prisoners. 7 mei 2004. *The Washington Post*. (Via Lexis Nexis).

²⁷¹ Radio-toespraak door president Bush op 8 mei.

<http://www.whitehours.gov/news/releases/2004/05/20040508.html>. (mei 2007).

Minister van defensie Donald Rumsfeld

Op 7 mei 2004 geeft Rumsfeld voor de Senaat zijn visie op Abu Ghraib: “These events occurred on my watch. As secretary of defense, I am accountable for them. I take full responsibility. It is my obligation to evaluate what happened, to make sure those who have committed wrongdoing are brought to justice, and to make changes as needed to see that it doesn’t happen again. I feel terrible about what happened to these Iraqi detainees. They are human beings. They were in U.S. custody. Our country had an obligation to treat them right. We didn’t do that. That was wrong. To those Iraqis who were mistreated by members of U.S. armed forces, I offer my deepest apology. It was un-American. And it was inconsistent with the values of our nation.”²⁷²

Rumsfeld merkt verder op dat de foto’s al in de media terecht kwamen voordat ze überhaupt in het Pentagon gezien waren: “we’re functioning in a –with peacetime restraints, with legal requirements in a wartime situation, in the information age, where people are running around with digital cameras and taking these unbelievable photographs and then passing them off, against the law, to the media, to our surprise, when they had not even arrived in the Pentagon.”²⁷³ Dit is hoogstwaarschijnlijk niet waar. Binnen het leger en in de politiek wisten diverse hooggeplaatste personen al ver voor 28 april af van het bestaan van de foto’s. Ook wil Rumsfeld het doen overkomen alsof diegenen die de foto’s gemaakt hebben, ze zelf naar de media hebben doorgespeeld. Dit is niet juist. Soldaat Darby heeft ze ontdekt en overgedragen aan de CID.

Verder probeert de minister van defensie zo min mogelijk in te gaan op de vraag of er sprake is geweest van marteling. Uiteindelijk zegt hij: “What has been charged so far is abuse, which I believe technically is different from torture. I’m not going to address the ‘torture’ word.”²⁷⁴

De kritiek op Rumsfeld en de roep om zijn aftreden wordt vanaf het moment van de onthulling van de misstanden in Abu Ghraib steeds groter. Een heel scala aan belangrijke personen wil dat hij zijn functie neerlegt. Daaronder zijn de latere presidentskandidaat John Kerry, Joe Biden, Jon Corzine, Nancy Pelosi, George Miller en Tom Harkin. Zij delen mede dat ze geen vertrouwen meer hebben in de minister van defensie.²⁷⁵ Deze mening wordt tevens verkondigd door een aantal belangrijke media, waaronder *The New York Times*, *The Boston Globe* en *The Economist*.²⁷⁶ De laatstgenoemde had opvallend genoeg tijdens de verkiezingen Bush gesteund, maar drukt nu een voorkant af met een foto van de mishandelingen in Abu Ghraib, met daarboven in gedrukte letters ‘Resign, Rumsfeld’.²⁷⁷

²⁷² http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib_prisoner_abuse#Response_of_U.S._Government_officials. (mei 2007).

²⁷³ <http://www.washtimes.com/national/20040507-115901-6736r.htm>. (mei 2007)

²⁷⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib_prisoner_abuse#Response_of_U.S._Government_officials. (mei 2007).

Hochschild, A. 23 mei 2004. What is a word? Torture. *The New York Times*.

²⁷⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib_prisoner_abuse#Response_of_U.S._Government_officials. (mei 2007).

²⁷⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib_prisoner_abuse#Response_of_U.S._Government_officials. (mei 2007).

Donald Rumsfeld should go. 7 mei 2004. *The New York Times*.

Rumsfeld must go. 7 mei 2004. *The Boston Globe*.

²⁷⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib_prisoner_abuse#Response_of_U.S._Government_officials. (mei 2007).

Overige politici

De meeste Amerikaanse politici uiten hun afschuw over hetgeen plaats heeft gevonden. Daarnaast wordt vaak gesproken over de effecten die deze gebeurtenissen zullen hebben op het imago van de Amerikaanse troepen en het beeld dat de wereld heeft van de Verenigde Staten in het algemeen. Senator McCain, zelf ooit krijgsgevangene in de oorlog in Vietnam, zei te hopen dat de ongelooflijke schade die deze situatie veroorzaakt een beetje gecompenseerd wordt door al het goede dat Amerikaanse soldaten hebben gedaan voor het Irakese volk.²⁷⁸

“Het incident is de ergste ondermijning van het prestige van de Verenigde Staten in de regio in tien jaar tijd”, beweert senator Biden zelfs.²⁷⁹

In het congres krijgen de leden meer foto's te zien van de mishandelingen van Irakese gevangenen in Abu Ghraib dan de afbeeldingen die de media bereikt hebben. Deze zijn volgens een groot aantal leden nog erger dan erg. In hun reacties in de media spreken velen hun afschuw en ongeloof uit over hetgeen voorgevallen is. Senator Dianne Feinstein: “de gehele affaire is misselijkmakend en het is moeilijk te geloven dat het heeft plaatsgevonden in een militaire inrichting.”²⁸⁰ “It was pretty disgusting, not what you expect from Americans”, aldus senator Norm Coleman.²⁸¹

Er worden vraagtekens geplaatst bij de bevelvoering en het toezicht in de gevangenis in Irak. Senator Ben Nighthorse Campbell vraagt zich af waar het mis ging en velen met hem. “Ik begrijp niet hoe deze mensen in godsnaam in het leger terecht zijn gekomen”, merkt senator Bill Nelson op.²⁸²

Terwijl verreweg de meeste senators en andere bewindslieden het erover eens zijn dat het vreselijk is wat er is gebeurd, is toch een aantal personen dat vindt dat iedereen hier veel te veel ophef over maakt en dat het allemaal niet zo erg is. Bijvoorbeeld senator James Inhofe die als volgt reageerde: “I'm probably not the only one up at this table that is more outraged by the outrage than we are by the treatment. They are not there for traffic violations. If they're in cell block 1A or 1B, these prisoners – they're murderers, they've terrorists, they're insurgents. Many of them probably have American blood on their hands. And here we're so concerned about the treatment of those individuals.”²⁸³ Volgens Jonathan Last gebeuren er in heel Amerika ergere dingen bij de ontgroening van studenten.²⁸⁴

Presidentskandidaat Al Gore, die het tijdens de verkiezingen van 2004 opnam tegen de huidige president Bush, liet geen gras groeien over zijn mening betreffende het beleid en de keuze een oorlog tegen Irak te beginnen. Ook het Abu Ghraib schandaal greep hij om aan zijn ideeën kracht bij te zetten: “In Iraq, what happened at that prison, it is now clear, is not the result of random acts of a few bad apples. It was the natural consequence of the Bush Administration policy.”²⁸⁵

Belangrijke uitspraken worden ook gedaan door topfiguren binnen het Amerikaanse leger, die in sommige gevallen direct betrokken waren bij het Abu Ghraib schandaal. Op 2 mei ontkent de chef van de defensiestaf Richard Myers nog dat er sprake was van systematische mishandeling of marteling. Overigens geeft hij dan ook toe dat hij het Taguba

²⁷⁸ Martelingen in Irak systematisch. 3 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁷⁹ Martelingen in Irak systematisch. 3 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁸⁰ Meer foto's Irak 'erger dan ergste'. 13 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁸¹ <http://breaking.examiner.ie/2004/05/13/story147437.html> (mei 2007).

²⁸² Meer foto's Irak 'erger dan ergste'. 13 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁸³ GOP senator labels abused prisoners 'terrorists'. 12 mei 2004. *CNN*.
<http://www.cnn.com/2004/ALLPOLITICS/05/11/inhofe.abuse/> (mei 2007).

²⁸⁴ http://www.groene.nl/2004/0420/tr_bush.html (mei 2007).

²⁸⁵ <http://pol.moveon.org/goreremarks052604.html> (mei 2007).

rapport nog niet gelezen heeft.²⁸⁶ Toch vreemd als de media er inmiddels uitgebreid over berichten en de top van het leger het rapport al eerder in handen had. Zo'n belangrijke functionaris zou als een van de eersten van de uitkomsten op de hoogte moeten zijn. Terwijl bijna alle Amerikaanse politici en legerofficieren zich druk maken over de schade die het beeld van hun soldaten heeft opgelopen, deelt Myers mede dat hij niet zo bang is voor een slecht imago. "De geloofwaardigheid van onze militairen zal zich met de dag herstellen."²⁸⁷ Een mening die zeer weinigen met hem zullen delen.

Op de veroordeling van Lynndie England en Charles Graner wordt door de Amerikaanse politiek praktisch niet gereageerd. Alleen Richard Myers reageert direct op de uitspraak met de woorden: "It's one more example of holding people accountable, because that's who did it. We had a problem, and we dealt with the problem and dealt with it in a appropriate way."²⁸⁸ In de spannende tijd rondom de presidentsverkiezingen hebben zowel Bush als het Witte Huis geen directe uitspraken gedaan over de rechtzaken. Ook de Irakese interim-regering heeft zich hier niet over uitgelaten.

Politieke acties naar aanleiding van Abu Ghraib

Een week na de veroordeling van soldate Lynndie England neemt de Amerikaanse senaat op 5 oktober 2005 een wet aan die het folteren en mishandelen van gevangenen door militairen verbiedt. Negentig senators stemden voor en negen tegen het wetsvoorstel dat door senator John McCain was ingediend. Hij kreeg onder andere steun van de ex-minister van buitenlandse zaken Colin Powell. De wet moet niet alleen gevangenen beschermen, maar het ook voor Amerikaanse militairen duidelijker maken wat ze wel en niet mogen doen, aldus McCain.

De president had eerder al laten weten zijn veto te gebruiken als de wet zou worden aangenomen, maar deed dat niet direct. Via zijn woordvoerder Scott McClellan liet hij weten dat dit wel zijn mogelijkheid om als opperbevelhebber van het Amerikaanse leger een efficiënte oorlog tegen terrorisme te voeren belemmert. De wet stelt dat geen enkel individu, onder de bewaking of fysieke controle van de regering van de Verenigde Staten, welke ook zijn nationaliteit en de plaats van opsluiting, mag worden onderworpen aan wrede, onmenselijke en vernederende behandelingen.²⁸⁹

Geheel tegen de verwachtingen in is president Bush uiteindelijk op 15 december 2004 toch akkoord gegaan met de invoering van de wet. Aanvankelijk vond hij deze vastlegging overbodig, omdat er volgens hem toch niet gemarteld wordt door het Amerikaanse leger. Toch heeft hij zijn goedkeuren gegeven, omdat hij het naar eigen zeggen eens is met het doel dat senator McCain ermee voor ogen heeft, namelijk het duidelijk maken aan de rest van de wereld dat de Amerikaanse regering niet martelt.²⁹⁰

²⁸⁶ Martelingen in Irak systematisch. 3 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁸⁷ Meer foto's Irak 'erger dan ergste'. 13 mei 2004. *Rotterdams Dagblad*.

²⁸⁸ 28 september 2005 in *The Boston Globe*. (Via Lexis Nexis).

²⁸⁹ 7 oktober 2005 in *The Independent*. (Via Lexis Nexis).

7 oktober 2005 in *De Volkskrant*. (Via Lexis Nexis).

²⁹⁰ http://www.elsevier.nl/nieuws/laatste_24_uur/artikel/asp/artnr/78285/index.html (mei 2007).

5. DE REACTIES VAN HET PUBLIEK

Naast de politieke reacties die door diverse betrokkenen werden gegeven, gingen het My Lai incident en de gebeurtenissen in de Abu Ghraib gevangenis ook niet zomaar aan het Amerikaanse volk voorbij. Wat de mening van het publiek toentertijd was, is moeilijk na te gaan. In de media worden vooral de commentaren van bekende figuren geciteerd en komt de gewone man nauwelijks aan het woord. En als dat al wel gebeurt, is het lastig te bepalen in hoeverre die ene uitspraak representatief is voor een groep mensen, laat staan voor de gehele bevolking van de Verenigde Staten. Toch is het voor dit onderzoek naar My Lai en Abu Ghraib van belang nadere aandacht te besteden aan dit aspect. Wil je immers de rol van de media bekijken, is het ook van belang in te gaan op de ontvangende partij. Hoe reageert het publiek en waarom juist op die manier? Door in dit hoofdstuk in te gaan op de wijze van reactie van het Amerikaanse volk ten tijde van de onthulling en verdere gang van zaken omtrent My Lai en Abu Ghraib, is het mogelijk een antwoord te formuleren op het eerste deel van deze vraag. Vervolgens kan in het volgende stuk ingegaan worden op de media en mogelijk een verklaring gegeven worden voor de reacties en de gevolgen die deze gebeurtenissen teweeg hebben gebracht. Hierbij ga ik er als onderzoeker vanuit dat er een relatie bestaat tussen de media en het publiek in het algemeen die tweezijdig is. Lange tijd werd er geloofd in de Almacht van de media-theorie²⁹¹, maar gaandeweg is het na vele onderzoeken duidelijk geworden dat ook het publiek de nodige invloed uitoefent op de media. Het is een proces dat twee kanten op werkt.

Zoals al eerder opgemerkt, is het lastig vast te stellen hoe de bevolking van een land op een bepaald moment over iets denkt. Een handig hulpmiddel hierbij zijn opiniepeilingen die door speciale hierop gerichte bureaus over de hele wereld worden uitgevoerd. In kranten en andere media werd zowel ten tijde van de onthulling van het My Lai incident als van het Abu Ghraib schandaal gebruik gemaakt van uitslagen van deze zogenaamde opinion polls in de berichtgeving. Via het internet is het tegenwoordig mogelijk deze peilingen op je eigen computerscherm te laten verschijnen. Hoewel niet alle uitslagen en deelonderwerpen van de beide gebeurtenissen op deze manier te verkrijgen zijn, geven de gevonden exemplaren wel een aardig overzicht van de mening van het Amerikaanse volk.

Niet alleen de antwoorden op de gestelde vragen zijn bruikbaar, ook het aantal vragen en peilingen die betrekking hebben op bepaalde onderwerpen die binnen de beide gebeurtenissen vallen, kunnen nuttig zijn voor de vergelijking van de manier waarop het publiek en de media in deze twee gevallen hebben gereageerd. Naar zal blijken uit de hier volgende gegevens zitten er tussen de mate van aandacht die aan bepaalde categorieën geschonken wordt, duidelijk verschil.

²⁹¹ Boer, de, C., S.I. Brennecke. 1999. *Media en publiek. Theorieën over media-impact*. Amsterdam: Boom. 15-40.

5.1 GEVONDEN OPINIEPEILINGEN MET BETREKKING TOT MY LAI

My Lai in het algemeen

1. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

De militairen in My Lai volgden slechts orders van hoger geplaatste personen uit.

Mee eens	77 %
Oneens	9 %
Weet ik niet	14 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harris and Associates.
April 1971.

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

2. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

My Lai bewijst dat onze betrokkenheid bij de oorlog in Vietnam moreel gezien verkeerd was.

Mee eens	42 %
Oneens	44 %
Weet ik niet	14 %

* Louis Harris and Associates.

Februari 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

3. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

Met incidenten als My Lai is het moeilijk te verdedigen dat we op een moreel betere wijze oorlog voeren dan de communisten.

Mee eens	54 %
Oneens	30 %
Weet ik niet	16 %

* Louis Harris and Associates.

Februari 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

4. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

Ik ben er zeker van dat er veel meer incidenten als My Lai met betrokkenheid van Amerikaanse troepen verborgen zijn/worden gehouden.

Mee eens	81 %
Oneens	6 %
Weet ik niet	13 %

* Louis Harris and Associates.

Februari 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

**5. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:
Het is verkeerd het leger de schuld te geven van wat Calley en de anderen in My Lai hebben
gedaan.**

Mee eens	38 %
Oneens	49 %
Weet ik niet	13 %

* Louis Harris and Associates.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

**6. Denkt u dat het incident waarvoor luitenant Calley veroordeeld is een op zichzelf staande
of een vaker voorkomende gebeurtenis is?**

Op zichzelf staand	24 %
Vaker voorkomend	52 %
Weet ik niet	24 %

* The Gallup Organization.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

Rechtzaak en uitspraak rechtbank in de zaak Calley

**7. Bent u het eens of oneens met de uitspraak van de rechtbank die luitenant Calley
schuldig heeft bevonden en hem levenslang heeft opgelegd?**

Mee eens	7 %
Oneens	78 %
Geen mening	15 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harry and Associates.
April 1971

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

**8. Bent u het eens of oneens met de uitspraak van de rechtbank die luitenant Calley
schuldig bevindt?**

Mee eens	24 %
Oneens	65 %
Weet ik niet	11 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harry and Associates.
April 1971.

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

9. Bent u het eens of oneens met de bevinding van de rechtbank dat luitenant Calley schuldig is aan moord met voorbedachten rade?

Zo niet, waarom niet? Keuze uit:

- *My Lai was geen misdaad.*
- *Vele anderen zijn naast Calley verantwoordelijk voor hetgeen voorgevallen is.*
- *Beide redenen.*
- *Andere reden.*

Mee eens	11 %
Oneens / geen misdaad	15 %
Oneens / meer verantwoordelijken	56 %
Oneens / beide.	1 %
Oneens / andere reden.	5 %
Geen mening	11 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harris and Associates. April 1971.

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

10. Vindt u de levenslange gevangenisstraf die aan luitenant Calley is opgelegd juist/terecht, te streng of te mild?

Juist/terecht	13 %
Te streng	79 %
Te mild	1 %
Geen mening	7 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harris and Associates. April 1971.

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

11. Vindt u dat luitenant Calley schuldig of niet schuldig is aan het schieten op Vietnamese burgers?

Schuldig	35 %
Oneens	36 %
Weet ik niet	29 %

* Louis Harris and Associates.

Februari 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

12. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

De jury heeft alle feiten gehoord en kan daarom beter dan wie dan ook bepalen of luitenant Calley schuldig, dan wel onschuldig is.

Mee eens	44 %
Oneens	39 %
Weet ik niet	17 %

* Louis Harris and Associates.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

13. Vindt u dat luitenant Calley vrij had moeten worden gesproken of dat zijn straf moet worden verminderd?

Vrij gesproken	65 %
Strafvermindering	28 %
Geen mening	7 %

* Opinion Research Corporation.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

14. Wat is volgens u de juiste duur van de straf voor luitenant Calley? (10, 5, 2 jaar of anders)

10 jaar	14 %
5 jaar	17 %
2 jaar	21 %
Anders	21 %

* Opinion Research Corporation.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

**15. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:
Luitenant Calley heeft duidelijk de wet overtreden die Amerikaanse soldaten verbiedt onschuldige vrouwen en kinderen neer te schieten.**

Mee eens	42 %
Oneens	42 %
Weet ik niet	16 %

* Louis Harris and Associates.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

**16. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:
Door luitenant Calley schuldig te bevinden, zouden alle soldaten die iemand anders dan een vijandelijke militair doden, ook schuldig moeten worden bevonden.**

Mee eens	56 %
Oneens	31 %
Weet ik niet	13 %

* Louis Harris and Associates.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

17. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

Het is oneerlijk luitenant Calley schuldig te bevinden en geen hoger geplaatste personen die Calley orders gaven te berechten.

Mee eens	88 %
Oneens	6 %
Weet ik niet	6 %

* Louis Harris and Associates.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

18. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

Als luitenant Calley niet schuldig zou zijn bevonden, zouden de Verenigde Staten eigenlijk beweren dat het moreel gezien juist is onschuldige vrouwen en kinderen te doden in oorlogstijd.

Mee eens	33 %
Oneens	53 %
Weet ik niet	14 %

* Louis Harris and Associates.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

19. Denkt u dat luitenant Calley als zondebok gebruikt wordt voor hetgeen voorgevallen is in My Lai?

Ja	70 %
Nee	12 %
Geen mening	18 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harry and Associates.

April 1971.

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

20. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

Luitenant Calley wordt ten onrechte als enige als zondebok gebruikt.

Mee eens	77 %
Oneens	15 %
Weet ik niet	8 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harry and Associates.

April 1971.

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

President Nixon

21. Vindt u dat president Nixon luitenant Calley gratie moet verlenen, zijn straf aanzienlijk moet verminderen of de straf moet handhaven?

Gratie verlenen	51 %
Straf verminderen	28 %
Straf handhaven	9 %
Geen mening	12 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harry and Associates. April 1971

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

**22. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:
President Nixon is dicht bij ondermijning van het (militaire) gerechtelijk gezag gekomen door te sympathiseren met luitenant Calley.**

Mee eens	28 %
Oneens	58 %
Weet ik niet	14 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harry and Associates. April 1971.

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

23. Hoe zou u de manier waarop president Nixon reageerd heeft op de rechtzaak van luitenant Calley willen omschrijven?

- ***Uitstekend.***
- ***Redelijk goed.***
- ***Juist.***
- ***Slecht.***
- ***Dat weet ik niet.***

Uitstekend	27 %
Redelijk goed	31 %
Juist	17 %
Slecht	18 %
Weet ik niet	7 %

* Opinion Research Corporation, The Gallup organisation en Louis Harry and Associates. April 1971.

* <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/mylai/SurveyResults.html> (mei 2007).

24. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

President Nixon zou alle rechtzaken zoals die van luitenant Calley moeten tegenhouden of hij zou erop moeten toezien dat ook alle hoger geplaatste betrokken personen berecht worden.

Mee eens	74 %
Oneens	14 %
Weet ik niet	12 %

* Louis Harris and Associates.

Februari 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

25. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

President Nixon is zo ver gegaan als hij kon om te laten weten dat hij het eens was met de rechtzaak tegen luitenant Calley.

Mee eens	57 %
Oneens	30 %
Weet ik niet	13 %

* Louis Harris and Associates.

Februari 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

26. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

President Nixon is niet ver genoeg gegaan. Hij had luitenant Calley al direct gratie moeten verlenen.

Mee eens	34 %
Oneens	55 %
Weet ik niet	11 %

* Louis Harris and Associates.

Februari 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

27. Bent u het eens of oneens met de beslissing van president Nixon luitenant Calley uit de gevangenis te halen terwijl hij zijn rechtzaak afwachtte?

Mee eens	80 %
Oneens	14 %
Weet ik niet	6 %

* Louis Harris and Associates.

Februari 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

28. Vindt u dat president Nixon zich wel of niet had moeten bemoeien met de zaak Calley?

Wel	75 %
Niet	14 %
Geen mening	11 %

* Opinion Research Corporation.

April 1971.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

Media

**29. Zijn er volgens u punten of meningen die niet juist door de media worden behandeld?
Zo ja, welke?**

Ja, conservatieve	4 %
Ja, 'silent majority' ²⁹²	8 %
Ja, politie, recht	2 %
Ja, regering, mening van de president	2 %
Ja, alle andere groepen met een niet afwijkende mening	1 %
Ja, armoede	1 %
Ja, boeren, kleine bedrijven, etc.	1 %
Ja, studenten, jeugd, nieuw links	3 %
Ja, minderheidsgroepen	2 %
Ja, standpunten van andere landen	1 %
Ja, Vietnam, Cambodja, My Lai en vredesbesprekingen	9 %
Ja, regering Nixon	1 %
Ja, congres, hooggerechtshof, overheid	2 %
Ja, rellen (in het algemeen)	2 %
Ja, burgerrechten	1 %
Ja, onrust onder studenten, Kent State	2 %
Ja, drugs	1 %
Ja, alle andere zaken	4 %
Ja, (ander antwoord)	1 %
Ja, (weet ik niet/geen antwoord)	5 %
Nee	44 %

* Meer dan 100 %, in verband met het mogen geven van meerdere antwoorden.

²⁹² De term 'silent majority' werd door president Nixon gebruikt in een van zijn toespraken in 1969. Er wordt een grote groep mensen mee bedoeld die niet publiekelijk hun mening geven. Nixon doelde met deze term op een volgens hem echt bestaande meerderheid van het Amerikaanse volk die niet mee deed aan demonstraties tegen de oorlog in Vietnam. De opinie van deze groep zou overschaduwed zijn door die van een luidruchtige minderheid.

http://en.wikipedia.org/wiki/Silent_majority (juni 2007).

* The Gallup Organization

Augustus 1979

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

30. Terugdenkend aan de afgelopen vijf jaar, zijn er dan volgens u belangrijke (nieuws-) gebeurtenissen die niet juist door de media zijn gerapporteerd?

Zo ja, welke en op welke manier?

Ja, Vietnam, Cambodja, My Lai, Pueblo, etc.	10 %
Ja, Nixon's campagne, toespraken op televisie, regering, opmerkingen over de Manson rechtzaak	2 %
Ja, de Kennedy's, moord op JFK/RFK, Chappaquiddick-incident, arrestaties kinderen en drugs	9 %
Ja, democratische conventie, rellen in Chicago	12 %
Ja, zwarte bevolking, incidenten rondom burgerrechten, Martin Luther King, Selma mars, Zwarte Panters	6 %
Ja, onrust onder studenten, Kent State	9 %
Ja, rellen en demonstraties (in het algemeen)	4 %
Ja, lokale nieuwsberichten, staking post en vuilnisophaal	3 %
Ja, huiselijke kwesties, de zaak Manson, wetten met betrekking tot wapens	6 %
Ja, verschillende nieuwsberichten	1 %
Nee	47 %

Manier waarop

Niet alle feiten geven	17 %
Eenzijdige berichtgeving	18 %
Te sensationeel, sommige gebeurtenissen te veel aandacht	9 %
Sommige berichten moeten niet gemeld worden, tekort aan discretie	3 %
Voor/tegen Nixon, Agnew, regering	1 %
Voor/tegen de Amerikaanse regering in het algemeen	1 %
Voor de reischoppers, tegen de politie	10 %
Voor/tegen de Kennedy's	2 %
Weet ik niet, geen antwoord	2 %

- * Meer dan 100 % in verband met het mogen geven van meerdere antwoorden.
- * The Gallup Organization.
- * Augustus 1970.
- * Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

31. Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

De pers en de televisie hadden nooit verklaringen van de soldaten moeten publiceren, omdat alle publicatie over My Lai alleen onze zaak in Vietnam kan schaden.

Mee eens	60 %
Oneens	30 %
Weet ik niet	10 %

- * Louis Harris and Associates.
- Februari 1971.
- * Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

32. Heeft u gehoord van of gelezen over de rechtzaak tegen luitenant Calley en andere Amerikaanse militairen die verdacht worden van het doden van oude mannen, vrouwen en kinderen in My Lai, Vietnam, die verdacht werden van hulp aan de vijand?

Gehoord of gelezen	91 %
Niet over gehoord/gelezen	7 %
Weet ik niet	2 %

- * Louis Harris and Associates.
- Februari 1971.
- * Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

33. De televisiezoekers hebben er niet juist aan gedaan het My Lai incident te onthullen, dat uiteindelijk tot de veroordeling van luitenant Calley heeft geleid.

Mee eens	33 %
Oneens	47 %
Weet ik niet	20 %

- * Louis Harris and Associates.
- Mei 1971.
- * Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

5.2 GEVONDEN OPINIE PEILINGEN MET BETREKKING TOT ABU GHRAIB

Abu Ghraib in het algemeen

1. Heeft u gehoord van berichten over mishandelingen in door Amerikanen bewaakte gevangenissen in Abu Ghraib, Guantanamo en elders?

Ja	76 %
Nee	23 %
Weet ik niet, geen antwoord	1 %

* Princeton Survey Research Associates.

Juni 2005.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

2. Recentelijk zijn er foto's gepubliceerd waarop Amerikaanse soldaten Irakese gevangenen schijnen te mishandelen. Denkt u dat de soldaten deze gevangenen op eigen houtje mishandelden, of dat ze orders van hun superieuren opvolgden?

Op eigen houtje	30 %
Orders opgevolgd	48 %

* National Annenberg Election Survey/Annenberg Public Policy Center of the University of Pennsylvania.

Mei 2004.

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID/2863> (mei 2007)

3. Maakt u zich druk om de mishandeling van Irakese gevangenen in de Abu Ghraib gevangenis? In welke mate?

Erg druk	39 %
Best wel druk	24 %
Niet zo druk	17 %
Helemaal niet druk	19 %
Geen mening	1 %

* The Gallup Organization.

Mei 2005.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

4. Denkt u dat de betrokken soldaten aangeklaagd moeten worden voor een misdaad of niet?

Wel	66 %
Niet	25 %

* ABC News en The Washington Post.

Mei 2004

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID/2645> (mei 2007).

5. Denkt u dat Amerikaanse soldaten vandaag de dag nog steeds Irakese gevangenen op een vergelijkbare wijze mishandelen of dat ze hiermee gestopt zijn?

Nog steeds mishandelen	37 %
Gestopt met mishandelen	49 %
Er heeft nooit mishandeling plaatsgevonden	5 %
Geen mening	9 %

* The Gallup Organization.

Mei 2005.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

Mishandeling of marteling?

6. Vindt u dat de handelingen die de Amerikaanse soldaten uitvoerden in de Abu Ghraib gevangenis gezien moeten worden als mishandeling of als marteling?

Marteling	29 %
Mishandeling	60 %
Een beetje van beide	5 %
Geen mishandeling	2 %
Geen mening	4 %

* T.N.S. Intersearch

Mei 2004.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

7. Gelooft u dat gevangenen in Irak en Afghanistan gemarteld zijn door Amerikanen?

Ja	66 %
Nee	32 %
Weet ik niet, geen antwoord	2 %

* Harris Interactive.

April 2005.

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItemID/6880> (mei 2007)

8. Hoe aannemelijk is het volgens u dat Amerikaanse troepen in Irak oorlogsmisdaden hebben begaan?

Zeer aannemelijk	27 %
Redelijk aannemelijk	30 %
Niet zo aannemelijk	27 %
Helemaal niet aannemelijk	10 %
Geen mening	6 %

* Opinion Research Corporation/ CNN.

Juni 2005.

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID12266> (mei 2007)

Bevel van hogerhand?

9. Van wat u gezien, gehoord of gelezen hebt, denkt u dat de mishandeling van Irakese gevangenen in de Abu Ghraib gevangenis een zaak was van Amerikaanse soldaten met een lage rang die uit zichzelf handelden, of dat het bevolen was door hogergeplaatste personen?

Uit zichzelf handelende soldaten	36 %
Bevolen	45 %
Weet ik niet	19 %

* Princeton Survey Research Associates.

Mei 2004.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

10. Wat betreft de mishandeling en marteling van Irakese gevangenen door Amerikaanse militairen in de Abu Ghraib gevangenis in Irak, op welk niveau werd de beslissing genomen deze acties uit te voeren?

Alleen door de bewakers en hun directe superieuren	36 %
Ook door leiders van het Amerikaanse leger in Irak	20 %
Ook door leiders in Washington	35 %
Weet ik niet	9 %

* Hart and Teeter Research Companies.

Juli 2004.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

11. Wat betreft de *memo's* uit het Witte Huis die via de pers naar buiten zijn gebracht over de behandeling van gevangenen, denkt 51 % van de ondervraagden dat deze de toon hebben gezet voor de mishandelingen in Abu Ghraib. 37 % is het eens met president Bush die beweert dat er slechts meningen in de memo's werden verkondigd en dat ze geen invloed hebben gehad op of bijdrage hebben geleverd aan de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis.

http://www.worldpublicopinion.org.pipa.articles/btjusticehuman_rightsra/111.php?nid=&id=&pnt=111 (mei 2007). Door PIPA/Knowledge Network

President Bush

12. Bent u het eens of oneens met de wijze waarop George W. Bush omgaat met de zaak omtrent de behandeling van gevangenen in de Abu Ghraib gevangenis? In welke mate?

Geheel mee eens	21 %
Een beetje mee eens	20 %
Een beetje oneens	13 %
Geheel oneens	25 %
Weet ik niet	22%

* The Los Angeles Times.

Juni 2004.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

13. Bent u het eens of oneens met de wijze waarop president Bush regeert?

	Maart 2004	April 2004	Mei 2004
Mee eens	47 %	48 %	44 %
Oneens	44 %	43 %	48 %

* Pew Research Center for the People and the Press.

Mei 2004.

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID/2691> (mei 2007)

14. Ondanks dat velen mishandeling en marteling sterk veroordelen, valt *de politieke schade voor de regering Bush* erg mee. Op de vraag hoe de ondervraagde dacht dat de manier waarop president Bush met de zaak omtrent de behandeling van gevangenen in Irak en Guantanamo Bay is omgegaan, de wijze waarop diegene bij de volgende verkiezingen zal stemmen, antwoordt 37 % hierdoor minder waarschijnlijk op Bush te gaan stemmen. Toch nog 22 % zegt juist wel door deze wijze van handelen voor Bush te stemmen.

http://www.worldpublicopinion.org.pipa.articles/btjusticehuman_rightsra/111.php?nid=&id=&pnt=111 (mei 2007). Door PIPA/Knowledge Network

Regering Bush

15. In hun verklaringen met betrekking tot de behandeling van gevangenen in de Abu Ghraib gevangenis in Irak, denkt u dat de leden van de Bush regering de gehele waarheid vertellen, voor het grootste gedeelte de waarheid vertellen, maar iets achterhouden, of vooral liegen?

Gehele waarheid	15 %
Iets achterhouden	52 %
Voorals liegen	27 %
Weet ik niet/ geen antwoord	6 %

* CBS News en The New York Times.

Juni 2004.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

16. Voordat over de gebeurtenis in de media werd bericht, wie van de volgende personen denkt u dat op de hoogte waren van het mishandelen van Irakese gevangenen?

	Op de hoogte	Niet op de hoogte
Mid-level leger officieren	77 %	6 %
Leger generaals	62 %	17 %
Minister van defensie Donald Rumsfeld	50 %	29 %
President George W. Bush	32 %	47 %

* Harris Interactive.

Juni 2004.

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID/3287> (mei 2007).

17. Hoe denkt u over het Amerikaanse leger, op een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 heel negatief is en 10 heel positief?

Positief (7-10)	76 %
Neutraal (5-6)	12 %
Negatief (1-4)	8 %
Geen antwoord	3 %

* Knowlegde Networks en Program on International Policy Attitudes.

Februari 2005.

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID6275> (mei 2007).

18. Hoe denkt u over het Pentagon, op een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 heel negatief is en 10 heel positief?

Positief (7-10)	31 %
Neutraal (5-6)	37 %
Negatief (1-4)	28 %
Geen antwoord	5 %

* Knowlegde Networks en Program on International Policy Attitudes.

Februari 2005

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID6275> (mei 2007).

19. Dat de schade voor de regering Bush mee valt, kan onder andere verklaard worden door de constatering dat veel Amerikanen niet wisten dat sommige controversiële ondervragingstechnieken die in de gevangenis van Abu Ghraib gebruikt werden, persoonlijk door Rumsfeld waren goedgekeurd. Nog niet de helft van de ondervraagden wist dat hij had ingestemd met het naakt vasthouden van gevangenen en het bedreigen met honden (respectievelijk 35 en 45 %). Een kleine meerderheid (55 %) wist dat hij toestond dat er kappen over hoofden van gevangenen werden geplaatst en dat verdachten in stresshoudingen werden geplaatst. Of men afweet van het feit dat Rumsfeld deze omstreden technieken heeft goedgekeurd, heeft grote invloed op het stemgedrag bij de verkiezingen. Van diegenen die op de hoogte waren, zegt 59 % hoogstwaarschijnlijk niet te gaan stemmen op Bush en 9 % juist wel. Maar van de mensen die dit allemaal niet wisten, zou slechts 25 % niet op Bush gaan stemmen en 36 % wel voor hem kiezen.

Onder de personen die afwisten van de goedkeuring van Rumsfeld, is 60 % voor zijn aftreden. Tegen slechts 26 % van de mensen die dit niet wisten.

Op de vraag of regeringsleden die betrokken zijn bij, of andere betrekken in martelingen of vernederende behandeling van gevangenen als manier om informatie los te krijgen, moeten gestopt en gestraft worden, antwoordt 71 % bevestigend.

http://www.worldpublicopinion.org.pipa.articles/btjusticehuman_rightsra/111.php?nid=&id=&pnt=111 (mei 2007). Door PIPA/Knowledge Network

Rumsfeld

20. Vindt u dat minister van defensie Rumsfeld moet aftreden vanwege de mishandeling van gevangenen, of moet blijven zitten?

Aftreden	20 %
Blijven zitten	69 %

* ABC News en The Washington Post.

Mei 2004.

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID/2645> (mei 2007).

Gevolgen

21. In hoeverre heeft het Abu Ghraib incident de reputatie van de Verenigde Staten van Amerika op het gebied van de bescherming van burgerrechten in de wereld beschadigd?

In grote mate	37 %
Gemiddelde mate	30 %
Niet in grote mate	24 %
Helemaal niet	8 %
Geen mening	1 %

* The Gallup Organization.

Januari 2005.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

22. Als gevolg van de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis, denkt u dat Amerikaanse soldaten nu meer gevaar lopen gemarteld te worden als ze gevangen worden genomen, of dat ze niet in groter gevaar verkeren dan voor het incident?

In groter gevaar	53 %
Niet in groter gevaar	46 %
Geen mening	1 %

* The Gallup Organization.

Januari 2005.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

23. Hoeveel schade hebben de berichten over de behandeling van Irakese gevangenen door Amerikaanse troepen toegebracht aan de reputatie van de Verenigde Staten van Amerika in de wereld?

Veel schade	42 %
Wat schade	37 %
Een kleine beetje schade	18 %
Geen schade	3 %

* Harris Interactive.

Juni 2004.

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID/3287> (mei 2007).

Mag dit? Kan dit?

24. Wat betreft de mishandeling en marteling van Irakese gevangenen door Amerikaanse militairen in de Abu Ghraib gevangenis in Irak, welke van de onderstaande uitspraken komt het dichtst bij uw eigen mening?

Gerechtvaardigd en begrijpelijk, want we voeren oorlog	18 %
Altijd verkeerd, ook al voeren we oorlog tegen terroristen	72 %
Een beetje van beide	7 %
Weet ik niet	3 %

* Hart and Teeter Research Companies.

Juli 2004.

* Public Opinion Online, via Lexis Nexis (mei 2007).

25. Vindt u de acties van Amerika in Irak moreel gerechtvaardigd?

Ja	45 %
Nee	47 %
Geen mening	8 %

* Opinion Research Corporation en CNN.

Juni 2005.

* <http://www.angus-reid.com/polls/index.cfm/fuseaction/viewItem/itemID12266> (mei 2007).

26. 66 % vindt dat de Verenigde Staten zich moeten houden aan de internationale wetten en nooit mogen martelen (fysiek). 29 % vindt dit te beperkend. Zelfs als het gaat om informatie die een terroristische aanval op de VS kan voorkomen, is meer dan de helft van de ondervraagden tegen martelen.

Een ruime meerderheid is tegen methodes die officieel door de minister van defensie Rumsfeld zijn goedgekeurd, waaronder het naakt vasthouden van gevangenen (75 % is tegen), seksuele vernedering (89 % is tegen) en het hoofd van de gevangene onder water houden (81 % is tegen). Er bestaat alleen goedkeuring van een meerderheid van de ondervraagden voor de onthouding van slaap.

Alleen als Amerika een verdachte in een hoge mate verdenkt van het bezitten van informatie die een terroristische aanslag op Amerika kan voorkomen, staat 56 % het gebruik van een kap

over het hoofd toe. Ook is een meerderheid dan voor het blootstellen aan harde muziek (56 %) en het gebruik van stresshoudingen (52 %).

Van de ondervraagden wil 88 % dat er internationale wetten gaan gelden in gevangenissen waar de overheid verdachten vasthoudt. Ook de registratie van gevangenen (92 %), toegang van het Rode Kruis (93 %), contact met familieleden (77 %) en het recht op een juist verhoor (81 %) moet er volgens velen komen.

http://www.worldpublicopinion.org.pipa.articles/btjusticehuman_rightsra/111.php?nid=&id=&pnt=111 (mei 2007). Door PIPA/Knowledge Network.

5.3 CONCLUSIES MET BETREKKING TOT DE OPINIEPEILINGEN

My Lai

Wat ten eerste opvalt bij de opiniepeilingen met betrekking tot My Lai is dat verreweg het grootste aantal handelt over de rechtzaak tegen luitenant Calley en dan met name over de straf die hij opgelegd heeft gekregen. Ook de manier waarop president Nixon hiermee omging, stond sterk in de belangstelling. Dit maakt duidelijk dat de berechting van Calley in de media hoogstwaarschijnlijk ook de nodige aandacht kreeg. Dit in tegenstelling tot de onthulling van het incident zelf, waar ook over bericht werd, maar door een kleiner aantal kranten, tijdschriften en televisieprogramma's, zoals ook zal blijken uit de gegevens voortkomend uit de nadere bestudering van de houding van media die te vinden zijn in het volgende hoofdstuk.

In het algemeen kan uit de diverse gevonden opiniepeilingen worden opgemaakt dat het overgrote deel van de Amerikaanse bevolking het niet eens was met de straf die luitenant Calley kreeg opgelegd voor zijn betrokkenheid bij de massamoord in My Lai. Bijna 80 % vond de tien jaar cel die hij kreeg, veel te hoog. Er bestond wel vertrouwen in de juistheid en bekwaamheid van de rechters die de zaak beoordeelden, maar het volk vond dat er meerdere mensen betrokken waren geweest bij My Lai en dat Calley ten onrechte als enige veroordeeld werd. De mening dat hij als zondebok wordt gebruikt, werd door bijna driekwart van de ondervraagden gedeeld. Ondanks dat president Nixon zich nog voor de zittingen uitliet over de zaak Calley, waren de meeste Amerikanen zeer te spreken over de wijze waarop hij met dit alles is omgegaan. Toch dacht de meerderheid (52 %) dat er nog meer gebeurtenissen vergelijkbaar met My Lai hebben plaatsgevonden. Blijkbaar gaven ze hier niet de president en zijn regering de schuld van. Die werden steeds gesteund. Het ging volgens velen meer om de hoger geplaatste personen in het Amerikaanse leger; 49 % gaf hen dan ook de schuld van dit alles. Meer dan 70 % drong er destijds bij de president op aan dat ook zij berecht werden.

Bijzonder is dat er uit de tijd van de onthulling van de massamoord te My Lai ook vragen aan het Amerikaanse volk zijn gesteld over de manier waarop de media met bepaalde zaken omgaan. Het Tet-offensief in februari 1968 zou volgens vele bronnen het omslagpunt zijn geweest in de Amerikaanse publieke opinie over de oorlog in Vietnam. De toon in de media zou na deze gebeurtenis zich in het negatieve hebben doorgezet. Het publiek zou volgens deze zelfde bronnen de informatie rechtstreeks in zich op hebben genomen en geloofd, waardoor zij zich tegen de betrokkenheid van de Verenigde Staten in de oorlog zou hebben gekeerd. Maar uit een aantal toen gehouden opiniepeilingen valt op te maken dat de burgers zich wel degelijk bewust waren van de manier waarop de media berichtgeving over onderwerpen kunnen beïnvloeden. Maar liefst 56 % zei in de jaren zeventig dat de media sommige onderwerpen of meningen niet juist behandelen. Daarbij komt de zaak Vietnam op de eerste plaats. Vooral het niet geven van alle feiten en een eenzijdige berichtgeving werden genoemd als verwijten.

Abu Ghraib

In het multimedia tijdperk waarin we vandaag de dag leven, zou je een overvloed aan opiniepeilingen kunnen verwachten. Er zijn immers meer mediazenders gekomen die verslag willen doen van de gebeurtenissen in de wereld en met de huidige mogelijkheden op het gebied van het elektronisch versturen van berichten is het gemakkelijker en ook sneller mogelijk vragenlijsten te verspreiden en te laten beantwoorden. Tot mijn verbazing zijn er aanzienlijk minder schattingen van de mening van de Amerikaanse bevolking te vinden die te maken hebben met het Abu Ghraib schandaal. Je zou eerder verwachten dat er niet zoveel peilingen uit de periode 1969-1972 te vinden zouden zijn, aangezien in die tijd op dit gebied

nog geen gebruik werd gemaakt van computers en de exemplaren van toen niet allemaal in een computersysteem zijn ingevoerd. Van de peilingen betrekking hebbende op Abu Ghraib die ik heb kunnen vinden, handelt er geen één over de rechtzaken tegen Charles Graner en Lynndie England. Hieruit zo onder andere opgemaakt kunnen worden dat hiervoor minder aandacht was vanuit de media. Het lijkt erop dat de piek qua media-aandacht voor My Lai lag bij de rechtzaak tegen luitenant Calley en bij Abu Ghraib meer in eerste dagen en weken na de vertoning van de foto's door *CBS*.

De meeste aandacht qua onderwerpen van peilingen gaat uit naar de vraag of er nu wel of niet sprake is geweest van martelen in de Abu Ghraib gevangenis. Over dit ene woord is dan ook in de eerste tijd na de onthulling veelvuldig gesproken. Dit was/is duidelijk erg belangrijk in de ogen van de Amerikaanse media en het volk. De meerderheid van de ondervraagden (60 %) hield het er overigens in mei 2004, net na de onthulling van de foto's, op dat er alleen mishandeling van gevangenen had plaatsgevonden in de beruchte gevangenis in Irak. Nog geen 30 % dacht dat er Irakezen door Amerikaanse soldaten gemarteld waren. Een jaar later, in april 2005, lijkt het of de mening van de Amerikanen hierover veranderd is. Op de vraag of men gelooft dat er gevangenen in Irak en Afghanistan gemarteld zijn door Amerikanen, antwoordde toen maar liefst 66 % bevestigend. Er moet in de tussentijd iets gebeurd zijn waardoor deze antwoorden zo van elkaar afwijken, ervan uitgaande dat beide peilingen juist zijn uitgevoerd. Dit kan niet de onthulling van het bestaan van geheime gevangenissen in Europa en elders zijn, aangezien dat pas een half jaar daarna naar buiten kwam, in november 2005. Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat er inmiddels meer zaken omtrent de mishandeling van gevangenen door Amerikaanse militairen onthuld zijn en dat hierdoor het verhaal dat verteld werd door *CBS* en Seymour Hersh in de ogen van de Amerikanen geloofwaardiger wordt. Ook kan het zijn dat veel inwoners van de Verenigde Staten in de eerste weken na de vertoning van de foto's en bijbehorende verhalen het niet wilden geloven. De peiling werd namelijk vlak na de onthulling gedaan. De toenemende onrust in Irak in de tussenliggende periode kan ook invloed hebben gehad op de mening van de ondervraagden in april 2005.

Nog iets dat mij opviel bij de bestudering van de uitkomsten van de peilingen was het aantal procent van de ondervraagden dat gezegd had te hebben gehoord of gelezen over het incident. Toen deze vraag in juni 2005 naar aanleiding van Abu Ghraib (en Guantanaomo Bay) werd gesteld, antwoordde 76 % op de hoogte te zijn, tegen 23 % die beweerde nog nooit van deze mishandelingen gehoord te hebben. Dezelfde vraag leverde in februari 1971 in 91 van de 100 gevallen een positief antwoord op. Is het zo dat in 2005 echt 23 % van de bevolking van de Verenigde Staten nog nooit iets had vernomen over Abu Ghraib? Er wordt immers niet bij gevraagd naar een mening of er wel sprake is geweest van mishandeling dan wel marteling van gevangenen. Het gaat enkel en alleen om de vraag of men er van gehoord heeft. Is het mogelijk dat in deze multimediale wereld bijna een kwart van de inwoners van Amerika niet op de hoogte was/is van deze nieuwsberichten? Dit lijkt me onwaarschijnlijk. Ervan uitgaande dat de resultaten van deze opiniepeiling wel juist zijn, denk ik dat de oorzaak van dit grote aantal toch gezocht moet worden in de vraagstelling. Misschien hebben veel mensen besloten om nee te zeggen, omdat ze dachten dat er geen mishandelingen hebben plaatsgevonden. Omdat ik geen vergelijkingsmateriaal heb kunnen vinden, is dit de enige verklaring die ik nu kan bedenken, niet beweerende dat deze ook daadwerkelijk geheel juist is.

Een ander onderwerp dat aan de orde komt, is of er eigenlijk sprake is geweest van het uitvoeren van orders of dat de gebeurtenis gezien moeten worden als een actie van groep soldaten die op eigen houtje opereerden? Zowel in de tijd van My Lai als in 2004 werd deze vraag aan de Amerikanen voorgelegd. Opvallend is dat ten tijde van de oorlog in Vietnam

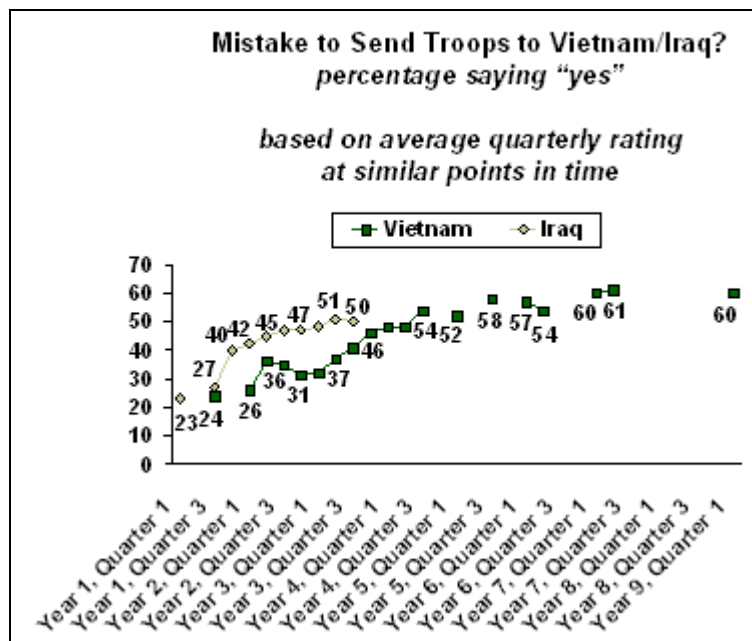
77 % van de ondervraagden ervan uitging dat Calley en zijn collega's bevelen van hun superieuren hadden gekregen inzake de operatie My Lai. Bij Abu Ghraib antwoordde 48 % te denken dat het om orders ging, tegen 30 % die vermoedden dat Graner, England en de andere bewakers in de gevangenis de handelingen zelf hadden bedacht. Hoe kan het dat er zo'n groot verschil zit tussen de cijfers die betrekking hebben op de twee centraal staande gebeurtenissen? In beide gevallen hebben hoger geplaatste figuren uit het leger en de politiek ontkend betrokken te zijn geweest. Ook hebben de betrokken soldaten die de acties uitvoerden beide keren herhaaldelijk gezegd dat zij uit opdracht handelden. Mogelijk komt het door de wijze van berichtgeving door de media. In het jaar 2004 werden direct de meningen en verklaringen van de politici op de televisie en het internet getoond. Alle personen die in beeld kwamen, ontkenden betrokkenheid bij de opdrachtgeving van de soldaten. Na de onthulling van het My Lai incident rapporteerden de media in Amerika ook de uitingen van politici en legerofficieren, maar in mindere mate en in een aanzienlijk lager tempo. Zou dit een verklaring kunnen zijn voor het verschil in percentage? Nadere bestudering van de berichtgeving net na de onthulling van beide gebeurtenissen waarvan de uitkomsten in het volgende hoofdstuk aan de orde komen, moet dit uitwijzen.

De manier waarop hun president reageert op de schokkende onthulling moet in beide gevallen voor de Amerikanen belangrijk zijn geweest, ook met betrekking tot de vorming van een mening over My Lai en Abu Ghraib. Voor Bush had Abu Ghraib qua populariteit niet zulke grote gevolgen. In juni 2004 was 41 % het eens met de manier waarop hij met dit schandaal omging. Hoewel het minder is dan het deel van de bevolking dat in april 1971 hetzelfde oordeel velde over president Nixon (75 % was het toentertijd eens met de wijze van reactie van hem op My Lai en de zaak Calley), is het algehele oordeel over de regering van Bush niet veel negatiever ten opzichte van voor de onthulling van de mishandelingen in de Irakese gevangenis. (Van 48 % die het eens is met de wijze van regeren in april 2004 naar 44 % in mei 2004). Van de ondervraagden zegt 22 % juist op Bush te gaan stemmen om zijn reacties. Hoewel dit niet meer is dan diegenen die zeggen voor iemand anders te gaan tijdens de verkiezingen, staat de meerderheid van het Amerikaanse volk op het moment van deze peiling nog altijd achter de president. Dit is overigens niet bijzonder, beweert Tom Ronse in zijn artikel *Bush's Cronkite-moment*.²⁹³ Tijdens een crisis in het buitenland is het heel normaal dat een volk achter haar leider blijft staan. Dit is anders als het gaat om een binnenlandse aangelegenheid, waarbij men denkt dat de regering zelf de schuldige is. Zoals eerder al vermeldt, denkt de meerderheid van de Amerikanen op het moment van de peilingen dat leden van de regering Bush misschien wel van het een en ander op de hoogte waren, maar niet schuldig kunnen worden bevonden. Ondanks de kritiek op minister van defensie Rumsfeld, zegt 69 % dat hij wat hen betreft gewoon mag door regeren.

Een meerderheid van de ondervraagden is het er mee eens dat de reputatie van de Verenigde Staten op het gebied van burgerrechten door de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis is beschadigd. Toch blijft 76 % positief denken over het Amerikaanse leger. Het Pentagon daarentegen is veel minder populair geworden onder de bevolking. Ook wordt er door een groot aantal ondervraagden gedacht dat personen in Washington er meer van afwisten. Desalniettemin is de roep om aftreden of schuldbekentenissen erg klein te noemen. Net als na de bekendmaking van My Lai verschilt het percentage Amerikanen dat de oorlog op dat moment moreel gezien afkeurt niet veel van het aantal dat die nog altijd juist acht.

²⁹³ Dit artikel is in 2004 verschenen in *De Groene Amsterdammer*.
http://www.groene.nl/2004/0420/tr_bush.html (mei 2007).

5.4 EEN VERGELIJKING VAN DE PUBLIEKE OPINIE MET BETREKKING TOT MY LAI EN ABU GHRAIB

Bron:

http://www.outsidethebeltway.com/archives/2005/08/iraq_versus_vietnam_a_comparison_of_public_opinion/

Steun voor de oorlog en de onthulling van My Lai en Abu Ghraib

Op te bepalen of de onthullingen van My Lai en Abu Ghraib invloed hebben gehad op de publieke steun voor de oorlog in het algemeen, leent bovenstaande grafiek zich uitstekend. Voor zowel de oorlog in Vietnam als voor die in Irak is uitgetekend hoeveel personen zich op welk moment negatief uitliet over de strijd. De eerste keer dat *The Gallup Organization* de mening van de Amerikanen peilden over de Vietnam-oorlog (en die verwerkt zijn in deze grafiek) was in augustus 1965. In de grafiek staat als beginwaarde bij het derde kwart van het eerst jaar 24 %. Bijna hetzelfde percentage is terug te vinden bij de lijn die refereert aan de oorlog in Irak. Daarbij staat het eerste kwart van het eerste jaar gelijk aan maart 2003.

My Lai

Om te bepalen of de onthullingen van de gebeurtenissen weerslag hebben gehad op de mening van de Amerikanen, moet eerst uitgerekend worden wanneer de bekendmaking in de grafiek terug te vinden is. Het My Lai incident kwam aan het licht in november 1969. Dit is dus tussen het derde kwart van het vijfde jaar en het eerste kwart van het zesde jaar. Om te zien wat de invloed was op het Amerikaanse publiek is het handig de uitkomsten van één peiling voor de onthulling te bekijken, die rond het moment en één daarna. Zo kan een eventuele verschuiving in de publieke opinie worden waargenomen. Voor het My Lai incident krijgen we dan de volgende gegevens:

Aantal procent van de ondervraagden dat de oorlog in Vietnam als een vergissing beschouwd:

Eerste kwart van het vijfde jaar (maart-april 1969)	52 %
Derde kwart van het vijfde jaar (september-oktober 1969)	58 %
Eerste kwart van het zesde jaar (maart-april 1970)	57 %

Deze cijfers tonen niet aan dat de publieke opinie sterk is veranderd na de onthulling van het My Lai incident, dat in november 1969 plaatsvond. Wel is er een sterke stijging waar te nemen tussen het derde kwart van het zesde jaar en het eerste kwart van het zevende jaar. Dit is wel de periode waarin luitenant Calley terecht stond en uiteindelijk op 29 maart veroordeeld werd tot tien jaar gevangenisstraf. Mogelijk heeft deze gebeurtenis meer los gemaakt dan de onthulling op zich, hoewel dit niet met zekerheid vast is te stellen. Er spelen immers altijd meerdere factoren mee bij dit soort peilingen. Desalniettemin is het een opvallende verandering in de publieke opinie die dus misschien te maken heeft met de gevolgen van de massamoord in My Lai. Al eerder, bij de bestudering van het aantal opiniepeilingen viel op dat er over deze rechtzaak veel gevraagd werd en dit kan ook gezien worden als een aanwijzing voor veel belangstelling van de media voor dit onderwerp. .

Abu Ghraib

Op 28 april toonde CBS de foto's van de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis. Uitgerekend is dit tussen het eerste kwart en het tweede kwart van het tweede jaar, namelijk in april-mei 2004. Wederom een overzicht van de uitslagen van de peilingen net voor en net na deze datum:

Eerste kwart van het tweede jaar (maart-april 2004)	40 %
Derde kwart van het tweede jaar (september-oktober 2004)	42 %
Eerste kwart van het derde jaar (maart-april 2005)	45 %

Ook dit maal zien we geen grote fluctuaties in het aantal personen dat zich tegen de oorlog in Irak keert. Hoewel er bij de bekeken periode rondom het My Lai incident sprake was van een hele lichte daling en in de tijd van de rechtzaak tegen luitenant Calley een opvallende stijging, zien we dit maal een lichte toename van het aantal tegenstanders. Als we de lijn verder bekijken, zien we dat de percentages op eenzelfde manier stijgen. Daarmee lijkt vastgesteld te kunnen worden dat de onthulling van de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis voor het algehele steun voor de oorlog weinig heeft uitgemaakt. Wederom erbij bedenkend dat meerdere factoren invloed hebben op de mening van de Amerikanen.

In het algemeen

Het verloop van de publieke steun voor de oorlogen in Vietnam en Irak in het algemeen vertonen overeenkomsten maar ook verschillen. Zo is bij beide te zien dat het Amerikaanse volk zich naar mate de jaren verstrijken, meer en meer tegen de strijd gaat verzetten. Alleen schiet het percentage ondervraagden dat de oorlog in Irak ziet als een vergissing veel eerder

omhoog. Na een jaar verandert het percentage van 27 % naar 40 %. Ook wordt er veel eerder een meerderheid bereikt, namelijk al in het eerste kwart van 2006. In de steun voor de oorlog in Vietnam zien we naast meer schommelingen ook pas later de overschrijding van de 50 %, in het eerste kwart van 1969. Mogelijk heeft deze latere omslag te maken met de manier waarop de media zich over de oorlog hebben uitgelaten. Ook hieraan wordt in het volgende hoofdstuk aandacht besteed.

Views of the Vietnam War and Military Leaders

Views of the Iraq War and the Military

Bron: <http://pewresearch.org/pubs/432/iraq-and-vietnam-a-crucial-difference-in-opinion>

Steun voor het Amerikaanse leger en de onthulling van My Lai en Abu Ghraib

Zoals al eerder opviel bij de uitslagen van opiniepeilingen blijft het Amerikaanse volk ten tijde van de oorlog in Irak veel langer en in grotere getale achter het leger en de legerleiding staan. Zowel bij My Lai als bij Abu Ghraib lijkt het erop dat de legerleiding wist van de gebeurtenissen, maar niet ingreep. Waarom dan toch meer steun voor hen in de afgelopen jaar dan in de strijd tegen Noord-Vietnam? Ook dit heeft mogelijk te maken met de manier waarop de media zich hebben opgesteld ten opzichte van het leger en de legerleiding. In het volgende stuk hoop ik hiervoor een verklaring te kunnen geven.

6. DE ROL VAN DE MEDIA

Zowel de massaslachting in het Vietnamese dorpje My Lai als de mishandelingen door Amerikaanse soldaten in de Abu Ghraib gevangenis in Irak zijn door een en dezelfde man aan het wereldwijde publiek verteld: Seymour Hersh. Na de beschrijving van de gang van zaken in beide gevallen en de reacties van politici en het Amerikaanse volk rijst de vraag in hoeverre de Amerikaanse media hier invloed op hebben gehad. In dit zesde hoofdstuk staat dit thema dan ook centraal.

6.1 MY LAI

Voor de onthulling

Op 22 oktober 1969 krijgt Seymour Hersh het telefoontje dat zijn onderzoek naar de gebeurtenissen op 16 maart 1968 te My Lai in gang zal zetten. Uiteindelijk plaatsen ruim dertig kranten zijn verhaal nadat het kleine nieuwsbureau *Dispatch News* het aan hen heeft aangeboden. Maar dit was niet de eerste keer dat iemand de verhalen over My Lai aan de media liet horen.

Een dag na de gebeurtenissen in My Lai geeft het persbureau van het Amerikaanse leger in Vietnam op 17 maart de volgende informatie aan de pers, die letterlijk door een aantal kranten, waaronder *The New York Times*, wordt overgenomen:

“Twee compagnieën van de Americal Divisie hebben een Noord-Vietnamese legergroep in een tangbeweging geklemd en daarbij 128 vijandelijke soldaten gedood.”

Er wordt geen enkele melding gemaakt van burgerslachtoffers. In het eerdere hoofdstuk over hoe de onthulling van My Lai verlopen is, werd al opgemerkt dat dit bericht bij de journalisten een belletje had kunnen doen rinkelen, in verband met de posities van het Noord-Vietnamese leger en de Vietcong. Het is goed mogelijk dat dit hen niet is opgevallen omdat ze simpelweg niet genoeg achtergrondkennis bezaten. Maar het kan ook te maken hebben met de manier waarop de media toentertijd omgingen met de berichten die ze van de legerleiding ontvingen. Die werden namelijk gewoon overgenomen en er werden geen vraagtekens bij geplaatst.²⁹⁴ In de beginjaren van de oorlog was dit de manier waarop de Amerikaanse pers omging met de kwestie Vietnam.

Op dezelfde manier kan verklaard worden waarom het verhaal over My Lai dat Ridenhour de media aanbood, niet werd geaccepteerd. Behalve dan door *Ramparts*, een blad met een sterk negatieve houding ten opzichte van de oorlog in Vietnam.²⁹⁵ Het overgrote deel van de Amerikaanse media wilden geen negatieve berichten over Vietnam en de Amerikaanse betrokkenheid naar buiten brengen. Het blad *Ramparts* plaatst uiteindelijk geen artikel, omdat Ridenhour dit niet wilde. Waarschijnlijk had de uitgave van het verhaal door *Ramparts* toch weinig te weeg gebracht. De meeste mensen zouden het opvatten als een verzinsel, een manier van het blad om haar mening over de oorlog kracht bij te zetten. Bovendien had het geen grote oplage waardoor maar weinig personen het onder ogen zouden krijgen.

Na deze verklaring over de reactie van de media op het verhaal over My Lai, is het nog steeds opvallend dat toen Hersh zijn verhaal voor de eerste keer aan bood, er geen respons kwam. Waarom wilden zoveel kranten en tijdschriften een paar dagen later opeens

²⁹⁴ Hammond, W.M. 1998. *Reporting Vietnam: media and military at war*. Lawrence: University Press of Kansas. 189.

Chielens, P., H. Decoodt, B. Hogenkamp, B. de Wever, R. Vranck. 2002. *Deadlines. Oorlog, media en propaganda in de 20ste eeuw*. Amsterdam: Ludion. 80.

²⁹⁵ Hammond, *Reporting Vietnam*, 189.

Hersh, S. 1970. *My Lai: verslag van een massamoord*. Baarn: In den Toren. 104.

wel aandacht aan de zaak besteden? Het zou kunnen komen doordat Hersh dit als onbekende jonge free-lance journalist verspreidde. Een naam had Hersh toentertijd nog niet, dus negatieve opmerkingen over zijn werk kunnen nog geen rol hebben gespeeld. Via een persbureau kwam het geheel misschien betrouwbaarder over.

De onthulling zelf – hoe reageren de media?

Seymour Hersh publiceert in drie delen zijn verhaal over My Lai in *The St. Louis Post-Dispatch*.²⁹⁶ Aan de hand van quotes uit interviews die hij heeft gehouden met ooggetuigen geeft hij uitleg over de gang van zaken. Allereerst komt op 13 november de zaak tegen Calley aan de orde en het feit dat er pas zes maanden na dato voor het eerst onderzoek is gedaan naar de gebeurtenissen in My Lai. Op 20 november gaat hij in op de vraag of de soldaten de opdracht van hogerop hebben gekregen het dorp uit te moorden. Vijf dagen later verschijnt het laatste stuk, waarin een deel van het interview met Paul Meadlo aan de orde komt.

In de dagen nadat het verhaal over My Lai door Seymour Hersh naar buiten werd gebracht, bleef het in de media relatief stil. De kranten berichtten wel over het onderwerp, maar vaak werden er kanttekeningen bij geplaatst. Zo legt *The Washington Post* de nadruk op de ontberingen die Charlie Compagnie in Vietnam heeft moeten doorstaan.²⁹⁷ Ook *Associated Press* lijkt de kant van de Amerikaanse regering te kiezen door te vermelden dat de Vietcong zich allang voor de komst van de Verenigde Staten in Vietnam bezig hield met het doden van burgers.²⁹⁸

De reacties beginnen op gang te komen nadat *The Cleveland Plain Dealer* op 20 november de foto's die Haerberle heeft gemaakt tijdens de acties in My Lai besluit af te drukken.²⁹⁹ De krant krijgt meer dan 250 boze telefoontjes van mensen die het niet juist vinden dat deze afbeeldingen worden gepubliceerd.³⁰⁰ Andere media haken op het plaatsen van de foto's in. *The Washington Star* noemt de kiekjes van Haerberle ronduit obsceen.³⁰¹

De echte schok lijkt in Amerika pas door te dringen na het televisie-interview met Paul Meadlo, één van de leden van Charlie Compagnie. Hersh is met hem in contact gekomen en merkt op dat Meadlo graag zijn verhaal wil doen in de media. Via *Dispatch News* regelt hij daarom dat de soldaat te gast zal zijn in het actualiteiten programma van CBS, *60 minutes* genaamd.³⁰² Op 24 november wordt het interview uitgezonden.³⁰³ Mike Wallace die het gesprek met Meadlo leidt, krijgt na afloop 110 telefoontjes, waarvan er slechts twee positief zijn over de uitzending.³⁰⁴ Heel Amerika lijkt zich nu over de zaak uit te laten. De media geven ook eindelijk hun mening en laten die doorklinken in de berichten die ze over My Lai plaatsen, waarop weer de nodige reacties komen. Leden van het Amerikaanse Legioen in Columbia, Georgia, plaatsen gezamenlijk een grote advertentie in de lokale krant, waarin ze aangeven achter Medina en Calley te staan. Hierin wordt tevens de media beschuldigd van pogingen om 'Amerika en de Amerikaanse strijdkrachten omlaag te sleuren'.³⁰⁵ Een week later start een groep ex-militairen een petitie om de legerleiding over te halen de aanklacht tegen Calley in te trekken. Er worden 3000 handtekeningen opgehaald. Na de vele steunbetuigingen die luitenant Calley ontvangt, besluit hij een rekening te openen waarop mensen geld kunnen storten om zijn advocaat van te betalen. Binnen korte tijd staat de teller

²⁹⁶ De artikelen die Hersh schreef over My Lai zijn terug te vinden in bijlage 3.

²⁹⁷ Hersh, *My Lai*, 125.

²⁹⁸ Hersh, *My Lai*, 125.

²⁹⁹ Hammond, *Reporting Vietnam*, 190.

³⁰⁰ Hersh, *My Lai*, 136.

³⁰¹ Hersh, *My Lai*, 136.

³⁰² Hersh, *My Lai*, 125.

³⁰³ Hammond, *Reporting Vietnam*, 190.

³⁰⁴ Hersh, *My Lai*, 137.

³⁰⁵ Hersh, S. 1970. *My Lai: verslag van een massamoord*. Baarn: In den Toren. 137.

al op \$1200,-.³⁰⁶ Op 5 december besteedt *Time magazine* aandacht aan de onthulling en drie dagen later volgt ook *Newsweek*. Alleen *Life* drukte in het nummer van 5 december 1969 een reportage met foto's van My Lai in kleur af.³⁰⁷ Op de omslag prijkte echter een lieflijke foto van een antilope in ongerept Afrika. Blijkbaar drufde *Life* het niet aan een schokkend beeld van de massamoord op de voorpagina te zetten. Binnenin worden daarentegen wel over twaalf pagina's verspreid acht indringende foto's afgedrukt. Later zou blijken dat Haerberle 100.000 dollar aan *Life* had gevraagd in ruil voor de rechten van de foto's. Het tijdschrift was echter niet bereid zoveel te betalen, aangezien ze niet gezien wilden worden als het medium dat massamoorden aan het licht bracht. Toen andere media overal ter wereld de beelden gingen gebruiken, besloot Haerberle genoeg te nemen met de 50.000 dollar die *Life* er nog voor over had.³⁰⁸

Na de onthulling

My Lai zou ook in de hierop volgende jaren de gemoederen flink bezig houden. Na de onthulling van de gebeurtenissen in Vietnam zelf heeft het proces tegen de enige aangeklaagde verdachte luitenant Calley van de media de nodige aandacht gekregen. Het lijkt er zelfs sterk op dat de rechtzaak veel meer aandacht heeft gekregen dan de gebeurtenissen in My Lai in de eerste maanden na de onthulling door Hersh. Het is erg moeilijk vast te stellen of dit ook echt zo is. Om een idee te krijgen van een mogelijk verschil in aandacht zijn de volgende gegevens over het aantal berichten dat over de zaak Calley in de Amerikaanse media zijn verschenen, wel bruikbaar.³⁰⁹ Als de naam Calley werd genoemd in een artikel, kan men aannemen dat daarin de meeste gevallen ook verwezen werd naar de gebeurtenissen in My Lai. Aangezien luitenant Calley van het moment dat Hersh het verhaal wereldkundig maakte, genoemd werd als hoofdverdachte, kan de hoeveelheid berichten die over hem verschenen ook een indicatie geven van het aantal dat verscheen over het incident zelf.

Berichtgeving over de zaak Calley³¹⁰

Jaar	Aantal berichten
1969 (1)	38
1970 (2)	72
1971 (3)	234
1972 (4)	29
1973 (5)	11
1974 (6)	65
1975 (7)	12

³⁰⁶ Hersh, *My Lai*, 137.

³⁰⁷ Hersh, *My Lai*, 169.

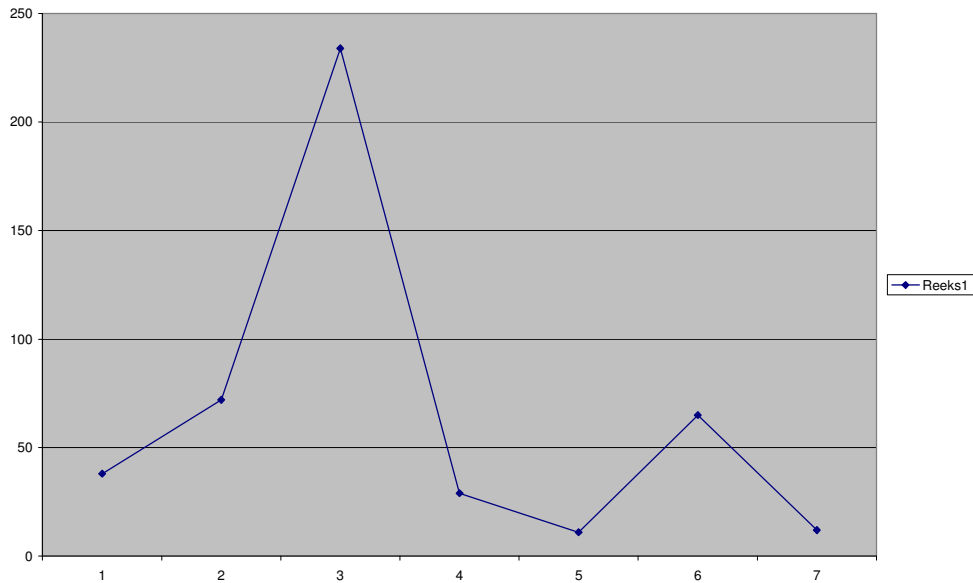
<http://www.bedfordstmartins.com/history/modules/mod35/main.htm> (juni 2007).

³⁰⁸ Knightley, P., *The first casualty. The war correspondent as hero, propagandist, and myth-maker from Crimea to the Gulf war II*. Baltimore: Johns Hopkins University Press. 392-393.

³⁰⁹ De gegevens zijn verkregen via de zoekmachine Lexis Nexis. Hierbij is de zoekterm Calley ingevoerd en gekozen voor de optie 'all U.S. news'. Als periode waarbinnen gezocht moet worden, is gekozen voor 1 november 1969 tot en met december 1975.

³¹⁰ Bij Lexis Nexis zijn alleen de berichten uit The New York Times voor deze periode ingevoerd, wat betreft de Amerikaanse schrijvende pers. Er zijn, zoals eerder in dit stuk al gemeld is, meerdere media die aandacht hebben besteed aan My Lai. De uitkomsten van dit onderzoek moeten dan ook niet gezien worden als het totaal aan berichten dat er in alle Amerikaanse media is verschenen over My Lai en luitenant Calley. Wel kan het een aanwijzing vormen voor de hoeveelheid artikelen dat in een bepaald jaar over dit onderwerp is gepubliceerd en zo een richtlijn zijn voor de hoeveelheid aandacht die de media in het algemeen in Amerika aan de zaak schonken.

GRAFIEK: het aantal berichten over luitenant Calley in de periode november 1969- december 1975

Bij de vorm van de grafiek kunnen een aantal zaken worden opgemerkt. Allereerst is te zien dat de berichtgeving in de eerste twee jaren (1969 en 1970) licht stijgt. De hoogste piek in de lijn van de grafiek bevindt zich bij het jaar 1971, wat aangeeft dat het aantal berichten in dat jaar het grootste was. Dit kan verklaard worden door het feit dat in 1971 de daadwerkelijke rechtzaak tegen en veroordeling van luitenant Calley plaatsvond. De kleine opleving in het zesde jaar (1974) kan verklaard worden doordat dan zijn straf toen officieel verlaagd werd tot 10 jaar.

Maar waarom hebben de Amerikaanse media zoveel meer aandacht gehad voor de rechtzaak tegen Calley en werd er niet tot nauwelijks gereageerd tijdens de eerste maanden na de onthulling van de gebeurtenissen op die 16de maart? Heeft ook dit te maken met de houding van de pers tijdens de eerste jaren van de oorlog in Vietnam? Het antwoord op deze vraag komt later in dit hoofdstuk, na de bespreking van de reacties van de Amerikaanse media op Abu Ghraib, aan de orde.

6.2 ABU GHRAIB

Voor de onthulling

Op 28 april schokte foto's van mishandelingen door Amerikaanse soldaten de wereld. Maar nog ver voor dat deze opnames van de gebeurtenissen in de Abu Ghraib gevangenis überhaupt werden gemaakt, had de mensenrechtenorganisatie Amnesty International al aan de bel getrokken. Eind juni werd een rapport naar buiten gebracht waarin duidelijk werd omschreven dat er in detentiecentra van de Amerikanen in Irak handelingen plaatsvonden die het daglicht niet kunnen verdragen. In het verslag wordt ook de Abu Ghraib gevangenis aangekaart als zijnde een van de plekken waar gevangenen niet juist behandeld worden. Als gekeken wordt naar de Amerikaanse media die toentertijd aandacht hebben besteed aan de bevindingen van Amnesty International komt men uit op slechts tien dagbladen.³¹¹ In vrijwel alle berichten wordt alleen geconstateerd dat er een rapport is uitgebracht door de organisatie en in sommige gevallen wordt er een korte omschrijving gegeven van een aantal bevindingen. Geen enkele keer wordt er een link gelegd met eerdere berichten over misstanden in andere Amerikaanse gevangenissen, zoals die op Guantanamo Bay. Ook wordt er niet ingegaan op de betrouwbaarheid van de constatering en de daarbij behorende gevolgen voor de Amerikaanse betrokkenen en politici. Na deze berichten blijft het maanden stil rondom de vermeende misstanden in Amerikaanse gevangenissen in Irak. Geen enkele Amerikaanse mediazender heeft het verslag aangegrepen als beginpunt van een eigen onderzoek naar dit onderwerp.

In januari 2004 wordt er voor het eerst in de Amerikaanse pers weer iets gemeld over misstanden in deze gevangenis in Irak.³¹² Op 17 januari melden *The New York Times* en *Deseret Morning News* (Salt Lake City) dat er een onderzoek is ingesteld naar mogelijke mishandeling van Irakese gevangenen door Amerikaanse soldaten in de Abu Ghraib gevangenis. Op 6 en 23 februari komen ook respectievelijk *L.A. Weekly* en *The Associated Press* met dit bericht. Een dag later, op 24 februari wordt duidelijk dat zeventien militairen geschorst zijn in afwachting van het onderzoek. *The Washington Post*, *The Seattle Times*, *Milwaukee Journal Sentinel* (Wisconsin) en *The Star-Ledger* (New Jersey) vermelden dit, maar geen van allen op de voorpagina. De laatstgenoemde heeft als enige in het artikel een verwijzing naar het verslag van Amnesty International uit juni 2003. In berichten in *The New York Times* en *Sunday News* (Lancaster, Pennsylvania) wordt op 7 maart verwezen naar de schorsing.

De zaak krijgt pas weer aandacht vanaf 20 maart als officieel bekend wordt gemaakt dat zes Amerikaanse soldaten verdacht worden van het mishandelen van Irakese gevangenen in de Abu Ghraib gevangenis. Ook deze keer haalt het nieuws de voorpagina's niet, maar wordt er wel door meer kranten aandacht aan besteed. (Op 20 maart door *United Press International* en *Associated Press*, op 21 maart door *The Washington Post*, *The Star-Ledger* (New Jersey), *St. Petersburg Times* (Florida), *The Seattle Times*, *Pittsburgh Post-Gazette* (Pennsylvania), *The Herald-Sun* (Durham, NC), *Grand Rapid Press* (Michigan) en *The Augusta Chronicle* (Georgia). Op 22, 26 en 28 maart wordt er nog een enkel bericht in deze kranten gewijd aan de beschuldigingen, maar daarna wordt het stil in de media wat betreft de mishandelingen in Abu Ghraib.

³¹¹ Via Lexis Nexis: *Deseret Morning News* (Salt Lake City), *Grand Rapid Press* (Michigan), *The Associated Press*, *The San Diego Union*, *The San Francisco Chronicle*, *The Seattle Times*, *The Star-Ledger* (New Jersey), *The Times Union* (New York), *The Washington Times* en *University Wire*.

³¹² Deze informatie is verkregen via Lexis Nexis (mei en juni 2007).

De onthulling zelf – hoe reageren de media?

Het programma *60 minutes* wordt op 28 april uitgezonden en het Amerikaanse volk ziet dan, samen met de rest van de wereld, voor het eerst de foto's van de mishandelingen in Abu Ghraib. Het is dat CBS er voor de publicatie van de stukken achter is gekomen dat Hersh bezig was met onderzoek naar mishandeling van Irakese gevangenen en daardoor de uitzending heeft vervroegd, want anders was het Hersh geweest die de daadwerkelijke primeur had gehad. Wel is het zo dat hij eerder op de hoogte was van de misstanden en in zijn artikelen die handelen over de uitkomsten van zijn maandenlange onderzoek meer onthullingen doet. In zijn eerste artikel met de titel 'Torture at Abu Ghraib' dat op 30 mei online verschijnt, schrijft hij dat de MI de MP-agenten aanmoedigden mishandelingen uit te voeren en dat hierbij zeker één dode gevallen is. Ook beweert hij dat er bewijs bestaat dat dit soort praktijken tevens plaats hebben gevonden in Afghanistan en dus al langer aan de gang zijn. Hierdoor kunnen ze niet als een op zichzelf staande gebeurtenis bestempeld worden. Uit het Taguba rapport dat Hersh in handen heeft (in tegenstelling tot CBS), maakt hij op dat veel hogergeplaatste personen op de hoogte waren van de misstanden.

In het artikel 'Chain of command' dat een paar dagen later publiek wordt gemaakt, toont Hersh de wereld nieuwe foto's. Tevens komt aan de orde dat er in een aantal gevallen honden werden gebruikt bij de mishandelingen. Het Internationale Rode Kruis en diverse andere mensenrechtenorganisaties hadden al maanden eerder gewezen op de slechte omstandigheden en mogelijke martelingen. Hersh gaat een stap verder dan in het eerste artikel door te zeggen dat niet alleen politici en toppers uit het Amerikaanse leger afwisten van deze zaken, maar ook dat het geheel bewust in de doofpot is gestopt. De echte spraakmakende onthullingen heeft Hersh bewaard voor het derde artikel: 'The gray zone. How a secret Pentagon program came to Abu Ghraib'. De link met voorgaande operaties in onder andere Afghanistan merkte hij al eerder op, maar nu wijdt hij hier verder over uit. Vanaf 11 september 2001 is de jacht op leden van Al-Qaeda bemoeilijkt door de lange weg die bevelen en opdrachten moesten afleggen voor ze konden worden uitgevoerd. Had het Amerikaanse leger een topfiguur in het vizier, dan moest er eerst door diverse personen toestemming gegeven worden voor er daadwerkelijk gevuld mocht worden. Minister van defensie Donald Rumsfeld was het hier niet mee eens en besloot een speciaal programma op te zetten, een zogenaamd Special-Access Program (SAP), met de naam *Copper Green*. Hierdoor werd het mogelijk dat er met één woord direct actie kan worden ondernomen. Onder deze organisatie vallen ook speciale eenheden die in het geheim in CIA-gevangenissen over de hele wereld opereren. De methodes die voor dit programma zijn ontwikkeld, werden nadat ze waren toegepast in Guantanamo Bay en Afghanistan, ook ingezet in Irak. Zo toont Hersh aan dat er geen sprake is van een paar rotte appels, zoals de regering Bush de wereld wil doen geloven, maar van een systematische uitvoering van eerder bedachte plannen. Ideeën om mannen van Arabische afkomst het beste te kunnen mishandelen kwamen veelal voort uit het boek *The Arab mind* uit 1973, dat de uitkomst is van een studie naar de psychologie en cultuur van het Arabische volk, uitgevoerd door Raphael Patai. Volgens bronnen die dicht bij het vuur zitten, is Hersh te weten gekomen dat deze informatie is gebruikt om speciale methodes te ontwikkelen voor het 'verhoren' van de gevangen genomen personen die in de cellen in Guantanamo Bay vastgehouden worden. Vooral seksuele vernedering zou uitermate effectief zijn om moslims tijdens verhoren te breken, omdat op seks in deze cultuur nog altijd een groot taboe rust, bevestigt Eric Sottas, directeur van The World Organisation Against Torture in Genève. Het maken van foto's tijdens de verhoren, vergroot de vernedering des te meer.

Waren de media in 1969 nog erg huiverig Hersh's verhaal te plaatsen en een mening te geven, in 2004 is dit heel anders. Vrijwel alle media berichten over de onthulling. Een enkeling, waaronder *The New York Post* en *Fox News Channel*, weigert de foto's te tonen, uit

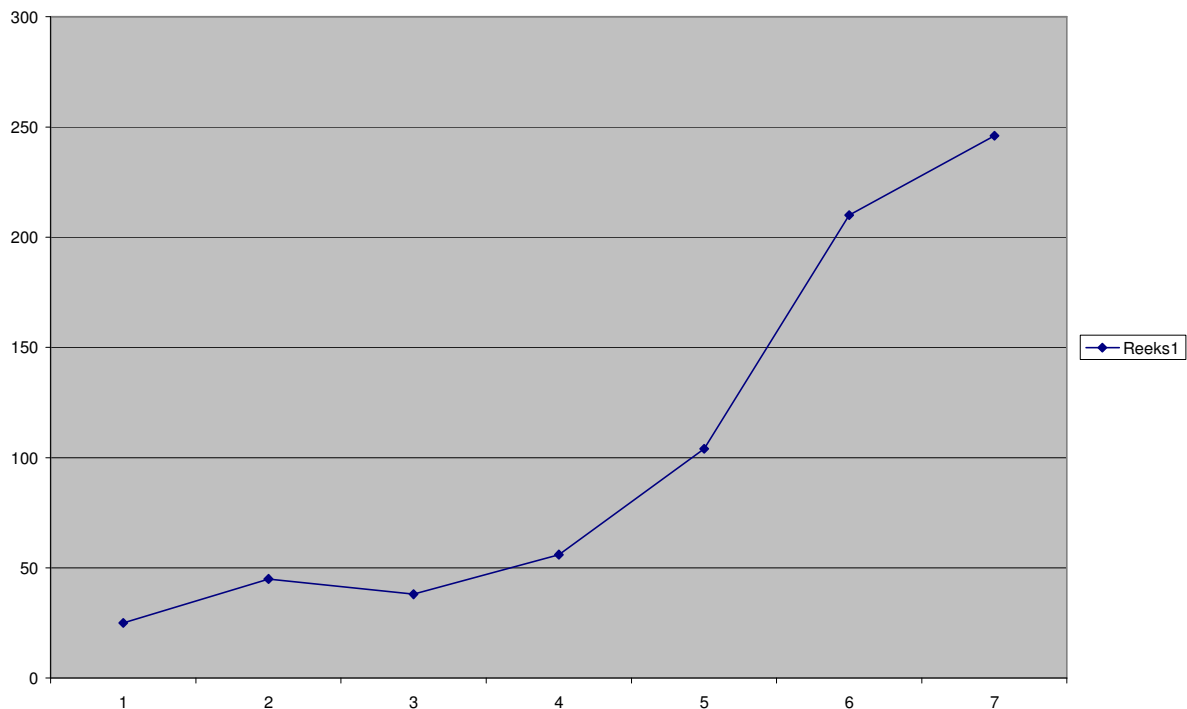
solidariteit met de president en het leger.³¹³ Vooral de laatstgenoemde zender *Fox* is erg radicaal wat betreft het commentaar bij de gebeurtenissen. Woordvoerder Mark Hyman vraagt zich publieke af waarom er zo'n heisa gemaakt wordt over iemand die dertien maanden eerder overleden is. Dat is volgens hem geen nieuws.³¹⁴

Het aantal berichten over Abu Ghraib stijgt, in tegenstelling tot het aantal over My Lai in 1969, niet met een paar in elke dagen, maar met tientallen tegelijk per dag. De foto's op televisie zijn al stof voor de pers, maar nadat de geruchtmakende artikelen van Hersh op internet en in *The New Yorker* zijn verschenen, lijkt de stroom niet meer te houden.

Dag	Aantal berichten
29 april 2004 (1)	25
1 mei 2004 (2)	45
2 mei 2004 (3)	56
3 mei 2004 (4)	104
4 mei 2004 (5)	210
5 mei 2004 (6)	246
6 mei 2004 (7)	271

GRAFIEK:

Het aantal berichten over Abu Ghraib in de Amerikaanse media per dag in de periode 28 april tot en met 6 mei 2004

³¹³ <http://www.nytimes.com/2004/05/09/arts/09RICH.html?ex=1170824400&en=78c2be31a274bfec&ei=5070> (februari 2007).

³¹⁴ <http://www.nytimes.com/2004/05/09/arts/09RICH.html?ex=1170824400&en=78c2be31a274bfec&ei=5070> (februari 2007).

Na de onthulling

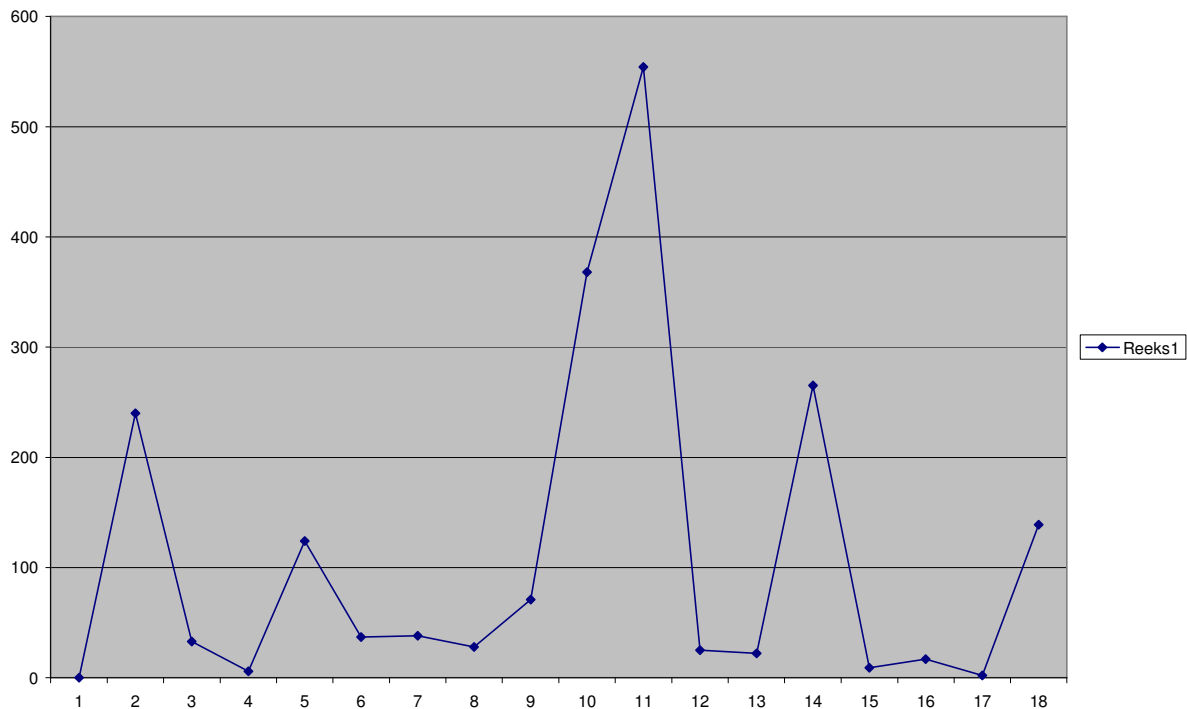
Bij de berichtgeving over My Lai lag de nadruk (afgeleid van het aantal berichten dat erover gepubliceerd werd) in het jaar 1971, bij de rechtzaak tegen luitenant Calley. Na de onthulling van het Abu Ghraib schandaal komt de stroom berichten sneller op gang, stijgt veel explosiever, maar lijkt ook eerder weer af te nemen. De aandacht voor de processen van de belangrijkste betrokken personen bij de mishandelingen in Irak, die van Charles Graner en Lynndie England, waren ook voer voor de media.

Berichtgeving over Charles Graner

Maand	Aantal berichten
April 2004 (1)	0
Mei 2004 (2)	240
Juni 2004 (3)	33
Juli 2004 (4)	6
Augustus 2004 (5)	124
September 2004 (6)	37
Oktober 2004 (7)	38
November 2004 (8)	28
December 2004 (9)	71
Januari 2005 (10)	368
Februari 2005 (11)	554
Maart 2005 (12)	25
April 2005 (13)	22
Mei 2005 (14)	265
Juni 2005 (15)	9
Juli 2005 (16)	17
Augustus 2005 (17)	2
September 2005 (18)	139

GRAFIEK:

Het aantal berichten over Charles Graner in de Amerikaanse media in de periode april 2004 tot en met september 2005

In de frequentie van de berichten in de Amerikaanse media over de man die uiteindelijk de hoogste straf van alle betrokken personen kreeg, kent een aantal opvallende pieken naast periodes waarin de aandacht voor de zaak een stuk minder groot was. De plotselinge piek in mei 2003 is logisch: de gebeurtenissen waarbij Graner zo'n belangrijke rol vervulde, worden openbaar gemaakt en binnen de kortste keren is hij een beroemd persoon. Zo snel als de berichtgeving over deze man op gang komt, zo snel daalt de aandacht ook weer in de daarop volgende maanden juni en juli. Een opvallende stijging die in augustus volgt, valt tevens op. In deze maand vonden de eerste verhoren van Graner plaats.

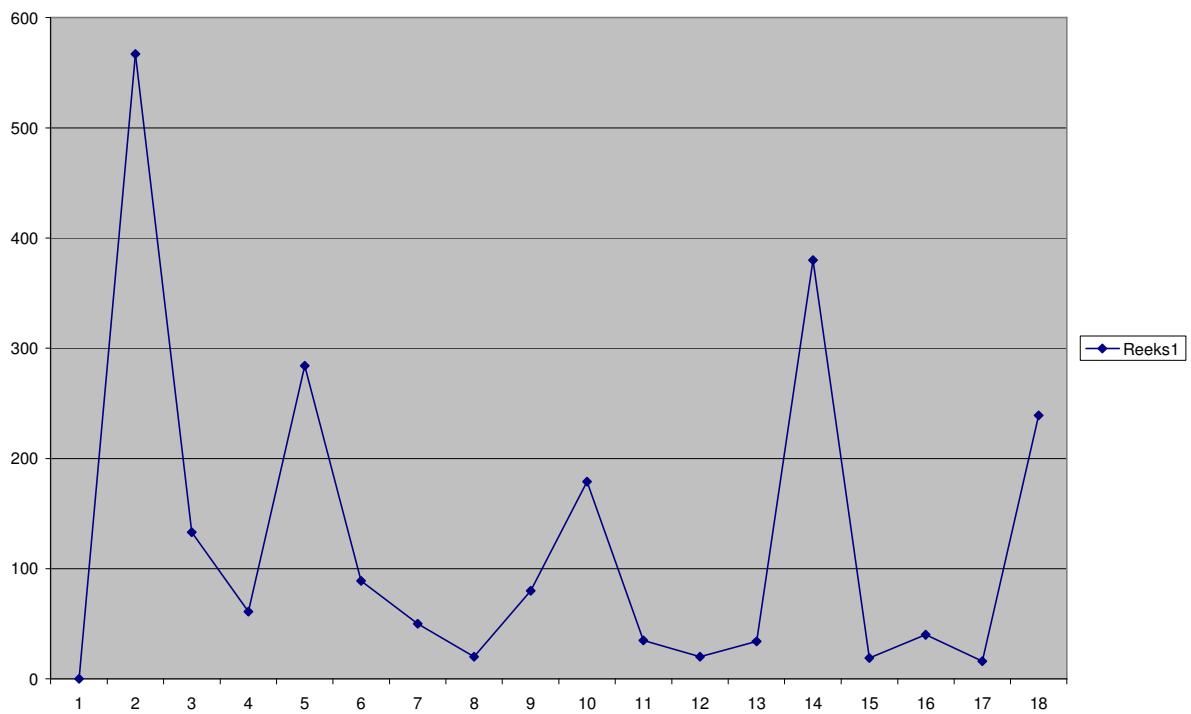
De aandacht voor Graner krijgt een nieuwe impuls als de uitspraak van de rechter nadert. Na het vonnis is uitgesproken, bereikt het aantal berichten over hem het hoogtepunt. De opleving in mei 2005 heeft te maken met belangrijke ontwikkelingen in zijn proces en dat van Lynndie England. Zij besluit dan namelijk schuld te willen bekennen, maar Graner heeft intussen verklaard dat zij toentertijd niet wist dat de acties die ze tegen de Iraakse gevangenen uitvoerde verkeerd waren. De stijging die waar te nemen is bij september 2005 kan verklaard worden doordat toen de rechtbank uitspraak deed in de zaak England, die onlosmakelijk met die van Graner verbonden is.

Berichtgeving over Lynndie England

Maand	Aantal berichten
April 2004 (1)	0
Mei 2004 (2)	567
Juni 2004 (3)	133
Juli 2004 (4)	61
Augustus 2004 (5)	284
September 2004 (6)	89
Oktober 2004 (7)	50
November 2004 (8)	20
December 2004 (9)	80
Januari 2005 (10)	179
Februari 2005 (11)	35
Maart 2005 (12)	20
April 2005 (13)	34
Mei 2005 (14)	380
Juni 2005 (15)	19
Juli 2005 (16)	40
Augustus 2005 (17)	16
September 2005 (18)	239

GRAFIEK:

Het aantal berichten over Lynndie England in de Amerikaanse media in de periode april 2004 tot en met september 2005

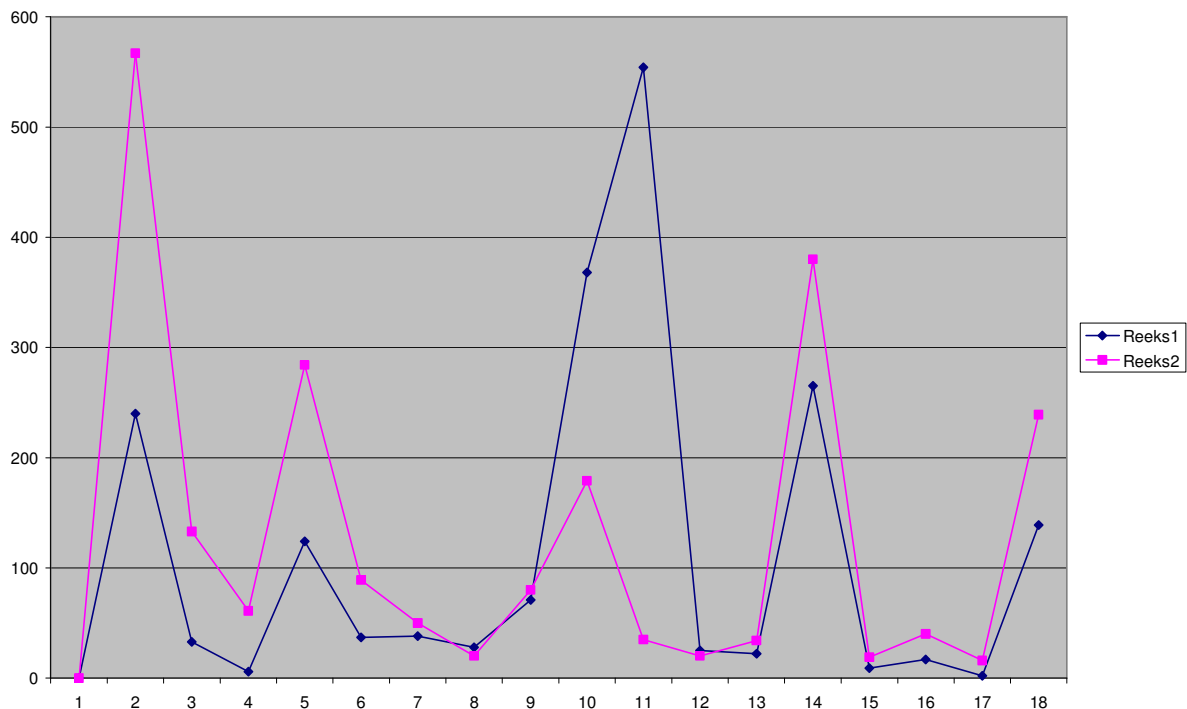

Net als in de grafiek waarin het aantal berichten over Graner is getekend, is uit deze versie van Lynndie England ook het nodige op te maken. Wederom zijn er (vijf) pieken te zien, die grote aandacht voor deze zaak aanduiden. Net als Graner werd England een veelbesproken persoon toen in mei 2004 duidelijk werd dat zij op de foto's stond en Irakese gevangenen had mishandeld. Ook is eenzelfde daling waar te nemen als bij de aandacht voor Graner en een korte opleving in augustus 2004, in verband met de verhoren die dan plaats hebben. De stijging in januari 2005 hangt samen met de uitspraak in de zaak van haar partner in crime. Dat er in mei 2005 weer meer berichten over haar verschijnen, heeft te maken met de eerder genoemde ontwikkelingen in de zaken England en Graner. Uiteindelijk staat England weer volop in de belangstelling op het moment dat de rechter uitspraak doet in haar zaak in september 2005.

Vergelijking in aandacht voor de zaken Graner en England

GRAFIEK:

Het aantal berichten over Graner (blauw) en England (roze) in de Amerikaanse media in de periode april 2004 tot en met september 2005

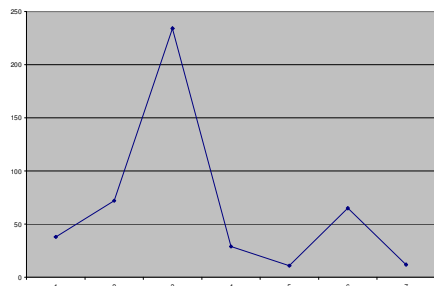
Wie de cijfers over de berichtgeving van de twee belangrijkste personen uit het Abu Ghraib schandaal naast elkaar zet, valt een aantal dingen op. Opmerkelijk is dat de twee lijnen die de hoeveelheid aandacht voor de onderwerpen symboliseren, veel overeenkomsten vertonen. Op dezelfde momenten piekt de berichtgeving en lijkt die ook weer af te nemen. Als er zich belangrijke ontwikkelingen in één van de processen voordoet, schiet de aandacht voor beide personen weer omhoog. Dit toont aan dat de twee zaken zeer nauw met elkaar verbonden zijn en dat wanneer de naam van Graner in een artikel wordt genoemd, meestal die van England ook wordt aangehaald en visa versa.

Een tweede opmerking kan gemaakt worden over de hoeveelheid berichten die over Graner en England elk apart zijn verschenen. Op één moment na (in de periode dat de rechtbank uitspraak doet in de zaak Graner en hem veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf)

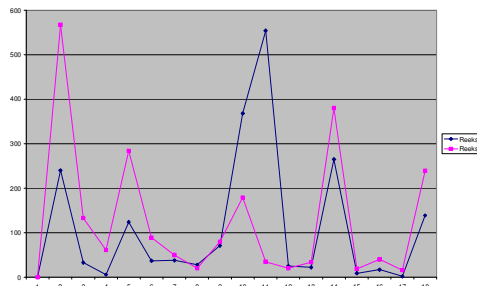
krijgt Lynndie England in de gehele bestudeerde periode veel meer aandacht, soms zelfs twee keer zoveel. Hoe kan dit, want eigenlijk is dit niet heel logisch. Graner was degene die als een leiderfiguur fungeerde binnen het celblok waar de mishandelingen plaats hebben gevonden en hij kreeg ook de hoogste straf opgelegd. Waarom is het dan toch England, die slechts op een paar van de gepubliceerde foto's staat, die zoveel vaker in de belangstelling staat? Mogelijk heeft dit te maken met de symbolische en iconische waarde van de zo bekende foto waar ze een Irakese gevangene als een hond aan een lijn vasthoudt. Over de impact van deze foto, de anderen uit Abu Ghraib en diegenen die in My Lai gemaakt zijn, is meer te lezen in het hoofdstuk 'Eerst zien, dan geloven. Foto-iconen en de impact van schokkende foto's'.

Vergelijking in aandacht voor de zaken Calley (My Lai) en Graner en England (Abu Ghraib)

Grafiek: Calley

Grafiek: Graner en England

Door de twee grafieken over het aantal berichten naar aanleiding van de processen van de hoofdpersonen uit beide gebeurtenissen naast elkaar te zetten, is het mogelijk een vergelijking te maken. (Daarbij rekening houdend met het feit dat de grafiek over Calley het aantal berichten per jaar aangeeft en die over Graner en England per maand).

Een belangrijke punt is het aantal berichten bij de onthulling van My Lai/Abu Ghraib in verhouding tot de rest van de hoeveelheid artikelen die over hen handelen. Wat daarbij opvalt, is dat de aandacht voor Calley pas na twee jaar het hoogtepunt bereikt, in tegenstelling tot die voor England. Het aantal berichten over Graner volgt eenzelfde soort patroon. Er zit dus een verschil in de hoeveelheid aandacht voor de onthullingen in 1969 en 2004. Een verklaring hiervoor moet niet alleen gezocht worden in de veranderde technieken die meer en snellere berichtgeving mogelijk maken, maar ook zeker in de manier waarop de media met dit soort verhalen omgaan en de daarbij horende invloedrijke factoren, zoals de relatie van de media met de overheid ten tijde van oorlog.

6.3 VERANDERING IN DE MANIER VAN BERICHTGEVEN

Verklaringen voor de hierboven aan de orde gekomen constatering over de hoeveelheid aandacht van de Amerikaanse media voor de onderwerpen My Lai en Abu Ghraib en de manier waarop zij reageerden, moeten gezocht worden in het op het moment van onthulling heersende media-klimaat in de Verenigde Staten.

VAN VIETNAM TOT IRAK

De Amerikaanse media tijdens de Vietnam-oorlog

Hoewel er vanaf het daadwerkelijke begin van de Amerikaanse betrokkenheid dagelijks door de media in Amerika bericht werden over de oorlog in Vietnam, was de toon lange tijd patriotistisch te noemen. Eigenlijk werd de strijd alleen bekeken vanuit het standpunt van de legerleiding.³¹⁵ Er sneuvelden wel degelijk burgers en soldaten, maar op het nieuws kwamen deze onderwerpen vooral de eerste jaren niet aan de orde. De media gingen uit van wat de journalisten ter plaatse hen vertelden en die baseerden hun informatie voornamelijk op de persberichten van het Amerikaanse leger.³¹⁶ Daarnaast wilden de verslaggevers zelf ook liever geen negatief nieuws brengen. Beter was het te melden dat het goed ging met de Amerikaanse troepen en dat de strijd voorspoedig verliep.³¹⁷

Tot eind januari 1968 hielden de mainstream media van Amerika deze koers aan. Op 30 januari vond het Tet-offensief plaats, de grootschalige aanval van de Vietcong op het Amerikaanse leger in Vietnam. Lange tijd werd, en in sommige gevallen wordt nog steeds, in veel bronnen de media de schuld gegeven van het Amerikaanse verlies van de oorlog in Zuid-Oost Azië. Het Tet-offensief wordt daarbij aangeduid als het keerpunt in de publieke opinie.³¹⁸ Door de negatieve berichtgeving van de media over de verliezen aan Amerikaanse zijde zou de mening van het volk zijn omgedraaid. Uit opiniepeilingen blijkt overigens dat ook na 30 januari een meerderheid van de Amerikaanse bevolking de oorlog in Vietnam steunde.³¹⁹ Hoewel de Verenigde Staten na een aantal weken vechten eigenlijk de aanval van de Vietcong geslaagd hadden afgeweerd, hielden de berichten over doden en gewonden aan. Maar of het verlies in het geheel de schuld van de media is, valt te betwijfelen. Opgemerkt moet worden dat de politieke leiders in de eerste maanden van 1968 voor een andere koers kozen. Het werd hen duidelijk dat de strijd niet zomaar meer te winnen was. Op 31 maart maakt president Johnson bekend dat Amerika Noord-Vietnam niet langer zal bombarderen en dat er een begin was gemaakt aan vredesonderhandelingen. Deze en andere signalen uit de politiek die duidelijk maakten dat de Amerikaanse regering niet meer vanzelfsprekend uitging van een overwinning in Vietnam, werden ook door de media en het volk opgemerkt. De berichtgeving werd mede door dit soort opmerkingen negatiever qua toon over de oorlog in Zuid-Oost Azië.

De verandering in de verslaggeving van de media kan daarom volgens sommige, meer recentere bronnen beter opgevat worden als een gevolg dan als een oorzaak.³²⁰ Desalniettemin moet de kracht die media kunnen hebben op publiek naar mijn idee niet worden onderschat. Een opeenstapeling van negatieve berichten en beelden heeft uiteindelijk vast een deel van de ommekeer van de mening van de gemiddelde Amerikaan bewerkstelligd. Maar om de media

³¹⁵ Chielens, *Deadlines*, 80.

³¹⁶ Chielens, *Deadlines*, 80.

³¹⁷ Chielens, *Deadlines*, 81.

³¹⁸ Chielens, *Deadlines*, 83.

³¹⁹ Chielens, *Deadlines*, 83.

³²⁰ Chielens, *Deadlines*, 83.

de volledige schuld van het verlies van een oorlog toe te schrijven gaat erg ver.³²¹ Er zijn duidelijk meer factoren, zoals militair falen en politieke verdeeldheid, die een rol hebben gespeeld.³²²

Naar mate de jaren verstreken, verliep de strijd van de Amerikanen tegen het leger van Noord-Vietnam en de Vietcong steeds minder voorspoedig. Dit drong niet alleen door bij de politici in Washington, maar ook bij het volk en de media. Er werd steeds minder alleen uitgegaan van de officiële persberichten van het Amerikaanse leger. Veel kranten en tijdschriften stuurden hun eigen verslaggevers naar het oorlogsgebied toe. En die konden daar in alle vrijheid beelden en verhalen verzamelen. In tegenstelling tot de manier waarop het er vandaag de dag aan toe gaat, konden journalisten, fotografen en cameramannen gemakkelijk de realiteit van de oorlog vastleggen. De beelden van de doden en gewonden kwamen op deze manier uiteindelijk ook terecht in de Amerikaanse huiskamers. Voor het eerst in jaren werd het volk geconfronteerd met het echte slagveld, met alles dat daarbij hoort. Een deel van de Amerikaanse bevolking had zich al eerder tegen de oorlog gekeerd. Maar nu duidelijk werd dat deze oorlog waarschijnlijk niet meer te winnen was, de omvang van het aantal slachtoffers groeide en de ellende voor iedereen zichtbaar geworden was, werd deze groep hoe langer hoe groter.

Dat negatieve berichten over de strijd die Amerika in het buitenland voerde, niet goed waren voor het moreel van het thuisland en de soldaten, was in de laatste paar jaar van de oorlog in Vietnam voor de politici pijnlijk duidelijk geworden. In de eerste periode leek het allemaal goed te gaan, maar hoe meer verslaggevers onbeperkte toegang tot het slagveld hadden gekregen, des te groter waren de gevolgen voor de toon van de algehele berichtgeving. Of de mediaverslaggeving nu de enige schuldige aan het verlies van deze oorlog was geweest of niet, het was duidelijk dat in de toekomst de vrijheid van de verslaggevers in een oorlogsgebied flink moest worden beperkt.

Met deze constatering werd besloten iets te doen in de aanloop naar het eerst volgende buitenlandse conflict waarbij de Verenigde Staten betrokken raakten. Toen in 1982 de strijd om de Falkland-eilanden losbarstte, werd besloten dat geen enkele journalist meer werd toegelaten tot het slagveld. Ook in Grenada in 1983 werd de pers er volledig buiten gehouden. Dit riep echter de nodige reacties op.³²³ Zonder media die verslag deden van de strijd kwamen er steeds meer vragen van het volk over hoe het er nu werkelijk aan toe ging. Ook de media zelf protesteerden tegen de algehele afscherming.³²⁴ Het werd duidelijk dat dit niet de juiste oplossing was. Een speciale commissie van experts op het gebied van media en leger moest een antwoord vinden op de vraag op welke manier het beste met de pers om kon worden gegaan tijdens een oorlogsituatie. En wel op een dusdanige manier die ervoor zorgde dat de veiligheid van de betrokken militairen en de operatie bewaard werd en het (Amerikaanse) publiek via de media toch ook op de hoogte werd gehouden van de ontwikkelingen. De oplossing werd gepresenteerd in het Sidle rapport.³²⁵

³²¹ Hiermee is ook Hallin het eens. Hij vermeldt dit in zijn boek *The uncensored war: the media and Vietnam* (1989).

Lewis, J., Rod Brooks, Nick Mosdell, Terry Threadgold. 2006. *Shoot first and ask questions later. Media coverage of the 2003 Iraq war*. New York: Peter Lang Publishing. 4.

³²² Chielens, *Deadlines*, 84.

³²³ Lewis, *Shoot first*, 4-5.

³²⁴ Lewis, *Shoot first*, 5.

³²⁵ Lewis, *Shoot first*, 5

<http://www.ndu.edu/library/epubs/infosidle.html> (juni 2007).

Met behulp van dit rapport werd een nieuwe manier van omgang tussen pers en leger ten tijde van oorlogssituaties vastgesteld in het post-Vietnam model.³²⁶ Daarvan zijn de belangrijkste punten:

* *Het pool-systeem*³²⁷

Verslaggevers worden voortaan ingedeeld in speciale groepen (pools) die toegang hebben tot bepaalde gebieden. Diegenen die hiervan zijn uitgesloten, zijn afhankelijk van de briefings die het ministerie van defensie zal uitgeven.

* *Beperkingen in verslaggeving*

Het Pentagon en ministerie van defensie stellen voor elke situatie opnieuw richtlijnen op over wat wel en niet verteld wordt/mag worden. Niet alles kan zomaar worden gemeld aan de verslaggevers, aangezien de vijand ook kan meeluisteren, zo luidt de toelichting bij dit standpunt.

* Er wordt gebruik gemaakt van zogenaamde *minders*.

Dit zijn mensen die de journalisten begeleiden in het oorlogsgebied. Zij nemen ze mee naar plaatsen waar verslag over gedaan kan worden en ook controleren zij de geschreven berichten. Uiteindelijk worden alle berichten nogmaals door de autoriteiten gecontroleerd voor ze mogen worden verspreid.

* Journalisten mogen ook niet zomaar *gebruik* maken van alle *communicatieapparatuur*. In sommige gevallen zal er alleen gebruik gemaakt mogen worden van beveiligde middelen, om eerder genoemde reden van mogelijk meeluisterende vijandelijke troepen.

De Amerikaanse media tijdens de oorlog(-en) in Irak

Ten tijde van de Golfoorlog in 1991 gaan deze regels voor het eerst gelden en dit betekent een radicale verandering in berichtgeving over oorlogen. Omdat de journalisten alleen toegelaten worden op bepaalde plekken, krijgen ze alleen datgene te zien en te horen wat de Amerikaanse regering wil. En aangezien die niet meer wil dat er dode of gewonde militairen en/of burgers aan de ontbijttafel te zien zijn, verandert de stijl waarop het nieuws aan het volk en de rest van de wereld gebracht wordt aanzienlijk. *CNN* wordt de ultieme verbeelding van deze technieken. De populariteit van de nieuwe 24 uur/7 dagen per week reportage van de oorlog in 1991 van deze zender maakt dat de concurrentie mee moet gaan. Niet langer is een strijd een bloedige zaak; vanaf dit moment wordt het geheel weergegeven als een modern computerspelletje. Met satellietbeelden, achtergrondmuziek en videosimulaties is het beeld dat de burger van een oorlog krijgt voor goed veranderd. Een knappe presentator praat met deskundige over precisiebombardementen en smart bombs. De oorlog is een schone zaak geworden.

De manier van nieuwsverslaggeving gaat erg veel overeenkomsten vertonen met het genre entertainment. Veelvuldig wordt de angst voor dit *CNN*-effect geuit. Dit zou de

³²⁶ Lewis, *Shoot first*, 6-11.

³²⁷ Het pool-systeem is niet hetzelfde als embedded journalism. Deze vorm van verslaggeving komt pas echt tot uiting in de oorlog tegen Irak in 2003. Een aantal geselecteerde journalisten wordt ingedeeld bij strijdende troepen. Ze mogen met hen mee rijden. Zo kan het thuisfront de oorlog vanaf de eerste rij meemaken. Wel is uit onderzoeken gebleken dat de houding van de embedded journalisten beïnvloed wordt door deze manier van verslaggeven. Ze raken vaak nauw betrokken bij de militairen, hetgeen de objectiviteit geen goed doet. Ook is het zo dat het publiek slechts kleine stukjes ziet van wat er gebeurt in het oorlogsgebied, hetgeen wederom de objectiviteit niet ten goede komt. Voor de legerleiding en de Amerikaanse regering is deze vorm van verslaggeving wel ideaal. Het lijkt of de media overal toegang tot hebben, maar in feite worden ze hierin sterk beperkt. Het is een uitstekende manier om controle uit te oefenen op de berichtgeving zonder dat de media en vooral het publiek hier veel weet van hebben.

Artz, L., Y. R. Kamalipour. 2005. *Bring 'em on. Media and politics in the Iraq war*. Lanham: Rowman&Littlefield Publishers, Inc. 230-234.

http://en.wikipedia.org/wiki/Embedded_journalist (juni 2007).

grondregels van de journalistiek, waaronder bronnencheck en objectiviteit, ten gronde kunnen richten. Maar het publiek wil nu eenmaal horen en zien dat het goed gaat met de Amerikaanse strijd in buitenlandse oorden en vele media nemen de formule van de zender over.

Ook aan het begin van de oorlog in Afghanistan zien we deze manier van oorlogsverslaggeving terugkomen. Maar langzaam maar zeker heeft een nieuwe zender het grote publiek voor zich weten te winnen. *Fox News Channel* gaat in 1996 de lucht in en de zender onderscheidt zich direct van andere nieuwszenders door een meer tabloid-achtige stijl te hanteren. Er worden meer afbeeldingen, foto's en videobeelden gebruikt, er worden spraakmakende gasten in de studio uitgenodigd en het geheel wordt op een populaire manier verpakt.³²⁸ Het succes van de zender begint klein, maar groeit gestaag. De echte doorbraak komt na de terroristische aanslagen van 11 september 2001, wanneer het Amerikaanse publiek meer dan ooit behoefte heeft aan succesverhalen van het Amerikaanse leger in de strijd tegen het nieuwe terrorisme.

Een van de oprichters van *Fox* is Roger Ailes die meegewerkt heeft aan de campagnes van oud-presidenten Nixon, Reagan en Bush senior. Hij is overtuigd republikein en vindt dat er in de media te weinig aandacht wordt besteed aan de mening van de conservatieve Amerikanen. Eén van de belangrijke achterliggende gedachten van het station is dan ook deze niche te vullen.³²⁹ De formule lijkt goed aan te slaan. Al in januari 2002 gaat het aantal kijkers dat van andere mediagigant *CNN* voorbij. Uit onderzoek blijkt dat het publiek ook langere tijd achter elkaar op *Fox* afstemt.³³⁰

Zoals velen niet zullen verwachten, is gebleken dat *Fox* in de nieuwsuitzendingen niet minder linksgeoriënteerde gasten uitnodigt dan *CNN* en *MSNBC*.³³¹ Maar in tegenstelling tot deze zenders laat de host van de programma's over het nieuws op *Fox* duidelijk zijn mening blijken. Als dat op dat moment niet met woorden kan, laat de presentator wel op een andere manier blijken dat hij het niet eens is met het standpunt van zijn gasten. Shepard Smith van het programma *Fox Report* rolt regelmatig met zijn ogen als iemand weer eens een mening geeft waar hij het totaal niet mee eens is.³³²

De populaire show van Bill O'Reilly, *O'Reilly Factor*, is een echte kijkcijferhit van *Fox*. De presentator staat bekend om zijn harde manier van het uiten van zijn mening. Dat er burgers gedood worden in de oorlog tegen het terrorisme is volgens hem 'no problem'. 'Terreur moet je met terreur bestrijden', aldus O'Reilly.³³³ Inmiddels is zijn programma twee keer zo populair als dat van Larry King.³³⁴

Net als dat alle andere nieuwszenders in de jaren negentig veranderden wat betreft de stijl van berichtgeving tijdens oorlogen, maakt ook *Fox* uitgebreid gebruik van de eerder genoemde technieken. De strijd wordt voorgesteld al een videospelletje met bijbehorende muziek die de aandacht van de voorbij zappende kijker trekt. Bij *Fox* is hier alleen nog iets aan toegevoegd, namelijk eenzijdige berichtgeving en een aanmoedigende stem voor de regering Bush. Gezien de populariteit van de zender, lijken andere media, waaronder de radio, dit voorbeeld te volgen. Duidelijk is dat steeds meer nieuwsprogramma's kiezen voor een conservatievere ondertoon.³³⁵ Het *Fox*-effect is in volle gang.³³⁶ De duidelijkheid die de

³²⁸ Artz, *Bring 'em on*, 157.

³²⁹ Artz, *Bring 'em on*, 156, 158.

³³⁰ Artz, *Bring 'em on*, 157.

³³¹ Artz, *Bring 'em on*, 159.

³³² Artz, *Bring 'em on*, 160.

³³³ Artz, *Bring 'em on*, 160.

³³⁴ Artz, *Bring 'em on*, 160.

³³⁵ Artz, *Bring 'em on*, 170.

³³⁶ Artz, *Bring 'em on*, 162.

zender biedt, doet veel Amerikanen op *Fox* afstemmen.³³⁷ Maar vreemd is wel hoe er desondanks door hen over de betrouwbaarheid van de berichtgeving van de zender gedacht wordt. Uit opiniepeilingen blijkt dat 37 % *CNN* het meest betrouwbaar acht en *Fox* komt daar pas ver achter met 24 %. Toch heeft de laatstgenoemde meer kijkers. De televisie die *Fox News Channel* maakt mag dan misschien niet helemaal juist zijn, mooi om naar te kijken is het wel. Een echte feel-good movie, die oorlog tegen het terrorisme.

Toen en nu: My Lai versus Abu Ghraib

Na de ontwikkelingen in de manier van verslaggeving in een oorlogssituatie te hebben besproken, is het gemakkelijker een verklaring te vinden voor de reacties van de Amerikaanse media op de onthullingen van My Lai en Abu Ghraib. Teruggaand naar 1969 viel op dat de media in de Verenigde Staten lange tijd geen aandacht wilden besteden aan de massamoord in het Vietnamese dorpje. Zowel Ridenhour als Hersh konden hun verhaal maar moeilijk slijten. Ten tijde van de rechtzaak tegen hoofdverdachte luitenant Calley hadden de media ineens wel belangstelling. De grote vraag hierbij was het waarom. Uitgaande van de wijze van berichtgeving in de tijd van de oorlog in Vietnam kan worden geconstateerd dat de media liever geen negatieve verhalen over de Amerikaanse betrokkenheid bij deze zaak wilde publiceren, aangezien ze zich in de beginjaren pal achter het leger en de regering plaatsten. De informatie over de oorlog in Zuid-Oost Azië die aan het publiek werd verschaft, was patriottistisch. Naar mate de strijd in de loop der jaren uitzichtlozer werd en ook de politiek een andere koers ging varen, veranderde de media met hen mee. In de tijd dat het proces tegen Calley in volle gang was, besteedden de media steeds meer aandacht aan de negatieve kanten van de oorlog en lieten ze ook hun mening doorklinken in de berichtgeving. Daarom werd My Lai eigenlijk pas interessant voor de media toen de politiek en het publiek hun mening over de Amerikaanse betrokkenheid gingen wijzigen. Daardoor werd er in het begin minder aandacht besteed aan de onthulling van de gebeurtenissen op zich dan aan de rechtzaak en de daarbij behorende gevolgen voor luitenant Calley. Dat de president zich hoogstpersoonlijk met de zaak ging bemoeien, kan tevens een drijfveer zijn geweest voor de media om er meer over te berichten.

Toen ruim dertig jaar later het Abu Ghraib schandaal aan het licht werd gebracht, doken de media er massaal op. Maar voordat *CBS' 60 minutes* en Seymour Hersh met het verhaal naar buiten kwamen, hadden de media ook in dit geval geen aandacht voor wat er zich (mogelijk) in de Amerikaanse gevangenissen in Irak afspeelden. Er zijn regelmatig aanwijzingen geweest voor de misstanden, onder andere in het rapport dat Amnesty International in juni 2003 naar buiten bracht en ook later met de uitkomst van onderzoek door het Internationale Rode Kruis. Maar geen enkele zender heeft zich de berichten aangetrokken en is dieper op de zaak ingegaan. Net als ten tijde van My Lai heerste er op dat moment een patriottistisch klimaat in Amerikaans medialand. Door de aanslagen van 11 september 2001 stond het volk lange tijd vierkant achter hun president. Bij de media kwam het niet op om negatief over de regering en zeker niet over de strijdende troepen te spreken. Dit zou immers betekenen dat ze geen echte Amerikanen waren, want wie twijfelt er in zo'n periode nu aan de opperbevelhebber? De populariteit van conservatieve zenders als *Fox News Channel* dwong door de concurrentiestrijd de andere media deze lijn te volgen.

Toen eenmaal de foto's van de mishandelingen door *CBS* en Hersh waren getoond, had de hele wereld het er over. In Amerika daarentegen onthielden een aantal zenders zich van commentaar en werd er in sommige gevallen zelfs voor gekozen de beelden niet te tonen, om daarmee aan te geven de troepen niet af te willen vallen. Net als bij de onthulling van My

³³⁷ Artz, *Bring 'em on*, 167.

Lai ontvangen media die zich wel negatief uitlieten over deze acties boze telefoontjes en e-mails.

De verschillen

Hoewel nu duidelijk is geworden dat de opstelling van de media ten tijde van de onthulling van de twee behandelde zaken veel overeenkomsten kent, zijn er ook de nodige verschillen op te merken. Zo werd er ondanks de patriottistische houding na de bekendmaking van Abu Ghraib in grotere getale en ook sneller door de Amerikaanse media gereageerd. Dit kan verklaard worden door een enorme stijging van het aantal zenders sinds de jaren zestig en door de verbeterde technieken, waardoor berichten sneller kunnen worden doorgestuurd. Ook is er nu de mogelijkheid om nieuws en reacties hierop online te plaatsen. Je zou verwachten dat er anno 2004 meer verschillende meningen in de media zouden worden geuit door deze mogelijkheden. Maar zoals eerder al opgemerkt, is er wat dat betreft weinig verschil met My Lai. Grote vraag hierbij is waarom, ondanks de komst van meer en alternatieve media en de grotere toegankelijkheid voor de burgers hiertoe, de patriottistische inslag in de Amerikaanse media, net als in 1969, overheerst. Voor een antwoord hierop moet een nadere blik geworpen worden op de relatie tussen de media, de politiek en het publiek. Wie heeft er hier schuld?

6.4 MEDIA - POLITIEK - PUBLIEK: EEN HECHT TRIO

Uit het voorgaande is al gebleken dat media, politiek en publiek heel wat met elkaar te maken hebben. Door hun relaties oefenen ze de nodige invloed op elkaar uit. Het antwoord op de vraag hoe het komt dat er na ruim dertig jaar nog steeds een patriottistische lijn wordt gevolgd ten tijde van deze belangrijke onthulling over het functioneren van Amerikaanse soldaten in de strijd tegen het terrorisme heeft te maken met de manier waarop deze drie componenten zich tot elkaar verhouden in de Verenigde Staten van Amerika.

Politiek > media > publiek

In de vorige paragraaf is al aan de orde gekomen hoe de Amerikaanse politiek na Vietnam heeft ingegrepen in de vrijheid van verslaggeving ten tijde van oorlog. Op deze manier heeft de regering voor een deel invloed op wat en op welke manier er bericht wordt over de strijd. Daarnaast worden er regelmatig regels toegevoegd als dat nodig is. Zo werd er in de oorlog tegen Irak op een gegeven moment de media opdracht gegeven niet langer doodkisten van soldaten aan het publiek te tonen.

Toen men ten tijde van de oorlog in Vietnam in ging zien dat de strijd minder gemakkelijk, en misschien zelf helemaal niet meer te winnen was, veranderde de Amerikaanse regering haar beleid ten aanzien van Zuid-Oost Azië. Politici stelden zich langzaam maar zeker anders op over de oorlog. Doordat de media de acties van de regering verslaan, veranderde automatisch ook de toon over Vietnam in de media. Op die manier had de politiek dus ook invloed op de media.

De politiek heeft niet alleen invloed op de media, maar de media ook op het publiek. De manier waarop media berichten over een oorlog heeft zijn weerslag op de mening van het publiek. Door de strijd op een bepaalde wijze te benaderen, ontstaat er een bepaald beeld bij de kijker/lezer. Hoe dat gebeurt heeft te maken met het beleid van de politiek, maar ook met het heersende culturele klimaat en de opvattingen van het Amerikaanse volk.

Over hoeveel invloed nieuwsberichten hebben op de ontvanger bestaan verschillende opvattingen. Lange tijd werd er gedacht dat de media alle macht hadden in deze relatie en dat het publiek klakkeloos hetgeen overnam de media haar voorschotelde.³³⁸ Tegenwoordig heeft deze opvatting minder aanhangers. De ontvanger is namelijk niet geheel passief, denken velen. Berichten van de zender worden ontvangen, maar ook geïnterpreteerd. Er wordt iets mee gedaan. Ook is duidelijk geworden dat het publiek de nodige invloed kan uitoefenen op de media, de zender, zeker in de tijd van commerciële media. Elk station wil de meeste kijkers/lezers hebben en daarom wordt de (manier van) berichtgeving aangepast aan hetgeen het publiek wil zien/horen. Dit is ook het geval geweest met betrekking tot de onthulling van de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis. Bij het publiek heerste zeker mede door de aanslagen op 11 september een bepaalde opvatting en wel die van het moeten steunen van president, land en leger. Het publieke en culturele klimaat heeft de nodige invloed op het publiek.

Er moet rekening mee gehouden worden dat de mensen die bij de diverse mediazenders werken, zelf ook onderdeel zijn van deze cultuur en hierdoor beïnvloed worden. Dan Rather, een belangrijke presentator van het avondnieuws op *CBS*, verwoordt dit op een duidelijke manier. Volgens hem is het zeer onpatriottisch als je als journalist op om een moment als de onthulling van Abu Ghraib lastige vragen gaat stellen aan politici.³³⁹

³³⁸ Deze benadering is bekend geworden onder de naam 'Almacht (van de media)-theorie'.

Boer, de, C., S.I. Brennecke. 1999. *Media en publiek. Theorieën over media-impact*. Amsterdam: Boom. 15-40.

³³⁹ Artz, *Bring 'em on*, 70-71

Daarnaast geldt de strijd om de kijkcijfers. Het *Fox*-effect heeft ervoor gezorgd dat de Amerikaanse media in het algemeen veel conservatiever zijn geworden.

Naast dat de politiek en de media, die vaak als schuldigen voor een slecht verloop van de strijd tegen in dit geval het terrorisme, worden aangewezen, heeft het publiek dus ook behoorlijke macht. U vraagt, wij draaien, geldt bij de commerciële media. Maar wat vraagt het Amerikaanse publiek eigenlijk? De politiek in Washington mag dan de mishandelingen in grote getale glashard ontkennen, zij hoeven het hier nog niet mee eens te zijn. En ook al schaaft de media zich achter deze opvatting, nog hoeft het publiek dit niet te accepteren. Er zijn genoeg andere middelen, waaronder het internet, waardoor het tegenwoordig niet moeilijk meer is je mening te verspreiden en met duizenden anderen te delen. Toch gebeurt dit nog maar in zeer kleine mate in de Verenigde Staten.³⁴⁰ De grote vraag is hoe dit komt. Zou het Europese publiek ook zo reageren als de politiek en de media alleen maar de goede kanten van de oorlog zouden benadrukken? Waarschijnlijk niet. Dit heeft te maken met de opvatting van de Amerikanen. Zij scharen zich massaal achter hun leider in deze onzekere tijd.³⁴¹ Ze zijn zeer patriotistisch. Dit is ook niet verwonderlijk als je erbij stilstaat dat de dag voor ieder kind op school al begint met het hijsen van de stars en stripes en het volkslied. Wie hier het niet mee eens is, wordt buitengesloten.³⁴² Ook heerst er in Amerika een sterk wij-zij denken, goed versus kwaad.³⁴³ “Who’s not with us, is against us”, zei Bush en het volk sluit zich hier maar al te graag bij aan. Ze voelen zich als supermacht van de wereld maar al te graag onoverwinnelijk. Als er dan toch tekenen zijn dat er iets fout gaat, willen ze dat eigenlijk niet horen. Dit doet hun zelfvertrouwen namelijk geen goed.

In Europa vraagt het publiek ook veel vaker om de waarheid. Het volk daar wil weten wat er gebeurt. Ook baseren zij zich vaker op meerdere bronnen bij het vormen van hun mening, iets waar Amerikanen vaak gewoonweg niet de tijd voor nemen. Dit zijn de redenen waardoor de regering van president Bush wel weg komt met het mishandelen van gevangenen in Irak en allerlei andere praktijken waar het grootste deel van de bevolking nooit weet van zal hebben. In Europa worden dit soort zaken niet geaccepteerd en worden regeringsleiders in bijvoorbeeld Groot-Brittanie en Spanje genadeloos afgerekend op hun fouten in de strijd tegen het terrorisme.³⁴⁴ Politiek en media kunnen beiden proberen een zaak goed te praten, maar als het volk het er niet mee eens is, is dit moeilijk lang vol te houden.

Het moge duidelijk zijn dat de media, de politiek en het publiek elkaar allemaal beïnvloeden. Er is dan ook sprake van een cirkelredentie: de politiek kan regels opstellen die de media beperken, maar als de media die niet accepteren, kan de overheid hier weinig tegen doen. De manier waarop de media berichten over een onderwerp, heeft weer invloed op het publiek en hetgeen het publiek vindt, heeft zijn weerslag op de politiek. Het is een samenhangend geheel waarin alle neuzen dezelfde kant op moeten wijzen, willen er geen onenigheid en protesten ontstaan. Als er dus al een schuldige is aan te wijzen voor het in stand houden van de ontkenning van de misstanden en mishandelingen en deze praktijken op zich, dan zijn het er drie:

- de Amerikaanse politiek, door de uitvoering van strafbare feiten en de ontkenning hiervan.
- de Amerikaanse media, door de invloed van de politiek op hun verslaggeving te accepteren en geen verdere vragen te stellen of zelf onderzoek te doen.³⁴⁵

³⁴⁰ Artz, *Bring ‘em on*, 18.

³⁴¹ Artz, *Bring ‘em on*, 71, 140.

³⁴² Artz, *Bring ‘em on*, 16-17.

³⁴³ Artz, *Bring ‘em on*, 14, 121- 137.

³⁴⁴ Artz, *Bring ‘em on*, 13.

³⁴⁵ Artz, *Bring ‘em on*, 11-12.

- maar ook het Amerikaanse publiek zelf, door de handelswijze van politiek en media te accepteren.³⁴⁶

³⁴⁶ Artz, *Bring 'em on*, 16.

7. EERST ZIEN, DAN GELOVEN

Foto-iconen en de impact van schokkende foto's³⁴⁷

Als je het over de massamoord in My Lai en de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis hebt, is het eerste dat veel mensen hiermee zullen associëren de foto's die er van deze gebeurtenissen gemaakt zijn. Bij de onthulling van beide gevallen speelden afbeeldingen een grote rol. Daarom wordt in dit hoofdstuk extra aandacht besteed aan de rol van foto's bij de verslaggeving van oorlogen. Ook zal aan de orde komen waarom juist de foto's van de greppel (afbeelding 3) (My Lai), de man aan de riem (afbeelding 4), England wijzend naar een gevangene (afbeelding 5) en die van de figuur met de zwarte lap over zijn lichaam (afbeelding 6) (Abu Ghraib) de iconen van deze gebeurtenissen zijn geworden. Door diverse bronnen wordt de impact die deze foto's hebben gehad op de Amerikaanse bevolking als zeer groot geacht. Maar kan dit wel gezegd worden? Daarom tevens aandacht voor de manier waarop het publiek reageerde op de schokkende foto's.

Afbeelding 3

Bron:

<http://www.vietnamwar.com/mylaimassacre.jpg>

Afbeelding 4

Bron: <http://watch.windsofchange.net/pics/I5628-2004May05.JPG>

Afbeelding 5

Bron: <http://badgas.co.uk/lyndie/england.jpg>

Afbeelding 6

Bron: http://peacework.blogspot.com/uploaded_images/Abu%20Ghraib%20Torture-715244.jpg

³⁴⁷ Een deel van de foto's die gemaakt zijn in My Lai en de Abu Ghraib gevangenis zijn terug te vinden in bijlage 5 en bijlage 6.

7.1 MEDIA, FOTO'S EN OORLOGSVERSLAGGEVING

Vanaf dat er oorlogen worden gevoerd, tracht men hier verslag van te doen. Eerst in de vorm van woordelijke beschrijvingen, maar al gauw werden er ook afbeeldingen van het strijdtoneel gemaakt. Met de komst van de fotografie werd dit een stuk makkelijker. Hierdoor kon de eerste echte 'oorlogsfoto' al in 1846, ten tijde van de Amerikaans-Mexicaanse oorlog, gemaakt worden.³⁴⁸ Echt heftig is deze afbeelding niet te noemen; er is alleen een aantal leden van de Amerikaanse cavalerie op te zien. Maar desalniettemin was dit het begin van het dichterbij brengen van het slagveld voor het grote publiek.

Dat foto's ook invloed kunnen hebben op de mening van datzelfde publiek, werd echter ook al snel duidelijk. In de tijd dat de Eerste Wereldoorlog werd uitgevochten, was de techniek inmiddels zo ver ontwikkeld dat een fototoestel gemakkelijker mee te nemen was naar de plek waar de overwinning van de troepen werd bepaald. De leiding van de betrokken legers waren echter toen al bang dat er teveel van de informatie die te maken had met de gevechtshandelingen in handen van de vijand zou vallen. Daarom werd er besloten dat de soldaten zelf niet langer foto's mochten maken en ook geen dagboek meer mochten bijhouden.³⁴⁹ Toch kon met deze maatregel niet voorkomen worden dat de beelden van de strijd de gewone mensen in het thuisland bereikten.

Tijdens het volgende grote conflict, de Tweede Wereldoorlog, had de film ook een plaats veroverd in de media die de oorlog versloegen. Maar de fotografie had ook nog een grote invloed. In september 1943 besloot president Roosevelt het verbod op het tonen van dode Amerikaanse soldaten op te heffen. De reden hiervoor was te trachten het cynisme dat er onder de bevolking was bestaan over de al eerder getoonde foto's niet verder aan te wakkeren.³⁵⁰ Niet lang daarna drukte het blad *Life* een foto af van een gesneuvelde militair op Buna beach in de Pacific, compleet met krioelende maden.³⁵¹ Met de mededeling van Roosevelt werd de fotografie in principe vrij spel gegeven. Toch duurde het nog jaren voordat het grootste deel van de media ook daadwerkelijk over gingen tot het plaatsen van foto's van gesneuvelde militairen en burgerslachtoffers.³⁵² Door voornamelijk positieve verhalen over de strijd te verspreiden, bleef het moreel onder het publiek en de soldaten die in Europa gelegerd waren hoog.

De ommekeer in dit proces van oorlogsverslaggeving valt samen met de Amerikaanse oorlog tegen Noord-Vietnam. Ook in deze strijd steunden de media de eerste jaren de zaak door niet te veel in te gaan op de negatieve kanten van een oorlog. Dit veranderde eigenlijk pas op het moment dat een aantal media over gingen tot het plaatsen van foto's van de massaslachting die Amerikaanse soldaten hadden begaan in het Vietnamese dorpje My Lai.³⁵³ Al eerder had een enkele zender indrukkenwekkende afbeeldingen geplaatst. *Life* kwam in 1965 met een reportage van een helikoptermis­sie die niet goed af liep voor de betrokken Amerikanen. Maar zo lang het overgrote deel van de media zich achter de politieke strijd schaarde, hadden de foto's niet zo veel effect. Toen naar mate de jaren verstreken bij de Amerikaanse politiek en bevolking begon door te dringen dat deze oorlog niet meer te winnen was, lijkt de koers van de media ook om te slaan. De dode burgers van My Lai in de greppel bereikten wel het grote publiek en de verschrikkelijke beelden vonden ook voor het eerst weerklink in de Verenigde Staten.

³⁴⁸ Keegan, J., P. Knightley. 2004. *Geschoten. Oorlog in beeld. Verslagen en foto's van het front*. Vianen: The House of Books. 7.

³⁴⁹ Keegan, *Geschoten*, 8.

³⁵⁰ Keegan, *Geschoten*, 8.

³⁵¹ Keegan, *Geschoten*, 8.

³⁵² Keegan, *Geschoten*, 9.

³⁵³ Keegan, *Geschoten*, 9.

Allang voordat massamedia überhaupt bestonden, was men er zich al van bewust wat voor invloed beelden en woorden op mensen kunnen hebben. Wijsgeer uit de Oudheid Plato heeft zelfs gezegd dat in een ideale staat schilders en dichters verbannen zouden moeten worden.³⁵⁴ Die konden de bevolking immers beïnvloeden. Zoals is gebleken uit eerdere hoofdstukken proberen politici ook vandaag de dag dit nog te voorkomen, hetzij op een andere manier. Via regels en wetten worden de media beperkt in hun vrijheid om oorlogen te verslaan. Tegenwoordig zien we dit in de vorm van ‘embedded journalism’ dat ervoor zorgt dat het publiek een schone strijd te zien krijgt, één zonder al te veel doden en gewonden. Maar deze maatregelen hebben totaal geen effect als het grootste gevaar wat betreft negatieve beelden van het strijdtoneel niet door de media, maar door het leger en de soldaten zelf worden gemaakt.³⁵⁵ Dit geldt voor My Lai, waarbij een fotograaf en reporter van het leger opdracht kregen verslag te doen van de missie, maar ook voor Abu Ghraib waarbij de leden van de 327ste MP Compagnie kiekjes van hun ‘heldhaftige’ daden maakten, als toeristische foto’s voor thuis. Het doel dat ze er mee voor ogen hadden, pakte in beide gevallen heel anders uit.³⁵⁶

Maar door wie ze dan ook gemaakt mogen zijn, duidelijk is dat foto’s en andere afbeeldingen al van oudsher een belangrijke rol in media hebben gespeeld, ook op het gebied van oorlogsverslaggeving. Daarbij moet wel rekening worden gehouden dat naast de regels die opgelegd kunnen worden door regering en leger de media zelf ook hun eigen (ongeschreven) wetten kennen. Elke zender heeft een eigen imago met daarbij behorende stijl qua woord en beeld.³⁵⁷ In de huidige tijd spelen beelden zo mogelijk een nog belangrijkere rol dan voorheen, maar een televisiezender of krant zal zich altijd moeten afvragen of de foto wel past bij het publiek dat het kanaal voor ogen heeft. Afgezien van de algemene criteria waaraan het moet voldoen, zoals nieuwswaarde, is het ook belangrijk te bedenken of het publiek de foto wel wil zien.³⁵⁸ Sommige gruwelijke afbeeldingen willen mensen nu eenmaal niet aan de ontbijttafel tegenkomen. De keuze voor het wel of niet plaatsen heeft veel te maken met de op dat moment heersende publieke opinie over wat wel en wat niet getoond dient te worden. Toen in 1991 Amerika in oorlog was met Irak werden er bijvoorbeeld veel minder lichamen van gewonde of dode mensen getoond.³⁵⁹ Niet alleen de regering en het leger wilden het publiek een schone oorlog voorschotelen, ook de media werkten hier driftig aan mee. Op televisie werd de strijd verslagen als een voetbalwedstrijd, een computerspelletje, waar geen bloed aan te pas kwam. In plaats van lichamen waren nu alleen strijdende machines op beeld te zien.³⁶⁰ Hierbij moeten we niet vergeten dat dit ook de wil van het publiek zelf was en is. Men wilde geen doden zien, zo is uit onderzoek gebleken.³⁶¹

Het publiek mag dan de nodige invloed uitoefenen op de keuzes van de media in wat wel en wat niet getoond wordt, zelf kan men niet alles zien en is op haar beurt dus weer

³⁵⁴ Domke, D., D. Perlmutter, M. Spratt. 2002. The primes of our times? An examination of the ‘power’ of visual images. *Journalism* 3/2. 131-159. <http://iou.sagepub.com/cgi/content/abstract/3/2/131/>. Geraadpleegd op 19 juni 2007. 131.

³⁵⁵ Baudrillard, J. 2006. War Porn. *Journal of visual culture* 5/4. 86-88.

<http://vcu.sagepub.com/cgi/reprint/5/1/86>. Geraadpleegd op 19 juni 2007. 91.

³⁵⁶ Sontag, S. 2005. *Kijken naar de pijn van anderen*. Amsterdam: De Bezige Bij. 38.

³⁵⁷ Taylor, J. 1998. *Body horror. Photojournalism, catastrophe and war*. New York: New York University Press. 48.

³⁵⁸ Taylor, *Body horror*, 54, 83.

³⁵⁹ Taylor, *Body horror*, 157.

³⁶⁰ Taylor, *Body horror*, 158.

³⁶¹ Onderzoek door Morrison. *Television and the Gulf War*.

Bron: Taylor, *Body horror*, 173-175.

afhankelijk van wat de media haar aanbiedt.³⁶² Zoals voor elk nieuwsbericht geldt, is elke foto ook ‘geframed’, dat wil zeggen vanuit een bepaald kader gemaakt en gepresenteerd (letterlijk en figuurlijk).³⁶³ De fotograaf is de eerste in de rij van betrokken personen die keuzes maken op dit gebied. Hij/zij bepaalt wat er op de foto te zien zal zijn en of er überhaupt een foto van de gebeurtenis wordt gemaakt. Hij kiest ook de afbeeldingen uit die hij naar de media doorstuurt. Die maken vervolgens weer een selectie uit deze aanbieding. Op zich is het niet erg dat nieuwsberichten en –foto’s vanuit een bepaald frame worden aangeboden. Wel is het belangrijk dat men zich er bewust van is, aldus Joris Luijendijk in zijn boek *Het zijn net mensen* (2006). Het is zeer nuttig stil te staan waarom iets op een bepaalde manier getoond wordt en wat dit voor invloed kan hebben op de objectiviteit.

7.2 WAAROM WERDEN JUIST DEZE FOTO’S WERELDBEROEMD? **FOTO-ICONEN**

Maar hoe komt het dat van alle foto’s die van My Lai en Abu Ghraib bekend zijn geworden, juist die van de lichamen in de greppel (afbeelding 3) (My Lai), de man met de lap over zijn lichaam waaraan draden zijn vastgemaakt (afbeelding 6) en de twee van Lynndie England (afbeelding 4 en 5) juist in ons geheugen gegrift staan en onlosmakelijk met deze zaken zijn verbonden? Dit heeft te maken met hoe een foto een foto-icoon wordt. Naar dit onderwerp heeft David Perlmutter het nodige onderzoek gedaan en een aantal punten opgesteld waaraan volgens hem een foto moet voldoen wil het een icoon (kunnen) worden.³⁶⁴

1. Ten eerste moet het zo zijn dat de gebeurtenis op de afbeelding een zekere *mate van belangrijkheid* heeft. Is het verhaal dat erbij hoort niet interessant of nuttig voor het publiek, zal het de ontvanger ook niet snel bereiken en daarmee loopt de foto de kans op roem mis.
2. Perlmutter hecht ook waarde aan het zogenoemde *metonymia*. Hierbij gaat het om de mate waarin de foto staat voor een grotere gebeurtenis.
3. Een derde, belangrijk punt is de *beroemdheid* van de foto. Volgens Perlmutter maakt een foto die door de media bestempeld worden als belangrijk meer kans een icoon te worden. Hoe vaker dit gebeurt, hoe meer bekendheid de afbeelding krijgt, hetgeen de kans wederom vergroot.
4. *Prominentie van de plaats* waar de foto wordt afgedrukt/in beeld wordt gebracht is tevens belangrijk. Als een afbeelding op de voorpagina van een krant prijkt, zal het eerder aandacht krijgen en zo gemakkelijker kunnen uitgroeien tot een icoon.
5. *De frequentie van gebruik*. Hoe vaker de foto gebruikt wordt, hoe groter de kans dat het een icoon wordt.
6. *‘Primordiality’*. Onder deze term verstaat Perlmutter de mate waarin de gebeurtenis op de foto teruggekoppeld kan worden naar een oud verhaal, bijvoorbeeld een mythe. Hierbij gaat het vaak om goed tegen kwaad en een conflict waarbij één van de hoofdpersonen de ‘underdog’ is.³⁶⁵

³⁶² Perlmutter, D, G.L. Wagner. 2004. The anatomy of a photojournalistic icon: marginalization of dissent in the selection and framing of ‘a death in Genoa’. *Visual Communication* 3/1. 91-108.

<http://vcj.sagepub.com/cgi/content/abstract/3/1/91>. Geraadpleegd op 19 juni 2007. 102.

³⁶³ Perlmutter, D, The anatomy of a photojournalistic icon, 95.

Sontag, *Kijken naar de pijn*, 45.

³⁶⁴ Perlmutter, The anatomy of a photojournalistic icon, 98.

³⁶⁵ Perlmutter, The anatomy of a photojournalistic icon, 100.

Perlmutter geeft zelf als voorbeeld het Bijbelverhaal over David en Goliath.

Aan deze zes punten voegt Perlmutter ook nog toe dat de *esthetische elementen*, voornamelijk de compositie, ook een zeer belangrijke rol spelen, zeker als er meerdere foto's van dezelfde gebeurtenis zijn gemaakt.³⁶⁶

Wat opvalt is dat Perlmutter echter het onderschrift van een foto in het geheel niet noemt in zijn bespreking van belangrijke punten. Dit is echter ook een belangrijk onderdeel van een foto, zeker als die in de media wordt getoond.

Afbeelding 3

Bron:

<http://www.vietnamwar.com/mylaimassacre.jpg>

Afbeelding 4

Bron: <http://watch.windsofchange.net/pics/I5628-2004May05.JPG>

Afbeelding 5

Bron: <http://badgas.co.uk/lyndie/england.jpg>

Afbeelding 6

Bron: http://peacework.blogspot.com/uploaded_images/Abu%20Ghraib%20Torture-715244.jpg

Afbeelding 3 tot en met 6 voldoen allemaal aan de zes punten die hierboven omschreven zijn. Vooral de metonymia en de frequentie van het gebruik lijken belangrijk te zijn. Alle foto's vertellen eigenlijk op zich het hele verhaal van My Lai, dan wel van Abu Ghraib. Ook is het zo dat juist deze foto's veelvuldig door de media zijn gebruikt als illustraties bij de twee onthullingen. Hoe vaker dit gebeurt, hoe eerder het publiek juist deze afbeeldingen zal associëren met deze onderwerpen.

³⁶⁶ Perlmutter, *The anatomy of a photojournalistic icon*, 94.

Op de criteria van Perlmutter voor het veranderen van een gewone foto in een icoon zijn de nodige reacties gekomen. Verreweg de meeste wetenschappers zijn het eens met de punten, al voegt een enkeling zelf nog wat aanvullingen toe. Zo heeft Chris Vos de opmerking gemaakt dat het vaak helpt als er een onschuldig (kijkend) persoon op de foto staat afgebeeld.³⁶⁷ Als hij of zij je direct aankijkt heeft dit meestal een nog indringender effect. Voor de foto's van My Lai en Abu Ghraib gaat dit niet op, maar er zijn tal van andere voorbeelden te bedenken die deze opmerking wel onderschrijven.

Daarnaast zou een foto-icoon volgens hem bijna altijd een afbeelding zijn van het beslissende moment van de gebeurtenis. Over de juistheid van dat laatste punt valt te twisten. Bij de foto's vanuit de Abu Ghraib gevangenis komt dit aardig overeen, maar gaat het ook op voor de greppelfoto van My Lai? Was het beslissende moment daarin niet juist het doodschieten van deze mensen geweest? Mijns inziens is het beter het tweede punt van Perlmutter aan te houden. Ik denk dat een belangrijke voorwaarde voor het uitgroeien van een foto tot een icoon de mate waarin dat ene beeld het hele verhaal samenvat is. Ik ben het wel met Chris Vos eens dat wat betreft zijn aanvulling op de opmerkingen over de esthetische aspecten; symboliek en eenvoud in de foto spelen een zeer belangrijke rol. Voor de foto van de lichamen in de greppel in My Lai geldt dat de simpelheid opvalt. Ook de manier waarop de mensen zo door en over elkaar heen liggen, kent een bepaalde 'schoonheid'. De foto toont het resultaat van de gewelddadige acties van de Amerikaanse soldaten. Je ziet niet heel goed de details, maar de camera heeft wel dicht bij genoeg gestaan om goed lichamen te kunnen onderscheiden. Het is daardoor duidelijk dat het gaat om dode vrouwen, mannen en kinderen. Aan de randen van de foto is alleen gras te zien. Dit leidt de aandacht niet af, waardoor die direct en alleen naar de lichamen wordt getrokken.

Ook bij de foto's uit de gevangenis in Abu Ghraib valt de eenvoud op. Wederom zijn er weinig details die de aandacht kunnen afleiden. Op afbeelding 4 en 5 komt duidelijk de 'underdog'-positie, waar Perlmutter het in zijn werk over heeft, naar voren, doordat op de ene foto de Irakees veel lager ligt dan England (en aangelijnd is) en bij de andere de man naakt is en vernederd wordt doordat zij grinnikend en nonchalant naar zijn geslachtsdelen wijst. Ook staat England als vrouw tegenover de man, iets dat op diverse dingen kan wijzen en verschillende associaties kan oproepen. De vrouw heeft hier letterlijk de touwtjes in handen genomen. Zo zou zelfs het thema emancipatie bij deze foto van England genoemd kunnen worden. Ook het feit dat vrouwen tegenwoordig meevechten in het leger kan erbij worden gehaald. Er is zover ik weet nog geen onderzoek gedaan naar de mogelijke verschillen in reacties van mannen en vrouwen op deze afbeelding. Dit zou echter interessante informatie kunnen opleveren.

De compositie van afbeelding 4 en 5 bevatten duidelijk lijnen tussen de getoonde personen, waardoor het voor het publiek duidelijk is dat ze bij elkaar horen en met elkaar te maken hebben en dat dat de belangrijkste elementen van de foto zijn waar de kijker zijn of haar aandacht op moet richten.

Wat al deze foto's die tot iconen van de gebeurtenissen in My Lai en Abu Ghraib zijn uitgroeid sterk gemeen hebben, is de eenvoud die ze allen bevatten. Ook dezelfde tinten (groen, beige, zwart) vallen mij op. Deze kleuren versterken de simpelheid en maken het geheel ook een beetje somber, hetgeen goed bij de situatie past. Het zou raar zijn als er bijvoorbeeld roze elementen op de afbeeldingen te zien zouden zijn. Opvallend genoeg heb ik hier in de gevonden literatuur over foto-iconen weinig tot niets over gelezen, terwijl het mijns

³⁶⁷ Opmerkingen zijn door Chris Vos gemaakt in een congrespaper met de titel: *The past in Iconic cliches. War, pictures and the shaping of historical imagination.*

Bron: Scriptie door Martijn Kleppe. *Tot icoon verheven. Een onderzoek naar de verheffing van maatschappelijke tot fotografische iconen van de recente Nederlandse geschiedenis.*

<http://www.historischhuis.nl/Scripties/data/211204Kleppe.pdf> (juni 2007).

inziens zeer belangrijk is uit welke kleuren een foto bestaat. Die zijn namelijk typerend voor de stijl van de foto en daardoor ook voor de manier waarop deze door het publiek worden geïnterpreteerd. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat veel kranten toen, maar ook vandaag de dag nog, foto's in zwart-wit afdrukken. In dat geval hebben de verschillende kleuren natuurlijk geen invloed op het publiek.

Nu het duidelijk is waarom juist deze foto's zo beroemd/berucht zijn geworden, is het interessant na te gaan wat voor impact ze op het Amerikaanse publiek hebben gehad. De media kunnen een bepaald doel voor ogen hebben, toch is het ook voor hen moeilijk vooraf in te schatten hoe het publiek daadwerkelijk op de afbeelding zal reageren. Immers, dit speelt zich af in de hersenen en is voor iedereen verschillend, hoewel er wel overeenkomsten te constateren zijn op het gebied van reacties op schokkende afbeeldingen. Alvorens hier nader op in te gaan, eerst een overzicht van reacties op de foto's uit My Lai en de Abu Ghraib gevangenis.

7.3 REACTIES OP DE FOTO'S VAN MY LAI

Door de komst van internet kunnen meer mensen hun mening gemakkelijker en sneller wereldkundig maken en zo met anderen delen. Ten tijde van de onthulling van de massamoord in My Lai bestond deze techniek nog niet. Op andere manieren uitten het Amerikaanse volk toen haar emoties. In een eerder hoofdstuk kwam al aan de orde dat de media die uiteindelijk het verhaal en de vooral foto's publiceerden veel boze reacties kregen. Door dit soort berichten te verspreiden stelden ze zich on-patriottistisch, on-Amerikaans op. Ook vonden veel mensen de foto's te gruwelijk en ongeschikt om zomaar aan iedereen te tonen. Dit soort reacties was maar een deel van de meningen die de bekendmaking van My Lai opriepen. Aan de andere kant waren er namelijk ook mensen die de foto's zagen als een bewijs voor de afkeuring van de Amerikaanse betrokkenheid in Vietnam. Regelmatig werden de foto's gebruikt als protestmiddel. In 1970 werd door *The Art Workers Coalition* een poster uitgegeven met daarop de greppelfoto en de tekst *Q: and babies? A: and babies?* (afbeelding 7).³⁶⁸ Dit is een citaat uit het televisie-interview met Paul Meadlo dat CBS uitzond.

Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de poster verspreid zou worden in The New York Museum of Modern Art, maar dit zag de directeur niet zitten.³⁶⁹ Door geld in te zamelen is het de vereniging uiteindelijk toch gelukt de poster aan het publiek te tonen door in totaal 50.000 exemplaren te drukken en op andere manieren te verspreiden. De poster werd regelmatig meegedragen in anti-oorlogsdemonstraties en daarmee was het doel van The Art Workers Coalition, namelijk het publiek overtuigen van de zinloosheid van de oorlog, voor een deel bereikt.³⁷⁰

Cartoons zijn al jaren een manier van kranten om een bepaalde mening uit te dragen, dan wel het aan het denken zetten van hun lezerspubliek. Over My Lai heb ik slechts één cartoon kunnen vinden (afbeelding 8), daterend uit 1975. Na het nader bestuderen van allerlei reacties op de onthulling van My Lai kwam ik in een eerder hoofdstuk al tot de conclusie dat toen de rechtszaak tegen luitenant Calley begon eigenlijk pas veel media melding gingen maken van dit onderwerp. Het is dan ook logisch te noemen dat er uit de eerste periode na de onthulling van de massamoord waarschijnlijk dus geen cartoons bestaan. In die tijd was het

³⁶⁸ <http://www.art-for-a-change.com/blog/2005/03/artists-and-my-lai-massacre.html> (juni 2007).

³⁶⁹ <http://www.art-for-a-change.com/blog/2005/03/artists-and-my-lai-massacre.html> (juni 2007).

³⁷⁰ Chielens, *Deadlines*, 81-82.

nog vrij ongewoon om als medium in deze gevoelige zaak een standpunt in te nemen, iets dat met het plaatsen van zo'n afbeelding zeker gebeurt. Pas in 1975, na de uitspraak van de rechter tegen Calley, werd deze tekening dan ook gemaakt. De tekenaar maakt duidelijk dat een deel van het Amerikaanse volk het wellicht eens is met hetgeen de soldaten in My Lai hebben aangericht (gezien de spandoeken die de figuren op de cartoon vasthouden), maar ondertussen zijn er meer slachtoffers dan alleen de dorpingen gevallen. Ook het geweten van de Verenigde Staten van Amerika is gesneuveld. Aangezien deze cartoon na de veroordeling van luitenant Calley is gemaakt, kan het ook zijn dat de tekenaar commentaar wil leveren op de rechtsgang of zelfs op de verlening van gratie door president Nixon. Dat de greppel in deze cartoons gebruikt wordt, heeft alles te maken met de icoonstatus die deze foto van Haerberle ondertussen verworven had.

Afbeelding 7: Poster van The Art Workers Coalition (1970)

Bron: <http://www.art-for-a-change.com/blog/2005/03/artists-and-my-lai-massacre.html>

The My Lai Ditch Claims Another Victim

Afbeelding 8: cartoon My Lai

Bron: <http://oc.itgo.com/art/mylai.gif>

7.4 REACTIES OP DE FOTO'S VAN ABU GHRAIB

Dat de foto's van de mishandeling van Irakese gevangenen door Amerikaanse soldaten in de Abu Ghraib gevangenis over de hele wereld de nodige reacties hebben uitgelokt, moge duidelijk zijn. Op 10 mei 2004 werden er graven van omgekomen soldaten uit de Eerste Wereldoorlog in Gaza-stad beklad en vernield. Ook werden er posters van onder andere Lynndie England op deze plek achtergelaten.

Zeer opvallend vond ik de aanbidding van dit Halloween costume voor een kind (afbeelding 9). Net als de maskers van Saddam Hoessein doet deze outfit het blijkbaar in Amerika goed op een feestje.

Afbeelding 9: Halloween costume

Bron: http://www.iflipflop.com/little_abu_ghraib.jpg

Voor velen vormden de foto's van Lynndie England ook een inspiratiebron voor diverse (culturele) uitpattingen.³⁷¹ Op muzikaal vlak zouden The Rolling Stones in hun nummer *Dangerous Beauty* refereren aan England. Wat betreft het nummer *Lynndie (She-Wolf of Abu Ghraib)* van Pungent Stench staat het buiten kijf dat het over England gaat. De gebeurtenissen in Irak lieten ook film-en programmamakers niet onberoerd. In de speelfilm *Valley of the wolves Iraq* komt de Abu Ghraib gevangenis aan de orde. In een aflevering van de populaire tekenfilmserie *The Simpsons* wil hoofdpersoon Homer niet het Amerikaanse leger in, omdat hij bang is dat hij, als hij gevangen wordt genomen, ontkleed zal worden en een hillbilly meisje (een verwijzing naar England) naar hem zal wijzen. Ook in *Southpark* wordt door Cartman een pose aangenomen die sterk lijkt op een van de handelingen die afgebeeld staan op de beruchte Abu Ghraib foto's, evenals in de serie *Arrested development*.

De pose die England op een van de foto's (afbeelding 5) aanneemt, is op internet zelfs een heel eigen leven gaan leiden. 'Doing a Lynndie' is de manier waarop zij met één hand naar het kruis van een gevangene wijst en met de andere haar duim omhoog steekt. Op diverse

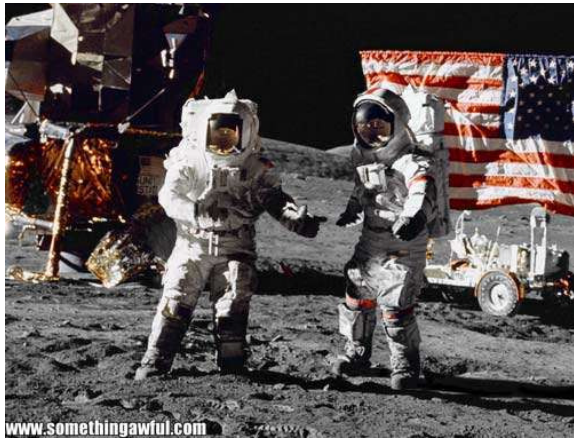
³⁷¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Lynndie_England (februari 2007).

websites kunnen mensen hun eigen foto waarop ze op deze wijze poseren, insturen.³⁷² Het is bijna een sport geworden om afbeeldingen te vinden van dieren, politici en andere bekende figuren die ook de ‘England-pose’ aannemen.

**Afbeeldingen van de site <http://badgas.co.uk/lynddie/>
‘DOING A LYNDIE’**

³⁷² <http://badgas.co.uk/lynddie/>, <http://www.flickr.com/groups/lynddie/>,
<http://www.seedsofdoubt.com/distressedamerican/Lynddie.htm>, <http://www.thefirsttwins.com/lynddie.html>,
<http://sixmeatbuffet.com/archives/2005/07/14/doing-a-lynddie/>,
<http://jetzt.sueddeutsche.de/texte/anzeigen/377130> (juni 2007).

Ook naar aanleiding van de onthulling van de mishandelingen in Abu Ghraib werden er cartoons gemaakt, alleen veel meer en ook eerder na de bekendmaking dan van My Lai. De tekeningen verschenen niet alleen in kranten, maar ook op websites die speciaal gewijd zijn aan politieke cartoons. Ze zijn grofweg in twee categorieën te verdelen: afbeeldingen die zich uitspreken voor en tegen de Amerikaanse oorlog in Irak en de mishandelingen in de gevangenis.

Net als ten tijde van My Lai kwamen er in mei 2004 ook de nodige boze reacties binnen bij media die de foto's uit Irak toonden. Regelmatig werd er door aanhangers van Bush gemeld dat Saddam Hoessein vele malen erger omging met zijn gevangenen. Ook deze gedachte werd verwoord in cartoons, zoals te zien is op afbeelding 10.

Cartoons zijn echter ook veelvuldig gebruikt door tegenstanders van de martelingen en de regering Bush. Amerika zou met deze gedragingen net zo erg zijn als Saddam Hoessein (afbeelding 11). Seymour Hersh maakte in zijn artikelen bekend welke figuurlijke lijnen er tussen de mishandelingen en Washington lopen. Meerdere mensen zijn het blijkbaar met hem eens, getuigen deze cartoons (afbeelding 11 en 12).

Afbeelding 10

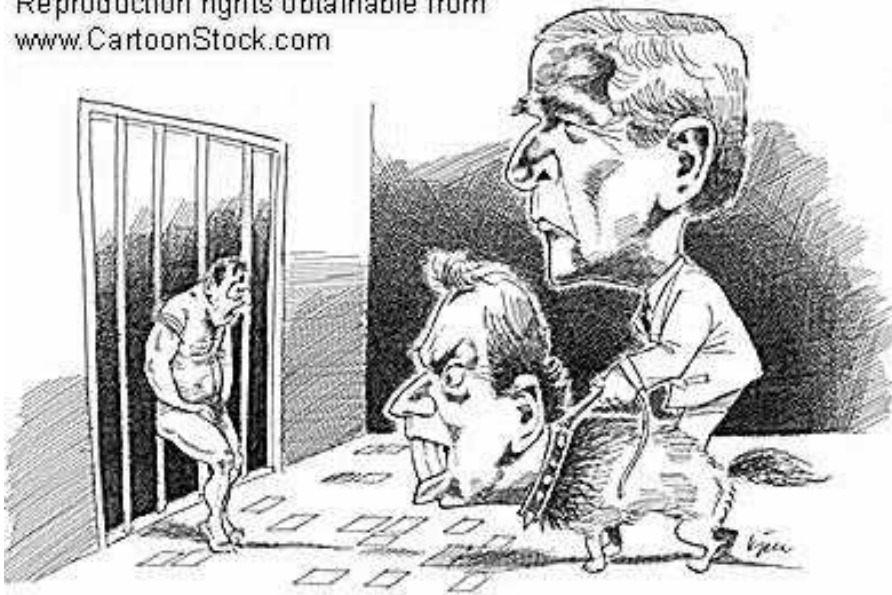
Bron: http://www.usnews.com/usnews/images/cartoons/040524_editorial.jpg

Afbeelding 9

Bron: http://www.geocities.com/lugosi2k3/4_may_saddam_MoralHighGround.gif

© Original Artist
Reproduction rights obtainable from
www.CartoonStock.com

Afbeelding 11

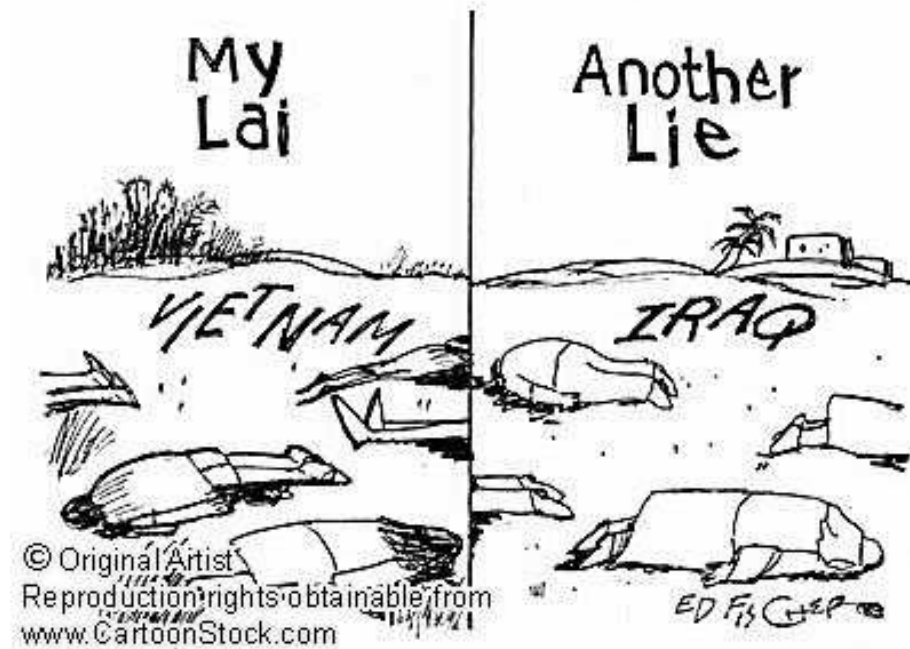
Bron: <http://www.cartoonstock.com/newscartoons/cartoonists/kni/lowres/kni76l.jpg>

Afbeelding 12

Bron: http://cagle.msnbc.com/news/2004Lane/images/Lane-Abu_Ghraib_Dots%201.jpg

Niet alleen in teksten wordt de vergelijking tussen de oorlog in Vietnam en die in Irak op internet gemaakt. Ook in cartoons komen de overeenkomsten aan bod. In deze twee tekeningen (afbeelding 13 en 14) wordt er zelfs direct gerefereerd aan My Lai.

Afbeelding 12

Bron: <http://www.cartoonstock.com/newscartoons/cartoonists/efi/lowres/efin2981.jpg>

Afbeelding 14

Bron: <http://cartoon.chinadaily.com.cn/cartoonclass.shtml?cid=15&page=10>

7.5 SCHOKKENDE FOTO'S

Oorlog en conflicten zijn altijd voer voor de media. In onze sterk visuele cultuur zijn foto's en videobeelden bij deze berichtgeving niet meer weg te denken.³⁷³ Maar beelden uit oorlogsgebieden zijn in de meeste gevallen geen prettige plaatjes om naar te kijken. Zoals Lyengar en Kinder in hun boek *News that matters* (1987) opmerken: we weten wel dat soldaten vechten en doden, maar het is wat anders om het ook daadwerkelijk te zien.³⁷⁴

Maar wat de een als zeer schokkend ervaart, vind de ander nog wel meevallen. Wat men kan 'zien', is sterk afhankelijk van plaats, tijd, cultuur en eigen persoonlijkheid.³⁷⁵ Eén schokkende foto kan daarom ook allerlei verschillende reacties en emoties bij mensen oproepen. Schaamte, een schuldgevoel, gedachte aan eigen eindigheid, pure misselijkheid, maar ook fascinatie zijn slechts enkele voorbeelden.³⁷⁶ Wat en wie er op de foto's staat afgebeeld heeft een grote invloed op hoe iemand zal reageren.³⁷⁷ Eén dode Amerikaanse soldaat kan meer te weeg brengen in Amerika dan tientallen lichamen van Afrikanen bijvoorbeeld. Zoals ook Susan Sontag zegt in haar boek *Kijken naar de pijn van anderen* (2005): de afstand (letterlijk en figuurlijk) die er tot het slachtoffer op de foto bestaat, heeft invloed op de manier en mate van reactie van de kijker.³⁷⁸ De Vietnamezen en Irakezen stonden en staan een eind van de Amerikanen af. Door oorlog raakten de Verenigde Staten wel meer betrokken bij deze landen, maar qua cultuur bleven deze bevolkingsgroepen ver van de Amerikanen af staan. Het is dan ook niet heel vreemd te noemen dat zij misschien niet zo heftig op foto's van dode Vietnamezen of Irakezen reageren als op die van eigen soldaten en burgers. Wel is het zo dat bij de foto's van My Lai duidelijk was dat Amerikaanse soldaten dit bloedbad hadden aangericht. Op verreweg de meeste afbeeldingen die Haerberle maakte, waren die soldaten echter niet direct te zien. Bij de martelfoto's uit de gevangenis in Abu Ghraib waren ze wel overduidelijk in beeld. Toch lijken de Amerikanen op deze foto's anders te reageren dan de rest van de wereld en ook anders dan destijds op die gemaakt waren in het Vietnamese dorpje. Dit heeft alles te maken met de context waarin de foto's zijn geplaatst.

CONTEXT

Meer foto's uit het oorlogsgebied³⁷⁹

Zeer belangrijk bij de manier van reageren op gruwelijke foto's als die uit My Lai en Abu Ghraib is de hoeveelheid schokkende beelden die de Amerikanen daarvoor al uit het oorlogsgebied gezien hadden. Bij de oorlog in Vietnam was er dan wel geen sprake van beperking van de vrijheid van de verslaggevers, toch kreeg het Amerikaanse volk de eerste jaren niet veel van de daadwerkelijke gruwelijkheden van de oorlog in Zuid-Oost Azië te zien of te horen. Dit doordat de media dit simpelweg niet deden en/of niet wilden. Het tijdschrift *Life* was daarbinnen een uitzondering. Dit blad durfde het wel aan de minder glorieuze kant van de strijd te tonen in 1965. In april was het hoofdartikel een (foto-) reportage uit Vietnam gemaakt door Larry Burrows (afbeelding 15). Hij vloog mee in een helikopter tijdens een

³⁷³ Domke, D., D. Perlmutter, M. Spratt. 2002. The primes of our times? An examination of the 'power' of visual images. *Journalism* 3/2. 131-159. <http://iou.sagepub.com/cgi/content/abstract/3/2/131/>. Geraadpleegd op 19 juni 2007. 131.

³⁷⁴ Domke, *The primes of our times?* 32.

³⁷⁵ Taylor, *Body horror*, 1, 2, 78.

³⁷⁶ Taylor, *Body horror*, 5, 6.

³⁷⁷ Taylor, *Body horror*, 90-91.

³⁷⁸ Taylor, *Body horror*, 145-146.

³⁷⁹ Sliwinski, S. 2006. Camera war, again. *Journal of visual culture*. 5/4. 89-93. <http://vcu.sagepub.com/cgi/reprint/5/1/89>. Geraadpleegd op 19 juni 2007. 89.

missie die slecht afliep.³⁸⁰ De foto's schokten Amerika, maar leken ook vrij snel weer vergeten. Nog steeds bleef het volk massaal achter de strijd staan.

In 1968 verscheen wederom een foto van een heftig tafereel in de Amerikaanse media die veel teweeg zou brengen. De berichtgeving over het Tet-offensief heeft volgens vele bronnen de Amerikanen de das omgedaan wat betreft de strijd tegen de Noord-Vietnamezen en de Vietcong. (Inmiddels zijn hierover ook andere meningen ontstaan, zo werd al gemeld in een eerder hoofdstuk). Op de foto gemaakt door Eddie Adams is te zien hoe een Zuid-Vietnamese politieagent een lid van de Vietcong in de straten van Saigon op klaarlichte dag executeert (afbeelding 16). Wederom werd bij de Amerikanen een gevoelige snaar geraakt, maar net als in 1965 werd het geweld uitgevoerd door niet-Amerikanen. De schuld was daardoor eigenlijk nog altijd bij de tegenpartij in de schoenen te schuiven; zij richtten de ellende aan. Dit veranderde toen de foto's van My Lai werden gepubliceerd. Voor het eerst ging het om oorlogsmisdaden die waren begaan door Amerikaanse soldaten. Toch probeerden velen hun eigen verantwoordelijkheidsgevoel en schaamte af te zwakken door zich voor te houden dat de Vietcong dit soort praktijken veel vaker uitvoerden en dat ze dat ook al deden voordat de Amerikanen ingrepen. Zo werd de juistheid van de inmenging van de Verenigde Staten in het conflict ook tegelijkertijd nog eens bevestigd. Voor vele Amerikanen vormden de foto's en het verhaal echter ook één van de puzzelstukjes van het geheel van factoren dat zich uiteindelijk zou uiten in massale afkeer tegen de oorlog. Later, in 1972, zou ook nog de wereldberoemde foto van het napalm-meisje hier een bijdrage aan leveren (afbeelding 17).

Afbeelding 15: Amerikaanse helikoptermissie in Vietnam loopt slecht af April 1965

Bron: <http://www.magazine.org/Editorial/40-40-covers/28.jpg>

³⁸⁰ Keegan, *Geschoten*, 190-191.

Photograph by Eddie Adams/AP 381

Afbeelding 16: Zuid-Vietnamese politieagent schiet Vietcong-lid in Saigon dood. 1968

Bron: <http://www.digitaljournalist.org/issue0309/1m12.html>

Afbeelding 17: Napalm-meisje Juni 1972

Bron: http://www.accom-o-dation.net/list.php?category=quotidian&cat_id=1060819721

Ook in de laatste Amerikaanse oorlog tegen Irak die in 2003 begon, hebben meer gruwelijke foto's het volk bereikt en die van de Abu Ghraib gevangenis waren hiervan niet de eersten. In augustus 2003 gaven de Amerikanen foto's vrij van de door hen gedode zonen van Saddam Hoessein, Uday en Qusay (afbeelding 18). Hoewel velen de afbeeldingen te erg voor woorden vonden, werden ze toch gepubliceerd om aan het Irakese volk te tonen dat de gehate broers echt waren omgekomen. Het Amerikaanse volk accepteerde om die reden de verspreiding van de foto's. Daarbij denkend dat het slechte mannen waren en het maar goed is dat de Amerikanen de Irakezen van hen hebben verlost. De beelden van juichende mensen in het door oorlog getroffen gebied deden hen goed.

Iets anders was het toen eind maart 2004 beelden de media bereikten waarop te zien was hoe Irakezen de lichamen van twee omgekomen Amerikaanse soldaten verminkten en aan een brug hingen in de stad Fallujah (afbeelding 19). Een aantal televisiestations besloot het geheel niet uit te zenden, omdat het te gruwelijk was. Wie de beelden wel zag, sprak zichzelf moed in door te bedenken dat het maar een paar gekke Irakezen waren die dit op hun geweten hadden en dat de meerderheid van de bevolking zeer blij was met de komst van de Amerikanen die hen verlost van al het kwaad.

Maar toen kwamen de verhalen van de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis naar buiten. Dit waren Amerikanen, niet gestoorde Irakezen die andere mensen mishandelden. Je zou verwachten dat dit heel hard aankwam bij het Amerikaanse volk en dat ze degenen die hier mede verantwoordelijk voor zijn, namelijk de minister van defensie en ook de president, zouden straffen door hen niet meer te steunen en al helemaal niet meer voor een tweede termijn van deze regering zouden stemmen. Maar niets was minder waar. De aanhang van Bush groeide alleen maar en zo werd hij herkozen. Hoe is dit mogelijk?

Volgens Alphonso Lingis moet hiervoor niet gekeken worden naar de publicatie van de foto's uit Abu Ghraib alleen, maar ook naar de tekst en uitleg die hierbij in de Amerikaanse media werden gegeven.³⁸² Een foto op zichzelf staand kan op verschillende manier geïnterpreteerd worden. De tekst die erbij wordt gegeven kan echter bepalen hoe de kijker de afbeelding ziet en hoe men denkt over hetgeen erop afgebeeld staat. In een eerder hoofdstuk kwam al aan de orde dat de Amerikaanse regering en de legerleiding er veel aan doen het Amerikaanse volk zo min mogelijk gruwelijke beelden vanuit de oorlog te tonen in de hoop dat de publieke opinie naar de voor hen goede kant blijft wijzen. De meeste media gingen hierin mee. Door weinig mensen en vooral veel militair machtsvertoon op een manier te laten zien die veel weg heeft van een computerspelletje, is dit ze ook lange tijd gelukt. Maar de publicatie van de foto's uit Abu Ghraib was op een gegeven moment niet meer tegen te houden. Desalniettemin kon de uitleg die erbij gegeven werd nog wel de mening van de Amerikanen bijsturen. Door te benadrukken dat het slechts een paar rotte appels zijn geweest die deze mishandelingen hebben uitgevoerd en te beweren dat de top van het leger en de regering nergens van af wisten, vond een deel van de Amerikaanse bevolking de foto's al minder erg. Bovendien werd er herhaaldelijk verteld dat Saddam toch echt veel vreselijkere dingen op zijn naam had staan. De Amerikanen verlost de Irakezen juist van dit kwaad en die zijn ons daar zeer dankbaar voor, werd ook gebruikt als commentaar. Toch moet niet gedacht worden dat alle inwoners van de Verenigde Staten deze woorden voor zoete koek namen. Toch bleef een meerderheid achter Bush en de regering staan.

De voorgeschiedenis van de strijd tegen het terrorisme heeft hier volgens Lingis ook mee te maken. Door de aanslagen van 11 september is het wij-zij denken in Amerika versterkt. De dienders van het land (de brandweerlieden, politieagenten en militairen) kregen de status van held toebedeeld. Hier moet heel wat tegenin gebracht worden wil de gemiddelde Amerikaan van dit standpunt afwijken. Als een persoon nieuwe informatie krijgt, is het van

³⁸² Lingis, A. 2006. The effects of the pictures. *Journal of visual culture*. 5/4. 83-86. <http://vcu.sagepub.com/cgi/reprint/5/1/83>. Geraadpleegd op 19 juni 2007. 83 en 84.

belang wat het brein daarvoor al heeft opgeslagen over dat onderwerp.³⁸³ Vaak passen mensen de dingen die ze horen aan op de gegevens die ze er al over bezitten. Als er al een paar jaar door een niet al te kritische media bij het volk op wordt gehamerd dat de Amerikanen de beste ter wereld zijn en dat zij landen als Irak en Afghanistan helpen in hun strijd tegen het kwaad, is het niet opzienbarend dat ook de foto's van Abu Ghraib met deze gedachte hebbend op deze manier geïnterpreteerd worden.

Uit onderzoek is gebleken dat foto's ook bepaalde tegenovergestelde reacties als die men zou verwachte kunnen oproepen.³⁸⁴ Domke, Perlmutter en Spratt hebben een experiment uitgevoerd waarbij een groep mensen een foto (hier die van het huilende meisje bij het lichaam van één van de omgekomen studenten op de Kent State Universiteit naar aanleiding van protesten tegen de oorlog in Vietnam) en een tekst over de toedracht te zien kregen en een andere groep kreeg alleen de tekst en geen foto. Uit het onderzoek bleek dat de mensen die de foto wel te zien kregen, veel negatiever dachten over protesterende jongeren en juist positiever over de Amerikaanse regering, terwijl je eerder het tegenovergestelde zou verwachten. Hieruit blijkt dat tekst en beeld met elkaar gecombineerd een bepaalde invloed kunnen uitoefenen op mensen. Het zou goed kunnen dat eenzelfde soort werking ook is opgetreden bij de Amerikanen die de berichten en de afbeeldingen uit de Abu Ghraib gevangenis onder ogen hebben gekregen.

En dan kan het ook nog altijd zo zijn dat de Amerikanen door het zien van de eerdere beelden uit Irak van de zonen van Hoessein en de lichamen van de militairen aan de brug in Fallujah misschien al aan het geweld gewend waren geraakt. Het is gebleken dat hoe meer gruwelijke beelden men ziet, des te minder heftige emoties ze oproepen. In vergelijking met deze beelden en die vlak na de martelfoto's over de ontvoering en onthoofding van Nick Berg³⁸⁵ naar buiten zijn gebracht, lijken de gebeurtenissen in gevangenis minder extreem en gruwelijk te zijn. Wat naar mijn idee ook een rol kan hebben gespeeld bij de aparte manier van reageren door de Amerikanen op deze foto's is hoe de personen op de afbeeldingen staan. Ze lachen en steken hun duimen in de lucht terwijl ze poseren naast een stapel lichamen en een lijk. Mensen die niet veel verder nadenken kunnen hierdoor denken dat het allemaal wel mee valt en dat het misschien zelfs wel lachwekkend is, aangezien de militairen er echt lol in lijken te hebben. Dit in combinatie met de afzwakking van de ernst van de zaak door leden van de regering Bush en de media die hen daarin steunen, kan veel Amerikanen blijkbaar op zo'n manier doen reageren dat de costuums als die van afbeelding 7 en de foto's op de site van 'doing a Lynndie' voor veel gelach zorgen.

Toch is dit alles niet met zekerheid vast te stellen. Aangezien we niet in de hoofden van de mensen kunnen kijken, zullen we het moeten doen met deze mogelijke verklaringen voor de reactie van de Amerikanen.

³⁸³ Domke, *The primes of our times?* 134.

³⁸⁴ Domke, *The primes of our times?* 142-144.

³⁸⁵ Nick Berg was een Joods-Amerikaanse zakenman uit de Verenigde Staten van Amerika die na ontvoerd te zijn door Moslim-extremisten in Irak in mei 2004 werd onthoofd. De daadwerkelijke gebeurtenis is op video vastgelegd en via de website van de militante Islamitische groep Muntada al-Ansar verspreid. Het was voor het eerst dat op televisie te zien was hoe een Amerikaan werd onthoofd door gewapende verzetsstrijders in Irak. http://nl.wikipedia.org/wiki/Nick_Berg (juli 2007).

Afbeelding 18: Verminkte lichamen van de zonen van Saddam Hoessein
Bron: http://www.vialls.com/transpositions/Uday_Hussein_Dead_a.jpg

Afbeelding 19: Lichamen Amerikaanse soldaten aan brug in Fallujah
31 maart 2004
Bron: <http://www.mpturner.net/images/fck.jpg>

Het is duidelijk dat foto's een belangrijke rol spelen in nieuwsberichtgeving in oorlogstijd. Uit bovenstaande is op te maken dat foto's een grote impact op mensen kunnen hebben. De al bestaande ideeën en de beelden die men van het onderwerp heeft gezien oefenen hierbij invloed uit op de manier en mate van reactie.³⁸⁶ Hoewel een foto alle talen spreekt, bepaalt de context en het bijschrift voor een groot deel hoe de kijker reageert.

Susan Sontag vraagt zich aan het eind van haar boek *Kijken naar de pijn van anderen* af wat het voor de geschiedenis zou betekenen als de foto's van gruwelijkheden zouden worden weggelaten. In haar werk heeft ze al eerder opgemerkt dat massamoorden en gewelddadigheden waar geen beeldmateriaal van is, maar soms zelfs omvangrijker zijn dan degenen waar wel foto's van zijn, toch veel minder aandacht hebben gekregen en krijgen. Een foto levert nu eenmaal het bewijs dat iets echt gebeurd is en de kijker wordt er direct mee geconfronteerd. De mens wil nog altijd eerst zien, dan geloven.

Uit psychologische studies is gebleken dat beelden ook na langere tijd gemakkelijker en sneller dan tekst weer uit het geheugen kunnen worden opgeroepen.³⁸⁷ Gebeurtenissen

³⁸⁶ Domke, *The primes of our times?* 136, 147.

³⁸⁷ Domke, *The primes of our times?* 135, 144.

waar foto's van zijn zullen dus langer en beter worden herinnerd dan degenen waar geen beelden van zijn. De vraag die hierbij rijst is of de massamoord in My Lai en de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis wel net zoveel aandacht en impact zouden hebben gehad als er geen foto's van waren geweest/vrijgegeven. Vergelijkbare zaken, zoals andere oorlogsmisdaden die in Vietnam zijn begaan³⁸⁸ en de mensonterende omstandigheden op Guantanamo Bay waar geen duidelijke foto's van zijn, lijken inderdaad gedoemd te worden vergeten.³⁸⁹ Foto's zijn de echte wapens in de strijd om de geschiedenis gebleken.³⁹⁰

³⁸⁸ Russell, B. 1967. *Oorlogsmisdaden in Vietnam*. Amsterdam: De Bezige Bij.

³⁸⁹ In de oude Abu Ghraib gevangenis zijn onder het bewind van Saddam Hoessein hoogstwaarschijnlijk duizenden mensen vermoord en gemarteld. Hier zijn echter ook geen beelden van. President Bush en andere leden van zijn regering proberen hier meerdere malen op te hameren als de foto's van de martelingen door Amerikaanse soldaten in de media verschijnen, maar dit zou veel meer indruk hebben gemaakt als er ook afbeeldingen van waren geweest.

³⁹⁰ Sontag, *Kijken naar de pijn*, 159.

8. CONCLUSIE

Op 16 maart 1968 richtten Amerikaanse soldaten in het Vietnamese dorpje My Lai een bloedbad aan. In de Verenigde Staten haalt het bericht over de actie nauwelijks de krant. De legerleiding geeft slechts een korte verklaring: er zijn meer dan honderd strijders aan vijandelijke kant omgekomen, maar geen Amerikaanse of burgerslachtoffers gevallen. Hoe anders bleek de waarheid later. Nog steeds is niet duidelijk wie er het bevel tot deze handelingen heeft gegeven, als dat al door iemand is gedaan.

Ruim vijftig jaar later lijkt de geschiedenis zich te herhalen. Wederom gaan Amerikaanse militairen buiten hun boekje en is het onduidelijk wie er verantwoordelijk is. En ook deze keer duurt het maanden voordat de wereld op de hoogte wordt gebracht. Opvallend genoeg is het beide keren onderzoeksjournalist Seymour Hersh die met het verhaal en de nodige achtergrondinformatie komt. Maar hij mag dan wel de waarheid boven tafel hebben gehaald, hoe kan het dat een massamoord en mishandelingen/martelingen maanden lang geheim kunnen worden gehouden? Uit al het voorgaande kan worden opgemerkt dat vier elementen bij de beantwoording van deze vraag een cruciale rol spelen, namelijk het Amerikaanse leger, de politiek, de media en het publiek.

Of er nu wel of geen opdracht toe is gegeven, het is voor het Amerikaanse leger geen goede reclame als naar buiten wordt gebracht dat soldaten zich misdragen. Het is dan ook niet vreemd dat deze organisatie in beide gevallen zo lang mogelijk getracht heeft de zaken binnenskamers te houden. Voor de Amerikaanse politiek gaat eigenlijk hetzelfde op. Het is niet goed als de wereld dit soort berichten te horen krijgt; de reputatie van het machtigste land ter wereld staat immers op het spel. Dat er door deze twee organen onderzoek wordt ingesteld naar mogelijke misstanden door het leger zou men daarentegen toch wel mogen verwachten. Zowel na My Lai als na Abu Ghraib gebeurde dit inderdaad, hoewel bij de mate van objectiviteit en kwaliteit de nodige vraagtekens kunnen worden geplaatst. Beide keren tonen de onderzoeksrapporten dat er meerdere mensen betrokken zijn geweest en meerdere mensen verantwoording zouden moeten afleggen, maar alleen Calley, Graner en England worden veroordeeld. Het is niet moeilijk te concluderen dat zij als zondebokken zijn gebruikt.

Het Amerikaanse leger en de politieke figuren uit Washington mogen dit soort gebeurtenissen dan het liefst in de doofpot hebben willen stoppen, er is altijd nog een speler in het spel. De media hebben er in de geschiedenis meerdere malen voor gezorgd dat het publiek op de hoogte werd gebracht van (politieke) geheimen, met de onthulling van het Watergate-schandaal als absoluut hoogtepunt voor de onderzoeksjournalistiek. Maar waar waren zij in het geval van My Lai en Abu Ghraib? Waarom begon deze waakhond pas maanden later te blaffen?

Hoe goed een geheim ook bewaard wordt, eens komt de waarheid boven water. Bij zowel My Lai als bij Abu Ghraib duurde dit niet alleen vrij lang, ook lagen de bewijzen eigenlijk al veel langer voor het oprapen. Alleen werd dat niet gedaan. Ten tijde van de oorlog in Vietnam, zeker in de eerste jaren van de Amerikaanse betrokkenheid bij de strijd, stelden de Amerikaanse media zich patriottistisch op; er werden geen negatieve berichten gemeld over de soldaten. Niet zozeer omdat de politiek en de legerleiding dit van hen eisten, maar ook omdat ze zelf onderdeel waren van een cultuur die de troepen onvoorwaardelijk steunde. Naarmate de oorlog vorderde, sloeg de toon van de berichtgeving onder invloed van de politieke koers en de publieke opinie om naar de minder rooskleurige kant. Toen Seymour Hersh erachter was gekomen dat er een soldaat terecht stond voor het vermoorden van onschuldige burgers in Vietnam was dit niet de eerste keer dat de media dit verhaal kregen

aangeboden. Ron Ridenhour had hen ook al benaderd, maar slechts één reactie gekregen, waardoor het verhaal het publiek uiteindelijk nog niet zou bereiken. Ook toen Hersh met het bericht kwam, reageerden de media in eerste instantie nauwelijks. Pas na veel aandringen en via inschakeling van een persbureau besloten een aantal van hen toch het verhaal af te drukken. Echte bekendheid zou het geheel pas verkrijgen na het televisie-interview dat CBS uitzond en het tonen van de foto's die Haerberle op die dag in maart 1968 van de gruwelijkheden had gemaakt. Op het moment dat de media bereid waren er aandacht aan te besteden en het publiek zich openstelde voor dit soort verhalen.

Uit angst dat meer van dit soort verhalen en afbeeldingen uit oorlogsgebieden waar Amerika zelf een rol in de strijd speelt, het thuisfront bereiken, werd na de beëindiging van de Vietnam-oorlog besloten dat de media ten tijde van oorlog niet meer alle vrijheid mochten hebben. Bij de eerste paar conflicten werden ze geheel buitenspel geplaatst. Vanaf de Golfoorlog van 1990 ging het compromis waartoe de politiek en de media overeen waren gekomen gelden. Verslaggevers werden ingedeeld in bepaalde pools waarmee ze ten strijde trokken. Slechts bepaalde delen van de oorlog werden zo in beeld gebracht. Alleen de kant die Washington het beste uitkwam. Ook in 2002 en 2003 toen Afghanistan en Irak onder vuur werden genomen, bleven de media de oorlog op een manier verslaan die veel weg heeft van een computerspelletje. En dan ook nog eens een zonder bebloede en verminkte lichamen. Het publiek zou bijna vergeten dat er doden vallen in de strijd, ook aan Amerikaanse zijde. Toen de foto's uit de Abu Ghraib gevangenis opdoken, kon bovendien niet worden gezegd dat dit het werk was van de terroristen, iets dat de schok des te groter zou (moeten) maken.

In het huidige multimediale tijdperk zou men verwachten dat er eerder op de misdragingen van (Amerikaanse) soldaten zou worden gereageerd. Berichten kunnen zich immers door email en internet sneller verspreiden en aan anderen worden doorgespeeld. Maar toch duurde het zeker vijf maanden voordat het publiek over Abu Ghraib te horen kreeg. Daarbij komt nog eens dat de aanwijzingen voor mishandelingen van gevangenen in Amerikaanse detentiecentra op Cuba, Afghanistan en Irak letterlijk voor het oprapen hebben gelegen. Niet alleen ex-gevangenen werden door de (Amerikaanse) media niet gehoord, ook officiële rapporten van wereldwijd gerespecteerde organisaties als Amnesty International en het Internationale Rode Kruis kregen hen niet zo ver aandacht aan de zaak te besteden. Net als vijfendertig jaar daarvoor wilden de media zich niet branden aan deze gevoelige zaak. En toen het nieuws dan toch doorbrak en iedereen het er over had, hebben de media er met bepaalde tekst en uitleg voor gezorgd dat het allemaal veel minder erg overkwam dan het in feite was. De eens zo dappere waakhond is veranderd in een aan Washington trouwe keeshond.

De media mogen dan in de Verenigde Staten deze taak niet meer goed vervullen, het publiek zou door de tegenwoordig veelvuldige alternatieve kanalen, waaronder die op internet, toch een hoop zelf te weten kunnen komen. Kunnen ja, maar dat komt ze niet. Men moet namelijk daar wel initiatief voor tonen en ook de andere kant van het verhaal willen horen. Laat dat nu juist het grote probleem zijn; de gemiddelde Amerikaan wil geen doden en gewonden zien, maar vechtende machines op een afstand in een strijd waarbij geen bloed vloeit. Daarom is *Fox News Channel* ook zo populair. Ondanks dat deze zender niet het meest betrouwbaar wordt geacht, stemmen de meeste Amerikanen hierop af en laten zich maar al te graag voorliegen. Alles beter dan gruwelijkheden te weten komen die het Amerikaanse imago en daarmee het ego van de kijker zo flink kunnen beschadigen.

Gelukkig is er dan nog zo iemand als Seymour Hersh en zijn er vooral buiten de Verenigde Staten van Amerika nog meer journalisten die hun beroep wel serieus nemen. Maar zonder

meewerkende media en vooral zonder publiek dat voor de waarheid open staat, wordt het de politiek en het leger erg gemakkelijk gemaakt oorlogsmisdaden in de doofpot te stoppen en daarin te houden en kan de geschiedenis zich blijven herhalen zonder dat we er ook maar iets van leren.

9. SLOTBESCHOUWING

Vijf maanden onderzoek doen naar de manier waarop de massamoord in My Lai en het Abu Ghraib schandaal uiteindelijk het publiek hebben bereikt, heeft ervoor gezorgd dat ik de vooraf opgestelde vragen zo goed mogelijk heb kunnen beantwoorden. Het heeft bij mij echter ook de nodige verbazing opgewekt. Ik wist dat het Amerikaanse leger haar best had gedaan ervoor te zorgen dat deze gebeurtenissen nooit openbaar zouden worden, maar dat er zoveel meer mensen en instanties betrokken zijn geweest bij deze doofpotten, verraste ook mij. Vooral de opstelling van de Amerikaanse media bij de onthulling van deze misstanden deed mij de wenkbrauwen fronsen. Nog in de waan van dappere journalisten die Watergate ontrafelden en ervoor zorgden dat het publiek de waarheid te horen kreeg, was dit voor mij best opzienbarend. Dat er zenders in Amerika bestaan die aan de kant van de regering Bush staan, wist ik wel en dat die niet zo scheutig zijn met kritisch commentaar was bij mij ook bekend. Maar dat op een enkeling na geen één van hen het verhaal van My Lai en Abu Ghraib wilde publiceren, heeft me zeer verbaasd. Dat Seymour Hersh het uiteindelijk toch voor elkaar kreeg, heeft hij niet te danken aan de media waarvoor de waarheid zo belangrijk zou moeten zijn.

Bovendien had vrijwel iedere journalist die een beetje opgelet zou hebben vooral in de aanloop naar de onthulling van de mishandelingen in de Irakese gevangenis al lang van te voren kunnen melden dat het daar niet pluis was. Zelfs rapporten van officiële instanties werden echter genegeerd. Misschien zijn er wel meer personen als Hersh geweest die de waarheid wel boven tafel wilden brengen, maar die net als hij het verhaal simpelweg niet gepubliceerd kregen. De media wilden het niet hebben, vooral omdat het publiek dit soort berichten niet wil horen.

Naast de algehele verbazing over hoe na vijfendertig jaar een schandaal eigenlijk op dezelfde manier met behulp van de media wordt verzwegen voor het Amerikaanse volk en de rest van de wereld, waren er ook enkele kleinere zaken die ik tijdens mij onderzoek ben tegengekomen en die mij op een dusdanige manier opvielen, dan ze het vermelden waard zijn. Zo is daar Colin Powell, voormalig minister van buitenlandse zaken ten tijde van Abu Ghraib. Verrassend genoeg kwam ik zijn naam ook tegen in de informatie die ik over de massamoord in My Lai heb gelezen. Hij was namelijk als werknemer van het Amerikaanse leger rechtstreeks betrokken bij ook deze zaak. Samen met anderen heeft hij onderzoek gedaan naar de gebeurtenissen, zo bevestigde hij zelf in een interview dat Larry King met hem had.³⁹¹ Zeer opvallend dat hij bij beide zaken betrokken is geweest. Om uit te zoeken wat zijn rol in zake My Lai precies is geweest, heb ik binnen deze scriptie geen tijd gehad, maar het zou een interessant onderwerp zijn voor nadere bestudering.

Nog een overeenkomst tussen My Lai en Abu Ghraib waar ik van te voren niet van op de hoogte was, ontdekte ik naar aanleiding van het boek *Bevel van hogerhand* van Seymour Hersh en zijn derde artikel in *The New Yorker* 'The gray zone' getiteld. Daarin beweert hij dat er binnen de Amerikaanse regering een speciaal programma is opgezet waarmee terroristen voortaan gemakkelijker en sneller zouden kunnen worden opgepakt. In opdracht van Donald Rumsfeld en met zijn toestemming groeide de eenheid echter uit tot een groep die in het geheim mensen oppakte, liet verdwijnen en op verschillende plaatsen in de wereld martelde in speciaal daarvoor opgezette geheime gevangenissen. Het geheel heeft de codenaam *Copper Green* gekregen. Hoewel vele betrokken politici bij het uitkomen van dit artikel en het boek Hersh voor gek verklaarden en in alle toonaarden ontkenden dat er ook maar iets als zo'n

³⁹¹ http://www.notowar.com/iraq/nightflighttobaghdad/War_Crimes.html (april 2007).

speciale eenheid bestaat, is inmiddels duidelijk geworden dat er zelfs tussenstops van vliegtuigen die gevangenen van deze groep vervoerden hebben plaatsgevonden op ons eigen Schiphol. Achteraf blijken de verhalen van Hersh dus wel eens de waarheid te kunnen zijn, net als bij eerdere van zijn onthullingen het geval is geweest. Wie denkt dat dit soort speciale eenheden en programma's pure fantasie van de auteur zijn en als ze al bestaan, dan alleen de laatste jaren, zit er hoogstwaarschijnlijk naast. Na wat spoorwerk bleek er ook tijdens de Vietnam-oorlog eenzelfde soort eenheid te bestaan. Onder de naam The Phoenix Program werkten toentertijd de Amerikaanse CIA samen met Zuid-Vietnam. Ook toen al werden er vijanden in het geheim opgepakt en verdwenen er leden van de Vietcong spoorloos. Nog tijdens de oorlog, in 1969, werd de dekmantel van de organisatie opgeblazen en verschenen er zelfs berichten over in de media. Het blijft echter opvallend dat eenzelfde soort programma ook toen al bestond. Wederom een onderwerp dat verder zou kunnen worden uitgediept.

En dan is er ook nog de literatuur op zich die ik heb gebruikt voor deze thesis. Hoe er over gebeurtenissen als die in My Lai en Abu Ghraib wordt geschreven, is één van de onderdelen die invloed hebben op de manier waarop het publiek later over deze zaken zal denken. Dit heeft weer alles te maken met beeldvorming en is al een geliefd onderwerp van menig onderzoeker. Wat mij opgevallen is, is dat er over beide gebeurtenissen eigenlijk niet heel veel boeken zijn uitgebracht. Dit past achteraf gezien wel goed bij de algehele houding van de media ten opzichte van de onthullingen, maar toch blijft het opvallend. Naast de werken van Seymour Hersh die een belangrijke rol in mijn thesis hebben gespeeld, is er over My Lai eigenlijk nog maar één ander boek dat in het geheel dieper op de zaak ingaat en dat is *The My Lai massacre and its cover-up: beyond the reach of law?* van J. Goldstein. Hoewel er hier en daar vraagtekens worden geplaatst bij de gang van zaken van het onderzoek, valt er geen echte kritische ondertoon te ontdekken, zoals die wel in de werken van Hersh terug te vinden is. Over het algemeen is er op My Lai weinig harde kritiek gekomen, niet in de media en dus ook niet in de literatuur, is achteraf gebleken. Hoewel Abu Ghraib nog niet heel ver achter ons ligt en de oorlog in Irak nog steeds voortduurt, zijn er over deze gebeurtenis al wel de nodige boeken uitgebracht. Wederom is het het boek van Seymour Hersh dat ongetwijfeld het meest spraakmakend is en daarnaast met onverwachte bewijzen en nieuwe achtergrondinformatie komt. Wel is het mij opgevallen dat er nu ook een andere auteur geen blad voor de mond neemt. Mark Danner meldt in zijn boek *Torture and truth* dat hij zich afvraagt of het publiek de waarheid wel wil horen. Ook zegt hij dat het echte schandaal eigenlijk de doofpotcultuur is. Hij is daarmee naast Hersh de enige die directe beschuldigingen uit tegenover zijn eigen regering.

Als iemand dan toch onderzoek gaat doen naar de literatuur die er over My Lai en Abu Ghraib bestaat, is het misschien gelijk nuttig te kijken naar de woorden die hierin gebruikt worden. Die verraden namelijk veel over hoe er over de zaken gedacht wordt, zo ben ik te weten gekomen. Wordt My Lai aangeduid als een incident, dan geeft dat indirect weer dat er gedacht wordt dat het hier om iets eenmaligs gaat. Achter Abu Ghraib is al regelmatig het woord schandaal geplakt, wat aangeeft hoe het verhaal door de media is weergegeven. En zo kan ik nog wel even doorgaan. Voor deze thesis zijn de pagina's echter aardig goed gevuld en kan ik alleen anderen aanraden zich nog eens te verdiepen in bovenstaande opgevallen onderwerpen. Het is duidelijk dat er nog een hoop te onderzoeken valt in deze zaken en dat dit vast en zeker nog meer nuttige informatie zal opleveren over hoe geheimen voor het publiek worden achtergehouden, wat daarop de reacties zijn en welke gevolgen dit heeft de geschiedenis en de toekomst.

10. BRONVERMELDING

BOEKEN

- Artz, L., Y. R. Kamalipour. 2005. *Bring 'em on. Media and politics in the Iraq war.* Lanham: Rowman&Littlefield Publishers, Inc.
- Boer, de, C., S.I. Brennecke. 1999. *Media en publiek. Theorieën over media-impact.* Amsterdam: Boom.
- Chielens, P., H. Decoodt, B. Hogenkamp, B. de Wever, R. Vranck. 2002. *Deadlines. Oorlog, media en propaganda in de 20ste eeuw.* Amsterdam: Ludion.
- Danner, M. 2005. *Torture and truth. America, Abu Ghraib and the war on terror.* Londen: Granta.
- Goldstein, J., B. Marshall, J. Schwartz. 1976. *The My Lai massacre and its cover-up: beyond the reach of law? The Peers commission report with a supplement and introductory essay on the limits of law.* New York: The Free Press.
- Hammer, R. 1970. *Een ochtend in de oorlog. Son My: 16 maart 1968.* Bussem: van Holkema&Warendorf.
- Hammond, W.M. 1998. *Reporting Vietnam: media and military at war.* Lawrence: University Press of Kansas.
- Hersh, S. 2004. *Bevel van hogerhand. De weg van 11 september tot het Abu Ghraib schandaal.* Amsterdam: De Bezige Bij.
- Hersh, S. 1970. *My Lai: verslag van een massamoord.* Baarn: In den Toren.
- Keegan, J., P. Knightley. 2004. *Geschoten. Oorlog in beeld. Verslagen en foto's van het front.* Vianen: The House of Books.
- Knightley, P. 2004. *The first casualty. The war correspondent as hero, propagandist, and myth-maker from Crimea to the Gulf war II.* Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Lewis, J., Rod Brooks, Nick Mosdell, Terry Threadgold. 2006. *Shoot first and ask questions later. Media coverage of the 2003 Iraq war.* New York: Peter Lang Publishing.
- Luyendijk, J. 2006. *Het zijn net mensen. Beelden uit het Midden-Oosten.* Amsterdam: Uitgeverij Podium.
- Maclear, M. 1982. *Vietnam. 10.000 dagen oorlog.* Alphen aan den Rijn: A.W. Sijthoff.
- McNab, C., A. Wiest. 2000. *De oorlog in Vietnam. Het tragische relaas van alle belangrijke ontwikkelingen en gebeurtenissen.* Londen: MM Amber Books Ltd.
- Russell, B. 1967. *Oorlogsmisdaden in Vietnam.* Amsterdam: De Bezige Bij.
- Sontag, S. 2005. *Kijken naar de pijn van anderen.* Amsterdam: De Bezige Bij.
- Strasser, S. 2004. *The Abu Ghraib investigations. The official reports of the independent panel, and the Pentagon on the shocking prisoner abuse in Iraq.* New York: Public Affairs.
- Taylor, J. 1998. *Body horror. Photojournalism, catastrophe and war.* New York: New York University Press.

Naslagwerken

- *Het aanzien van 1969. Twaalf maanden wereldnieuws in beeld.* Haarlem: Uitgeverij Spaarnestad nv. 227.
- *Het aanzien van 2004. Twaalf maanden wereldnieuws in beeld.* Utrecht: Uitgeverij Het Spectrum. 67.

- Reader's Digest. 2000. *Onze bewogen 20e eeuw. Naar een betere wereld: 1945-1970*. Amsterdam: Uitgeversmaatschappij The Reader's Digest nv. 116.

INTERNET

ARTIKELEN UIT POPULAIRE WEEKBLADEN (online)

- Auteur onbekend. 16 december 2005. Bush gaat akkoord met wet die martelen verbiedt. *Elsevier*.
http://www.elsevier.nl/nieuws/laatste_24_uur/artikel/asp/artnr.78285/index.html. Geraadpleegd op 15 mei 2007 (niet meer beschikbaar).
- McKelvey, T. Maart 2007. A soldier's tale: Lynndie England. *Marie Claire*.
<http://www.marieclaire.com/world/news/lynndie-england-1>. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Ronse, T. 20 april 2004. Bush' Cronkite-moment. *De Groene Amsterdammer*.
http://www.groene.nl/2004/0420/tr_bush.html. Geraadpleegd op 5 februari 2007.

KRANTENARTIKELEN (online)

- (auteur onbekend) 3 mei 2004. Arabische wereld woedend over 'zogenaamde bevrijders'. *Rotterdams Dagblad*. (eigen archief).
- (auteur onbekend) 6 mei 2004. Media-offensief Bush. *Rotterdams Dagblad*. (eigen archief).
- (auteur onbekend) 6 mei 2004. VS vreest meer onthullingen. *Rotterdams Dagblad*: 5. (eigen archief).
- (auteur onbekend) 7 mei 2004 Bush biedt excuses aan. *Rotterdams Dagblad*. (eigen archief).
- (auteur onbekend) 7 mei 2004. Symbol of shame? Military charges female soldier in pow abuse; family says she's a scapegoat. *CBS News.com*.
<http://www.cbsnews.com/stories/2004/05/07/iraq/main616306.shtml>. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- (auteur onbekend) 11 mei 2004. Bush ziet 'geheime' vernederende foto's. *Rotterdams Dagblad*. (eigen archief).
- (auteur onbekend) 13 mei 2004. Meer foto's Irak 'erger dan ergste'. *Rotterdams Dagblad*. (eigen archief).
- (auteur onbekend) 17 mei 2004. Pentagon: Hersh report 'journalistic malpractice'. *CNN.com*.
<http://www.cnn.com/2004/WORLD/meast/05/17/iraq.abuse.main/index.html>. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Beaver, L. 25 maart 2007. England back in Mineral County. Army reservist, notorious face of Abu Ghraib scandal, out of prison. *Cumberland Times-News*.
http://www.times-news.com/local/local_story_084120156.html. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Bouwmans, A. 3 mei 2004. Martelingen in Irak 'systematisch'. *Rotterdams Dagblad*. eigen archief).
- Gotink, E. 3 mei 2004. Oorlogsfoto's schokken Britten. *Rotterdams Dagblad*. (eigen archief).
- Hersh, S. 13 november 1969. Luitenant accused of murdering 109 civilians. *St. Louis Post-Dispatch*. <http://www.pierretristam.com/Bobst/library/wf-200.htm>. Geraadpleegd op 1 juni 2007.

- Hersh, S. 20 november 1969. Hamlet attack called “point-blank murder”. *St. Louis Post-Dispatch*. <http://www.pierretristam.com/Bobst/library/wf-200.htm>. Geraadpleegd op 1 juni 2007.
- Hersh, S. 25 november 1969. Ex-GI tells of killing civilians at Pinkville. *St. Louis Post-Dispatch*. <http://www.pierretristam.com/Bobst/library/wf-200.htm>. Geraadpleegd op 1 juni 2007.
- Kroon, B. 11 mei 2004. Meeste Irakezen ‘per abuis’ gearresteerd. *Rotterdams Dagblad*. (eigen archief).
- Rajagopal, B. 7 september 2004. Impunity from My Lai to Abu Ghraib. *The Hindu*. <http://www.hindu.com/op/2004/09/07/stories/2004090700121500.htm>. Geraadpleegd op 5 februari 2007.
- Rich, F. 9 mei 2004. The war’s lost weekend. *The New York Times*.
- <http://www.nytimes.com/2004/05/09/arts/09RICH.html?ex=1399435200&en=71d46d3fa83ce31e&ei=5007&partner=USERLAND>. Geraadpleegd op 5 februari 2007.
- Rich, F. 10 mei 2004. Abu Ghraib=My Lai? *The New York Times*. <http://www.nytimes.com/2004/05/09/arts/09RICH.html?ex=117824400&en=78cbe31a274bfec&ei=5070>. Geraadpleegd op 5 februari 2007.

ELEKTRONISCHE ARTIKELEN

- Ahluwalia, P. 2006. Delivering freedom: Australia’s witnessing of Abu Ghraib. *Journal of visual culture* 5/4. 93-96. <http://vcu.sagepub.com/cgi/reprint/5/1/93>. Geraadpleegd op 19 juni 2007.
- Baudrillard, J. 2006. War Porn. *Journal of visual culture* 5/4. 86-88. <http://vcu.sagepub.com/cgi/reprint/5/1/86>. Geraadpleegd op 19 juni 2007.
- Domke, D., D. Perlmutter, M. Spratt. 2002. The primes of our times? An examination of the ‘power’ of visual images. *Journalism* 3/2. 131-159. <http://iou.sagepub.com/cgi/content/abstract/3/2/131/>. Geraadpleegd op 19 juni 2007.
- Lingis, A. 2006. The effects of the pictures. *Journal of visual culture*. 5/4. 83-86. <http://vcu.sagepub.com/cgi/reprint/5/1/83>. Geraadpleegd op 19 juni 2007.
- Malik, S. 2006. The war in Iraq and visual culture – an introduction. *Journal of visual culture*. 5/4. 81-83. <http://vcu.sagepub.com/cgi/reprint/5/1/81>. Geraadpleegd op 19 juni 2007.
- Perlmutter, D, G.L. Wagner. 2004. The anatomy of a photojournalistic icon: marginalization of dissent in the selection and framing of ‘a death in Genoa’. *Visual Communication* 3/1. 91-108. <http://vcj.sagepub.com/cgi/content/abstract/3/1/91>. Geraadpleegd op 19 juni 2007.
- Sliwinski, S. 2006. Camera war, again. *Journal of visual culture*. 5/4. 89-93. <http://vcu.sagepub.com/cgi/reprint/5/1/89>. Geraadpleegd op 19 juni 2007.

Zelfstandige elektronische artikelen

- (auteur onbekend) 24 augustus 2004. *New rapport examines Abu Ghraib abuse*. http://www.dartcenter.org/articles/headlines/2004/2004_08_24.html. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Darley, W.M. Zomer 2005. *War policy, public support and the media*. <http://carlisle-www.army.mil/usawc/Parameters/05summer/darley.pdf>. Geraadpleegd op 15 mei 2007.

- Follman, M. 12 mei 2004. *America can't take it anymore*. http://dir.salon.com/story/news/feature/2005/12/05/torture_backlash/index.html. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Gazella, K. 1 november 2004. *Hersh traces journalistic path from My Lai to Abu Ghraib*. http://www.umich.edu/~urecord/0405/Nov01_04/29.shtml. Geraadpleegd op 5 februari 2007.
- Hersh, S., Burgin, A., Cookson, M. 1 juni 2005. *Seymour M. Hersh – From My Lai to Abu Ghraib*. <http://www.countercurrents.org/us-hersh010605.htm>. Geraadpleegd op 5 februari 2007.
- Hitchens, C. 5 juni 2006. *The hell of war. Why Haditha isn't My Lai*. <http://www.slate.com/id/2143011/>. Geraadpleegd op 5 februari 2007.
- McLaughlin, E. 3 december 2001. *Television coverage of the Vietnam War and the Vietnam veteran*. <http://www.warbirdforum.com/media.htm>. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Phares, W. 19 mei 2004. *What Abu Ghraib scandal?* <http://www.frontpagemag.com/Articles/ReadArticle.asp?ID=13453>. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Powell, B.A. 11 oktober 2004. *Investigative journalist Seymour Hersh spills the secrets of the Iraq quagmire and the war on terror*. http://www.berkeley.edu/news/media/releases/2004/10/11_hersh.shtml. Geraadpleegd op 5 februari 2007.
- Rejman, D. 1 mei 2004. *Abu Ghraib as My Lai? An army vet on prisoner torture in Iraq*. <http://www.counterpunch.org/rejman05012004.html>. Geraadpleegd op 5 februari 2007.
- Rubien, D. 18 januari 2000. *Seymour Hersh*. <http://dir.salon.com/story/people/bc/2000/01/18/hersh/>. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Uhl, M. 31 juli 2004. *Vietnam's shadow over Abu Ghraib*. <http://www.antiwar.com/orig/uhl.php?articleid=3219>. Geraadpleegd op 5 februari 2007.
- Walsh, J. 2007. *The Abu Ghraib Files*. http://www.salon.com/news/abu_ghraib/2006/03/14/introduction/. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Weber, S. 30 juni 2006. *Haditha, My Lai and the media*. <http://editorandpublisher.printthis.clickability.com/pt/cpt?action=cpt&urlID=18707795&partnerID=60>. Geraadpleegd op 15 mei 2007.
- Wilder, C. *Kicking the Vietnam syndrome*. <http://homepage.newschool.edu/~wilder/KickingVNSyndrome.html>. Geraadpleegd op 15 mei 2007.

WEBSITES (overig)

- <http://americanfuture.net/?p=2470> (mei 2007).
Site met informatie over de publieke opinie en die van de regeringen tijdens de oorlog in Vietnam en Irak.
- http://en.wikipedia.com/wiki/Charles_Graner (februari 2007).
Site met biografische gegevens en andere informatie over Charles Graner (en links).
- http://en.wikipedia.com/wiki/Stress_positions (februari 2007).
Site met informatie over stress-houdingen die zouden zijn gebruikt bij de mishandelingen in de Abu Ghraib gevangenis (en links).
- http://en.wikipedia.org/wiki/60_Minutes (februari 2007).

Site met informatie over het programma 60 minutes van CBS (en links).

- http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib (februari 2007).

Site met informatie over de stad Abu Ghraib (en links).

- http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib_prison (februari 2007).

Site met informatie over de Abu Ghraib gevangenis (en links).

- http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Ghraib_torture_and_prisoner_abuse (februari 2007).

Site met informatie over de mishandelingen/martelingen van de Irakese gevangenen door Amerikaanse soldaten in de Abu Ghraib gevangenis (en links).

- http://en.wikipedia.org/wiki/Embedded_journalist (februari 2007).

Site met een omschrijving van het verschijnsel 'embedded journalism' (en links).

- http://en.wikipedia.org/wiki/Lynndie_England (februari 2007).

Site met biografische gegevens en andere informatie over Lynndie England (en links).

- http://en.wikipedia.org/wiki/My_Lai_Massacre (februari 2007).

Site met informatie over de massamoord in My Lai (en links).

- http://en.wikipedia.org/wiki/Seymour_Hersh (februari 2007).

Site met biografische gegevens en andere informatie over journalist Seymour Hersh (en links).

- http://nl.wikipedia.org/wiki/Nick_Berg (juli 2007).

Site met informatie over de Amerikaan Nick Berg die in mei 2004 in Irak door gewapende verzetsstrijders werd onthoofd en waarvan de video op internet en televisie te zien was.

- <http://pewresearch.org/pubs/432/iraq-and-vietnam-a-crucial-difference-in-opinion> (mei 2007).

Site met informatie over de publieke opinie tijdens de oorlog in Vietnam en die in Irak en de belangrijkste verschillen.

- <http://www.answers.com/topic/my-lai-massacre> (juni 2007).

Site over het telefoongesprek tussen Kissinger en Laird in 1969 naar aanleiding van de foto's van My Lai.

- http://www.crimelibrary.com/notorious_murders/mass/lai/invest_9.html (mei 2007).

Site met informatie over de onderzoeken naar de massamoord in My Lai en over de reacties van de media op de onthulling.

- <http://www.galluppoll.com/content/default.aspx?ci=1633&pg=1> (mei 2007).

Site met opiniepeilingen van The Gallup Poll over de oorlog in Irak.

- http://www.notowar.com/iraq/nightflighttobaghdad/War_Crimes.html

Site met een deel van het interview dat Larry King in zijn talkshow had met Colin Powell op 4 mei 2004.

- http://www.worldpublicopinion.org/pipa/pdf/mar06/USIraq_Mar06_rpt.pdf (mei 2007).

Site met opiniepeilingen van The World Public Online over Amerika en de oorlog in Irak.

- <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2004/05/20040505-5.html> (juni 2007).

Televisie-interview met president Bush over onder andere de foto's uit Abu Ghraib.

- <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2004/05/20040508.html> (juni 2007).

Radio-toespraak van president Bush naar aanleiding van het Abu Ghraib schandaal.

SCRIPTIE

- Kleppe, M. 2004. *Tot icoon verheven. Een onderzoek naar de verheffing van maatschappelijke tot fotografische iconen van de recente Nederlandse geschiedenis*. Scriptie. Erasmus Universiteit Rotterdam/Maatschappij geschiedenis.

AFBEELDINGEN

- <http://badgas.co.uk/lyndie/> (juni 2007).
- <http://badgas.co.uk/lyndie/england.jpg> (juni 2007).
- http://cagle.msnbc.com/news/2004Lane/images/Lane-Abu_Ghraib_Dots%201.jpg (juni 2007).
- <http://cartoon.chinadaily.com.cn/cartoonclass.shtml?cid=15&page=10> (juni 2007).
- http://fc.silkeborg-gym.dk:4020/2y/my_lai_m16_woman_gray.jpg (juni 2007).
- <http://history.sandiego.edu/gen/media/mylai.html> (juni 2007).
- <http://hp.kairaven.de/misc/irak/irak010403.html> (juni 2007).
- <http://oc.itgo.com/art/mylai.gif> (juni 2007).
- http://peacework.blogspot.com/uploaded_images/Abu%20Ghraib%20Torture-715244.jpg (juni 2007).
- <http://watch.windsofschange.net/pics/I5628-2004May05.JPG> (juni 2007).
- http://www.accom-o-dation.net/list.php?category=quotidian&cat_id=1060819721 (juni 2007).
- <http://www.art-for-a-change.com/blog/2005/03/artists-and-my-lai-massacre.html> (juni 2007).
- <http://www.cartoonstock.com/newscartoons/cartoonists/efi/lowres/efin298l.jpg> (juni 2007).
- <http://www.cartoonstock.com/newscartoons/cartoonists/kni/lowres/knin76l.jpg> (juni 2007).
- <http://www.digitaljournalist.org/issue0309/lm12.html> (juni 2007).
- <http://www.fortunecity.com/tinpan/parton/2/viet.html> (juni 2007).
- <http://www.francesfarmersrevenge.com/stuff/images/mylai2.jpg> (juni 2007).
- <http://www.francesfarmersrevenge.com/stuff/images/mylai2.jpg> (juni 2007).
- <http://www.freilassung.de/div/bilder/mylai1.jpg> (juni 2007).
- http://www.geocities.com/lugosi2k3/4_may_saddam_MoralHighGround.gif (juni 2007).
- <http://www.guardian.co.uk/gall/0,8542,1211872,00.html> (juni 2007).
- http://www.iflipflop.com/little_abu_ghraib.jpg (juni 2007).
- <http://www.inminds.co.uk/my-lai-3.jpg> (juni 2007).
- <http://www.magazine.org/Editorial/40-40-covers/28.jpg> (juni 2007).
- <http://www.mpturner.net/images/fck.jpg> (juni 2007).
- <http://www.omnibuslectures.org/media/downloads/seymour-hersh.jpg> (juni 2007).
- http://www.thebestlinks.com/images/7/77/My_Lai_massacre.jpg (juni 2007).
- http://www.usnews.com/usnews/images/cartoons/040524_editorial.jpg (juni 2007).
- http://www.vialls.com/transpositions/Uday_Hussein_Dead_a.jpg (juni 2007).
- <http://www.vietnamwar.com/mylaimassacre.jpg> (juni 2007).

BIJLAGEN

- http://www.newyorker.com/printables/fact/040510fa_fact (juni 2007).
- http://www.newyorker.com/printables/fact/040517fa_fact2 (juni 2007).
- http://www.newyorker.com/printables/fact/040524fa_fact (juni 2007).
- <http://www.pierretristam.com/Bobst/library/wf-200.htm> (juni 2007).

BIJLAGE 1

BRIEF RON RIDENHOUR

Bron: Goldstein, J., B. Marshall, J. Schwartz. 1976. *The My Lai massacre and its cover-up: beyond the reach of law? The Peers commission report with a supplement and introductory essay on the limits of law.* New York: The Free Press. 34-37.

Mr. Ron Ridenhour
1416 East Thomas Road #104
Phoenix, Arizona

March 29, 1969

Gentlemen:

It was late in April, 1968 that I first heard of "Pinkville" and what allegedly happened there. I received that first report with some skepticism, but in the following months I was to hear similar stories from such a wide variety of people that it became impossible for me to disbelieve that something rather dark and bloody did indeed occur sometime in March, 1968 in a village called "Pinkville" in the Republic of Viet Nam.

The circumstances that led to my having access to the reports I'm about to relate need explanation. I was inducted in March, 1967 into the U. S. Army. After receiving various training I was assigned to the 70th Infantry Detachment (LRP), 11th Light Infantry Brigade at Schofield Barracks, Hawaii, in early October, 1967. That unit, the 70th Infantry Detachment (LRP), was disbanded a week before the 11th Brigade shipped out for Viet Nam on the 5th of December, 1967. All of the men from whom I later heard reports of the "Pinkville" incident were reassigned to "C" Company, 1st Battalion, 20th Infantry, 11th Light Infantry Brigade. I was reassigned to the aviation section of Headquarters Headquarters Company 11th LIB. After we had been in Viet Nam for 3 to 4 months many of the men from the 70th Inf. Det. (LRP) began to transfer into the same unit, "E" Company, 51st Infantry (LRP).

In late April, 1968 I was awaiting orders for a transfer from HHC, 11th Brigade to Company "E," 51st Inf. (LRP), when I happened to run into Pfc "Butch" Gruver, whom I had known in Hawaii. Gruver told me he had been assigned to "C" Company 1st of the 20th until April 1st when he transferred to the unit that I was headed for. During the course of our conversation he told me the first of many reports I was to hear of "Pinkville."

"Charlie" Company 1/20 had been assigned to Task Force Barker in late February, 1968 to help conduct "search and destroy" operations on the Batangan Peninsula, Barker's area of operation. The task force was operating out of L. F. Dottie, located five or six miles north of Quang Nhai city on Viet Nameese National Highway 1. Gruver said that Charlie Company had sustained casualties; primarily from mines and booby traps, almost everyday from the first day they arrived on the peninsula. One village area was particularly troublesome and seemed to be infested with booby traps and enemy soldiers. It was located about six miles northeast of Quang Nhai city at approximate coordinates B.S. 728795. It was a notorious area and the men of Task Force Barker had a special name for it: they called it "Pinkville." One morning in the latter part of March, Task Force Barker moved out from its firebase headed for "Pinkville." Its mission: destroy the trouble spot and all of its inhabitants.

When "Butch" told me this I didn't quite believe that what he was telling me was true, but he assured me that it was and went on to describe what had happened. The other two companies that made up the task force cordoned off the village so that "Charlie" Company could move through to destroy the structures and kill the inhabitants. Any villagers who ran from Charlie Company were stopped by the encircling companies. I asked "Butch" several times if all the people were killed. He said that he thought they were, men, women and children. He recalled seeing a small boy, about three or four years old, standing by the trail with a gunshot wound in one arm. The boy was clutching his wounded arm with his other hand, while blood trickled between his fingers. He was staring around himself in shock and disbelief at what he saw. "He just stood there with big eyes staring around like he didn't understand; he didn't believe what was happening. Then the captain's RTO (radio operator) put a burst of 16 (M-16 rifle) fire into him." It was so bad, Gruver said, that one of the men in his squad shot himself in the foot in order to be medivac-ed out of the area so that he would not have to participate in the slaughter. Although he had not seen it, Gruver had been told by people he considered trustworthy that one of the company's officers, 2nd Lieutenant Kally (this spelling may be incorrect) had rounded up several groups of villagers (each group consisting of a minimum of 20 persons of both sexes and all ages). According to the story, Kally then machine-gunned each group. Gruver estimated that the population of the village had been 300 to 400 people and that very few, if any, escaped.

After hearing this account I couldn't quite accept it. Somehow I just couldn't believe that not only had so many young American men participated in such an act of barbarism, but that their officers had ordered it. There were other men in the unit I was soon to be assigned to, "E" Company, 51st Infantry (LRP), who had been in Charlie Company at the time that Gruver alleged the incident at "Pinkville" had occurred. I became determined to ask them about "Pinkville" so that I might compare their accounts with Pfc Gruver's.

When I arrived at "Echo" Company, 51st Infantry (LRP) the first men I looked for were Pfc's Michael Terry and William Doherty. Both were veterans of "Charlie" Company, 1/20 and "Pinkville." Instead of contradicting "Butch" Gruver's story they corroborated it, adding some tasty tidbits of information of their own. Terry and Doherty had been in the same squad and their platoon was the third platoon of "C" Company to pass through the village. Most of the people they came to were already dead. Those that weren't were sought out and shot. The platoon left nothing

alive, neither livestock nor people. Around noon the two soldiers' squad stopped to eat. "Billy and I started to get out our chow," Terry said, "but close to us was a bunch of Vietnamese in a heap, and some of them were moaning. Kally (2nd Lt. Kally) had been through before us and all of them had been shot, but many weren't dead. It was obvious that they weren't going to get any medical attention so Billy and I got up and went over to where they were. I guess we sort of finished them off." Terry went on to say that he and Doherty then returned to where their packs were and ate lunch. He estimated the size of the village to be 200 to 300 people. Doherty thought that the population of "Pinkville" had been 400 people.

If Terry, Doherty and Gruver could be believed, then not only had "Charlie" Company received orders to slaughter all the inhabitants of the village, but those orders had come from the commanding officer of Task Force Barker, or possibly even higher in the chain of command. Pfc Terry stated that when Captain Medina (Charlie Company's commanding officer Captain Ernest Medina) issued the order for the destruction of "Pinkville" he had been hesitant, as if it were something he didn't want to do but had to. Others I spoke to concurred with Terry on this.

It was June before I spoke to anyone who had something of significance to add to what I had already been told of the "Pinkville" incident. It was the end of June, 1968 when I ran into Sargent Larry La Croix at the USO in Chu Lai. La Croix had been in 2nd Lt. Kally's platoon on the day Task Force Barker swept through "Pinkville." What he told me verified the stories of the others, but he also had something new to add. He had been a witness to Kally's gunning down of at least three separate groups of villagers. "It was terrible. They were slaughtering the villagers like so many sheep." Kally's men were dragging people out of bunkers and hootches and putting them together in a group. The people in the group were men, women and children of all ages. As soon as he felt that the group was big enough, Kally ordered an M-60 (machine-gun) set up and the people killed. La Croix said that he bore witness to this procedure at least three times. The three groups were of different sizes, one of about twenty people, one of about thirty people, and one of about forty people. When the first group was put together Kally ordered Pfc Torres to man the machine-gun and open fire on the villagers that had been grouped together. This Torres did, but before everyone in the group was down he ceased fire and refused to fire again. After ordering Torres to recommence firing several times, Lieutenant Kally took over the M-60 and finished shooting the remaining villagers in that first group himself. Sargent La Croix told me that Kally didn't bother to order anyone to take the machine-gun when the other two groups of villagers were formed. He simply manned it himself and shot down all villagers in both groups.

This account of Sargent La Croix's confirmed the rumors that Gruver, Terry and Doherty had previously told me about Lieutenant Kally. It also convinced me that there was a very substantial amount of truth to the stories that all of these men had told. If I needed more convincing, I was to receive it.

It was in the middle of November, 1968 just a few weeks before I was to return to the United States for separation from the army that I talked to Pfc Michael Bernhardt. Bernhardt had served his entire year in Viet Nam in "Charlie" Company 1/20 and he too was about to go home. "Bernie" substantiated the tales told by the other men I had talked to in vivid, bloody detail and added this. "Bernie" had absolutely refused to take part in the massacre of the villagers of "Pinkville" that morning and he thought that it was rather strange that the officers of the company had not made an issue of it. But that evening "Medina (Captain Ernest Medina) came up to me ("Bernie") and told me not to do anything stupid like write my congressman" about what had happened that day. Bernhardt assured Captain Medina that he had no such thing in mind. He had nine months left in Viet Nam and felt that it was dangerous enough just fighting the acknowledged enemy.

Exactly what did, in fact, occur in the village of "Pinkville" in March, 1968 I do not know for certain, but I am convinced that it was something very black indeed. I remain irrevocably persuaded that if you and I do truly believe in the principles, of justice and the equality of every man, however humble, before the law, that form the very backbone of this country is founded on, then we must press forward a widespread and public investigation of this matter with all our combined efforts. I think that it was Winston Churchill who once said "A country without a conscience is a country without a soul, and a country without a soul is a country that cannot survive." I feel that I must take some positive action on this matter. I hope that you will launch an investigation immediately and keep me informed of your progress. If you cannot, then I don't know what other course of action to take.

I have considered sending this to newspapers, magazines, and broadcasting companies, but I somehow feel that investigation and action by the Congress of the United States is the appropriate procedure, and as a conscientious citizen I have no desire to further besmirch the image of the American serviceman in the eyes of the world. I feel that this action, while probably it would promote attention, would not bring about the constructive actions that the direct actions of the Congress of the United States would.

Sincerely,

/s/ Ron Ridenhour

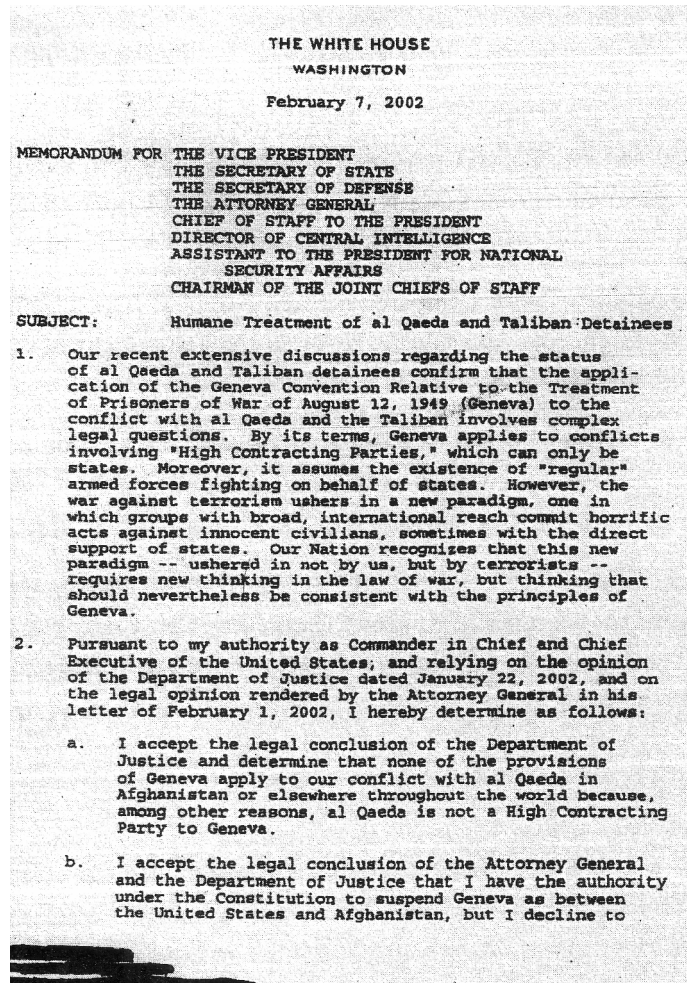
A TRUE COPY

Ron Ridenhour
C. D. RYAN
MAJ, MCC

BIJLAGE 2

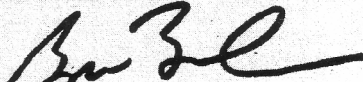
MEMO PRESIDENT BUSH – 7 DECEMBER 2002

Bron: Strasser, S. 2004. *The Abu Ghraib investigations. The official reports of the independent panel, and the Pentagon on the shocking prisoner abuse in Iraq.* New York: Public Affairs. Appendix C.

exercise that authority at this time. Accordingly, I determine that the provisions of Geneva will apply to our present conflict with the Taliban. I reserve the right to exercise this authority in this or future conflicts.

- c. I also accept the legal conclusion of the Department of Justice and determine that common Article 3 of Geneva does not apply to either al Qaeda or Taliban detainees, because, among other reasons, the relevant conflicts are international in scope and common Article 3 applies only to "armed conflict not of an international character."
 - d. Based on the facts supplied by the Department of Defense and the recommendation of the Department of Justice, I determine that the Taliban detainees are unlawful combatants and, therefore, do not qualify as prisoners of war under Article 4 of Geneva. I note that, because Geneva does not apply to our conflict with al Qaeda, al Qaeda detainees also do not qualify as prisoners of war.
3. Of course, our values as a Nation, values that we share with many nations in the world, call for us to treat detainees humanely, including those who are not legally entitled to such treatment. Our Nation has been and will continue to be a strong supporter of Geneva and its principles. As a matter of policy, the United States Armed Forces shall continue to treat detainees humanely and, to the extent appropriate and consistent with military necessity, in a manner consistent with the principles of Geneva.
 4. The United States will hold states, organizations, and individuals who gain control of United States personnel responsible for treating such personnel humanely and consistent with applicable law.
 5. I hereby reaffirm the order previously issued by the Secretary of Defense to the United States Armed Forces requiring that the detainees be treated humanely and, to the extent appropriate and consistent with military necessity, in a manner consistent with the principles of Geneva.
 6. I hereby direct the Secretary of State to communicate my determinations in an appropriate manner to our allies, and other countries and international organizations cooperating in the war against terrorism of global reach.

BIJLAGE 3

ARTIKELN VAN SEYMOUR HERSH NAAR AANLEIDING VAN MY LAI

Bron: <http://www.pierretristam.com/Bobst/library/wf-200.htm>

ARTIKEL 1: Lieutenant Accused of Murdering 109 Civilians **St. Louis Post-Dispatch, November 13, 1969**

FORT BENNING, Ga., Nov 13-LL William L Calley Jr., 26 years old, is a mild-mannered, boyish-looking Vietnam combat veteran with the nickname "Rusty." The Army is completing an investigation of charges that he deliberately murdered at least 109 Vietnamese civilians in a search-and-destroy mission in March 1968 in a Viet Cong stronghold known as "Pinkville." Calley has formally been charged with six specifications of mass murder. Each specification cites a number of dead, adding up to the 109 total, and charges that Calley did "with premeditation murder... Oriental human beings, whose names and sex are unknown, by shooting them with a rifle." The Army calls it murder; Calley, his counsel and others associated with the incident describe it as a case of carrying out orders. "Pinkville" has become a widely known code word among the military in a case that many officers and some Congressmen believe "will become far more controversial than the recent murder charges against eight Green Berets. Army investigation teams spent nearly one year studying the incident before filing charges against Calley, a platoon leader of the Eleventh Brigade of the American Division at the time of the killings. Calley was formally charged on or about Sept. 6, 1969, in the multiple deaths, just a few days before he was due to be released from active service. Calley has since hired a prominent civilian attorney, former Judge George W. Latimer of the U.S. Court of Military Appeals, and is now awaiting a military determination of whether the evidence justifies a general court-martial. Pentagon officials describe the present stage of the case as the equivalent of a civilian grand jury proceeding. Calley, meanwhile, is being detained at Fort Benning, where his movements are sharply restricted. Even his exact location on the base is secret; neither the provost marshal, nor the Army's Criminal Investigation Division knows where he is being held. The Army has refused to comment on the case, "in order not to prejudice the continuing investigation and rights of the accused." Similarly, Calley—although agreeing to an interview—refused to discuss in detail what happened on March 16, 1968. However, many other officers and civilian officials, some angered by Calley's action and others angry that charges of murder were filed in the case, talked freely in interviews at Fort Benning and Washington. These factors are not in dispute:

The Pinkville area, about six miles northeast of Quang Ngai, had been a Viet Cong fortress since the Vietnam war began. In early February 1968, a company of the Eleventh Brigade, as part of Task Force Barker, pushed through the area and was severely shot up. Calley's platoon suffered casualties. After the Communist Tet offensive in February 1968, a larger assault was mounted, again with high casualties and little success. A third attack was quickly mounted and it was successful. The Army claimed 128 Viet Cong were killed. Many civilians also were killed in the operation. The area was a free fire zone from which all non-Viet Cong residents had been urged, by leaflet, to flee. Such zones are common throughout Vietnam. One man who took part in the mission with Calley said that in the earlier two attacks "we were really shot up." "Every time we got hit it was from the rear," he said. "So the third time in there the order came down to go in and make sure no one was behind. "We were told to just clear the area. It was a typical combat assault formation. We came in hot, with a cover of

artillery in front of us, came down the line and destroyed the village. “There are always some civilian casualties in a combat operation. He isn’t guilty of murder.” The order to clear the area was relayed from the battalion commander to the company commander to Calley, the source said. Calley’s attorney said in an interview: “This is one case that should never have been brought. Whatever killing there was was in a firefight in connection with the operation. “ “You can’t afford to guess whether a civilian is a Viet Cong or not. Either they shoot you or you shoot them. “This case is going to be important—to what standard do you hold a combat officer in carrying out a mission? “There are two instances where murder is acceptable to anybody: where it is excusable and where it is justified. If Calley did shoot anybody because of the tactical situation or while in a firefight, it was either excusable or justifiable.” Adding to the complexity of the case is the fact that investigators from the Army inspector general’s office, which conducted the bulk of the investigation, considered filing charges against at least six other men involved in the action March 16. A Fort Benning infantry officer has found that the facts of the case justify Calley’s trial by general court-martial on charges of premeditated murder. Pentagon officials said that the next steps are for the case to go to Calley’s brigade commander and finally to the Fort Benning post commander for findings on whether there should be a court-martial. If they so hold, final charges and specifications will be drawn up and made public at that time, the officials said. Calley’s friends in the officer corps at Fort Benning, many of them West Point graduates, are indignant. However, knowing the high stakes of the case, they express their outrage in private. “They’re using this as a Goddamned example,” one officer complained. “He’s a good soldier. He followed orders. “There weren’t any friendlies in the village. The orders were to shoot anything that moved.” Another officer said “It could happen to any of us. He has killed and has seen a lot of killing. ..Killing becomes nothing in Vietnam. He knew that there were civilians there, but he also knew that there were VC among them.” A third officer, also familiar with the case, said: “There’s this question—I think anyone who goes to (Viet) Nam asks it. What’s a civilian? Someone who works for us at day and puts on Viet Cong pajamas at night?” There is another side of the Calley case—one that the Army cannot yet disclose. Interviews have brought out the fact that the investigation into the Pinkville affair was initiated six months after the incident, only after some of the men who served under Calley complained. The Army has photographs purported to be of the incident, although these have not been introduced as evidence in the case, and may not be. “They simply shot up this village and (Calley) was the leader of it,” said one Washington source. “When one guy refused to do it, Calley took the rifle away and did the shooting himself.” Asked about this, Calley refused to comment. One Pentagon officer discussing the case tapped his knee with his hand and remarked, “Some of those kids he shot were this high. I don’t think they were VietCong. Do you?”

None of the men interviewed about the incident denied that women and children were shot. A source of amazement among all those interviewed was that the story had yet to reach the press. “Pinkville has been a word among GIs for a year,” one official said. “I’ll never cease to be amazed that it hasn’t been written about before.” A high-ranking officer commented that he first heard talk of the Pinkville incident soon after it happened; the officer was on duty in Saigon at the time. Why did the Army choose to prosecute this case? On what is it basing the charge that Calley acted with premeditation before killing? The court-martial should supply the answers to these questions, but some of the men already have their opinions. “The Army knew it was going to get clobbered on this at some point,” one military source commented. “If they don’t prosecute somebody, if this stuff comes out without the Army taking some action, it could be even worse.” Another view that many held was that the top level of the military was concerned about possible war crime tribunals after the Vietnam war. As for Calley—he is smoking four packs of cigarettes daily and getting out of shape. He is 5-foot-3, slender, with

expressionless gray eyes and thinning brown hair. He seems slightly bewildered and hurt by the charges against him. He says he wants nothing more than to be cleared and return to the Army. "I know this sounds funny," he said in an interview, "but I like the Army. ...and I don't want to do anything to hurt it." Friends described Calley as a "gung-ho Army man ... Army all the way." Ironically, even his staunchest supporters admit, his enthusiasm may be somewhat to blame. "Maybe he did take some order to clear out the village a little bit too literally" one friend said "but he's a fine boy." Calley had been shipped home early from Vietnam, after the Army refused his request to extend his tour of duty. Until the incident at Pinkville, he had received nothing but high ratings from his superior officers. He was scheduled to be awarded the Bronze and Silver Stars for his combat efforts, he said. He has heard nothing about the medals since arriving at Fort Benning. Calley was born in Miami, Fla., and flunked Out of the Palm Beach Junior College before enlisting in the Army. He became a second lieutenant in September 1967, shortly after going to Vietnam. The Army lists his home of record as Waynesville, N.C. An information sheet put out by the public affairs officer of the American Division the day after the March 16 engagement contained this terse mention of the incident: "The swiftness with which the units moved into the area surprised the enemy. After the battle the Eleventh Brigade moved into the village searching each hut and tunnel."

ARTIKEL 2: Hamlet Attack Called "Point-Blank Murder"
St. Louis Post-Dispatch, November 20, 1969

WASHINGTON, Nov. 20—Three American soldiers who participated in the March 1968 attack on a Vietnam village called Pinkville said in interviews made public today that their Army combat unit perpetrated, in the words of one, "pointblank murder" on the residents. "The whole thing was so deliberate. It was point-blank murder and I was standing there watching it," said Sgt. Michael Bernhardt, Franklin Square, N.Y., now completing his Army tour at Fort Dix, N.J. Bernhardt was a member of one of three platoons of an Eleventh Infantry Brigade company under the command of Capt. Ernest Medina. The company entered the Viet Cong-dominated area on March 16, 1968, when on a search-and-destroy mission. Pinkville, known to Vietnamese as Song My village, is about six miles northeast of Quang Ngai. The Army has charged Lt. William L. Calley Jr., Miami, one of Medina's platoon leaders, with the murder of 109 South Vietnamese civilians in the attack. A squad leader in Calley's platoon, Sgt. David Mitchell, St. Francisville, La., is under investigation for assault with intent to murder. At least four other men, including Medina, are under investigation in connection with the incident. Calley and his attorney, George W. Latimer, Salt Lake City, have said that the unit was under orders to clear the area. Bernhardt, interviewed at Fort Dix, said he had been delayed on the operation and fell slightly behind the company, then led by Calley's platoon, as it entered the village. This is his version of what took place: "They (Calley's men) were doing a whole lot of shooting up there, but none of it was incoming—I'd been around enough to tell that. I figured they were advancing on the village with fire power. "I walked up and saw these guys doing strange things. They were doing it three ways. One: They were setting fire to the hootches and huts and waiting for people to come out and then shooting them up. Two: They were going into the hootches and shooting them up. Three: They were gathering people in groups and shooting them. "As I walked in, you could see piles of people all through the village. ... all over. They were gathered up into large groups. "I saw them shoot an M-79 (grenade launcher) into a group of people who were still alive. But it (the shooting) was mostly done with a machine gun. They were shooting women and children just like anybody else. "We met no resistance and I only saw three captured weapons. We had no casualties. It was just like any other Vietnamese village—old Papa-san, women and kids. As a matter of fact, I don't remember seeing one military-age male in the entire place, dead or

alive. The only prisoner I saw was about 50.” An Army communique reporting on the operation said that Medina’s company recovered two M-I rifles, a carbine, a short-wave radio and enemy documents in the assault. The Viet Cong body count was listed as 128 and there was no mention of civilian casualties. Bernhardt, short and intense, told his story in staccato fashion, with an obvious sense of relief at finally talking about it. At one point he said to his interviewer: “You’re surprised? I wouldn’t be surprised at anything these dudes (the men who did the shooting) did.” Bernhardt said he had no idea precisely how many villagers were shot. He said that he had heard death counts ranging from 170 to more than 700. Bernhardt also said he had no idea whether Calley personally shot 109 civilians, as the Army has charged. However, he said, “I know myself that he killed a whole lot of people.” Residents of the Pinkville areas have told newspapermen that 567 villagers were killed in the operation. Why did the men run amuck? “It’s my belief,” the sergeant said, “that the company was conditioned to do this. The treatment was lousy. ..We were always out in the bushes. I think they were expecting us to run into resistance at Pinkville and also expecting them (the Viet Cong) to use the people as hostages.” A few days before the mission, he said, the men’s general contempt for Vietnamese civilians intensified when some GIs walked into a landmine, injuring nearly 20 and killing at least one member of the company. Why didn’t he report the incident at the time? “After it was all over, some colonel came down to the firebase where we were stationed and asked about it, but we heard no further. Later they (Medina and some other officers) called me over to the command post and asked me not to write my Congressman.” (The Army subsequently substantiated Bernhardt’s accusation. In a private letter dated Aug. 6, 1969, Col. John G. Hill, a deputy for staff action control in the office of Army Chief of Staff William C. Westmoreland, wrote that Medina acknowledged that he had requested Bernhardt to wait until a brigade investigation of the incident was completed. Nothing came of the investigation.) Bernhardt said that about 90 per cent of the 60 to 70 men in the short-handed company were involved in the shootings. He took no part, he said. “I only shoot at people who shoot at me,” was his explanation. “The Army ordered me not to talk,” Bernhardt told the interviewer. “But there are some orders that I have to personally decide whether to obey; I have my own conscience to consider.” “The whole thing has kind of made me wonder if I could trust people any more.” His opinion, he said, is that a higher Tanking officer must have ordered the destruction of Pinkville. “Calley’s just a small fry,” he said. Bernhardt said the Army must have known at high levels just what did happen at Pinkville. “They’ve got pictures. Some dude went along on the mission and shot pictures,” he said. Bernhardt said the photographs were shown to him in the Article 32 proceeding, which concluded that the charges against Calley were justified. “They showed a mass of people. ...this pile-up of people. I don’t see how anybody could say it was artillery or crossfire that killed those people,” he said. (The Cleveland Plain Dealer printed today photographs showing South Vietnamese civilians allegedly killed in the incident. It said the photographs came from a former Army combat photographer, Ronald L. Haeberle, Cleveland. (Haeberle said in a copyright story that he joined the company just before it entered the village and heard from the men that the villagers were suspected of being Viet Cong sympathizers. He said he saw men, women and children killed.) Another witness to the shootings was Michael Terry, Orem, Utah, then a member of the C Platoon of Medina’s company and now a sophomore at nearby Brigham Young University. Interviewed at his home, Terry said he, too, came on the scene moments after the killings began. “They just marched through shooting everybody,” he said. “Seems like no one said anything. ...They just started pulling people out and shooting them.” At one point, he said, more than 20 villagers were lined up in front of a ditch and shot. “They had them in a group standing over a ditch-just like a Nazi-type thing. ...One officer ordered a kid to machine-gun everybody down, but the kid just couldn’t do it. He threw the machine gun down and the officer picked it up. ...” Terry said. “I don’t remember seeing any

men in the ditch. Mostly women and kids.” Later, he and the platoon team he headed were taking a lunch break near the ditch when, Terry said, he noticed “some of them were still breathing. ...They were pretty badly shot up. They weren’t going to get any medical help, and so we shot them. Shot maybe five of them. ..” Why did it happen? “I think that probably the officers didn’t really know if they were ordered to kill the villagers or not. ...A lot of guys feel that they (the South Vietnamese civilians) aren’t human beings; we just treated them like animals.” Apparently one officer, who was not from Medina’s company, attempted to halt the shootings. Terry and Bernhardt both reported that a helicopter pilot from an aviation support unit landed in the midst of the incident and attempted to quell it. The officer warned that he would report the shootings. On the next day, the pilot was killed in action and the subsequent investigation started by officials at the Eleventh Brigade was dropped after one and a half days because of insufficient evidence. Terry said he first learned of the present investigation when he was interviewed last spring by a colonel from the Army Inspector General’s office. Bernhardt was not questioned until a team from the Army’s Criminal Investigation Division visited him two months ago. The third witness to the Pinkville shootings cannot be identified. He is still on active duty with the Army on the West Coast. But he corroborated in detail the Bernhardt and Terry descriptions of that day in March 1968. “I was shooting pigs and a chicken while the others were shooting people,” he said. “It isn’t just a nightmare; I’m completely aware of how real this was. “It’s something I don’t think a person would understand the reality of it just didn’t hit me until recently, when I read about it again in the newspapers.” All three GIs were read key excerpts from a three-page letter sent in March by a former GI, Ronald Ridenhour, to the Army and 30 other officials, including some Senators. The letter out-lined the Pinkville incident as he understood it. It was Ridenhour’s persistence that prompted the Army to begin its high-level investigation in April. Ridenhour, now a student at Claremont (Calif.) Men’s College, was not in Medina’s company and did not participate in the shootings. He relied on information from Terry and Bernhardt, among many others, to draft his letter. Calley’s attorney refused to comment on the new charges brought out in the interviews. But another source, discussing Calley’s position, said, “Nobody’s put the finger yet on the man who started it.” The source said also that he understood that Calley and other officers in the company initially resisted the orders but eventually did their job. Calley’s platoon led the attack on the village, with the other units forming a horseshoe-shaped cordon around the area, to prevent enemy troops from fleeing. “I don’t care whether Calley used the best judgment or not—he was faced with a tough decision,” the source said.

ARTIKEL 3: Ex-GI Tells of Killing Civilians at Pinkville
St. Louis Post-Dispatch, November 25, 1969

TERRE HAUTE, Ind., Nov. 25—A former GI told in interviews yesterday how he executed, under orders, dozens of South Vietnamese civilians during the United States Army attack on the village of Song My in March 1968. He estimated that he and his fellow soldiers shot 370 villagers during the operation in what has become known as Pinkville. Paul Meadlo, 22 years old, West Terre Haute, Ind., a farm community near the Illinois border, gave an eyewitness account—the first made available thus far—of what happened when a platoon led by Lt. William L. Calley Jr. entered Pinkville on a search-and-destroy mission. The Army has acknowledged that at least 100 civilians were killed by the men; Vietnamese survivors had told reporters that the death total was 567. Meadlo, who was wounded in a mine accident the day after Pinkville, disclosed that the company captain, Ernest Medina, was in the area at the time of the shootings and made no attempt to stop them. Calley, 26, Waynesville, N.C., has been accused of the pre-meditated murder of 109 civilians in the incident. Medina, as commander of the Eleventh Infantry Brigade unit, is under investigation for his role in the

shootings. Last week the Army said that at least 24 other men were under investigation, including Calley's chief noncommissioned officer, Sgt. David Mitchell, 29, St. Francisville, La., who is being investigated for assault with intent to commit murder. Calley was ordered yesterday to stand general court-martial. Here is Meadlo's story as given in interviews at his mother's home near Terre Haute: "There was supposed to have been some Viet Cong in Pinkville and we began to make a sweep through it. Once we got there we began gathering up the people...started putting them in big mobs. There must have been about 40 or 45 civilians standing in one big circle in the middle of the village ... Calley told me and a couple of other guys to watch them. " 'You know what I want you to do with them' he said," Meadlo related. He and the others continued to guard the group. "About 10 minutes later Calley came back. 'Get with it,' he said. 'I want them dead.' "So we stood about 10 or 15 feet away from them, then he (Calley) started shooting them. Then he told me to start shooting them. ... I started to shoot them, but the other guys (who had been assigned to guard the civilians) wouldn't do it. "So we (Meadlo and Cilley) went ahead and killed them. I used more than a whole clip—actually I used four or five clips," Meadlo said. (There are 17 M-16 shells in a clip.) He estimated that he killed at least 15 civilians-or nearly half of those in the circle. Asked what he thought at the time, Meadlo said, "I just thought we were supposed to do it." Later, he said that the shooting "did take a load off my conscience for the buddies we'd lost. It was just revenge, that's all it was." The company had been in the field for 40 days without relief before the Pinkville incident on March 16, and had lost a number of men in mine accidents. Hostility to the Vietnamese was high in the company, Meadlo said. The killings continued. "We had about seven or eight civilians gathered in a hootch, and I was going to throw a hand grenade in. But someone told us to take them to the ditch (a drainage ditch in the village into which many civilians were herded-and shot). "Calley was there and said to me, 'Meadlo, we've got an- other job to do.' So we pushed our seven to eight people in with the big bunch of them. And so I began shooting them ill. So did Mitchell, Cilley ...(At this point Meadlo could not remember any more men involved).I guess I shot maybe 25 or 20 people in the ditch." His role in the killings had not yet ended. "After the ditch, there were just some people in hootches. I knew there were some people down in one hootch, maybe two or three, so I just threw a hand grenade in." Meadlo is a tall, clean-cut son of an Indiana coal mine worker. He married his high-school sweetheart in suburban Terre Haute, began rearing a family (he has two children) and was drafted. He had been in Vietnam four months at the time of Pinkville. On the next day, March 17, his foot was blown off, when, while following Cilley on an operation, a land mine was set off.As Meadlo was waiting to be evacuated, other men in the company had reported that he told Calley that "this was his (Meadlo's) punishment for what he had done the day before." He warned, according to onlookers, that Calley would have his day of judgment too. Asked about this, Meadlo said he could not remember. Meadlo is back at a factory job now in Terre Haute, fighting to keep a full disability payment from the Veterans' Administration The loss of his right foot seems to bother him less than the loss of his self-respect. Like other members of his company, he had been called just days before the interview by an officer at Fort Benning, Ga., where Calley is being held, and advised that he should not discuss the case with reporters But, like other members of his company, he seemed eager to talk. "This has made him awful nervous," explained his mother, Mrs. Myrtle Meadlo, 57, New Goshen, Ind. "He seems like he just can't get over it. "I sent them a good boy and they made him a murderer." Why did he do it? "We all were under orders," Meadlo said "We all thought we were doing the right thing. At the time it didn't bother me." He began having serious doubts that night about what he had done at Pinkville. He says he still has them. "The kids and the women—they didn't have any right to die. "In the beginning," Meadlo said, "I just "thought we were going to be murdering the Viet Cong." He, like other members of his company, had attended a squad meeting the night before, at which time Company

Commander Medina promised the boys a good firefight. Calley and his platoon were assigned the key role of entering the Pinkville area first. "When we came in we thought we were getting fired on," Meadlo said, although the company suffered no casualties, apparently because the Viet Cong had fled from the area during the night. "We came in from this open field, and somebody spotted this one gook out there. He was down in a shelter, scared and huddling. Someone said, 'There's a gook over here,' and asked what to do with him. Mitchell said, 'Shoot him,' and he did. The gook was standing up and shaking and waving his arms when he got it. "Then we came onto this hootch, and one door was hard to open." Meadlo said he crashed through the door and "found an old man in there shaking. "I told them, 'I got one,' and it was Mitchell who told me to shoot him. That was the first man I shot. He was hiding in a dugout, shaking his head and waving his arms, trying to tell me not to shoot him." After the carnage, Meadlo said, "I heard that all we were supposed to do was kill the VC. Mitchell said we were just supposed to shoot the men." Women and children also were shot. Meadlo estimated that at least 310 persons were shot to death by the Americans that day. "I know it was far more than 100 as the U.S. Army now says. I'm absolutely sure of that. There were bodies all around." He has some haunting memories, he says. "They didn't put up a fight or anything. The women huddled against their children and took it. They brought their kids real close to their stomachs and hugged them, and put their bodies over them trying to save them. It didn't do much good," Meadlo said. Two things puzzled him. He vigorously disputes the repeated reports of an artillery barrage before the village was approached. "There wasn't any artillery barrage whatsoever in the village. Only some gunships firing from above," he said. The South Vietnamese government said Saturday that 20 civilians were killed in the Pinkville attack, most of them victims of tactical air strikes or an artillery barrage laid down before the U.S. troops moved in. The government denied reports of a massacre. Meadlo is curious also about the role of Capt. Medina in the incident. "I don't know if the C.O. (Company Commander) gave the order to kill or not, but he was right there when it happened. Why didn't he stop it? He and Calley passed each other quite a few times that morning, but didn't say anything. Medina just kept marching around. He could've put a stop to it anytime he wanted." The whole operation took about 30 minutes, Meadlo said. As for Calley, Meadlo told of an incident a few weeks before Pinkville. "We saw this woman walking across this rice paddy and Calley said, 'Shoot her,' so we did. When we got there the girl was alive, had this hole in her side. Calley tried to get someone to shoot her again; I don't know if he did." In addition, Calley and Medina had told the men before Pinkville, Meadlo said, "that if we ever shoot any civilians, we should go ahead and plant a hand grenade on them." Meadlo is not sure, but he thinks the feel of death came quickly to the company once it got to Vietnam. "We were cautious at first, but as soon as the first man was killed, a new feeling came through the company...almost as if we all knew there was going to be a lot more killing."

BIJLAGE 4

ARTIKELN VAN SEYMOUR HERSH NAAR AANLEIDING VAN ABU GHRAIB

Bron artikel 1: http://www.newyorker.com/printables/fact/040510fa_fact

Bron artikel 2: http://www.newyorker.com/printables/fact/040517fa_fact2

Bron artikel 3: http://www.newyorker.com/printables/fact/040524fa_fact

ARTIKEL 1: TORTURE AT ABU GHRAIB

American soldiers brutalized Iraqis. How far up does the responsibility go?

by Seymour M. Hersh May 10, 2004

In the era of Saddam Hussein, Abu Ghraib, twenty miles west of Baghdad, was one of the world's most notorious prisons, with torture, weekly executions, and vile living conditions. As many as fifty thousand men and women—no accurate count is possible—were jammed into Abu Ghraib at one time, in twelve-by-twelve-foot cells that were little more than human holding pits.

In the looting that followed the regime's collapse, last April, the huge prison complex, by then deserted, was stripped of everything that could be removed, including doors, windows, and bricks. The coalition authorities had the floors tiled, cells cleaned and repaired, and toilets, showers, and a new medical center added. Abu Ghraib was now a U.S. military prison. Most of the prisoners, however—by the fall there were several thousand, including women and teen-agers—were civilians, many of whom had been picked up in random military sweeps and at highway checkpoints. They fell into three loosely defined categories: common criminals; security detainees suspected of "crimes against the coalition"; and a small number of suspected "high-value" leaders of the insurgency against the coalition forces.

Last June, Janis Karpinski, an Army reserve brigadier general, was named commander of the 800th Military Police Brigade and put in charge of military prisons in Iraq. General Karpinski, the only female commander in the war zone, was an experienced operations and intelligence officer who had served with the Special Forces and in the 1991 Gulf War, but she had never run a prison system. Now she was in charge of three large jails, eight battalions, and thirty-four hundred Army reservists, most of whom, like her, had no training in handling prisoners.

General Karpinski, who had wanted to be a soldier since she was five, is a business consultant in civilian life, and was enthusiastic about her new job. In an interview last December with the *St. Petersburg Times*, she said that, for many of the Iraqi inmates at Abu Ghraib, "living conditions now are better in prison than at home. At one point we were concerned that they wouldn't want to leave."

A month later, General Karpinski was formally admonished and quietly suspended, and a major investigation into the Army's prison system, authorized by Lieutenant General Ricardo S. Sanchez, the senior commander in Iraq, was under way. A fifty-three-page report, obtained by *The New Yorker*, written by Major General Antonio M. Taguba and not meant for public release, was completed in late February. Its conclusions about the institutional failures of the Army prison system were devastating. Specifically, Taguba found that between October and

December of 2003 there were numerous instances of “sadistic, blatant, and wanton criminal abuses” at Abu Ghraib. This systematic and illegal abuse of detainees, Taguba reported, was perpetrated by soldiers of the 372nd Military Police Company, and also by members of the American intelligence community. (The 372nd was attached to the 320th M.P. Battalion, which reported to Karpinski’s brigade headquarters.) Taguba’s report listed some of the wrongdoing:

Breaking chemical lights and pouring the phosphoric liquid on detainees; pouring cold water on naked detainees; beating detainees with a broom handle and a chair; threatening male detainees with rape; allowing a military police guard to stitch the wound of a detainee who was injured after being slammed against the wall in his cell; sodomizing a detainee with a chemical light and perhaps a broom stick, and using military working dogs to frighten and intimidate detainees with threats of attack, and in one instance actually biting a detainee.

There was stunning evidence to support the allegations, Taguba added—“detailed witness statements and the discovery of extremely graphic photographic evidence.” Photographs and videos taken by the soldiers as the abuses were happening were not included in his report, Taguba said, because of their “extremely sensitive nature.”

The photographs—several of which were broadcast on CBS’s “60 Minutes 2” last week—show leering G.I.s taunting naked Iraqi prisoners who are forced to assume humiliating poses. Six suspects—Staff Sergeant Ivan L. Frederick II, known as Chip, who was the senior enlisted man; Specialist Charles A. Graner; Sergeant Javal Davis; Specialist Megan Ambuhl; Specialist Sabrina Harman; and Private Jeremy Sivits—are now facing prosecution in Iraq, on charges that include conspiracy, dereliction of duty, cruelty toward prisoners, maltreatment, assault, and indecent acts. A seventh suspect, Private Lynndie England, was reassigned to Fort Bragg, North Carolina, after becoming pregnant.

The photographs tell it all. In one, Private England, a cigarette dangling from her mouth, is giving a jaunty thumbs-up sign and pointing at the genitals of a young Iraqi, who is naked except for a sandbag over his head, as he masturbates. Three other hooded and naked Iraqi prisoners are shown, hands reflexively crossed over their genitals. A fifth prisoner has his hands at his sides. In another, England stands arm in arm with Specialist Graner; both are grinning and giving the thumbs-up behind a cluster of perhaps seven naked Iraqis, knees bent, piled clumsily on top of each other in a pyramid. There is another photograph of a cluster of naked prisoners, again piled in a pyramid. Near them stands Graner, smiling, his arms crossed; a woman soldier stands in front of him, bending over, and she, too, is smiling. Then, there is another cluster of hooded bodies, with a female soldier standing in front, taking photographs. Yet another photograph shows a kneeling, naked, unhooded male prisoner, head momentarily turned away from the camera, posed to make it appear that he is performing oral sex on another male prisoner, who is naked and hooded.

Such dehumanization is unacceptable in any culture, but it is especially so in the Arab world. Homosexual acts are against Islamic law and it is humiliating for men to be naked in front of other men, Bernard Haykel, a professor of Middle Eastern studies at New York University, explained. “Being put on top of each other and forced to masturbate, being naked in front of each other—it’s all a form of torture,” Haykel said.

Two Iraqi faces that do appear in the photographs are those of dead men. There is the battered face of prisoner No. 153399, and the bloodied body of another prisoner, wrapped in cellophane and packed in ice. There is a photograph of an empty room, splattered with blood.

The 372nd's abuse of prisoners seemed almost routine—a fact of Army life that the soldiers felt no need to hide. On April 9th, at an Article 32 hearing (the military equivalent of a grand jury) in the case against Sergeant Frederick, at Camp Victory, near Baghdad, one of the witnesses, Specialist Matthew Wisdom, an M.P., told the courtroom what happened when he and other soldiers delivered seven prisoners, hooded and bound, to the so-called “hard site” at Abu Ghraib—seven tiers of cells where the inmates who were considered the most dangerous were housed. The men had been accused of starting a riot in another section of the prison. Wisdom said:

SFC Snider grabbed my prisoner and threw him into a pile. . . . I do not think it was right to put them in a pile. I saw SSG Frederic, SGT Davis and CPL Graner walking around the pile hitting the prisoners. I remember SSG Frederick hitting one prisoner in the side of its [sic] ribcage. The prisoner was no danger to SSG Frederick. . . . I left after that.

When he returned later, Wisdom testified:

I saw two naked detainees, one masturbating to another kneeling with its mouth open. I thought I should just get out of there. I didn't think it was right . . . I saw SSG Frederick walking towards me, and he said, “Look what these animals do when you leave them alone for two seconds.” I heard PFC England shout out, “He's getting hard.”

Wisdom testified that he told his superiors what had happened, and assumed that “the issue was taken care of.” He said, “I just didn't want to be part of anything that looked criminal.”

The abuses became public because of the outrage of Specialist Joseph M. Darby, an M.P. whose role emerged during the Article 32 hearing against Chip Frederick. A government witness, Special Agent Scott Bobeck, who is a member of the Army's Criminal Investigation Division, or C.I.D., told the court, according to an abridged transcript made available to me, “The investigation started after SPC Darby . . . got a CD from CPL Graner. . . . He came across pictures of naked detainees.” Bobeck said that Darby had “initially put an anonymous letter under our door, then he later came forward and gave a sworn statement. He felt very bad about it and thought it was very wrong.”

Questioned further, the Army investigator said that Frederick and his colleagues had not been given any “training guidelines” that he was aware of. The M.P.s in the 372nd had been assigned to routine traffic and police duties upon their arrival in Iraq, in the spring of 2003. In October of 2003, the 372nd was ordered to prison-guard duty at Abu Ghraib. Frederick, at thirty-seven, was far older than his colleagues, and was a natural leader; he had also worked for six years as a guard for the Virginia Department of Corrections. Bobeck explained:

What I got is that SSG Frederick and CPL Graner were road M.P.s and were put in charge

because they were civilian prison guards and had knowledge of how things were supposed to be run.

Bobeck also testified that witnesses had said that Frederick, on one occasion, “had punched a detainee in the chest so hard that the detainee almost went into cardiac arrest.”

At the Article 32 hearing, the Army informed Frederick and his attorneys, Captain Robert Shuck, an Army lawyer, and Gary Myers, a civilian, that two dozen witnesses they had sought, including General Karpinski and all of Frederick’s co-defendants, would not appear. Some had been excused after exercising their Fifth Amendment right; others were deemed to be too far away from the courtroom. “The purpose of an Article 32 hearing is for us to engage witnesses and discover facts,” Gary Myers told me. “We ended up with a c.i.d. agent and no alleged victims to examine.” After the hearing, the presiding investigative officer ruled that there was sufficient evidence to convene a court-martial against Frederick.

Myers, who was one of the military defense attorneys in the My Lai prosecutions of the nineteen-seventies, told me that his client’s defense will be that he was carrying out the orders of his superiors and, in particular, the directions of military intelligence. He said, “Do you really think a group of kids from rural Virginia decided to do this on their own? Decided that the best way to embarrass Arabs and make them talk was to have them walk around nude?”

In letters and e-mails to family members, Frederick repeatedly noted that the military-intelligence teams, which included C.I.A. officers and linguists and interrogation specialists from private defense contractors, were the dominant force inside Abu Ghraib. In a letter written in January, he said:

I questioned some of the things that I saw . . . such things as leaving inmates in their cell with no clothes or in female underpants, handcuffing them to the door of their cell—and the answer I got was, “This is how military intelligence (MI) wants it done.” . . . MI has also instructed us to place a prisoner in an isolation cell with little or no clothes, no toilet or running water, no ventilation or window, for as much as three days.

The military-intelligence officers have “encouraged and told us, ‘Great job,’ they were now getting positive results and information,” Frederick wrote. “CID has been present when the military working dogs were used to intimidate prisoners at MI’s request.” At one point, Frederick told his family, he pulled aside his superior officer, Lieutenant Colonel Jerry Phillabaum, the commander of the 320th M.P. Battalion, and asked about the mistreatment of prisoners. “His reply was ‘Don’t worry about it.’ ”

In November, Frederick wrote, an Iraqi prisoner under the control of what the Abu Ghraib guards called “O.G.A.,” or other government agencies—that is, the C.I.A. and its paramilitary employees—was brought to his unit for questioning. “They stressed him out so bad that the man passed away. They put his body in a body bag and packed him in ice for approximately twenty-four hours in the shower. . . . The next day the medics came and put his body on a stretcher, placed a fake IV in his arm and took him away.” The dead Iraqi was never entered into the prison’s inmate-control system, Frederick recounted, “and therefore never had a number.”

Frederick's defense is, of course, highly self-serving. But the complaints in his letters and e-mails home were reinforced by two internal Army reports—Taguba's and one by the Army's chief law-enforcement officer, Provost Marshal Donald Ryder, a major general.

Last fall, General Sanchez ordered Ryder to review the prison system in Iraq and recommend ways to improve it. Ryder's report, filed on November 5th, concluded that there were potential human-rights, training, and manpower issues, system-wide, that needed immediate attention. It also discussed serious concerns about the tension between the missions of the military police assigned to guard the prisoners and the intelligence teams who wanted to interrogate them. Army regulations limit intelligence activity by the M.P.s to passive collection. But something had gone wrong at Abu Ghraib.

There was evidence dating back to the Afghanistan war, the Ryder report said, that M.P.s had worked with intelligence operatives to "set favorable conditions for subsequent interviews"—a euphemism for breaking the will of prisoners. "Such actions generally run counter to the smooth operation of a detention facility, attempting to maintain its population in a compliant and docile state." General Karpinski's brigade, Ryder reported, "has not been directed to change its facility procedures to set the conditions for MI interrogations, nor participate in those interrogations." Ryder called for the establishment of procedures to "define the role of military police soldiers . . . clearly separating the actions of the guards from those of the military intelligence personnel." The officers running the war in Iraq were put on notice.

Ryder undercut his warning, however, by concluding that the situation had not yet reached a crisis point. Though some procedures were flawed, he said, he found "no military police units purposely applying inappropriate confinement practices." His investigation was at best a failure and at worst a coverup.

Taguba, in his report, was polite but direct in refuting his fellow-general. "Unfortunately, many of the systemic problems that surfaced during [Ryder's] assessment are the very same issues that are the subject of this investigation," he wrote. "In fact, many of the abuses suffered by detainees occurred during, or near to, the time of that assessment." The report continued, "Contrary to the findings of MG Ryder's report, I find that personnel assigned to the 372nd MP Company, 800th MP Brigade were directed to change facility procedures to 'set the conditions' for MI interrogations." Army intelligence officers, C.I.A. agents, and private contractors "actively requested that MP guards set physical and mental conditions for favorable interrogation of witnesses."

Taguba backed up his assertion by citing evidence from sworn statements to Army C.I.D. investigators. Specialist Sabrina Harman, one of the accused M.P.s, testified that it was her job to keep detainees awake, including one hooded prisoner who was placed on a box with wires attached to his fingers, toes, and penis. She stated, "MI wanted to get them to talk. It is Graner and Frederick's job to do things for MI and OGA to get these people to talk."

Another witness, Sergeant Javal Davis, who is also one of the accused, told C.I.D. investigators, "I witnessed prisoners in the MI hold section . . . being made to do various things that I would question morally. . . . We were told that they had different rules." Taguba wrote, "Davis also stated that he had heard MI insinuate to the guards to abuse the inmates. When asked what MI said he stated: 'Loosen this guy up for us.' 'Make sure he has a bad night.' 'Make sure he gets the treatment.'" Military intelligence made these comments to

Graner and Frederick, Davis said. “The MI staffs to my understanding have been giving Graner compliments . . . statements like, ‘Good job, they’re breaking down real fast. They answer every question. They’re giving out good information.’ ”

When asked why he did not inform his chain of command about the abuse, Sergeant Davis answered, “Because I assumed that if they were doing things out of the ordinary or outside the guidelines, someone would have said something. Also the wing”—where the abuse took place—“belongs to MI and it appeared MI personnel approved of the abuse.”

Another witness, Specialist Jason Kennel, who was not accused of wrongdoing, said, “I saw them nude, but MI would tell us to take away their mattresses, sheets, and clothes.” (It was his view, he added, that if M.I. wanted him to do this “they needed to give me paperwork.”) Taguba also cited an interview with Adel L. Nakhla, a translator who was an employee of Titan, a civilian contractor. He told of one night when a “bunch of people from MI” watched as a group of handcuffed and shackled inmates were subjected to abuse by Graner and Frederick.

General Taguba saved his harshest words for the military-intelligence officers and private contractors. He recommended that Colonel Thomas Pappas, the commander of one of the M.I. brigades, be reprimanded and receive non-judicial punishment, and that Lieutenant Colonel Steven Jordan, the former director of the Joint Interrogation and Debriefing Center, be relieved of duty and reprimanded. He further urged that a civilian contractor, Steven Stephanowicz, of CACI International, be fired from his Army job, reprimanded, and denied his security clearances for lying to the investigating team and allowing or ordering military policemen “who were not trained in interrogation techniques to facilitate interrogations by ‘setting conditions’ which were neither authorized” nor in accordance with Army regulations. “He clearly knew his instructions equated to physical abuse,” Taguba wrote. He also recommended disciplinary action against a second CACI employee, John Israel. (A spokeswoman for CACI said that the company had “received no formal communication” from the Army about the matter.)

“I suspect,” Taguba concluded, that Pappas, Jordan, Stephanowicz, and Israel “were either directly or indirectly responsible for the abuse at Abu Ghraib,” and strongly recommended immediate disciplinary action.

The problems inside the Army prison system in Iraq were not hidden from senior commanders. During Karpinski’s seven-month tour of duty, Taguba noted, there were at least a dozen officially reported incidents involving escapes, attempted escapes, and other serious security issues that were investigated by officers of the 800th M.P. Brigade. Some of the incidents had led to the killing or wounding of inmates and M.P.s, and resulted in a series of “lessons learned” inquiries within the brigade. Karpinski invariably approved the reports and signed orders calling for changes in day-to-day procedures. But Taguba found that she did not follow up, doing nothing to insure that the orders were carried out. Had she done so, he added, “cases of abuse may have been prevented.”

General Taguba further found that Abu Ghraib was filled beyond capacity, and that the M.P. guard force was significantly undermanned and short of resources. “This imbalance has contributed to the poor living conditions, escapes, and accountability lapses,” he wrote. There were gross differences, Taguba said, between the actual number of prisoners on hand and the number officially recorded. A lack of proper screening also meant that many innocent Iraqis

were wrongly being detained—indefinitely, it seemed, in some cases. The Taguba study noted that more than sixty per cent of the civilian inmates at Abu Ghraib were deemed not to be a threat to society, which should have enabled them to be released. Karpinski's defense, Taguba said, was that her superior officers "routinely" rejected her recommendations regarding the release of such prisoners.

Karpinski was rarely seen at the prisons she was supposed to be running, Taguba wrote. He also found a wide range of administrative problems, including some that he considered "without precedent in my military career." The soldiers, he added, were "poorly prepared and untrained . . . prior to deployment, at the mobilization site, upon arrival in theater, and throughout the mission."

General Taguba spent more than four hours interviewing Karpinski, whom he described as extremely emotional: "What I found particularly disturbing in her testimony was her complete unwillingness to either understand or accept that many of the problems inherent in the 800th MP Brigade were caused or exacerbated by poor leadership and the refusal of her command to both establish and enforce basic standards and principles among its soldiers."

Taguba recommended that Karpinski and seven brigade military-police officers and enlisted men be relieved of command and formally reprimanded. No criminal proceedings were suggested for Karpinski; apparently, the loss of promotion and the indignity of a public rebuke were seen as enough punishment.

After the story broke on CBS last week, the Pentagon announced that Major General Geoffrey Miller, the new head of the Iraqi prison system, had arrived in Baghdad and was on the job. He had been the commander of the Guantánamo Bay detention center. General Sanchez also authorized an investigation into possible wrongdoing by military and civilian interrogators.

As the international furor grew, senior military officers, and President Bush, insisted that the actions of a few did not reflect the conduct of the military as a whole. Taguba's report, however, amounts to an unsparing study of collective wrongdoing and the failure of Army leadership at the highest levels. The picture he draws of Abu Ghraib is one in which Army regulations and the Geneva conventions were routinely violated, and in which much of the day-to-day management of the prisoners was abdicated to Army military-intelligence units and civilian contract employees. Interrogating prisoners and getting intelligence, including by intimidation and torture, was the priority.

The mistreatment at Abu Ghraib may have done little to further American intelligence, however. Willie J. Rowell, who served for thirty-six years as a C.I.D. agent, told me that the use of force or humiliation with prisoners is invariably counterproductive. "They'll tell you what you want to hear, truth or no truth," Rowell said. " 'You can flog me until I tell you what I know you want me to say.' You don't get righteous information."

Under the fourth Geneva convention, an occupying power can jail civilians who pose an "imperative" security threat, but it must establish a regular procedure for insuring that only civilians who remain a genuine security threat be kept imprisoned. Prisoners have the right to appeal any internment decision and have their cases reviewed. Human Rights Watch complained to Secretary of Defense Donald Rumsfeld that civilians in Iraq remained in custody month after month with no charges brought against them. Abu Ghraib had become, in effect, another Guantánamo.

As the photographs from Abu Ghraib make clear, these detentions have had enormous consequences: for the imprisoned civilian Iraqis, many of whom had nothing to do with the growing insurgency; for the integrity of the Army; and for the United States' reputation in the world.

Captain Robert Shuck, Frederick's military attorney, closed his defense at the Article 32 hearing last month by saying that the Army was "attempting to have these six soldiers atone for its sins." Similarly, Gary Myers, Frederick's civilian attorney, told me that he would argue at the court-martial that culpability in the case extended far beyond his client. "I'm going to drag every involved intelligence officer and civilian contractor I can find into court," he said. "Do you really believe the Army relieved a general officer because of six soldiers? Not a chance." ♦

ARTIKEL 2: CHAIN OF COMMAND

How the Department of Defense mishandled the disaster at Abu Ghraib.

by Seymour M. Hersh May 17, 2004

In his devastating report on conditions at Abu Ghraib prison, in Iraq, Major General Antonio M. Taguba singled out only three military men for praise. One of them, Master-at-Arms William J. Kimbro, a Navy dog handler, should be commended, Taguba wrote, because he "knew his duties and refused to participate in improper interrogations despite significant pressure from the MI"—military intelligence—"personnel at Abu Ghraib." Elsewhere in the report it became clear what Kimbro would not do: American soldiers, Taguba said, used "military working dogs to frighten and intimidate detainees with threats of attack, and in one instance actually biting a detainee."

Taguba's report was triggered by a soldier's decision to give Army investigators photographs of the sexual humiliation and abuse of prisoners. These images were first broadcast on "60 Minutes II" on April 28th. Seven enlisted members of the 372nd Military Police Company of the 320th Military Police Battalion, an Army reserve unit, are now facing prosecution, and six officers have been reprimanded. Last week, I was given another set of digital photographs, which had been in the possession of a member of the 320th. According to

a time sequence embedded in the digital files, the photographs were taken by two different cameras over a twelve-minute period on the evening of December 12, 2003, two months after the military-police unit was assigned to Abu Ghraib.

One of the new photographs shows a young soldier, wearing a dark jacket over his uniform and smiling into the camera, in the corridor of the jail. In the background are two Army dog handlers, in full camouflage combat gear, restraining two German shepherds. The dogs are barking at a man who is partly obscured from the camera's view by the smiling soldier. Another image shows that the man, an Iraqi prisoner, is naked. His hands are clasped behind his neck and he is leaning against the door to a cell, contorted with terror, as the dogs bark a few feet away. Other photographs show the dogs straining at their leashes and snarling at the prisoner. In another, taken a few minutes later, the Iraqi is lying on the ground, writhing in pain, with a soldier sitting on top of him, knee pressed to his back. Blood is streaming from the inmate's leg. Another photograph is a closeup of the naked prisoner, from his waist to his ankles, lying on the floor. On his right thigh is what appears to be a bite or a deep scratch. There is another, larger wound on his left leg, covered in blood.

There is at least one other report of violence involving American soldiers, an Army dog, and Iraqi citizens, but it was not in Abu Ghraib. Cliff Kindy, a member of the Christian Peacemaker Teams, a church-supported group that has been monitoring the situation in Iraq, told me that last November G.I.s unleashed a military dog on a group of civilians during a sweep in Ramadi, about thirty miles west of Fallujah. At first, Kindy told me, "the soldiers went house to house, and arrested thirty people." (One of them was Saad al-Khashab, an attorney with the Organization for Human Rights in Iraq, who told Kindy about the incident.) While the thirty detainees were being handcuffed and laid on the ground, a fire broke out nearby; when it ended, the Iraqis were shoved into a house. Khashab told Kindy that the American soldiers then "turned the dog loose inside the house, and several people were bitten." (The Defense Department said that it was unable to comment about the incident before *The New Yorker* went to press.)

When I asked retired Major General Charles Hines, who was commandant of the Army's military-police school during a twenty-eight-year career in military law enforcement, about these reports, he reacted with dismay. "Turning a dog loose in a room of people? Loosing dogs on prisoners of war? I've never heard of it, and it would never have been tolerated," Hines said. He added that trained police dogs have long been a presence in Army prisons, where they are used for sniffing out narcotics and other contraband among the prisoners, and, occasionally, for riot control. But, he said, "I would never have authorized it for interrogating or coercing prisoners. If I had, I'd have been put in jail or kicked out of the Army." The International Red Cross and human-rights groups have repeatedly complained during the past year about the American military's treatment of Iraqi prisoners, with little success. In one case, disclosed last month by the *Denver Post*, three Army soldiers from a military-intelligence battalion were accused of assaulting a female Iraqi inmate at Abu Ghraib. After an administrative review, the three were fined "at least five hundred dollars and demoted in rank," the newspaper said.

Army commanders had a different response when, on January 13th, a military policeman presented Army investigators with a computer disk containing graphic photographs. The images were being swapped from computer to computer throughout the 320th Battalion. The

Army's senior commanders immediately understood they had a problem—a looming political and public-relations disaster that would taint America and damage the war effort.

One of the first soldiers to be questioned was Ivan Frederick, the M.P. sergeant who was in charge of a night shift at Abu Ghraib. Frederick, who has been ordered to face a court-martial in Iraq for his role in the abuse, kept a running diary that began with a knock on his door by agents of the Army's Criminal Investigations Division (C.I.D.) at two-thirty in the morning on January 14th. "I was escorted . . . to the front door of our building, out of sight from my room," Frederick wrote, "while . . . two unidentified males stayed in my room. 'Are they searching my room?'" He was told yes. Frederick later formally agreed to permit the agents to search for cameras, computers, and storage devices.

On January 16th, three days after the Army received the pictures, Central Command issued a blandly worded, five-sentence press release about an investigation into the mistreatment of prisoners. Secretary of Defense Donald Rumsfeld said last week that it was then that he learned of the allegations. At some point soon afterward, Rumsfeld informed President Bush. On January 19th, Lieutenant General Ricardo S. Sanchez, the officer in charge of American forces in Iraq, ordered a secret investigation into Abu Ghraib. Two weeks later, General Taguba was ordered to conduct his inquiry. He submitted his report on February 26th. By then, according to testimony before the Senate last week by General Richard Myers, chairman of the Joint Chiefs of Staff, people "inside our building" had discussed the photographs. Myers, by his own account, had still not read the Taguba report or seen the photographs, yet he knew enough about the abuses to persuade "60 Minutes II" to delay its story.

At a Pentagon news conference last week, Rumsfeld and Marine General Peter Pace, the Vice-Chairman of the Joint Chiefs of Staff, insisted that the investigation into Abu Ghraib had moved routinely through the chain of command. If the Army had been slow, it was because of built-in safeguards. Pace told the journalists, "It's important to know that as investigations are completed they come up the chain of command in a very systematic way. So that the individual who reports in writing [sends it] up to the next level commander. But he or she takes time, a week or two weeks, three weeks, whatever it takes, to read all of the documentation, get legal advice [and] make the decisions that are appropriate at his or her level. . . . That way everyone's rights are protected and we have the opportunity systematically to take a look at the entire process."

In interviews, however, retired and active-duty officers and Pentagon officials said that the system had not worked. Knowledge of the nature of the abuses—and especially the politically toxic photographs—had been severely, and unusually, restricted. "Everybody I've talked to said, 'We just didn't know'—not even in the J.C.S.," one well-informed former intelligence official told me, emphasizing that he was referring to senior officials with whom such allegations would normally be shared. "I haven't talked to anybody on the inside who knew—nowhere. It's got them scratching their heads." A senior Pentagon official said that many of the senior generals in the Army were similarly out of the loop on the Abu Ghraib allegations.

Within the Pentagon, there was a spate of fingerpointing last week. One top general complained to a colleague that the commanders in Iraq should have taken C4, a powerful explosive, and blown up Abu Ghraib last spring, with all of its "emotional baggage"—the

prison was known for its brutality under Saddam Hussein—instead of turning it into an American facility. “This is beyond the pale in terms of lack of command attention,” a retired major general told me, speaking of the abuses at Abu Ghraib. “Where were the flag officers? And I’m not just talking about a one-star,” he added, referring to Brigadier General Janis Karpinski, the commander at Abu Ghraib who was relieved of duty. “This was a huge leadership failure.”

The Pentagon official told me that many senior generals believe that, along with the civilians in Rumsfeld’s office, General Sanchez and General John Abizaid, who is in charge of the Central Command, in Tampa, Florida, had done their best to keep the issue quiet in the first months of the year. The official chain of command flows from General Sanchez, in Iraq, to Abizaid, and on to Rumsfeld and President Bush. “You’ve got to match action, or nonaction, with interests,” the Pentagon official said. “What is the motive for not being forthcoming? They foresaw major diplomatic problems.”

Secrecy and wishful thinking, the Pentagon official said, are defining characteristics of Rumsfeld’s Pentagon, and shaped its response to the reports from Abu Ghraib. “They always want to delay the release of bad news—in the hope that something good will break,” he said. The habit of procrastination in the face of bad news led to disconnects between Rumsfeld and the Army staff officers who were assigned to planning for troop requirements in Iraq. A year ago, the Pentagon official told me, when it became clear that the Army would have to call up more reserve units to deal with the insurgency, “we had call-up orders that languished for thirty or forty days in the office of the Secretary of Defense.” Rumsfeld’s staff always seemed to be waiting for something to turn up—for the problem to take care of itself, without any additional troops. The official explained, “They were hoping that they wouldn’t have to make a decision.” The delay meant that soldiers in some units about to be deployed had only a few days to prepare wills and deal with other family and financial issues.

The same deliberate indifference to bad news was evident in the past year, the Pentagon official said, when the Army conducted a series of elaborate war games. Planners would present best-case, moderate-case, and worst-case scenarios, in an effort to assess where the Iraq war was headed and to estimate future troop needs. In every case, the number of troops actually required exceeded the worst-case analysis. Nevertheless, the Joint Chiefs of Staff and civilian officials in the Pentagon continued to insist that future planning be based on the most optimistic scenario. “The optimistic estimate was that at this point in time”—mid-2004—“the U.S. Army would need only a handful of combat brigades in Iraq,” the Pentagon official said. “There are nearly twenty now, with the international coalition drying up. They were wildly off the mark.” The official added, “From the beginning, the Army community was saying that the projections and estimates were unrealistic.” Now, he said, “we’re struggling to maintain a hundred and thirty-five thousand troops while allowing soldiers enough time back home.” In his news conference last Tuesday, Rumsfeld, when asked whether he thought the photographs and stories from Abu Ghraib were a setback for American policy in Iraq, still seemed to be in denial. “Oh, I’m not one for instant history,” he responded. By Friday, however, with some members of Congress and with editorials calling for his resignation, Rumsfeld testified at length before House and Senate committees and apologized for what he said was “fundamentally un-American” wrongdoing at Abu Ghraib. He also warned that more, and even uglier, disclosures were to come. Rumsfeld said that he had not actually

looked at any of the Abu Ghraib photographs until some of them appeared in press accounts, and hadn't reviewed the Army's copies until the day before. When he did, they were "hard to believe," he said. "There are other photos that depict . . . acts that can only be described as blatantly sadistic, cruel, and inhuman." Later, he said, "It's going to get still more terrible, I'm afraid." Rumsfeld added, "I failed to recognize how important it was."

NBC News later quoted U.S. military officials as saying that the unreleased photographs showed American soldiers "severely beating an Iraqi prisoner nearly to death, having sex with a female Iraqi prisoner, and 'acting inappropriately with a dead body.'" The officials said there also was a videotape, apparently shot by U.S. personnel, showing Iraqi guards raping young boys."

No amount of apologetic testimony or political spin last week could mask the fact that, since the attacks of September 11th, President Bush and his top aides have seen themselves as engaged in a war against terrorism in which the old rules did not apply. In the privacy of his office, Rumsfeld chafed over what he saw as the reluctance of senior Pentagon generals and admirals to act aggressively. By mid-2002, he and his senior aides were exchanging secret memorandums on modifying the culture of the military leaders and finding ways to encourage them "to take greater risks." One memo spoke derisively of the generals in the Pentagon, and said, "Our prerequisite of perfection for 'actionable intelligence' has paralyzed us. We must accept that we may have to take action before every question can be answered." The Defense Secretary was told that he should "break the 'belt-and-suspenders' mindset within today's military . . . we 'over-plan' for every contingency. . . . We must be willing to accept the risks." With operations involving the death of foreign enemies, the memo went on, the planning should not be carried out in the Pentagon: "The result will be decision by committee."

The Pentagon's impatience with military protocol extended to questions about the treatment of prisoners caught in the course of its military operations. Soon after 9/11, as the war on terror got under way, Donald Rumsfeld repeatedly made public his disdain for the Geneva conventions. Complaints about America's treatment of prisoners, Rumsfeld said in early 2002, amounted to "isolated pockets of international hyperventilation." The effort to determine what happened at Abu Ghraib has evolved into a sprawling set of related investigations, some of them hastily put together, including inquiries into twenty-five suspicious deaths. Investigators have become increasingly concerned with the role played not only by military and intelligence officials but also by C.I.A. agents and private-contract employees. In a statement, the C.I.A. acknowledged that its Inspector General had an investigation under way into abuses at Abu Ghraib, which extended to the death of a prisoner. A source familiar with one of the investigations told me that the victim was the man whose photograph, which shows his battered body packed in ice, has circulated around the world. A Justice Department prosecutor has been assigned to the case. The source also told me that an Army intelligence operative and a judge advocate general were seeking, through their lawyers, to negotiate immunity from prosecution in return for testimony.

The relationship between military policing and intelligence forces inside the Army prison system reached a turning point last fall in response to the insurgency against the Coalition Provisional Authority. "This is a fight for intelligence," Brigadier General Martin Dempsey, commander of the 1st Armored Division, told a reporter at a Baghdad press briefing in

November. “Do I have enough soldiers? The answer is absolutely yes. The larger issue is, how do I use them and on what basis? And the answer to that is intelligence . . . to try to figure out how to take all this human intelligence as it comes in to us [and] turn it into something that’s actionable.” The Army prison system would now be asked to play its part.

Two months earlier, Major General Geoffrey Miller, the commander of the task force in charge of the prison at Guantánamo, had brought a team of experts to Iraq to review the Army program. His recommendation was radical: that Army prisons be geared, first and foremost, to interrogations and the gathering of information needed for the war effort. “Detention operations must act as an enabler for interrogation . . . to provide a safe, secure and humane environment that supports the expeditious collection of intelligence,” Miller wrote. The military police on guard duty at the prisons should make support of military intelligence a priority.

General Sanchez agreed, and on November 19th his headquarters issued an order formally giving the 205th Military Intelligence Brigade tactical control over the prison. General Taguba fearlessly took issue with the Sanchez orders, which, he wrote in his report, “effectively made an MI Officer, rather than an MP officer, responsible for the MP units conducting detainee operations at that facility. This is not doctrinally sound due to the different missions and agenda assigned to each of these respective specialties.”

Taguba also criticized Miller’s report, noting that “the intelligence value of detainees held at . . . Guantánamo is different than that of the detainees/internees held at Abu Ghraib and other detention facilities in Iraq. . . . There are a large number of Iraqi criminals held at Abu Ghraib. These are not believed to be international terrorists or members of Al Qaeda.” Taguba noted that Miller’s recommendations “appear to be in conflict” with other studies and with Army regulations that call for military-police units to have control of the prison system. By placing military-intelligence operatives in control instead, Miller’s recommendations and Sanchez’s change in policy undoubtedly played a role in the abuses at Abu Ghraib. General Taguba concluded that certain military-intelligence officers and civilian contractors at Abu Ghraib were “either directly or indirectly responsible” for the abuses, and urged that they be subjected to disciplinary action.

In late March, before the Abu Ghraib scandal became publicly known, Geoffrey Miller was transferred from Guantánamo and named head of prison operations in Iraq. “We have changed this—trust us,” Miller told reporters in early May. “There were errors made. We have corrected those. We will make sure that they do not happen again.”

Military-intelligence personnel assigned to Abu Ghraib repeatedly wore “sterile,” or unmarked, uniforms or civilian clothes while on duty. “You couldn’t tell them apart,” the source familiar with the investigation said. The blurring of identities and organizations meant that it was impossible for the prisoners, or, significantly, the military policemen on duty, to know who was doing what to whom, and who had the authority to give orders. Civilian employees at the prison were not bound by the Uniform Code of Military Justice, but they were bound by civilian law—though it is unclear whether American or Iraqi law would apply.

One of the employees involved in the interrogations at Abu Ghraib, according to the Taguba report, was Steven Stefanowicz, a civilian working for CACI International, a Virginia-based company. Private companies like CACI and Titan Corp. could pay salaries of well over a hundred thousand dollars for the dangerous work in Iraq, far more than the Army

pays, and were permitted, as never before in U.S. military history, to handle sensitive jobs. (In a briefing last week, General Miller confirmed that Stefanowicz had been reassigned to administrative duties. A CACI spokeswoman declined to comment on any employee in Iraq, citing safety concerns, but said that the company still had not heard anything directly from the government about Stefanowicz.)

Stefanowicz and his colleagues conducted most, if not all, of their interrogations in the Abu Ghraib facilities known to the soldiers as the Wood Building and the Steel Building. The interrogation centers were rarely visited by the M.P.s, a source familiar with the investigation said. The most important prisoners—the suspected insurgency members deemed to be High Value Detainees—were housed at Camp Cropper, near the Baghdad airport, but the pressure on soldiers to accede to requests from military intelligence was felt throughout the system.

Not everybody went along. A company captain in a military-police unit in Baghdad told me last week that he was approached by a junior intelligence officer who requested that his M.P.s keep a group of detainees awake around the clock until they began talking. “I said, ‘No, we will not do that,’ ” the captain said. “The M.I. commander comes to me and says, ‘What is the problem? We’re stressed, and all we are asking you to do is to keep them awake.’ I ask, ‘How? You’ve received training on that, but my soldiers don’t know how to do it. And when you ask an eighteen-year-old kid to keep someone awake, and he doesn’t know how to do it, he’s going to get creative.’ ” The M.I. officer took the request to the captain’s commander, but, the captain said, “he backed me up.

“It’s all about people. The M.P.s at Abu Ghraib were failed by their commanders—both low-ranking and high,” the captain said. “The system is broken—no doubt about it. But the Army is made up of people, and we’ve got to depend on them to do the right thing.” In his report, Taguba strongly suggested that there was a link between the interrogation process in Afghanistan and the abuses at Abu Ghraib. A few months after General Miller’s report, Taguba wrote, General Sanchez, apparently troubled by reports of wrongdoing in Army jails in Iraq, asked Army Provost Marshal Donald Ryder, a major general, to carry out a study of military prisons. In the resulting study, which is still classified, Ryder identified a conflict between military policing and military intelligence dating back to the Afghan war. He wrote, “Recent intelligence collection in support of Operation Enduring Freedom posited a template whereby military police actively set favorable conditions for subsequent interviews.”

One of the most prominent prisoners of the Afghan war was John Walker Lindh, the twenty-one-year-old Californian who was captured in December, 2001. Lindh was accused of training with Al Qaeda terrorists and conspiring to kill Americans. A few days after his arrest, according to a federal-court affidavit filed by his attorney, James Brosnahan, a group of armed American soldiers “blindfolded Mr. Lindh, and took several pictures of Mr. Lindh and themselves with Mr. Lindh. In one, the soldiers scrawled ‘shithead’ across Mr. Lindh’s blindfold and posed with him. . . . Another told Mr. Lindh that he was ‘going to hang’ for his actions and that after he was dead, the soldiers would sell the photographs and give the money to a Christian organization.” Some of the photographs later made their way to the American media. Lindh was later stripped naked, bound to a stretcher with duct tape, and placed in a windowless shipping container. Once again, the affidavit said, “military personnel photographed Mr. Lindh as he lay on the stretcher.” On July 15, 2002, Lindh agreed to plead guilty to carrying a gun while serving in the Taliban and received a twenty-year jail term.

During that process, Brosnahan told me, “the Department of Defense insisted that we state that there was ‘no deliberate’ mistreatment of John.” His client agreed to do so, but, the attorney noted, “Against that, you have that photograph of a naked John on that stretcher.”

The photographing of prisoners, both in Afghanistan and in Iraq, seems to have been not random but, rather, part of the dehumanizing interrogation process. The *Times* published an interview last week with Hayder Sabbar Abd, who claimed, convincingly, to be one of the mistreated Iraqi prisoners in the Abu Ghraib photographs. Abd told Ian Fisher, the *Times* reporter, that his ordeal had been recorded, almost constantly, by cameras, which added to his humiliation. He remembered how the camera flashed repeatedly as soldiers told to him to masturbate and beat him when he refused.

One lingering mystery is how Ryder could have conducted his review last fall, in the midst of the prisoner abuse at Abu Ghraib, without managing to catch it. (Ryder told a Pentagon press briefing last week that his trip to Iraq “was not an inspection or an investigation. . . . It was an assessment.”) In his report to Sanchez, Ryder flatly declared that “there were no military police units purposely applying inappropriate confinement practices.” Willie J. Rowell, who served for thirty-six years as an agent of the C.I.D., told me that Ryder was in a bureaucratic bind. The Army had revised its command structure last fall, and Ryder, as provost marshal, was now the commanding general of all military-police units as well as of the C.I.D. He was, in essence, being asked to investigate himself. “What Ryder should have done was set up a C.I.D. task force headed by an O-6”—full colonel—“with fifteen agents, and begin interviewing everybody and taking sworn statements,” Rowell said. “He had to answer questions about the prisons in September, when Sanchez asked for an assessment.” At the time, Rowell added, the Army prison system was unprepared for the demands the insurgency placed on it. “Ryder was a man in a no-win situation,” Rowell said. “As provost marshal, if he’d turned a C.I.D. task force loose, he could be in harm’s way—because he’s also boss of the military police. He was being eaten alive.”

Ryder may have protected himself, but Taguba did not. “He’s not regarded as a hero in some circles in the Pentagon,” a retired Army major general said of Taguba. “He’s the guy who blew the whistle, and the Army will pay the price for his integrity. The leadership does not like to have people make bad news public.” ♦

ARTIKEL 3: THE GRAY ZONE

How a secret Pentagon program came to Abu Ghraib.

by Seymour M. Hersh May 24, 2004

The roots of the Abu Ghraib prison scandal lie not in the criminal inclinations of a few Army reservists but in a decision, approved last year by Secretary of Defense Donald Rumsfeld, to expand a highly secret operation, which had been focussed on the hunt for Al Qaeda, to the interrogation of prisoners in Iraq. Rumsfeld’s decision embittered the American intelligence community, damaged the effectiveness of élite combat units, and hurt America’s prospects in the war on terror.

According to interviews with several past and present American intelligence officials, the Pentagon’s operation, known inside the intelligence community by several code words,

including Copper Green, encouraged physical coercion and sexual humiliation of Iraqi prisoners in an effort to generate more intelligence about the growing insurgency in Iraq. A senior C.I.A. official, in confirming the details of this account last week, said that the operation stemmed from Rumsfeld's long-standing desire to wrest control of America's clandestine and paramilitary operations from the C.I.A.

Rumsfeld, during appearances last week before Congress to testify about Abu Ghraib, was precluded by law from explicitly mentioning highly secret matters in an unclassified session. But he conveyed the message that he was telling the public all that he knew about the story. He said, "Any suggestion that there is not a full, deep awareness of what has happened, and the damage it has done, I think, would be a misunderstanding." The senior C.I.A. official, asked about Rumsfeld's testimony and that of Stephen Cambone, his Under-Secretary for Intelligence, said, "Some people think you can bullshit anyone."

The Abu Ghraib story began, in a sense, just weeks after the September 11, 2001, attacks, with the American bombing of Afghanistan. Almost from the start, the Administration's search for Al Qaeda members in the war zone, and its worldwide search for terrorists, came up against major command-and-control problems. For example, combat forces that had Al Qaeda targets in sight had to obtain legal clearance before firing on them. On October 7th, the night the bombing began, an unmanned Predator aircraft tracked an automobile convoy that, American intelligence believed, contained Mullah Muhammad Omar, the Taliban leader. A lawyer on duty at the United States Central Command headquarters, in Tampa, Florida, refused to authorize a strike. By the time an attack was approved, the target was out of reach. Rumsfeld was apoplectic over what he saw as a self-defeating hesitation to attack that was due to political correctness. One officer described him to me that fall as "kicking a lot of glass and breaking doors." In November, the *Washington Post* reported that, as many as ten times since early October, Air Force pilots believed they'd had senior Al Qaeda and Taliban members in their sights but had been unable to act in time because of legalistic hurdles. There were similar problems throughout the world, as American Special Forces units seeking to move quickly against suspected terrorist cells were compelled to get prior approval from local American ambassadors and brief their superiors in the chain of command.

Rumsfeld reacted in his usual direct fashion: he authorized the establishment of a highly secret program that was given blanket advance approval to kill or capture and, if possible, interrogate "high value" targets in the Bush Administration's war on terror. A special-access program, or sap—subject to the Defense Department's most stringent level of security—was set up, with an office in a secure area of the Pentagon. The program would recruit operatives and acquire the necessary equipment, including aircraft, and would keep its activities under wraps. America's most successful intelligence operations during the Cold War had been saps, including the Navy's submarine penetration of underwater cables used by the Soviet high command and construction of the Air Force's stealth bomber. All the so-called "black" programs had one element in common: the Secretary of Defense, or his deputy, had to conclude that the normal military classification restraints did not provide enough security.

"Rumsfeld's goal was to get a capability in place to take on a high-value target—a standup group to hit quickly," a former high-level intelligence official told me. "He got all the agencies together—the C.I.A. and the N.S.A.—to get pre-approval in place. Just say the code word and go." The operation had across-the-board approval from Rumsfeld and from

Condoleezza Rice, the national-security adviser. President Bush was informed of the existence of the program, the former intelligence official said.

The people assigned to the program worked by the book, the former intelligence official told me. They created code words, and recruited, after careful screening, highly trained commandos and operatives from America's elite forces—Navy seals, the Army's Delta Force, and the C.I.A.'s paramilitary experts. They also asked some basic questions: "Do the people working the problem have to use aliases? Yes. Do we need dead drops for the mail? Yes. No traceability and no budget. And some special-access programs are never fully briefed to Congress."

In theory, the operation enabled the Bush Administration to respond immediately to time-sensitive intelligence: commandos crossed borders without visas and could interrogate terrorism suspects deemed too important for transfer to the military's facilities at Guantánamo, Cuba. They carried out instant interrogations—using force if necessary—at secret C.I.A. detention centers scattered around the world. The intelligence would be relayed to the sap command center in the Pentagon in real time, and sifted for those pieces of information critical to the "white," or overt, world.

Fewer than two hundred operatives and officials, including Rumsfeld and General Richard Myers, chairman of the Joint Chiefs of Staff, were "completely read into the program," the former intelligence official said. The goal was to keep the operation protected. "We're not going to read more people than necessary into our heart of darkness," he said. "The rules are 'Grab whom you must. Do what you want.'"

One Pentagon official who was deeply involved in the program was Stephen Cambone, who was named Under-Secretary of Defense for Intelligence in March, 2003. The office was new; it was created as part of Rumsfeld's reorganization of the Pentagon. Cambone was unpopular among military and civilian intelligence bureaucrats in the Pentagon, essentially because he had little experience in running intelligence programs, though in 1998 he had served as staff director for a committee, headed by Rumsfeld, that warned of an emerging ballistic-missile threat to the United States. He was known instead for his closeness to Rumsfeld. "Remember Henry II—'Who will rid me of this meddlesome priest?'" the senior C.I.A. official said to me, with a laugh, last week. "Whatever Rumsfeld whimsically says, Cambone will do ten times that much."

Cambone was a strong advocate for war against Iraq. He shared Rumsfeld's disdain for the analysis and assessments proffered by the C.I.A., viewing them as too cautious, and chafed, as did Rumsfeld, at the C.I.A.'s inability, before the Iraq war, to state conclusively that Saddam Hussein harbored weapons of mass destruction. Cambone's military assistant, Army Lieutenant General William G. (Jerry) Boykin, was also controversial. Last fall, he generated unwanted headlines after it was reported that, in a speech at an Oregon church, he equated the Muslim world with Satan.

Early in his tenure, Cambone provoked a bureaucratic battle within the Pentagon by insisting that he be given control of all special-access programs that were relevant to the war on terror. Those programs, which had been viewed by many in the Pentagon as sacrosanct, were monitored by Kenneth deGraffenreid, who had experience in counter-intelligence programs. Cambone got control, and deGraffenreid subsequently left the Pentagon. Asked for comment on this story, a Pentagon spokesman said, "I will not discuss any covert programs;

however, Dr. Cambone did not assume his position as the Under-Secretary of Defense for Intelligence until March 7, 2003, and had no involvement in the decision-making process regarding interrogation procedures in Iraq or anywhere else.”

In mid-2003, the special-access program was regarded in the Pentagon as one of the success stories of the war on terror. “It was an active program,” the former intelligence official told me. “It’s been the most important capability we have for dealing with an imminent threat. If we discover where Osama bin Laden is, we can get him. And we can remove an existing threat with a real capability to hit the United States—and do so without visibility.” Some of its methods were troubling and could not bear close scrutiny, however.

By then, the war in Iraq had begun. The sap was involved in some assignments in Iraq, the former official said. C.I.A. and other American Special Forces operatives secretly teamed up to hunt for Saddam Hussein and—without success—for Iraqi weapons of mass destruction. But they weren’t able to stop the evolving insurgency.

In the first months after the fall of Baghdad, Rumsfeld and his aides still had a limited view of the insurgency, seeing it as little more than the work of Baathist “dead-enders,” criminal gangs, and foreign terrorists who were Al Qaeda followers. The Administration measured its success in the war by how many of those on its list of the fifty-five most wanted members of the old regime—reproduced on playing cards—had been captured. Then, in August, 2003, terror bombings in Baghdad hit the Jordanian Embassy, killing nineteen people, and the United Nations headquarters, killing twenty-three people, including Sergio Vieira de Mello, the head of the U.N. mission. On August 25th, less than a week after the U.N. bombing, Rumsfeld acknowledged, in a talk before the Veterans of Foreign Wars, that “the dead-enders are still with us.” He went on, “There are some today who are surprised that there are still pockets of resistance in Iraq, and they suggest that this represents some sort of failure on the part of the Coalition. But this is not the case.” Rumsfeld compared the insurgents with those true believers who “fought on during and after the defeat of the Nazi regime in Germany.” A few weeks later—and five months after the fall of Baghdad—the Defense Secretary declared, “It is, in my view, better to be dealing with terrorists in Iraq than in the United States.”

Inside the Pentagon, there was a growing realization that the war was going badly. The increasingly beleaguered and baffled Army leadership was telling reporters that the insurgents consisted of five thousand Baathists loyal to Saddam Hussein. “When you understand that they’re organized in a cellular structure,” General John Abizaid, the head of the Central Command, declared, “that . . . they have access to a lot of money and a lot of ammunition, you’ll understand how dangerous they are.”

The American military and intelligence communities were having little success in penetrating the insurgency. One internal report prepared for the U.S. military, made available to me, concluded that the insurgents’ “strategic and operational intelligence has proven to be quite good.” According to the study:

Their ability to attack convoys, other vulnerable targets and particular individuals has been the result of painstaking surveillance and reconnaissance. Inside information has been passed on to insurgent cells about convoy/troop movements and daily habits of Iraqis working with coalition from within the Iraqi security services, primarily the Iraqi Police force which is rife

with sympathy for the insurgents, Iraqi ministries and from within pro-insurgent individuals working with the CPA's so-called Green Zone.

The study concluded, "Politically, the U.S. has failed to date. Insurgencies can be fixed or ameliorated by dealing with what caused them in the first place. The disaster that is the reconstruction of Iraq has been the key cause of the insurgency. There is no legitimate government, and it behooves the Coalition Provisional Authority to absorb the sad but unvarnished fact that most Iraqis do not see the Governing Council"—the Iraqi body appointed by the C.P.A.—"as the legitimate authority. Indeed, they know that the true power is the CPA."

By the fall, a military analyst told me, the extent of the Pentagon's political and military misjudgments was clear. Donald Rumsfeld's "dead-enders" now included not only Baathists but many marginal figures as well—thugs and criminals who were among the tens of thousands of prisoners freed the previous fall by Saddam as part of a prewar general amnesty. Their desperation was not driving the insurgency; it simply made them easy recruits for those who were. The analyst said, "We'd killed and captured guys who had been given two or three hundred dollars to 'pray and spray' "—that is, shoot randomly and hope for the best. "They weren't really insurgents but down-and-outers who were paid by wealthy individuals sympathetic to the insurgency." In many cases, the paymasters were Sunnis who had been members of the Baath Party. The analyst said that the insurgents "spent three or four months figuring out how we operated and developing their own countermeasures. If that meant putting up a hapless guy to go and attack a convoy and see how the American troops responded, they'd do it." Then, the analyst said, "the clever ones began to get in on the action."

By contrast, according to the military report, the American and Coalition forces knew little about the insurgency: "Human intelligence is poor or lacking . . . due to the dearth of competence and expertise. . . . The intelligence effort is not coordinated since either too many groups are involved in gathering intelligence or the final product does not get to the troops in the field in a timely manner." The success of the war was at risk; something had to be done to change the dynamic.

The solution, endorsed by Rumsfeld and carried out by Stephen Cambone, was to get tough with those Iraqis in the Army prison system who were suspected of being insurgents. A key player was Major General Geoffrey Miller, the commander of the detention and interrogation center at Guantánamo, who had been summoned to Baghdad in late August to review prison interrogation procedures. The internal Army report on the abuse charges, written by Major General Antonio Taguba in February, revealed that Miller urged that the commanders in Baghdad change policy and place military intelligence in charge of the prison. The report quoted Miller as recommending that "detention operations must act as an enabler for interrogation."

Miller's concept, as it emerged in recent Senate hearings, was to "Gitmoize" the prison system in Iraq—to make it more focussed on interrogation. He also briefed military commanders in Iraq on the interrogation methods used in Cuba—methods that could, with special approval, include sleep deprivation, exposure to extremes of cold and heat, and placing prisoners in "stress positions" for agonizing lengths of time. (The Bush Administration had unilaterally declared Al Qaeda and other captured members of

international terrorist networks to be illegal combatants, and not eligible for the protection of the Geneva Conventions.)

Rumsfeld and Cambone went a step further, however: they expanded the scope of the sap, bringing its unconventional methods to Abu Ghraib. The commandos were to operate in Iraq as they had in Afghanistan. The male prisoners could be treated roughly, and exposed to sexual humiliation.

“They weren’t getting anything substantive from the detainees in Iraq,” the former intelligence official told me. “No names. Nothing that they could hang their hat on. Cambone says, I’ve got to crack this thing and I’m tired of working through the normal chain of command. I’ve got this apparatus set up—the black special-access program—and I’m going in hot. So he pulls the switch, and the electricity begins flowing last summer. And it’s working. We’re getting a picture of the insurgency in Iraq and the intelligence is flowing into the white world. We’re getting good stuff. But we’ve got more targets”—prisoners in Iraqi jails—“than people who can handle them.”

Cambone then made another crucial decision, the former intelligence official told me: not only would he bring the sap’s rules into the prisons; he would bring some of the Army military-intelligence officers working inside the Iraqi prisons under the sap’s auspices. “So here are fundamentally good soldiers—military-intelligence guys—being told that no rules apply,” the former official, who has extensive knowledge of the special-access programs, added. “And, as far as they’re concerned, this is a covert operation, and it’s to be kept within Defense Department channels.”

The military-police prison guards, the former official said, included “recycled hillbillies from Cumberland, Maryland.” He was referring to members of the 372nd Military Police Company. Seven members of the company are now facing charges for their role in the abuse at Abu Ghraib. “How are these guys from Cumberland going to know anything? The Army Reserve doesn’t know what it’s doing.”

Who was in charge of Abu Ghraib—whether military police or military intelligence—was no longer the only question that mattered. Hard-core special operatives, some of them with aliases, were working in the prison. The military police assigned to guard the prisoners wore uniforms, but many others—military intelligence officers, contract interpreters, C.I.A. officers, and the men from the special-access program—wore civilian clothes. It was not clear who was who, even to Brigadier General Janis Karpinski, then the commander of the 800th Military Police Brigade, and the officer ostensibly in charge. “I thought most of the civilians there were interpreters, but there were some civilians that I didn’t know,” Karpinski told me. “I called them the disappearing ghosts. I’d seen them once in a while at Abu Ghraib and then I’d see them months later. They were nice—they’d always call out to me and say, ‘Hey, remember me? How are you doing?’ ” The mysterious civilians, she said, were “always bringing in somebody for interrogation or waiting to collect somebody going out.” Karpinski added that she had no idea who was operating in her prison system. (General Taguba found that Karpinski’s leadership failures contributed to the abuses.)

By fall, according to the former intelligence official, the senior leadership of the C.I.A. had had enough. “They said, ‘No way. We signed up for the core program in Afghanistan—pre-approved for operations against high-value terrorist targets—and now you want to use it for cabdrivers, brothers-in-law, and people pulled off the streets’ ”—the sort of prisoners who

populate the Iraqi jails. “The C.I.A.’s legal people objected,” and the agency ended its sap involvement in Abu Ghraib, the former official said.

The C.I.A.’s complaints were echoed throughout the intelligence community. There was fear that the situation at Abu Ghraib would lead to the exposure of the secret sap, and thereby bring an end to what had been, before Iraq, a valuable cover operation. “This was stupidity,” a government consultant told me. “You’re taking a program that was operating in the chaos of Afghanistan against Al Qaeda, a stateless terror group, and bringing it into a structured, traditional war zone. Sooner or later, the commandos would bump into the legal and moral procedures of a conventional war with an Army of a hundred and thirty-five thousand soldiers.”

The former senior intelligence official blamed hubris for the Abu Ghraib disaster. “There’s nothing more exhilarating for a pissant Pentagon civilian than dealing with an important national security issue without dealing with military planners, who are always worried about risk,” he told me. “What could be more boring than needing the coöperation of logistical planners?” The only difficulty, the former official added, is that, “as soon as you enlarge the secret program beyond the oversight capability of experienced people, you lose control. We’ve never had a case where a special-access program went sour—and this goes back to the Cold War.”

In a separate interview, a Pentagon consultant, who spent much of his career directly involved with special-access programs, spread the blame. “The White House subcontracted this to the Pentagon, and the Pentagon subcontracted it to Cambone,” he said. “This is Cambone’s deal, but Rumsfeld and Myers approved the program.” When it came to the interrogation operation at Abu Ghraib, he said, Rumsfeld left the details to Cambone. Rumsfeld may not be personally culpable, the consultant added, “but he’s responsible for the checks and balances. The issue is that, since 9/11, we’ve changed the rules on how we deal with terrorism, and created conditions where the ends justify the means.” Last week, statements made by one of the seven accused M.P.s, Specialist Jeremy Sivits, who is expected to plead guilty, were released. In them, he claimed that senior commanders in his unit would have stopped the abuse had they witnessed it. One of the questions that will be explored at any trial, however, is why a group of Army Reserve military policemen, most of them from small towns, tormented their prisoners as they did, in a manner that was especially humiliating for Iraqi men.

The notion that Arabs are particularly vulnerable to sexual humiliation became a talking point among pro-war Washington conservatives in the months before the March, 2003, invasion of Iraq. One book that was frequently cited was “The Arab Mind,” a study of Arab culture and psychology, first published in 1973, by Raphael Patai, a cultural anthropologist who taught at, among other universities, Columbia and Princeton, and who died in 1996. The book includes a twenty-five-page chapter on Arabs and sex, depicting sex as a taboo vested with shame and repression. “The segregation of the sexes, the veiling of the women . . . and all the other minute rules that govern and restrict contact between men and women, have the effect of making sex a prime mental preoccupation in the Arab world,” Patai wrote. Homosexual activity, “or any indication of homosexual leanings, as with all other expressions of sexuality, is never given any publicity. These are private affairs and remain in private.” The Patai book, an academic told me, was “the bible of the neocons on Arab behavior.” In their

discussions, he said, two themes emerged—“one, that Arabs only understand force and, two, that the biggest weakness of Arabs is shame and humiliation.”

The government consultant said that there may have been a serious goal, in the beginning, behind the sexual humiliation and the posed photographs. It was thought that some prisoners would do anything—including spying on their associates—to avoid dissemination of the shameful photos to family and friends. The government consultant said, “I was told that the purpose of the photographs was to create an army of informants, people you could insert back in the population.” The idea was that they would be motivated by fear of exposure, and gather information about pending insurgency action, the consultant said. If so, it wasn’t effective; the insurgency continued to grow.

“This shit has been brewing for months,” the Pentagon consultant who has dealt with saps told me. “You don’t keep prisoners naked in their cell and then let them get bitten by dogs. This is sick.” The consultant explained that he and his colleagues, all of whom had served for years on active duty in the military, had been appalled by the misuse of Army guard dogs inside Abu Ghraib. “We don’t raise kids to do things like that. When you go after Mullah Omar, that’s one thing. But when you give the authority to kids who don’t know the rules, that’s another.”

In 2003, Rumsfeld’s apparent disregard for the requirements of the Geneva Conventions while carrying out the war on terror had led a group of senior military legal officers from the Judge Advocate General’s (jag) Corps to pay two surprise visits within five months to Scott Horton, who was then chairman of the New York City Bar Association’s Committee on International Human Rights. “They wanted us to challenge the Bush Administration about its standards for detentions and interrogation,” Horton told me. “They were urging us to get involved and speak in a very loud voice. It came pretty much out of the blue. The message was that conditions are ripe for abuse, and it’s going to occur.” The military officials were most alarmed about the growing use of civilian contractors in the interrogation process, Horton recalled. “They said there was an atmosphere of legal ambiguity being created as a result of a policy decision at the highest levels in the Pentagon. The jag officers were being cut out of the policy formulation process.” They told him that, with the war on terror, a fifty-year history of exemplary application of the Geneva Conventions had come to an end. The abuses at Abu Ghraib were exposed on January 13th, when Joseph Darby, a young military policeman assigned to Abu Ghraib, reported the wrongdoing to the Army’s Criminal Investigations Division. He also turned over a CD full of photographs. Within three days, a report made its way to Donald Rumsfeld, who informed President Bush.

The inquiry presented a dilemma for the Pentagon. The C.I.D. had to be allowed to continue, the former intelligence official said. “You can’t cover it up. You have to prosecute these guys for being off the reservation. But how do you prosecute them when they were covered by the special-access program? So you hope that maybe it’ll go away.” The Pentagon’s attitude last January, he said, was “Somebody got caught with some photos. What’s the big deal? Take care of it.” Rumsfeld’s explanation to the White House, the official added, was reassuring: “ ‘We’ve got a glitch in the program. We’ll prosecute it.’ The cover story was that some kids got out of control.”

In their testimony before Congress last week, Rumsfeld and Cambone struggled to convince the legislators that Miller’s visit to Baghdad in late August had nothing to do with

the subsequent abuse. Cambone sought to assure the Senate Armed Services Committee that the interplay between Miller and Lieutenant General Ricardo Sanchez, the top U.S. commander in Iraq, had only a casual connection to his office. Miller's recommendations, Cambone said, were made to Sanchez. His own role, he said, was mainly to insure that the "flow of intelligence back to the commands" was "efficient and effective." He added that Miller's goal was "to provide a safe, secure and humane environment that supports the expeditious collection of intelligence."

It was a hard sell. Senator Hillary Clinton, Democrat of New York, posed the essential question facing the senators:

If, indeed, General Miller was sent from Guantánamo to Iraq for the purpose of acquiring more actionable intelligence from detainees, then it is fair to conclude that the actions that are at point here in your report [on abuses at Abu Ghraib] are in some way connected to General Miller's arrival and his specific orders, however they were interpreted, by those MPs and the military intelligence that were involved. . . . Therefore, I for one don't believe I yet have adequate information from Mr. Cambone and the Defense Department as to exactly what General Miller's orders were . . . how he carried out those orders, and the connection between his arrival in the fall of '03 and the intensity of the abuses that occurred afterward.

Sometime before the Abu Ghraib abuses became public, the former intelligence official told me, Miller was "read in"—that is, briefed—on the special-access operation. In April, Miller returned to Baghdad to assume control of the Iraqi prisons; once the scandal hit, with its glaring headlines, General Sanchez presented him to the American and international media as the general who would clean up the Iraqi prison system and instill respect for the Geneva Conventions. "His job is to save what he can," the former official said. "He's there to protect the program while limiting any loss of core capability." As for Antonio Taguba, the former intelligence official added, "He goes into it not knowing shit. And then: 'Holy cow! What's going on?'"

If General Miller had been summoned by Congress to testify, he, like Rumsfeld and Cambone, would not have been able to mention the special-access program. "If you give away the fact that a special-access program exists," the former intelligence official told me, "you blow the whole quick-reaction program."

One puzzling aspect of Rumsfeld's account of his initial reaction to news of the Abu Ghraib investigation was his lack of alarm and lack of curiosity. One factor may have been recent history: there had been many previous complaints of prisoner abuse from organization like Human Rights Watch and the International Red Cross, and the Pentagon had weathered them with ease. Rumsfeld told the Senate Armed Services Committee that he had not been provided with details of alleged abuses until late March, when he read the specific charges. "You read it, as I say, it's one thing. You see these photographs and it's just unbelievable. . . . It wasn't three-dimensional. It wasn't video. It wasn't color. It was quite a different thing." The former intelligence official said that, in his view, Rumsfeld and other senior Pentagon officials had not studied the photographs because "they thought what was in there was permitted under the rules of engagement," as applied to the sap. "The photos," he added, "turned out to be the result of the program run amok."

The former intelligence official made it clear that he was not alleging that Rumsfeld or General Myers knew that atrocities were committed. But, he said, “it was their permission granted to do the sap, generically, and there was enough ambiguity, which permitted the abuses.”

This official went on, “The black guys”—those in the Pentagon’s secret program—“say we’ve got to accept the prosecution. They’re vaccinated from the reality.” The sap is still active, and “the United States is picking up guys for interrogation. The question is, how do they protect the quick-reaction force without blowing its cover?” The program was protected by the fact that no one on the outside was allowed to know of its existence. “If you even give a hint that you’re aware of a black program that you’re not read into, you lose your clearances,” the former official said. “Nobody will talk. So the only people left to prosecute are those who are undefended—the poor kids at the end of the food chain.”

The most vulnerable senior official is Cambone. “The Pentagon is trying now to protect Cambone, and doesn’t know how to do it,” the former intelligence official said. Last week, the government consultant, who has close ties to many conservatives, defended the Administration’s continued secrecy about the special-access program in Abu Ghraib. “Why keep it black?” the consultant asked. “Because the process is unpleasant. It’s like making sausage—you like the result but you don’t want to know how it was made. Also, you don’t want the Iraqi public, and the Arab world, to know. Remember, we went to Iraq to democratize the Middle East. The last thing you want to do is let the Arab world know how you treat Arab males in prison.”

The former intelligence official told me he feared that one of the disastrous effects of the prison-abuse scandal would be the undermining of legitimate operations in the war on terror, which had already suffered from the draining of resources into Iraq. He portrayed Abu Ghraib as “a tumor” on the war on terror. He said, “As long as it’s benign and contained, the Pentagon can deal with the photo crisis without jeopardizing the secret program. As soon as it begins to grow, with nobody to diagnose it—it becomes a malignant tumor.”

The Pentagon consultant made a similar point. Cambone and his superiors, the consultant said, “created the conditions that allowed transgressions to take place. And now we’re going to end up with another Church Commission”—the 1975 Senate committee on intelligence, headed by Senator Frank Church, of Idaho, which investigated C.I.A. abuses during the previous two decades. Abu Ghraib had sent the message that the Pentagon leadership was unable to handle its discretionary power. “When the shit hits the fan, as it did on 9/11, how do you push the pedal?” the consultant asked. “You do it selectively and with intelligence.”

“Congress is going to get to the bottom of this,” the Pentagon consultant said. “You have to demonstrate that there are checks and balances in the system.” He added, “When you live in a world of gray zones, you have to have very clear red lines.”

Senator John McCain, of Arizona, said, “If this is true, it certainly increases the dimension of this issue and deserves significant scrutiny. I will do all possible to get to the bottom of this, and all other allegations.”

“In an odd way,” Kenneth Roth, the executive director of Human Rights Watch, said, “the sexual abuses at Abu Ghraib have become a diversion for the prisoner abuse and the violation of the Geneva Conventions that is authorized.” Since September 11th, Roth added, the military has systematically used third-degree techniques around the world on detainees.

“Some jags hate this and are horrified that the tolerance of mistreatment will come back and haunt us in the next war,” Roth told me. “We’re giving the world a ready-made excuse to ignore the Geneva Conventions. Rumsfeld has lowered the bar.” ♦

BIJLAGE 5

FOTO'S VAN MY LAI DOOR RON HAEBERLE

Bronnen

Foto 1: <http://www.freilassung.de/div/bilder/mylai1.jpg>

Foto 2: <http://hp.kairaven.de/misc/irak/irak010403.html>

Foto 3: http://fc.silkeborg-gym.dk:4020/2y/my_lai_m16_woman_gray.jpg

Foto 4: <http://www.fortunecity.com/tinpan/parton/2/viet.html>

Foto 5: <http://www.inminds.co.uk/my-lai-3.jpg>

Foto 6: <http://www.francesfarmersrevenge.com/stuff/images/mylai2.jpg>

Foto 7: <http://www.francesfarmersrevenge.com/stuff/images/mylai2.jpg>

Foto 8: http://www.thebestlinks.com/images/7/77/My_Lai_massacre.jpg

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Foto 7

Foto 8

BIJLAGE 6

FOTO'S UIT DE ABU GHRIAB GEVANGENIS

Bron: <http://www.guardian.co.uk/gall/0,8542,1211872,00.html>

Foto 9 tot en met 16 gepubliceerd door The New Yorker.

Foto 17 tot en met 31 gepubliceerd door The Washington Post.

Foto 9

Foto 10

Foto 11

Foto 12

Foto 13

Foto 14

Foto 15

Foto16

Foto 17

Foto 18

Foto 19

Foto 20

Foto 21

Foto 22

Foto 23

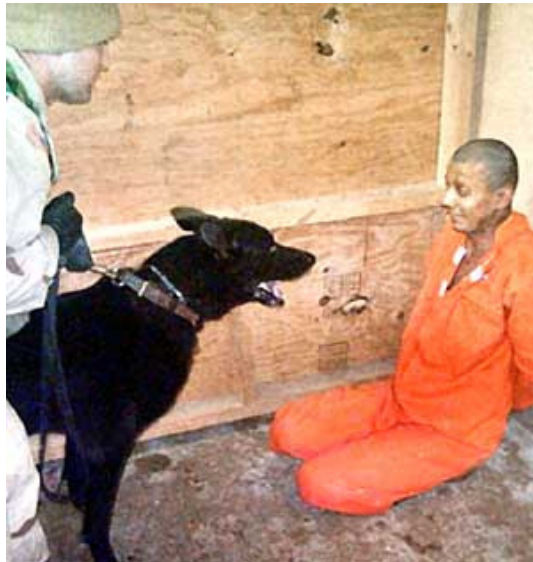

Foto 24

Foto 25

Foto 26

Foto 27

Foto 28

Foto 29

Foto 30

Foto 31